

โครงการวิจัยและพัฒนาภายใน
 โรงแรมอยุธยาและศูนย์ศิลปศึกษาในเขตพระนครศรีอยุธยา
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

นายสมหมาย นานารักษ์

เลขหมู่.....	
เลขทะเบียน.....	1132 020899
วัน เดือน ปี.....	13 ต.ค 2537

A020899

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
 สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน ภาควิชาครุศาสตรบัณฑิต
 คณะครุศาสตรบัณฑิต

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ปีการศึกษา 2534 ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

INTERIOR DESIGN
FOR
ROYAL & ANCIENT AYUTTHAYA SPORT CLUB IN AYUTTHAYA

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENT FOR
THE DEGREE OF BACHALOR OF INDUSTRIAL EDUCATION
DEPARTMENT OF INTERIOR ARCHITECTURE FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION
KING MKONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
1992
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยปรากฏผลดังนี้คือ

1. สภาพะการณ่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดี และมีแนวโน้มความต้องการที่พักของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สูงขึ้น ซึ่งมีผลกระทบถึงเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
2. ลักษณะของผู้ใช้บริการ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศและคนไทยที่เข้ามาใช้บริการของโรงแรมต่างมีลักษณะความต้องการและพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันคือ ความต้องการความสะดวกสบาย ความหรูหราในการพักอาศัย และการให้บริการ รวมทั้งบรรยากาศที่ดีในการพักผ่อน
3. จากการศึกษาตัวอย่าง โรงแรมประเภทเดียวกัน สรุปได้ว่า โรงแรมโดยทั่วไป เน้นความหรูหรา สง่างาม ควบคู่ไปกับการบริการที่ดีเยี่ยม พร้อมทั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสบายที่ทันสมัย

ข้อเสนอแนะ

1. ต้องมีการออกแบบตกแต่งภายใน โรงแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อตอบสนองความต้องการด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และอำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว และนักธุรกิจตามมาตรฐานสากล
2. เนื่องจากมีสถานที่ตั้งอยู่เขตตัวเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเหมาะแก่การทำให้เป็นโรงแรมชั้นหนึ่ง ที่เต็มไปด้วยความหรูหรา สะดวกสบาย สำหรับผู้มาใช้บริการ
3. โครงการออกแบบตกแต่งภายใน โรงแรมชั้นหนึ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรจัดให้มีองค์ประกอบครบทั้งด้านผู้ให้บริการหลักด้านผู้มาใช้บริการร่วม ด้านผู้บริหารและด้านผู้ให้บริการ รวมทั้งองค์ประกอบเสริม เพื่อให้โครงการนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์โครงการ การออกแบบตกแต่งภายใน โรงแรมอยุธยาสปอร์ตคลับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2535 ของ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งมีวัตถุประสงค์และเนื้อหาเพื่อให้นักศึกษารุ่นหลัง ได้ศึกษาและเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้ารูปแบบของงานโรงแรม

วิทยานิพนธ์มีอาจที่จะสำเร็จลุล่วง ไปด้วยดีได้ หากมิได้รับความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ไม่ว่าจะทั้งทางตรงหรือทางอ้อมตลอดจนชี้แจงและกล่าวถึงหลักการและรายละเอียดต่าง ๆ ในการหาข้อมูลและจัดเก็บข้อมูล โครงการนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากบรรดาท่านอาจารย์จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านผู้รู้ตลอดจนผู้มีความสามารถ ความชำนาญทางด้านการออกแบบภายใน

ซึ่งหากไม่มีบุคคลเหล่านี้แล้ว ข้าพเจ้าตระหนักดีว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ย่อมจะสำเร็จอย่างสมบูรณ์มิได้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณตั้งรายนามต่อไปนี้

1. อาจารย์ ลัญชัย เลิศสุนิพนธ์มงคล (อาจารย์ที่ปรึกษาทางด้านข้อมูลการวิจัยและทางด้านการออกแบบ)
2. บริษัท อองศา สถาปนิก จำกัด
3. ห้องสมุดคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรม (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง)

นอกเหนือจากนี้ต้องขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนที่ให้การช่วยเหลือ น้องชาย และที่สำคัญที่สุดคือ บิดา มารดา ที่เป็นกำลังใจและให้ทุนทรัพย์ในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งบุคคลซึ่งมีอาจเอ่ยนามได้ครบถ้วน ซึ่งเป็นทั้งกำลังความคิดและกำลังใจแก่ข้าพเจ้าในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วง ไปด้วยดี ซึ่งข้าพเจ้าต้องขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

นาย สมหมาย นานูรักษ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูผู้ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

ง

หน้า

บทคัดย่อ		ก
กิตติกรรมประกาศ		ค
สารบัญ		ง
รายการตารางประกอบ		
บทที่ 1 บทนำ		
1.1	ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2	เหตุผลในการเลือกโครงการ	2
1.3	วัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์	3
1.4	ที่มาของปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา	3
1.5	ขอบเขตของวิทยานิพนธ์	4
1.6	แนวทางในการค้นคว้า	6
1.7	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน		
2.1	นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อโครงการ	7
2.2	ตลาดท่องเที่ยวและความต้องการที่พักในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	11
2.3	สภาวะทั่วไปของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	14
2.4	การแบ่งประเภทและมาตรฐานของโรงแรม	27
2.5	การบริหารและหน้าที่รับผิดชอบของบุคคล	34
2.6	โรงแรมประเภทเดียวกัน	63
2.7.1	โรงแรมมณเฑียร	63
2.7.2	โรงแรมอยุธยาแกรนด์ไฮเต็ล	68
บทที่ 3 การศึกษารายละเอียดของโครงการ		
3.1	สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อม	79
3.2	ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคาร	80
3.3	สภาพแวดล้อมภายในอาคาร	81
3.4	พฤติกรรมผู้ใช้อาคาร	104

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4	การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ	
4.1	การวิเคราะห์อาคาร	110
4.2	ประเภทผู้ใช้อาคาร	110
4.3	พื้นที่องค์ประกอบของโครงการ	121
4.4	การหาค่าความสัมพันธ์	128
4.5	การกำหนดตำแหน่งครุภัณฑ์	131
บทที่ 5	บทสรุป	
5.1	แนวคิดในการออกแบบ	
5.1.1	โรงพักคอย (LOBBY)	145
5.1.2	คอฟฟี่ช็อป (COFFY SHOP)	146
5.1.3	ภัตตาคารกลางแจ้ง (TERRACE DINNING AREA)	146
5.1.4	ห้องพัก (GUESTROOM)	147
5.2	รายละเอียดการออกแบบ	148
5.3	ผลงานการออกแบบ	151
บรรณานุกรม		จ
ภาคผนวก	ก. สถาปัตยกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยา	181
	ข. ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่นพื้นเมือง	203
	ค. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	220

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	11
ตารางที่ 2.2 แสดงค่าพยากรณ์ฯ ของจังหวัดอยุธยา	13
- แผนภูมิแสดงสายงานของฝ่ายบริหาร	36
- แสดงสายงานฝ่ายบัญชี	39
- แสดงสายงานฝ่ายห้องพักร	47
- แสดงสายงานฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม	54
- ตารางแสดงขนาดของห้องนอน	72
- ตารางแสดงขนาดมาตรฐานของเตียงนอน	73
- ตารางข้อกำหนดขนาดมาตรฐานเฟอร์นิเจอร์โรงแรม	75
- ผังภูมิระบบประปา	83
- ตารางขนาดของเคาร์เตอร์ที่เหมาะสมกับขนาดของ โรงแรม	98
- ตารางการวิเคราะห์พื้นที่	125
- ผังภูมิแสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการ	126
- ผังภูมิแสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ในโถงพักคอยและคอฟฟี่ชอป	127
- ตารางแสดงจำนวนความต้องการที่นั่งในคอฟฟี่ชอป	128
- ตารางแสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในโครงการฯ	129
- ตารางแสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในโถงพักคอย	130
- ตารางแสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในคอฟฟี่ชอป และภัตตาคารส่วนนอก	131
- ผังภูมิ แสดงค่าความสัมพันธ์	132
- ผังภูมิ แสดงค่าความสัมพันธ์	133
- ผังภูมิ แสดงค่าความสัมพันธ์	134
- ผังภูมิ แสดงการจัดวางองค์ประกอบตามความสัมพันธ์	135
- ผังภูมิ แสดงการจัดวางองค์ประกอบภายในโถงพักคอย	136
- ผังภูมิ แสดงการจัดวางองค์ประกอบภายในคอฟฟี่ชอป	136
- ผังภูมิ แสดงการจัดวางองค์ประกอบทั้งหมดภายใน โครงการ	137
- ผังภูมิ แสดงการจัดวางองค์ประกอบภายใน โถงพักคอย	138
- ผังภูมิ แสดงการจัดวางองค์ประกอบภายในคอฟฟี่ชอป	138

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 บทนำ, เหตุผลและวัตถุประสงค์ของโครงการ	151
2 แผนภูมิแสดงจำนวนนักท่องเที่ยว	151
3 สถานแวดล้อมที่ตั้งโครงการ	152
4 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	152
5 สายการบริหารงาน	153
6 สายการบริหารงาน	153
7 พฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร	154
8 พฤติกรรมของผู้ใช้อาคารและช่วงระยะเวลา	154
9 แสดงพฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร	155
10 แสดงพฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร	155
11 ค่าความสัมพันธ์และการสัญจรระหว่างหน่วยงาน	156
12 ค่าความสัมพันธ์และการสัญจรระหว่างหน่วยงาน	156
13 ค่าความสัมพันธ์และการสัญจรระหว่างหน่วยงาน	157
14 แสดงการจัดวางองค์ประกอบตามความสัมพันธ์ภายในโครงการ	157
15 แสดงการจัดวางองค์ประกอบตามความสัมพันธ์ภายในโครงการ	158
16 แสดงการจัดวางองค์ประกอบตามความสัมพันธ์ภายในโครงการ	158
17 การวิเคราะห์กำหนดพื้นที่ตำแหน่งครุภัณฑ์	159
18 การวิเคราะห์กำหนดพื้นที่ตำแหน่งครุภัณฑ์	159
19 ค่าความสัมพันธ์และการสัญจรระหว่างหน่วยงาน	160
20 ค่าความสัมพันธ์และการสัญจรระหว่างหน่วยงาน	160
21 การกำหนดตำแหน่งครุภัณฑ์	161
22 การศึกษาโครงการเปรียบเทียบ	161
23 การศึกษาโครงการเปรียบเทียบ	162
24 การศึกษาโครงการเปรียบเทียบ	162
25 แนวความคิดในการออกแบบ	163
26 แนวความคิดในการออกแบบ	163
27 การวิเคราะห์งานออกแบบสถาปัตยกรรม	164
28 การวิเคราะห์งานออกแบบสถาปัตยกรรม	165

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
29 แสดงงานช่าง, งานวิชาชีพ	166
30 แสดงงานช่าง, งานศิลปอาชีพ	166
31 แปลนชั้นใต้ดิน	167
32 แปลนพื้นที่ชั้นล่าง	167
33 แบนเฟอร์นิเจอร์ส่วน LOBBY แปลนเพดาน แปลนไฟฟ้า	168
34 แสดงรูปด้าน A-A, B-B	168
35 แปลนเฟอร์นิเจอร์ส่วน COFFEE SHOP	169
36 รูปด้าน A-A, B-B	169
37 แปลนเฟอร์นิเจอร์ส่วน TERRACE DINING AREA แปลนเพดาน, แปลนไฟฟ้า	170
38 รูปด้าน A-A, B-B	170
39 แปลนเฟอร์นิเจอร์ TWIN BEDROOMS SUIT ROOM JUNIOR SUIT & EXECUTIVE SUIT	171
40 แสดงรูปด้าน	171
41 แบบขยายเสาไฟ	172
42 แบบขยายราวระเบียงลูกกรง	172
43 แบบขยายโต๊ะ	173
44 แบบขยายโต๊ะข้างเตียง	173
45 ทัศนียภาพบริเวณห้องโถง ส่วน LOBBY	174
46 ทัศนียภาพบริเวณห้องโถง	174
47 ทัศนียภาพส่วน COFFEE SHOP	175
48 ทัศนียภาพส่วน TERRAGE DINING	175
49 ทัศนียภาพส่วนห้องพักคู่ TWIN BEDROOM	176
50 ทัศนียภาพห้องชุด SUIT ROOM	176
51 ทัศนียภาพภายในห้องชุดสำหรับเด็ก JUNIOR SUIT	177
52 ทัศนียภาพส่วนห้องระดับผู้บริหาร EXECUTIVE ROOM	177
53 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ	178
54 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ	178
55 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ	179

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
56	วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ	179
57	วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ	180
58	วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ	180
59	วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ	181
60	วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ	181

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

เนื่องจากในปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะสามารถนำรายได้มาสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก โดยในปี 2528 และ 2529 สามารถทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศสูงเป็นอันดับหนึ่ง ทำให้รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จึงได้กำหนดเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในระยะแผนพิจารณาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 3 จนถึงฉบับที่ 7 ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นพื้นที่ซึ่งมีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากเป็นแหล่งรวมของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบริเวณเกาะเมืองซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่นในฐานะเป็นราชธานีอันเจริญรุ่งเรืองของไทยในอดีต มีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรมและ โบราณคดีเป็นจำนวนมาก ประกอบเข้ากับธรรมชาติและชีวิตพื้นบ้านไทยภาคกลาง รวมทั้งระยะทางที่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ จึงน่าที่จะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ

หลังจากเห็นความสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้วรัฐบาลจึงได้จัดทำแผนและดำเนินการพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดและจากการทำแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจึงได้พบว่าสถานบริการนักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ และยังไม่พอสำหรับนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจ โรงแรมเป็นสถานบริการนักท่องเที่ยวที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะสามารถช่วยขยายเวลาการท่องเที่ยวภายในจังหวัดได้หากมีมาตรฐานและการบริการที่ดี

ในปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังขาดโรงแรมที่มีมาตรฐานเมื่อเปรียบเทียบกับโรงแรมมาตรฐานในปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้จึงได้มีการจัดดำเนินการสร้างโรงแรมชั้นใหม่ชื่อโครงการโรงแรมอยุธยาและสปอร์ตคลับ ซึ่งเป็นโรงแรมระดับ 4 ดาว มีการนำเอาศิลปะและเอกลักษณ์ที่สำคัญในจังหวัดมาประยุกต์ใช้กับตัวโรงแรม และเพื่อเป็นแหล่งให้บริการนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศและนักธุรกิจในด้านที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกสบายที่สมบูรณ์พร้อมแห่งหนึ่ง ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยว โดยเฉพาะแผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความบันเทิง
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนไทยได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานธุรกิจ โรงแรมมากขึ้น
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
4. เพื่อสนองความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานบันเทิงรวมทั้งสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
5. เพื่อยกระดับมาตรฐานของ โรงแรมและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น
6. เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
7. เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศให้มาใช้บริการและนำเงินจากต่างประเทศเข้าประเทศมากขึ้น
8. เพื่อเป็นการส่งเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติและเป็นการส่งเสริมอาชีพของชุมชนด้วย

1.2 เหตุผลในการเลือกโครงการ

1. เป็นโครงการที่ดำเนินการจัดสร้างจริง ซึ่งทำให้สามารถเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน และนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง
2. เป็นโครงการซึ่งสามารถตอบสนองนโยบายของรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
3. เป็นโครงการที่ช่วยส่งเสริมและขยายของ เขตการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้กว้างขึ้น
4. เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจที่มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น
5. เป็นการส่งเสริมให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. เพื่อเป็นการส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และขนบธรรมเนียมประเพณีประจำจังหวัด
7. ทำให้เกิดการเรียนรู้ระบบการบริหารของ โรงแรม รูปแบบของ โรงแรมกับความต้องการและความนิยมในปัจจุบันนี้ ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
8. เป็นโครงการที่น่าสนใจต่อการตกแต่งภายใน เนื่องจากโครงการตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งเคยเป็นราชธานีเก่าแก่ของไทย มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรมเฉพาะตัว สามารถนำไปใช้ในการตกแต่งภายในอาคารได้
9. เป็นโครงการโรงแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแตกต่างจากโครงการโรงแรมที่เคยมีผู้ทำมาก่อน จึงเป็นสิ่งจูงใจอีกทั้งยัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่วนวิสาห์บริการเชิงานเพื่อกรรคกยเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 วัตถุประสงค์ในการทำวิทยานิพนธ์

1. เพื่อศึกษาระบบงานของ โรงแรมและการดำเนินงานในการบริการ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้อาคารตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อศึกษารายละเอียดของส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของโครงการ
4. เพื่อนำเอาความรู้ตามหลักวิชามาใช้วิเคราะห์แก้ปัญหา และสร้างสรรค์งานตกแต่งภายในให้สอดคล้องกับการใช้สอยและความงามควบคู่กันไป
5. เพื่อศึกษาสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของกรุงเทพฯ และนำมาประยุกต์ผสมผสานกับการออกแบบตกแต่งภายในได้
6. เพื่อนำเอาความรู้ทางสถาปัตยกรรมมาใช้ในการออกแบบตกแต่งภายในให้เกิดบรรยากาศที่น่าพักผ่อน อำนวยความสะดวกสบาย และมีความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องของพื้นที่ใช้สอยรวมทั้งสามารถตอบสนองพฤติกรรมของผู้ใช้บริการได้ดีที่สุด
7. เพื่อเป็นแนวทาง ในการแก้ปัญหาสำหรับผู้สนใจนำไปทำการค้นคว้าและวิจัยต่อไป

1.4 ที่มาของปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา

เนื่องจาก โรงแรมอยุธยาและสปอร์ตคลับเป็น โรงแรมที่ตั้งขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจ โดยดำเนินการจัดสร้างขึ้นตามมาตรฐานของ โรงแรมอันหนึ่ง ซึ่งมีศิลปะเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด สถาปัตยกรรมทั่วไปจะออกแบบโดยใช้ศิลปะสมัยกรุงศรีอยุธยา เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์แก่เจ้าของโครงการพิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการนี้เป็น โครงการสมัยใหม่ ไม่เหมาะที่จะใช้ศิลปะสมัยกรุงศรีอยุธยาทั้งหมด จึงได้ออกแบบเป็นสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ โดยประยุกต์ให้เข้ากับศิลปะท้องถิ่นพื้นบ้านตามลักษณะของ โครงการ

เพื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้ต้องพัฒนารูปแบบของการตกแต่งภายในให้เหมาะสมและงดงาม โดยให้มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าควรแก่การเชิดชู และอนุรักษ์ทั้งยังเป็นที่น่าสนใจและดึงดูดของนักท่องเที่ยว นักธุรกิจ ซึ่งมีแนวทางดังนี้

1. ทำการออกแบบตกแต่งภายใน โรงแรมให้มีความทัดเทียมกับ โรงแรมในระดับเดียวกันทั้งคุณภาพมาตรฐานและการบริการ
2. ทำการออกแบบตกแต่ง โดยนำเอาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นมาปรับปรุงให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน
3. จัดพื้นที่ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจทั้ง ในและนอกประเทศ
4. สร้างความสัมพันธ์ของพื้นที่สอยอย่างต่อเนื่อง โดยควบคู่ไปกับความงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ขอบเขตของวิทยานิพนธ์

โรงแรมอยุธยาและสปอร์ตคลับ เป็นโครงการที่ตั้งอยู่บนเนื้อที่ 9,990.5465 ไร่ ห่างจากถนนอยุธยา-สระบุรีประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นโรงแรมการท่องเที่ยวสปอร์ตคลับ และคลับเฮ้าส์ และกอล์ฟคลับ เป็นโรงแรมระดับ 4 ดาว มีห้องพัก 117 ห้อง

ตัวอาคารแบ่งเป็น 4 ชั้น ไม่รวมชั้นใต้ดิน ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. ชั้นใต้ดิน พื้นที่รวมทั้งชั้นประมาณ 6,296 ตารางเมตร ประกอบด้วย

- 1.1 COURT
- 1.2 SNOOKER
- 1.3 SERVICE CORE
- 1.4 TOILET
- 1.5 PERSONNEL
- 1.6 EMPLOYEE LOCKER
- 1.7 EMPLOYEE DINING ROOM
- 1.8 COFFEE SHOP
- 1.9 TERRACE DINING AREA
- 1.10 LOUNGE
- 1.11 KITCHEN (MAIN)
- 1.12 FOOD AND BEVERAGE
- 1.13 HOUSE KEEPING
- 1.14 LINEN STORAGE
- 1.15 SERVICE CORRIDOR
- 1.16 FLOOR SERVICE
- 1.17 BALLROOM STORAGE
- 1.18 SECURITY AND TIME KEEPING
- 1.19 RECEIVING AREA
- 1.20 STORAGE
- 1.21 PANTRY
- 1.22 BALL ROOM
- 1.23 PRE FUNCTION
- 1.24 LOADING AREA
- 1.25 PLAM COURT
- 1.26 SERVICE PARKING
- 1.27 EMPTY BOX

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ระดับพื้นที่ 1 พื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 1,350 ตารางเมตร ประกอบด้วย

- 2.1 PORT COCHERE
- 2.2 LOBBY
- 2.3 FRONT DESK
- 2.4 FRONT OFFICE
- 2.5 SHOP
- 2.6 COURT
- 2.7 OPEN TO BELOW
- 2.8 SERVICE CORE
- 2.9 ACCOUNTANT SPACE
- 2.10 TOILET
- 2.11 FUNCTION ROOM
- 2.12 PREFUNCTION ROOM
- 2.13 BUSINESS CENTER
- 2.14 EXECUTIVE OFFICE
- 2.15 PANTRY
- 2.16 STORAGE
- 2.17 SAFE

ภายในส่วนที่อยู่ในขอบเขตการทำวิทยานิพนธ์ คือ ส่วนบริหารและส่วนบริการ

ประกอบด้วย

1.	LOBBY	308	ม ²
2.	FRONT DESK	72	ม ²
3.	COFFEE SHOP	288	ม ²
4.	TERRACE DINING AREA	572	ม ²
5.	TOTAL	1240	ม ²
6.	GUEST ROOMS - TWIN BED ROOM	25	ห้อง/40 ม ²
	- SUITE ROOM	5	ห้อง/64 ม ²
	ห้องชุด - JUNIOR SUITE	83	ห้อง/40 ม ²
	- EXECUTIVE SUITE	4	ห้อง/104 ม ²
	TOTAL	117	ห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 แนวทางในการค้นคว้า

โดยการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของ โครงการ
2. สภาพการณ์และแนวโน้มของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและแนวโน้มความต้องการที่พักในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ลักษณะพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้อาคาร
4. ระบบโครงสร้างของหน่วยงานและความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละหน่วยงานกับพื้นที่ใช้สอยของ โรงแรม
5. ศึกษาจากอาคารตัวอย่างที่ประกอบการแบบเดียวกัน
6. ศึกษาจากแนวทางและหลักเกณฑ์ในการออกแบบส่วนต่าง ๆ ของ โรงแรม

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

โครงการนี้เพื่อสร้างเสริมสมบูรณ์จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม คือ

1. เป็นโรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีการตกแต่งด้วยศิลปะสมัยอยุธยาผสมผสานกัน
2. สามารถสนองตอบประโยชน์ใช้สอยของผู้ให้และผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ
3. นำหลักทางสถาปัตยกรรมภายในมาใช้ในการออกแบบทำให้ระบบการบริหารงานและการปฏิบัติงานของพนักงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและการใช้เนื้อที่ภายในอย่างเหมาะสมได้ประโยชน์ใช้สอยอย่างเต็มที่
4. เป็นโครงการที่มีอิทธิพลในด้านจิตวิทยาต่อผู้มาใช้บริการทำให้ผู้มาใช้บริการมีความประทับใจในบรรยากาศและงดงาม ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ของ โรงแรม
5. ผลที่ได้รับจากการขยายตัวทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้มีการกระจายรายได้ของประชาชนและมีผลไปถึงสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้นด้วย
6. เป็นการเสริมสร้างบรรยากาศในการลงทุนสำหรับชาวไทยและชาวต่างประเทศทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขยายตัวมากขึ้น
7. เป็นแหล่งให้ความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในด้านธุรกิจและบันเทิง
8. เป็นการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย และอุตสาหกรรมพื้นบ้านให้คงอยู่และแพร่หลายต่อคนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
9. เป็นการเสนอแนวความคิดและการแก้ปัญหาโดยการนำเอาศิลปะสมัยอยุธยามาประยุกต์ใช้กับงานสมัยใหม่เพื่อให้ผู้สนใจไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลประกอบโครงการ

2.1 นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อโครงการ

1. นโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน

รัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวว่าเป็นสาขาการผลิตที่จะช่วยนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาช่วยแก้ปัญหาการขาดดุลการค้า นับว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม

การพัฒนานี้จะก้าวหน้าไปได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยที่รัฐบาลให้ความสนใจและสนับสนุนอย่างจริงจัง เพื่อให้การพัฒนากการท่องเที่ยวของประเทศบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้คือ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวมากที่สุด พักอยู่นานวันที่สุด ใช้จ่ายเงินมากที่สุด และมีความประทับใจ นิงพอใจสูงสุด อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการแก้ไขปัญหาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้เป็นอย่างดี

รัฐบาลได้มุ่งหวังที่จะให้การท่องเที่ยวเป็นอู่ทองในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศยังมีโอกาสขยายตัวได้มาก แต่จะต้องมีการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวภายในประเทศ รวมทั้งเพิ่มการลงทุนส่งเสริมด้านการตลาดให้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพพอที่จะแข่งขันทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านในตลาดท่องเที่ยวของโลกได้

2. แนวคิดการพัฒนากการท่องเที่ยวในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

1. วัตถุประสงค์ของแผน

- 1.1 เพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศจากการท่องเที่ยว
- 1.2 เน้นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และมาตรการควบคุมผลกระทบที่

เกิดขึ้น

- 1.3 กระจายการพัฒนาและบริการการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการลงทุน

และการจ้างงาน

- 1.4 เน้นการบูรณะและบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อรักษาคุณภาพ

แหล่งท่องเที่ยว

2. โอกาสและข้อจำกัด

2.1 โอกาส

ด้านการตลาดต่างประเทศ ตลาดที่มีศักยภาพในการขยายตัวสูงคือ ตลาดที่มีอำนาจการซื้อสูง อันได้แก่ ตลาดการประชุมนานาชาติ ตลาดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Travel) และตลาดการท่องเที่ยวประเภทความสนใจพิเศษ (Special Interest Travel) ภาวะเศรษฐกิจของตลาดหลักทางการท่องเที่ยวยังคงอยู่ในระดับที่ดี ธุรกิจการบินระหว่างประเทศมีแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างมาก และจากสภาพภูมิศาสตร์ประเทศไทยยังคงเป็นประตู (Gateway) ที่จะเข้าสู่อินโดจีนได้ง่ายที่สุด

ด้านการตลาดในประเทศ ตลาดกลุ่มผู้มีรายได้อัตราปานกลางขึ้นไปมีแนวโน้มที่จะเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น มีการกระจายการเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ นอกเหนือจากเมืองหลักทางการท่องเที่ยวมากขึ้น และหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนระดับท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวมากขึ้น

2.2 ข้อจำกัด

ด้านการตลาด แหล่งท่องเที่ยวหลักหลายแห่งอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมขาดการบำรุงรักษาและอนุรักษ์ ทำให้ขาดเอกลักษณ์ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นจุดขายสำคัญ การแข่งขันทางการท่องเที่ยวในตลาดโลกมีมากขึ้น ภาพพจน์ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่สูงขึ้นมาก อาจทำให้ปริมาณความต้องการเดินทางท่องเที่ยวลดลงได้

ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยวสำคัญขยายตัวไม่ทันต่อการลงทุนของธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเอกชน การให้บริการต่อนักท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐานและไม่เป็นระเบียบ ก่อให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบต่อนักท่องเที่ยว และการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวยังมีจำกัดทั้งทางคุณภาพและปริมาณ

ด้านการประสานแผนการปฏิบัติงาน ยังขาดกลไกประสานการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติแหล่งท่องเที่ยวขาดการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง การใช้ประโยชน์ในที่ดินไม่เหมาะสม อันเนื่องมาจากการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวที่เป็นไปอย่างปราศจากทิศทางตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีช่องทางให้หลบเลี่ยงได้ ทำให้มีปัญหาการบุกรุกทำลายสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

3. ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 รักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวด้านการตลาดได้ในระยะยาว

แนวทางดำเนินการคือ กำหนดพื้นที่เป้าหมายที่จะบูรณะ บริหารและจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ชัดเจน เชื่อมโยงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อรักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการควบคุมการใช้ประโยชน์จากที่ดิน มาตรการควบคุมและการจัดระบบการจำกัดน้ำเสียส่วนรวมในแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดผลในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องสนับสนุนให้ประชาชน ธุรกิจเอกชน และองค์กรของรัฐระดับท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยมีแผนจังหวัดเป็นแผนชี้นำแผนงานและกิจกรรมการดำเนินงาน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ในการอนุรักษ์บำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ

กลยุทธ์ที่ 2 ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนและอินโดจีน

แนวทางดำเนินการคือ มุ่งที่จะร่วมลงทุนพัฒนาวงจรท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน โดยอาศัยความร่วมมือทางการตลาดระหว่างประเทศสมาชิก สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นประตูสู่อินโดจีน สนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชน ในกิจกรรมหรือแหล่งท่องเที่ยวประเภทใหม่ ๆ และพัฒนารูปแบบและคุณภาพสินค้าประเภทใช้สอยและของที่ระลึกให้เกิดความหลากหลายและตรงกับรสนิยมและความต้องการของนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 3 ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารราชการและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

แนวทางดำเนินการคือ เร่งรัดการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อจัดการเอาวัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ตลอดจนให้ความเป็นธรรม และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนา กระจายและใช้ประโยชน์จากการพัฒนาระบบบริการพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยวในลักษณะเครือข่าย

แนวทางดำเนินการคือ เพิ่มบทบาทภาคเอกชนให้เข้าร่วมพัฒนาระบบพื้นฐานที่จำเป็น โดยเฉพาะการลงทุนในกิจการบริการด้านการบิน และสนามบินภูมิภาค และเชื่อมโครงข่ายคมนาคมทุกทางเข้าด้วยกัน เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาวงจรการท่องเที่ยว ตลอดจนบูรณะบำรุงรักษาระบบดังกล่าวให้เป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวในระยะยาว

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาและยกระดับคุณภาพบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยว
 แนวทางดำเนินการคือ จัดระบบการศึกษาภาครัฐเพื่อผลิตบุคลากร
 ให้ได้คุณภาพและปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาด สนับสนุนภาคเอกชนให้เข้ามามี
 บทบาทในเรื่องนี้มากขึ้น และกระจายศูนย์ฝึกอบรมบุคลากรออกไปยังภูมิภาคให้มากขึ้น

3. แผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เพื่อแก้ไขและบรรเทาปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงเห็นควรที่จะให้
 การพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยว
 เกิดขึ้นถูกต้องตรงตามสภาพของพื้นที่ และสอดคล้องกับแนวโน้มนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
 ตลอดจนการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนหลักไว้ เพื่อบรรลุตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับชาติ ดังนี้คือ

1. เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างจริงจัง มีระบบ
 และถูกต้องตามวิชาการ
2. เป็นกรอบของพัฒนาการทางการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต
3. เตรียมการเพื่อรองรับผู้เดินทาง และนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาใน
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในจำนวนที่เพิ่มขึ้นในอนาคต โดยจัดเตรียมในด้าน
 - ก. สถานที่ท่องเที่ยว
 - ข. บริการอันจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ที่พักแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร และแหล่งบันเทิง สำหรับนักท่องเที่ยวให้พร้อมเพรียง
4. ให้มีการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในจังหวัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์
 สูงสุด โดยผู้รับประโยชน์ประกอบด้วย นักท่องเที่ยว ราษฎรในท้องถิ่น องค์กรและรัฐ ซึ่งมีหน้าที่
 ให้ความรับผิดชอบทรัพยากรนั้น ๆ
5. ให้มีการอนุรักษ์ ดูแลบำรุงรักษา ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นให้มีการใช้
 ประโยชน์ โดยถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่เป็น
 สาธารณะสมบัติคงอยู่ในสภาพที่ดี อำนวยประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องไปในระยะยาว เพื่ออนุรักษ์
 คุ้มครองให้มีโอกาสชื่นชมกับสิ่งที่พวกเขาพร้อมเป็นเจ้าของ

6. เป็นสิ่งจูงใจและแนะนำการลงทุนสนับสนุนให้ภาคเอกชน เห็นถึงความตั้งใจ
 และจริงจังของภาครัฐในการที่จะสนับสนุนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดขึ้น

เมื่อพิจารณาแผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่ารัฐให้การส่งเสริม
 และสนับสนุนต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในทุกด้านคือ สถานที่ท่องเที่ยว
 บริการอันจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีผลดีต่อโครงการโดยตรงและสาธารณูปโภคและ
 สาธารณูปการต่าง ๆ ทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความพร้อมในทุกด้านสำหรับรองรับจำนวน
 นักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการของโครงการเป็นไปด้วยดี
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ตลาดท่องเที่ยวและความต้องการที่พักในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยว

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูงเป็นแหล่งรวมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย การคมนาคมที่สะดวก ทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลที่รวบรวมได้ปรากฏว่า ในปี พ.ศ. 2530 มีผู้เดินทางมาพักแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2.92 แสนคน และมีนักท่องเที่ยวทั้งหมด 6.16 แสนคน คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมและนักท่องเที่ยวทั้งหมดจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นในอนาคต ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 2.1 จำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2531-2544

ปี พ.ศ.	นักท่องเที่ยว (คน)
2531	663,850
2532	710,017
2533	759,141
2534	811,549
2535	860,358
2536	909,167
2537	957,976
2538	1,006,785
2539	1,055,594
2540	1,140,403
2541	1,153,212
2542	1,202,021
2543	1,250,083
2544	1,299,639

หมายเหตุ : เป็นตัวเลขนักท่องเที่ยวโดยประมาณเมื่อมีการพัฒนาเต็มศักยภาพการท่องเที่ยว

ที่มา : แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวโน้มในอนาคต เมื่อมีการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ มีการเสริมและ
 เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวแล้ว จะมีนักท่องเที่ยวตามอัตราดังตารางที่ 2.1 อันจะทำให้มี
 นักท่องเที่ยวที่พักแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ของผู้เดินทางเข้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเป็นนัก
 ท่องเที่ยวแล้ว ยังมีผู้เดินทางเพื่อการติดต่อธุรกิจ การค้า และราชการ จึงทำให้มีวันพักแรม
 หลายวัน คือ ร้อยละ 39 มีวันพักแรมเกิน 2 วัน และนักท่องเที่ยวที่พักแรมทั้งหมดมีวันพักแรม
 เฉลี่ย 2.9 วันต่อคน และมีแนวโน้มว่าตัวเลขทั้งสองจะขยายเพิ่มขึ้นในอนาคต

เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะได้เปรียบทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว
 ของจังหวัด และบริเวณจังหวัดใกล้เคียง มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งทั้งที่อยู่ใกล้และไกลจาก
 ตัวเมืองอยุธยา ที่สามารถใช้เวลาในการเดินทางไปเที่ยวชมได้ภายใน 2-3 ชั่วโมง สำหรับ
 นักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวยังแหล่งหรือสถานที่ท่องเที่ยวภายในและรอบตัวเมืองหมดแล้ว และเมื่อ
 ท่องเที่ยวเสร็จแล้วก็สามารถเดินทางกลับมาพักค้างแรมในเมืองอยุธยาได้ จึงเห็นควรว่าสถานที่
 ค้างพักแรมของนักท่องเที่ยวควรตั้งอยู่ในบริเวณที่มีระบบสาธารณูปโภคและสถานบริการต่าง ๆ
 พร้อมอยู่แล้ว และยังไม่ปรากฏว่ามีแหล่งท่องเที่ยวได้ในเขตจังหวัดที่จะต้องใช้เวลาท่องเที่ยว
 นานจนจำเป็นที่จะต้องพักค้างแรมในแหล่งท่องเที่ยวที่นั้น

สิ่งที่อาจนับว่าเป็นปัจจัยสนับสนุน และมีส่วนในการกำหนดความสำคัญของการ
 พัฒนาแหล่งหรือสถานที่พักในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อีกข้อหนึ่งก็คือ การที่เส้นทางหลวงที่
 สำคัญคือ ทางหลวงหมายเลข 309 ซึ่งเชื่อมระหว่าง กรุงเทพฯ - อยุธยา และต่อไปยังจังหวัด
 อื่น ๆ ในภาคกลาง ซึ่งเป็นเส้นทางที่ผ่านกันมาก เปรียบเหมือนมีจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็น
 ประตูเข้า - ออก ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางสำคัญสายนี้ด้วย

ตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏในปัจจุบัน ได้มีที่พักบางจุดบนเส้นทางสายนี้ ที่
 นักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางผ่านใช้เป็นจุดหยุดพักอยู่แล้ว การจัดสถานที่พักเป็นโรงแรมที่ได้
 มาตรฐานบนเส้นทางหลวงนี้ ย่อมจะช่วยให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดมีลักษณะเป็นระ
 บบสมบูรณ์ขึ้น

2. นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถแยก
 เป็นวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กันดังนี้

เยี่ยมญาติ	ร้อยละ	24.5
ท่องเที่ยว	ร้อยละ	32.8
ติดต่อธุรกิจ	ร้อยละ	19.4
ติดต่อราชการ	ร้อยละ	9.2
ประชุม/สัมมนา/อบรม	ร้อยละ	6.3
อื่น ๆ	ร้อยละ	7.8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในกรณีที่สภาพการท่องเที่ยวในอนาคตเป็นดังเช่นในปัจจุบัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่เปลี่ยนแปลงในช่วง 12 ปี ข้างหน้า เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2531 - 2544 ค่าพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเป็นดังที่แสดงในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แสดงค่าพยากรณ์ประเภทของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2531 - 2544 (หน่วย : คน)

ปี พ.ศ.	นักท่องเที่ยว ไม่นักแรม	นักท่องเที่ยวที่พักแรม	รวม
2531	598,767	65,083	663,850
2532	639,719	70,298	710,017
2533	682,460	76,681	759,141
2534	728,738	82,811	811,549
2535	769,794	90,564	860,358
2536	810,345	98,822	909,167
2537	851,535	106,441	957,976
2538	893,664	113,121	1,006,785
2539	934,262	121,332	1,056,594
2540	974,474	129,929	1,104,403
2541	1,010,841	142,371	1,153,212
2542	1,047,916	154,105	1,202,021
2543	1,081,153	168,930	1,250,083
2544	1,119,977	185,662	1,299,639

ที่มา : แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 สภาวะทั่วไปของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ด้านกายภาพ

ก. ที่ตั้ง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ $14^{\circ} 41' - 14^{\circ} 43'$ เหนือ และเส้นแวงที่ $100^{\circ} 52' - 100^{\circ} 31'$ ตะวันออกทางทิศเหนือของกรุงเทพมหานคร โดยอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ 75 กิโลเมตร และทางรถไฟ 72 กิโลเมตร และทางเรือตามแม่น้ำเจ้าพระยา 177 กิโลเมตร

ข. พื้นที่

ในปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีเนื้อที่ประมาณ 2,547,620 ตารางกิโลเมตร นับว่าเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 11 ของจังหวัดในภาคกลาง

ค. อาณาเขต

มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัด ไกล่เคียงดังนี้

ทิศเหนือ

เขตอำเภอบ้านแพรก และอำเภอมหาราช ที่ต่อกับจังหวัดอ่างทองและจังหวัดลพบุรี

ทิศใต้

เขตอำเภอลาดบัวหลวง อำเภอบางไทร และอำเภอบางปะอิน ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม นนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันออก

เขตอำเภอท่าเรือ อำเภอภาชี อำเภออุทัย และอำเภอวังน้อย ติดต่อกับจังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันตก

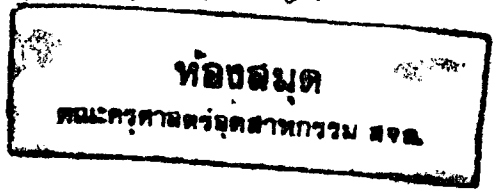
เขตอำเภอผักไห่ และอำเภอบางซ้าย ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี

ง. ลักษณะภูมิประเทศ

ตามลักษณะทางธรณีวิทยาและสภาพภูมิประเทศ จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มและเป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา มีแม่น้ำไหลผ่านได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย นอกจากนี้ยังมีคลองทั้งเล็กและใหญ่ ซึ่งต่อเนื่องกับแม่น้ำดังกล่าวเกือบทั่วบริเวณของพื้นที่จังหวัด ในฤดูน้ำหลากน้ำในแม่น้ำลำคลองจะมีระดับสูง และท่วมปกคลุมไปทั่วบริเวณพื้นที่ของจังหวัด ลักษณะภูมิประเทศจึงเป็นที่ราบน้ำท่วมถึง อยุธยาไม่มีทรัพยากรธรรมชาติด้านอื่น เช่น แร่ หรือป่าไม้ แต่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จ. สภาพที่ดิน

ดินทั่วไปของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว เพราะเป็นดินเหนียว อุดมไปด้วยธาตุอาหาร โดยเฉพาะในเขตบางปะหันของมหาสารคาม แม้ว่าชั้นดินชั้นแรกจะมีคุณภาพต่ำ เพราะเป็นกรดจัด เนื่องจากเป็นดินที่เกิดขึ้นใหม่จากอิทธิพลของน้ำกร่อย มีการตกตะกอนทับถมกันจนมีปุ๋ยธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นจนเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์

ฉ. แม่น้ำ

แม่น้ำที่สำคัญ ซึ่งไหลผ่านภายในเขตจังหวัด มีดังนี้

- แม่น้ำเจ้าพระยา

มีต้นกำเนิดจากจังหวัดนครสวรรค์ เข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่อำเภอบางบาล ไหลผ่านอำเภอมอเมืองฯ บางปะอิน บางไทร มีความยาวในช่วงจังหวัดประมาณ 55 กิโลเมตร

- แม่น้ำป่าสัก

มีต้นกำเนิดจากทิวเขาเพชรบูรณ์ 1 และ 2 เข้าเขตจังหวัดที่อำเภอบางบาล ไหลผ่านอำเภอนครหลวง แล้วไหลรวมกับแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งซ้ายที่ตำบลป้อมเพชร มีความยาวในช่วงจังหวัดประมาณ 52 กิโลเมตร

- แม่น้ำน้อย

เป็นแม่น้ำที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดชัยนาท ไหลผ่านอำเภอผักไห่ เสนา บางไทร มีความยาวในช่วงจังหวัดประมาณ 30 กิโลเมตร

- แม่น้ำลพบุรี

เป็นแม่น้ำที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ไหลผ่านอำเภอบ้านแพรก มหาสารคาม บางปะหัน อำเภอเมืองฯ แล้วรวมกับแม่น้ำป่าสักบริเวณวัดตองปุ อำเภอเมืองฯ มีความยาวในช่วงจังหวัดประมาณ 62.5 กิโลเมตร

ช. ลักษณะภูมิอากาศ

โดยที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่ม ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางค่อนข้างต่ำทางตอนใต้ใกล้กับอ่าวไทย จึงได้รับอิทธิพลจากทะเล อากาศในฤดูหนาวจึงไม่หนาวจัด และในฤดูร้อนก็ไม่ร้อนจัด ดังเช่นภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฤดูฝนจะเริ่มต้นเมื่อมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มพัดเข้าถึงก้นอ่าวไทย ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม มีระยะเวลาฤดูฝนประมาณ 5 เดือน ปริมาณฝนเฉลี่ยประจำปีประมาณ 1,800 มิลลิเมตร ส่วนมากเป็นฝนที่รับจากมรสุม และอีกส่วนหนึ่งได้แก่ ฝนอันเนื่องมาจากพายุดีเปรชันที่เคลื่อนมาจากทะเลจีน เข้าสู่ฝั่งเวียดนาม ฝนที่ตกเพราะเหตุนี้ จะตกเป็นบริเวณกว้างและติดต่อกันเป็นเวลานาน และมีปริมาณฝนมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช. การคมนาคม

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกันภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงได้ 4 ทาง คือ

- ทางรถยนต์

ทางหลวงแผ่นดินสายประธาน ได้แก่

1. ทางหลวงหมายเลข 1 ทางสายกรุงเทพฯ - วังน้อย - สระบุรี นครราชสีมา ทางสายนี้ผ่านเขตอำเภอบางปะอินและอำเภอวังน้อย

2. ทางหลวงหมายเลข 32 ทางสายบางปะอิน - อโยธยา - สิงห์บุรี - อำเภอบางปะหัน และอำเภอมหาราช

ทางหลวงแผ่นดินสายรอง

1. ทางหลวงหมายเลข 308 จากประตูน้ำพระอินทร์ - บางปะอิน บางบาล - ป่าโมก - อ่างทอง

2. ทางหลวงหมายเลข 309 ทางสายวังน้อย - อโยธยา - ผ่านเขตอำเภอวังน้อย อำเภอบางปะอิน อำเภออุทัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะหัน และอำเภอบางบาล

3. ทางหลวงจังหวัด

- ทางหลวงหมายเลข 3022 พระนครศรีอยุธยา - ท่าเรือ

- ทางหลวงหมายเลข 3023 ท่าลาน - ท่าเรือ - อโยธยา

- ทางหลวงหมายเลข 3056 วังน้อย - อุทัย

- ทางหลวงหมายเลข 3057 สถานีรถไฟบางปะอิน-บางปะอิน

- ทางหลวงหมายเลข 3061 หันตรา - บ้านเกาะ

- ทางหลวงหมายเลข 3062 อโยธยา - บางปะหัน

- ทางหลวงหมายเลข 3195 โพนั้พระยา - อ่างทอง

- ทางรถไฟ

ทางรถไฟสายเหนือ ผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในเขตอำเภอบางปะอิน อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอภาชี และอำเภอท่าเรือ สายตะวันออกออกเฉียงเหนือที่สถานีชุมทางบ้านภาชี ในแต่ละวันจะมีรถไฟบริการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารขึ้นลงวันละหลายเที่ยว

- ทางรถประจำทาง

บริษัทขนส่งสายเหนือ (หมอชิต) อัตราค่าธรรมเนียมบริการระหว่าง กรุงเทพฯ - บางปะอิน และกรุงเทพฯ - บ้านแพ้ว วันละหลายเที่ยว โดยเที่ยวแรกเริ่มเวลา 05.30 น. และทุก 20 นาทีจนถึงเวลา 19.00 น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ทางน้ำ

สภาพที่ตั้งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแม่น้ำสายสำคัญ ไท่น่าน โดยเฉพาะแม่น้ำเจ้าพระยา สามารถติดต่อกับจังหวัดในภาคเหนือ และกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก เพราะเป็นแม่น้ำที่มีร่องน้ำลึก เรือขนาดใหญ่สามารถวิ่งสัญจรได้ตลอดปี นับว่าเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสำคัญสายหนึ่ง สามารถช่วยในการขนส่งได้มาก ซึ่งมีแม่น้ำที่สำคัญดังนี้

- แม่น้ำเจ้าพระยา
- แม่น้ำป่าสัก
- แม่น้ำลพบุรี
- แม่น้ำน้อย

ญ. สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

ป้อมและปราการรอบกรุง ป้อมตามกำแพงเมืองและป้อมรอบนอก ซึ่งปรากฏชื่อในพงศาวดาร มีป้อมมหาไชย ป้อมเพชร ป้อมทอราชคฤห์ ป้อมชิดกบ ป้อมจำปาพล ป้อมใหญ่ ๆ จะตั้งอยู่ตรงทางแยกระหว่างแม่น้ำ เช่น ป้อมเพชรและป้อมมหาไชย เป็นต้น

พระราชวังและตำหนักต่าง ๆ พระราชวังในพระนครศรีอยุธยามี 3 แห่ง คือ พระราชวังหลวง วังจันทร์เกษม หรือวังหน้า และวังหลัง นอกจากนี้ยังมีวังและตำหนัก ซึ่งเป็นที่สำหรับเสด็จประพาสอยู่นอกพระนครศรีอยุธยาอีกหลายแห่ง คือ วังที่เกาะบางปะอิน อำเภอบางปะอิน ตำหนักนครหลวง อำเภอนครหลวง

พระราชวังหลวง หรือที่เรียกในปัจจุบันว่า "พระราชวังโบราณ" เป็นที่ประทับของสมเด็จพระรามาธิบดีกษัตริย์กาล อยู่ริมกำแพงพระนครศรีอยุธยา ทางด้านเหนือมีถนนสายรอบกรุงผ่านจากวังจันทร์เกษม ไปเพียง 2 กม. ภายในบริเวณพระราชวังมีพระที่นั่งสำคัญ ดังนี้

พระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ เป็นปราสาทจตุรมุขก่อด้วยศิลาแลงสลัปวิจิตร อยู่ริมกำแพงด้านริมแม่น้ำ เป็นที่สำหรับประทับทอดพระเนตรชบวนแห่ทางน้ำ

พระที่นั่งวิหารสมเด็จ เป็นปราสาทยอดปราสาท มุขหน้าและมุขหลังยาว ส่วนมุขข้างสั้นมีกำแพงล้อมรอบ 3 ด้าน ใช้เป็นที่ประกอบพระราชพิธีต่าง ๆ เช่น พระราชพิธีราชาภิเษก เป็นปราสาทเปิดทององค์แรกที่สร้างขึ้นในกรุงศรีอยุธยา

พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ เป็นปราสาทตรีมุข ตั้งอยู่บนกำแพงชั้นในด้านตะวันออก หน้าพระราชวัง เป็นพระที่นั่งสำหรับเสด็จประทับทอดพระเนตรชบวนแห่ และการฝึกซ้อมทหาร

พระที่นั่งตรีมุข อยู่ข้างหลังพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท เข้าใจว่าเดิมเป็นพระที่นั่งฝ่ายในและเป็นที่ประทับในอุทยาน

พระที่นั่งบรรยงค์รตนอาสน์หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "พระที่นั่งท้ายพระ" ตั้งอยู่ในพระราชวังด้านหลังทางทิศตะวันตก เป็นปราสาทจตุรมุขอยู่บนเกาะ มีสระน้ำล้อมรอบ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วังจันทร์เกษมหรือวังหน้า ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสัก สร้างในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เคยเป็นที่ประทับของสมเด็จพระยุพราชและพระมหากษัตริย์หลายพระองค์ ครั้งเสียกรุงเมื่อ พ.ศ. 3210 ถูกไฟไหม้หมดไม่มีซากโบราณสถานหลงเหลืออยู่เลย สถานที่ต่าง ๆ ในพระราชวังจันทร์เกษมสร้างใหม่ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยโปรดให้สร้างตามแผนผังเดิม มีสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจ คือ

พลับพลาจตุรมุข เป็นพลับพลาเครื่องหมัตั้งอยู่บนศาลาใกล้ประตูด้านทิศตะวันออกเดิมเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เวลาเสด็จประพาสต่อมาเป็นที่ตั้ง "อุทยานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติวังจันทร์เกษม" ขึ้นกับกรมศิลปากร พระที่นั่งนิมานรัตนยา เป็นตึกหม่อมอยู่กลางพระราชวัง เคยเป็นศาลารัฐบาลและศาลากลางอยู่เป็นเวลากหลายปี

พระที่นั่งวิมลสักขีลักษณะ (หอสองกลี้อง) เป็นหอสูง 4 ชั้น อยู่ริมพระราชวัง ด้านทิศตะวันตก สร้างในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่หักพังลงมาเมื่อคราวเสียกรุงครั้งที่ 2 หอที่เห็นอยู่ในปัจจุบันสร้างในรัชกาลที่ 4 ตามรากฐานเดิม ทรงใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรดาว

กำแพงและประตูวัง เป็นสิ่งซึ่งสร้างขึ้นใหม่ในรัชกาลที่ 4 ของเดิมมีอาณาเขตกว้างขวางกว่าที่เห็นในปัจจุบัน เพราะขุดพบรากฐานของพระที่นั่งนอกกำแพงวัดด้านในและพบรากฐานอยู่ในบริเวณอื่นอีกหลายแห่ง

วังหลัง ตั้งอยู่ริมกำแพงพระนครศรีอยุธยาด้านทิศตะวันตก (ในเขตโรงงานสุราของกรมสรรพสามิตในปัจจุบัน) เดิมเป็นอุทยานสำหรับเสด็จประพาสและปลูกไว้เพียงตำหนักเดียวเท่านั้น ในสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาได้โปรดให้สร้างเพิ่มเติมเป็นพระราชวังเพื่อให้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระเอกาทศรถ ต่อมาวังหลังกลายเป็นที่ประทับของเจ้านายในพระราชวงศ์เท่านั้น จึงไม่ปรากฏสิ่งสำคัญหลงเหลืออยู่นอกจากวัดสวนหลวงสบสวรรค์และพระเจดีย์ศรีสุริโยทัย

วัดต่าง ๆ

วัดพระศรีสรรเพชญ์ เป็นวัดสำคัญและน่าชมที่สุดอยู่ในพระราชวังหลวงเช่นเดียวกับวัดพระศรีรัตนศาสดารามที่กรุงเทพฯ ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ใช้เป็นที่ประทับ ต่อมาในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงสร้างพระราชมนเทียรขึ้นใหม่แล้วโปรดยกให้เป็นเขตพุทธาวาส จึงเป็นวัดในเขตพระราชวังไม่มีพระสงฆ์

วิหารพระมงคลนิมิตร พระมงคลนิมิตรเป็นพระพุทธรูปสัมฤทธิ์องค์ใหญ่องค์หนึ่งในประเทศไทย พระมงคลนิมิตรนี้ แต่เดิมอยู่ทางทิศตะวันออกของพระราชวัง สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมโปรดให้ชะลอมาห้วทางด้านทิศตะวันตกที่ซึ่งประดิษฐานอยู่ในปัจจุบันและโปรดให้ก่อมณฑปสวมไว้ ครั้นถึงแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าเสือ ยอดมณฑปเกิดไฟไหม้พระอสนีบาตทำให้พระ

ศอกของพระมวงคลนพิตรหักตกลงมา จึงโปรดให้ก่อสร้างใหม่แปลงเป็นมหาวิหารแทน เมื่อเสวยกรุงครั้งที่ 2 วิหารมวงคลนพิตรถูกไฟไหม้ทรุดโทรม พระวิหารและองค์พระพุทธรูปได้รับการปฏิบัติสงขรณ์ใหม่ ฝีมือช่างงดงามอ่อนช้อยเหมือนของเก่า บริเวณข้างวิหารพระมวงคลนพิตรทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นสนามหลวงใช้เป็นที่สำหรับสร้างพระเมรุพระบรมศพของพระมหากษัตริย์และเจ้านายเช่นเดียวกับท้องสนามหลวงของกรุงเทพฯ

วัดพระราม อยู่นอกเขตพระราชวังไปทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้จรดพระราเมศวรทรงสร้างขึ้นตรงที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระเจ้าอู่ทองพระราชบิดา วัดนี้มีบึงใหญ่อยู่หน้าวัดเดิมเรียกว่า "หนองโสน" ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น "บึงพระราม" ปัจจุบันคือสวนสาธารณะพระราม

วัดพระมหาธาตุ อยู่ตรงหน้าพระราชวังด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้สะพานป่าถ่าน สร้างในสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1

วัดราชบูรณะ อยู่เชิงสะพานป่าถ่าน ตรงข้ามวัดมหาธาตุ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) โปรดให้ก่อสร้างเจดีย์ขึ้น 2 องค์สวมทับตรงที่ซึ่งเจ้าอ้ายและเจ้ายี่ขึ้นช้างกันถึงสิ้นพระชนม์ ให้สถาปนาพระมหาธาตุและพระวิหารเป็นพระอาราม แล้วพระราชทานนามว่าวัดราชบูรณะ

วัดเสนาสนาราม อยู่หลังวังจันทร์เกษม เป็นวัดโบราณเดิมชื่อ "วัดเสือ" มีพระพุทธรูปสำคัญ 2 องค์ คือ "พระสัมพุทธมุนี" เป็นพระประธานในพระอุโบสถ และ "พระอินทรแปลง" ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารเป็นพระพุทธรูปที่อันเชิญมาจากเวียงจันทน์

วัดสุวรรณดารารามราชวรวิหาร อยู่ในเขตพระนครด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ริมป้อมเพชร เดิมชื่อวัดทอง พระเจ้าแผ่นดินในราชวงศ์จักรีได้ทรงสร้างเพิ่มเติมและปฏิสังขรณ์ต่อเนื่องกันมาเกือบทุกรัชกาล

วัดสวนหลวงสมสวรค์ อยู่ในเกาะเมืองด้านทิศตะวันตก (บริเวณกรมทหารเก่า) สมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงสร้างในสวนหลวงติดกับวัดสมสวรค์เดิม เมื่อสมเด็จพระศรีสุริเยศยาสิ้นพระชนม์ โปรดให้เชิญพระศพมาไว้ที่ตำหนักสวนหลวงและพระราชทานเพลิงศพที่นั่น แล้วจึงทรงสร้างพระอารามขึ้นตรงบริเวณพระเมรุปัจจุบันยังมีพระสถูปเจดีย์องค์ใหญ่เป็นสำคัญ

วัดโลกยสุธา อยู่ถัดวัดสวนหลวงสมสวรค์ เข้าไปทางด้านหลังประมาณกิโลเมตรเศษ บริเวณวัดอยู่ติดกับวัดวรเชษฐาราม ถ้าจะเดินทางไปชมจะไปตามถนนในบริเวณโรงงานสุราก็ได้ หรือจะเข้าไปตามถนนหลังพลับพลาตรีมุขในบริเวณพระราชวังโบราณผ่านวัดวรโพธิ์และวัดวรเชษฐาราม เข้าไปจนถึงพระพุทธรูปไสยาสน์องค์ใหญ่ของวัดได้ พระพุทธรูปไสยาสน์องค์นี้ก่อด้วยอิฐถือปูนยาวประมาณ 29 เมตร มีซากเสาพระวิหารเป็น 6 เหลี่ยมขนาดใหญ่อยู่ชิดองค์พระเหลืออยู่หลายต้น เข้าใจว่าเป็นซากพระอุโบสถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัดพุทไธศวรรย์ อยู่ริมแม่น้ำตรงข้ามกับพระนครศรีอยุธยา ไปทางทิศใต้ สร้างขึ้นในบริเวณที่สมเด็จพระเจ้าอู่ทองอพยพมาสร้างเมืองใหม่ เดิมบริเวณนี้เรียกว่า "เวียงเล็ก" หรือ "เวียงเหล็ก"

วัดไชยวัฒนาราม อยู่ริมแม่น้ำฝั่งเดียวกับวัดพุทไธศวรรย์ แต่อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของเกาะเมือง พระเจ้าปราสาททองโปรดให้สร้างขึ้น ปัจจุบันเป็นวัดร้าง แต่ยังมีพระปรางค์ใหญ่และเจดีย์รายตามมุขคดหลงเหลืออยู่ และรูปทรงยังสมบูรณ์ดีเป็นส่วนใหญ่

วัดหน้าพระเมรุ เดิมชื่อวัดพระเมรุราชิการาม อยู่ริมคลองสระบัว ตรงข้ามพระราชวังหลวง ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยใด

วัดพระเจ้าพันธุเชิง อยู่ริมหน้าทางด้านทิศใต้ของพระนครศรีอยุธยา เป็นวัดที่มีมาก่อนสร้างกรุงศรีอยุธยา เดิมใครเป็นผู้สร้างไม่ปรากฏหลักฐานพระพุทธรูปซึ่งเป็นพระประธานในพระวิหารนั้นชื่อ "พระเจ้าพันธุเชิง" สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1867 เป็นพระพุทธรูปปูนเป็นปางมารวิชัย มีลักษณะงดงามเป็นที่เคารพสักการะของชาวจังหวัดมาก

วัดภูเขาทอง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือห่างจากพระราชวังหลวงไปประมาณ 2 กม. สร้างในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเมื่อ พ.ศ. 1930

วัดกุฎีดาว อยู่ตรงหน้าสถานีรถไฟด้านตะวันออก เป็นวัดที่เก่า มีเมืองงามกว่าวัดอื่น แต่ปรักหักพังไปมากแล้ว

วัดสมณโกศ อยู่ใกล้วัดกุฎีดาว เป็นวัดที่เจ้าพระยาโกศ (เหล็ก) และพระยาโกษา (ปาน) ปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช วัดนี้มีพระปรางค์องค์ใหญ่รูปทรงสันฐานแปลกตากว่าแห่งอื่น เข้าใจว่าเลียนแบบเจดีย์เจ็ดยอดของเชียงใหม่

วัดเจ้าพญาไทหรือวัดใหญ่ ไชยมงคลหรือวัดป่าแก้ว อยู่นอกพระนครศรีอยุธยาทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ทางสถานีรถไฟพระเจดีย์ใหญ่มองเห็นแต่ไกลสร้างในสมัยพระเจ้าอู่ทอง สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างเจดีย์ไว้เป็นที่ระลึกที่วัดนี้เพื่อเฉลิมพระเกียรติเมื่อคราวทรงชนะศึกยุทธหัตถี และทรงมุ่งให้เป็นเจดีย์คู่กับเจดีย์องค์ใหญ่ของวัดภูเขาทอง เรียกเจดีย์นี้ว่า "พระเจดีย์ไชยมงคล"

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา เป็นพิพิธภัณฑที่สร้างขึ้นใหม่ ตั้งอยู่ที่ตำบลประตูชัย ปรายถนนขุนเมืองใจใกล้ศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นที่รวมโบราณวัตถุของกรุงศรีอยุธยาจำนวนมาก

พระที่นั่งเพ็ญรัต สร้างเป็นที่ประทับทอดพระเนตรการคล้องช้าง ตั้งอยู่ในตำบลสวนพริก อำเภอพระนครศรีอยุธยา ลักษณะเป็นคอกล้อมด้วยซุงทั้งต้น มีปีกกาแยกเป็นรั้วไปสองข้าง รอบคอกเพ็ญรัตเป็นกำแพงดินประกอบอิฐสูงเสมอยอดเสา ด้านหลังคอกตรงข้ามแนวปีกกาเป็นพลับพลาที่ประทับเพ็ญรัตที่เห็นอยู่ในปัจจุบันบูรณะเมื่อ พ.ศ. 2500

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำหนักพระนครหลวง อยู่ริมแม่น้ำป่าสักฝั่งทิศตะวันออก ตำบลนครหลวง อำเภอนครหลวง เป็นที่ประทับในระหว่างเสด็จไปพระพุทธรูปและประทับแรมในระหว่างเสด็จลพบุรี สันนิษฐานว่าสร้างในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม แต่มาสร้างเป็นที่ประทับก่อนอิฐก้อนในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

โบราณสถานในเกาะบางปะอิน เกาะบางปะอิน อยู่ห่างจากเกาะเมืองซึ่งเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยาออกไป 40 กม. คือ จากตัวจังหวัดไปตามถนนพหลโยธิน เลี้ยวขวาเข้าทางแยกตรง กม. ที่ 35 แล้วเข้าไปอีก 7 กม. ก็จะถึงพระราชวังบางปะอิน ซึ่งมีสิ่งที่น่าสนใจดังนี้

พระที่นั่ง ไอควรรรย์ทิพอาสน์ เป็นปราสาทอยู่กลางสระ สร้างในรัชกาลที่ 5 เดิมสร้างด้วยเครื่องไม้ทั้งองค์ต่อมารัชกาลที่ 6 ทรงโปรดให้เปลี่ยนเสาและพื้นเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหมด

พระที่นั่งวโรภาสพิมาน เป็นท้องพระโรงอยู่ทางเหนือของ "สะพานเสด็จ" ซึ่งเป็นท่าน้ำสำหรับเสด็จพระราชดำเนินขึ้นลง เดิมเป็นเรือนไม้สองชั้นเป็นที่ตั้งที่ประทับและท้องพระโรงร่วมกัน ต่อมารัชกาลที่ 5 โปรดให้หรือสร้างเป็นอาคารแบบฝรั่งใช้เป็นท้องพระโรงสำหรับเสด็จออกขุนนางในงานพระราชพิธี สิ่งสำคัญในพระที่นั่งเป็นภาพชุดพระราชพงศาวดารกับภาพเรื่องอิเหนา พระอภัยมณี และรามเกียรติ์

พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร อยู่ทางทิศตะวันออกตรงข้ามกับสระน้ำ เป็นพระที่นั่งสร้างด้วยไม้ นำเสียดายที่ไฟไหม้หมดไม่มีสิ่งใดเหลือ นอกจากหอสูงก่ออิฐถือปูนรูปหกเหลี่ยมซึ่งเรียกกันว่า หอพระเก้าอี้

พระที่นั่งเวหาสน์จำรูญ อยู่ตอนเหนือของพระราชวัง พระที่นั่งองค์นี้ พระยาไชยภักธาเศรษฐี (ตึก) สร้างถวายตามแบบพระราชวังจีน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เสด็จประทับในฤดูหนาว

พระที่นั่งวิสุทธิคณา เป็นหอสูง สร้างบนเกาะน้อย ระหว่างพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียรกับพระที่นั่งเวหาสน์จำรูญ เป็นพระที่นั่ง 3 ชั้น มีบันไดเวียน ทรงใช้เป็นที่พักพระเนตรสภาพบ้านเมืองโดยรอบ

โรงละคร รัชกาลที่ 6 โปรดให้สร้างขึ้นบริเวณที่ประทับฝ่ายใน เป็นพลับพลาไม้หลังเล็ก ๆ สร้างในส่วนริมสระต่อจากพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร ไปทางทิศตะวันตก

อนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ (อนุสาวรีย์พระนางเรือล่ม) เป็นหินอ่อน ก่อเป็นแท่ง 6 แท่ง 6 เหลี่ยม สูง 3 เมตร บรรจุพระสรีรังคารของสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทาฯ

อนุสาวรีย์นารีรัตน์และเจ้าฟ้าสามพระองค์ อยู่ใกล้กับอนุสาวรีย์พระนางเรือล่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาคารราชประยูร เป็นตึก 2 ชั้น อยู่ริมแม่น้ำนอกกำแพงพระราชวัง ตั้งอยู่หน้าพระที่นั่งวโรภาสนิมานด้านทิศใต้ รัชกาลที่ 5 โปรดให้สร้างเป็นที่ประทับของเจ้านายฝ่ายหน้า

เหมมณเฑียรเทวราช เป็นศาลประดิษฐานเทวรูป รัชกาลที่ 5 โปรดให้สร้างขึ้นตรงศาลเดิมที่ชาวบ้านสร้างอุทิศถวายสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

วัดชุมพลนิกายาราม อยู่บริเวณหัวเกาะตรงสะพานข้ามไปยังสถานีรถไฟ สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง โปรดให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2175

วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ อยู่นอกเกาะทางด้านทิศใต้คนละฝั่งกับพระราชวัง รัชกาลที่ 5 โปรดให้สร้างให้มีรูปทรงต่างจากวัดอื่น เป็นศิลปะแบบกอทิก สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2421 โปรดให้เป็นพระอารามสำหรับพระสงฆ์ฝ่ายนิกายธรรมยุติ

ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบางไทร จัดตั้งขึ้นในเขตที่ดินปฏิรูปเพื่อการเกษตรกรรม ตำบลบึงใหญ่ อำเภอบางไทร มีเนื้อที่ประมาณ 200 ไร่ ศูนย์ศิลปาชีพนี้มุ่งฝึกอบรมอาชีพเกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ วิชาที่สอนให้แก่เกษตรกร ได้แก่ การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืช การแกะสลัก การจักสาน การทำตุ๊กตา การประดิษฐ์ดอกไม้เทียม การทำเครื่องเรือน การทอผ้า ผลิตภัณฑ์จากผ้า การย้อมสี ช่างเชื่อมและเครื่องเคลือบดินเผา ผลิตภัณฑ์ที่เสร็จแล้วจะส่งไปขายที่ร้านจิตรลดาทุกสาขา การเดินทางไปยังศูนย์ฯ สามารถไปทางเรือตามลำน้ำเจ้าพระยาขึ้นที่ท่าของศูนย์ฯ หรือไปทางรถยนต์เมื่อถึงอำเภอบางปะอินแล้วมีทางแยกเข้าสู่สายบางไทร - สามโคก ระยะทาง 24 กม. ถึงศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ

2. ด้านสังคม

ก. โครงสร้างประชากร

ประชากรในปี 2528 มีรวมทั้งสิ้น 652,877 คน เป็นเพศชาย 318,679 คน และเพศหญิง 334,298 คน จำนวนประชากรในปี 2528 เพิ่มขึ้นจากปี 2529 ร้อยละ 2.31

อัตราการเกิดของประชากรในปี 2528 โดยเฉลี่ยร้อยละ 1.08

อัตราการตายของประชากรในปี 2528 โดยเฉลี่ยร้อยละ 0.47

อัตราความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 256 คนต่อเนื้อที่ 1 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 42 คนต่อเนื้อที่ 1 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้นในแต่ละปีไม่สูงนัก มีการอพยพออกจากพื้นที่อื่นเป็นผลมาจากการที่จังหวัดนี้อยู่ใกล้กรุงเทพฯ มาก ประกอบกับการขยายตัวทางอุตสาหกรรม ซึ่งต้องการแรงงานมากทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง เช่น สระบุรี อีกประการหนึ่งก็คือการทำงานไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร แรงงานจากจังหวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระนครศรีอยุธยา จึงอพยพจากจังหวัดกันมาก แต่เมื่อการอุตสาหกรรมขยายเข้ามาทางจังหวัด
แรงงานจึงเริ่มมีการอพยพกลับ ยังผลให้ประชากรเพิ่มขึ้นบ้าง

ข. การปกครอง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแบ่งการปกครองเป็น 16 อำเภอ 208
ตำบล 1,453 หมู่บ้าน 3 เทศบาล และ 19 สุขาภิบาล อำเภอทั้ง 16 อำเภอ ได้แก่ อำเภอ
เมืองพระนครศรีอยุธยา อำเภอเสนา อำเภอท่าเรือ อำเภอผักไห่ อำเภอบางบาล อำเภอ
บางไทร อำเภอบางปะอิน อำเภอวังน้อย อำเภออุทัย อำเภอนครหลวง อำเภอมหาราช
อำเภอบางปะหัน อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอภาชี อำเภอบางซ้าย และอำเภอบ้านแพรก

ค. การบริการทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

การศึกษา

ประชากรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รับบริการทางการศึกษาดี
พอสมควร คือ มีโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับปริญญาตรี ทั้งของรัฐบาลและเอกชน
และยังมีโรงเรียนสอนทางศาสนาทั้งพุทธและอิสลาม ศูนย์เผยแพร่จริยธรรม ห้องสมุดประชาชน
ตลอดจนที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

สาธารณสุข

ในด้านบริการสาธารณสุข ในปี 2528 มีอัตราส่วนแพทย์ต่อประ
ชากรที่ไม่ต่ำเกินไปนัก คือ มีแพทย์ 1 คนต่อประชากร 13,603 คน มีโรงพยาบาล 12 แห่ง
สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดจำนวน 1 แห่ง สาธารณสุข อำเภอครบทั้ง 16 อำเภอ และสถา
ปนามัยจำนวน 190 แห่ง นอกจากนี้ยังมีสถานพยาบาลเอกชน สาขาต่าง ๆ คือ เวชกรรม
ทันตกรรม ผดุงครรภ์ ในหมู่บ้านก็ยังมีเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร ทำงานด้านสาธารณสุข ทำให้ชาว
บ้านจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความรู้และการรับบริการด้านสาธารณสุข ทำให้ชาวบ้านจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา มีความรู้และการรับบริการด้านสาธารณสุขดีพอสมควร

ถนน

ในปัจจุบันการติดต่อเดินทางระหว่าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยากับ
จังหวัดอื่น ๆ โดยเฉพาะกรุงเทพฯ ทำได้สะดวกอย่างยิ่ง เพราะถนนได้รับการก่อสร้างซ่อม
แซมดีขึ้น โดยเฉพาะถนนที่จะนำไปสู่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงความพร้อมที่จะรับการ
พัฒนาการท่องเที่ยว

การระบายน้ำ

ระบบระบายน้ำของเมืองพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ใช้รางดินและคลองธรรมชาติ โดยเฉพาะคลองท่อและคลองมะขามเรียง สำหรับบริเวณที่มีระบบท่อระบายน้ำปัจจุบันได้แก่

1. ริมถนนอุทงจากบริเวณหัวรอถึงถนนปามะพร้าว เป็นท่อ ค.ส.ล. ระบายน้ำทิ้ง โดยผ่านคลองมหาไชย
2. ริมถนนอุทงตั้งแต่ถนนบางเอียนถึงถนนปามะพร้าว มีท่อเพียงด้านเดียวข้างที่ติดแม่น้ำ และมีจุดระบายน้ำทิ้งลงคลองมหาไชย เช่นเดียวกัน
3. ริมถนนตลาดเจ้าพรหมทั้งสองด้าน ตั้งแต่ถนนคลองมะขามเรียงถึงจุดถนนอุทงเป็นท่อ ค.ส.ล. ทิ้งน้ำผ่านลงสู่ท่อระบายน้ำตามข้อ 2
4. ริมถนนโรจนะทั้งสองด้าน ตั้งแต่เชิงสะพานปรีดีธำรงค์ ถึงคลองมะขามเรียง เป็นท่อ ค.ส.ล. ต่อด้วยรางรูปตัวยู จุดระบายน้ำทิ้งคือ คลองมะขามเรียง

การประปา

กิจการประปาของเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการโดยเทศบาล โดยมีสำนักงานอยู่ ณ ที่ทำการเทศบาล ส่วนโรงกรองน้ำอยู่ที่ตำบลทิวรัตน ไชยบนถนนอุทง

แหล่งน้ำดิบได้แก่แม่น้ำเจ้าพระยา อยู่ห่างจากโรงกรองน้ำประมาณ 15 เมตร ในฤดูแล้งน้ำดิบไม่เพียงพอกับปริมาณการผลิต เนื่องจากระดับน้ำลดต่ำ สำหรับคุณภาพของน้ำดิบอยู่ในเกณฑ์ดี

นอกจากแม่น้ำเจ้าพระยาแล้วยังมีแหล่งน้ำดิบที่ได้จากบ่อบาดาลอีก 2 บ่อ น้ำที่ได้มีคุณภาพมาตรฐาน การประปามีโครงการขุดบ่อบาดาลเพิ่มเติมที่บริเวณโรงเรียนเทศบาลบ้านป้อมเพชร

การไฟฟ้า

การไฟฟ้าของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รับกระแสไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่สถานีย่อยซึ่งตั้งอยู่บนถนนสายอยุธยา - อ่างทอง

การโทรศัพท์

จำนวนโทรศัพท์ยังไม่เพียงพอกับความต้องการประชาชน องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย มีโครงการที่จะขยายการบริการ รวมทั้งแก้ไขโดยการติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะให้มากขึ้น ทั้งบริเวณทางเท้าในจุดสำคัญต่อการสัญจร และสถานบริการต่าง ๆ ของทางราชการ เช่น โรงพยาบาล ที่ทำการไปรษณีย์ เป็นต้น

เอกสารวิบูลย์การพิมพ์ โทร. ๐๒-๖๒๖๖๖๖๖๖ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การกำจัดมูลฝอย

อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา มีพนักงานรักษาทำความสะอาด รถขนขยะ ซึ่งขยะที่ขนจะนำไปทิ้งในพื้นที่โล่งนอกเขตเทศบาล ซึ่งมีเนื้อที่รวม 10 ไร่ และทางเทศบาลฯ ได้ซื้อที่ทิ้งขยะห่างจากชุมชนประมาณ 6 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 20 ไร่

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้นต่อเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาเช่นเดียวกัน มีรถดับเพลิง รถบรรทุกน้ำ เรือดับเพลิง และเครื่องสูบน้ำดับเพลิงชนิดหาม จำนวน 8 เครื่อง

สถานีตำรวจ

เมืองพระนครศรีอยุธยาเป็นที่ตั้งของกองบังคับการตำรวจภูธรเขต 1 มีที่ทำการอยู่ที่บริเวณถนนป้าโทน ติดกับถนนศรีกัน นอกจากนี้ยังมีสถานีตำรวจภูธรวังโบราณตั้งอยู่บริเวณศาลากลางจังหวัด และสถานีตำรวจภูธรป้องกันเพชร บริเวณถนนอุททองช่วงโรงเรียนเทศบาลป้องกันเพชร

ที่ทำการไปรษณีย์

ที่ทำการไปรษณีย์ของเมืองพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่บนถนนเลียบบคลองมะขามเวียง บริเวณใกล้วังจันทร์เกษม

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

มี 3 แห่งคือ

1. สวนสาธารณะพระราม ตั้งอยู่ในเขตตำบลประตูลี้ ดำเนินการโดยเทศบาลฯ
2. สนามเด็กเล่น ตำบลทอรัตนไชย เป็นที่ดินของแขวงการทางพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการโดยเทศบาล
3. สนามกีฬาประชาชน ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าวาสกรี ดำเนินการโดยเทศบาลฯ เช่นเดียวกัน

ธนาคาร

เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา มีธนาคารทั้งของรัฐบาลและของเอกชนรวม ประมาณ 9 แห่งคือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ลงนามไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาของท่าน ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

เพิ่มการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งแวดล้อม

ถ้าจะกล่าวถึงสิ่งแวดล้อมทั่วไปของทั้งจังหวัด อาจกล่าวได้ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างช้า ซึ่งอาจเป็นเพราะโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ยังคงต้องพึ่งการเกษตรกรรมอยู่ แต่ถ้านิยามถึงในเขตเมือง และในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ได้มีการพยายามปรับปรุงและมีการก่อสร้างสถานบริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ภัตตาคาร เป็นต้น แหล่งประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ได้มีการตกแต่งเพื่อให้เป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการจัดระบบในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุดให้เหมาะสมเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

3. ด้านเศรษฐกิจ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดที่มีการทำเกษตรกรรมเป็นหลัก พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดหวาน ถั่วเขียว ถั่วลิสง ผลไม้และพืชผัก ซึ่งทำการเกษตรทั้งหมดมีถึงร้อยละ 85.1 ของพื้นที่จังหวัดทั้งหมด ร้อยละ 96.9 ของพื้นที่เกษตรกรรม เป็นที่ทำนา และส่วนใหญ่เป็นการปลูกข้าวสาลี ผลผลิตในปี 2528-2529 คิดเฉลี่ยไร่ละ 434.65 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งนับว่าเป็นผลผลิตที่อยู่ในขั้นปานกลาง สำหรับชาวนาหวานทั่วไป และจากผลผลิตข้าวเฉลี่ยในปริมาณนี้ ทำให้ชาวนาต้องมีอาชีพรองอื่นเพื่อเสริมรายได้กันมาก ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ จับปลา และออกทำงานรับจ้างใช้แรงงานทั่วไปทั้งในท้องถิ่นและต่างจังหวัด ซึ่งแหล่งสำคัญในการเดินทางไปรับจ้างทำงานของแรงงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ กรุงเทพฯ ดังกล่าวข้างต้น

ในปัจจุบันมีการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม มีโรงงานใหม่ ๆ เกิดขึ้น ได้แก่ โรงงานอบข้าวโพด ไซโล โรงงานทำมันเม็ด โรงงานผลิตเครื่องอุปโภคไฟฟ้า เป็นต้น โรงงานเหล่านี้ต้องการแรงงานจำนวนมาก มีผลทำให้ชาวบ้านมีงานทำกันมากขึ้น ซึ่งหมายถึงจำนวนแรงงานทางด้านเกษตรกรรมจะลดลง โดยมาเพิ่มในสายอุตสาหกรรม และอาจมีผลทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาในจังหวัดมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4) การแบ่งประเภทและมาตรฐานของโรงแรม

การแบ่งประเภทของ โรงแรม สามารถแบ่งได้หลายวิธีตามหลักวิชาการ ดังนี้

1. การแบ่งประเภทโดยพิจารณาจากลักษณะที่ตั้ง
2. การแบ่งประเภทโดยพิจารณาจากมาตรฐานของ โรงแรม
3. การแบ่งประเภทโดยพิจารณาจากขนาดของ โรงแรม
4. การแบ่งประเภทโดยพิจารณาจากลักษณะการดำเนินการ
5. การแบ่งประเภทตามระยะเวลาการเข้าพัก
6. การแบ่งประเภทตามลักษณะของการเข้าพัก

1. การแบ่งประเภทโดยพิจารณาจากลักษณะที่ตั้ง

แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก. โรงแรมในเมือง (CITY HOTEL) คือ โรงแรมในเมืองใหญ่ ๆ ที่มีความสำคัญทางธุรกิจการค้า การทูต หรือการท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่มีสถานที่ท่องเที่ยวในลักษณะสถาปัตยกรรมเก่าแก่ของเมือง โบราณสถาน โบราณวัตถุ และอื่น ๆ ผู้ใช้บริการของ โรงแรมประเภทนี้ จะได้รับความสะดวกสบายต่าง ๆ อย่างพร้อมมูล

นอกจากนี้ โรงแรมประเภทนี้ยังได้จัดให้มีการบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่แขกโรงแรมและบุคคลภายนอก เช่น ห้องอาหาร ภัตตาคาร (COCKTAIL LOUFG DISCOTAQUE, CLUB, FOOD CENTRE หรือบริการสำหรับนักธุรกิจ เช่น BUSINESS CENTRE เป็นต้น

ข. โรงแรมในเมืองเล็ก (SMALL CITY HOTEL) คือ โรงแรมที่อยู่ในเมืองที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนเมืองใหญ่ หรือชนบทและแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

ค. โรงแรมสำหรับการพักผ่อนตากอากาศ (RESORT HOTEL) คือ โรงแรมที่ตั้งขึ้นเพื่อการพักผ่อนตากอากาศโดยเฉพาะ ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นสถานที่พักผ่อนตากอากาศต่าง ๆ ทำให้มีบรรยากาศโดยรอบบริเวณแตกต่างไปจากโรงแรมในเมือง ส่วนในด้านการบริการของ โรงแรมประเภทนี้มีการบริการด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับโรงแรมในเมืองทั่วไป และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างครบครัน

2. การแบ่งประเภทตามมาตรฐานของ โรงแรม

แบ่งได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

ก. โรงแรมชั้นพิเศษ (LUXURY HOTEL) มีส่วนที่ให้บริการ และการบริการพิเศษต่าง ๆ ครบถ้วน

ข. โรงแรมชั้นหนึ่ง (FIRST CLASS HOTEL) มีส่วนที่ให้บริการและความสะดวกสบายต่าง ๆ ครบถ้วน มีการจัดการด้านบริการเป็นอย่างดี มีระบบการบริหารที่ซับซ้อน

เอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. โรงแรมชั้นสอง (SECOND CLASS HOTEL) ลักษณะการบริการและส่วนประกอบต่าง ๆ ต่ำกว่าโรงแรมชั้นหนึ่ง

ง. โรงแรมชั้นสาม (THIRD CLASS HOTEL) การบริการและส่วนประกอบที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีน้อย หรืออาจไม่มีเลย

จ. โรงแรมชั้นสี่ หรือโรงแรมราคาถูก (CHEAP HOTEL) ให้บริการด้านที่พัก ค้างคืน หรือห้องนอนเท่านั้น

3. การแบ่งประเภทโดยพิจารณาจากขนาดของ โรงแรม

โดยถือจำนวนห้องพักเป็นเกณฑ์พิจารณา

ก. โรงแรมขนาดใหญ่ มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 300 ห้องขึ้นไป เป็นโรงแรมที่จัดอยู่มาตรฐานสากล มีการดำเนินกิจการที่สลับซับซ้อน ส่วนใหญ่จะเป็นโรงแรมที่มีเครือข่ายของการดำเนินกิจการขยายขอบเขตไปตามเมืองหรือประเทศต่าง ๆ

ข. โรงแรมขนาดกลาง มีจำนวนห้องพักไม่เกิน 300 ห้อง เป็นโรงแรมที่จัดให้มีการบริการที่ได้มาตรฐาน มีการดำเนินกิจการไม่กว้างขวางนัก คงจำกัดอยู่เพียงภายในสถานที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของ โรงแรมเท่านั้น

โรงแรมประเภทนี้มีอยู่ทั่วไป ถ้าตั้งอยู่ในบริเวณที่พักตามอากาศหรือสถานที่ท่องเที่ยวในต่างจังหวัดก็อาจถือได้ว่าเป็นโรงแรมขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ เนื่องจากมีจำนวนห้องพักมากกว่า 100 ห้อง

ค. โรงแรมขนาดเล็ก มีจำนวนห้องพักไม่เกิน 100 ห้อง โรงแรมประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการโดยสมาชิกภายในครอบครัว หรือโดยเจ้าของสถานที่จัดตั้งโรงแรมนั่นเอง ดำเนินการเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะเป็นโรงแรมในท้องถิ่นชนบท หรือโรงแรมที่ตั้งอยู่ในระหว่างเส้นทางการเดินทางและโรงแรมในบริเวณที่พักอากาศ ซึ่งมีผู้ไปพักในช่วงฤดูพักผ่อน

4. การแบ่งประเภทโดยพิจารณาจากลักษณะการดำเนินการของ โรงแรม

ก. ลักษณะอเมริกัน (AMERICAN PLAN HOTEL) คือ อัตราห้องพักที่รวมค่าอาหารด้วย ซึ่งอาจจะเป็น 2-3 คือ (ไม่ยกเว้นในกรณีที่พักไม่รับบริการอาหาร)

ข. ลักษณะยุโรป (EUROPE PLAN HOTEL) คือ ตัวอัตราค่าห้องพักเท่านั้น ส่วนค่าอาหารถ้าแขกที่มาพักจะรับบริการก็ต้องเสียเพิ่มอีก

ค. ลักษณะผสม (DUAL PLAN HOTEL) คือ มีการให้บริการทั้งสองแบบข้างต้น โดยจะใช้แขกที่มาพักเป็นผู้เลือกรับบริการเอง

5. การแบ่งประเภทตามระยะเวลาเข้าพัก

ก. TRANSIENT HOTEL มีระยะเวลาการเข้าพักสั้นเพียงวันเดียวหรือมากกว่านั้น ไม่มีการจองห้องล่วงหน้า โรงแรมประเภทนี้โดยมากจะอยู่นอกเมืองตามทางผ่าน แขกเอกลาจะเข้าพักเพื่อพักผ่อน พักรถและชำระร่างกายเท่านั้น เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. RESIDENT HOTEL เป็นโรงแรมที่แขกผู้มาพัก มาดำเนินธุรกิจที่ต้องใช้เวลานาน มีการทำสัญญาเพราะต้องใช้เวลาพักยาวนาน ลักษณะโรงแรมคล้ายและต้องมีส่วนบริการที่ดีและอำนวยความสะดวกพร้อม

ค. RESORT HOTEL โรงแรมที่แขกต้องการมานักผ่อนหรือนักพักผ่อน โดยมากจะอยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว การบริการเน้นหนักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาพัก ระยะเวลาพัก ตั้งแต่ 3 วันไปจนถึง 20 วัน

ง. COMMERCIAL HOTEL เป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ในเมืองใหญ่หรือเมืองสำคัญ ตามย่านธุรกิจต่าง ๆ ระยะเวลาในการพักตั้งแต่ 1-5 วัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น 3-5 วัน

6. การแบ่งตามลักษณะการเข้าพัก

ก. โรงแรมสำหรับนักธุรกิจ (BUSINESS HOTEL) โดยมุ่งบริการด้านที่พัก อาหาร และบริการเกี่ยวกับธุรกิจต่าง ๆ เช่น มีห้องประชุมอุปกรณ์ในการประกอบธุรกิจ มีบริการเลขานุการ และพนักงานพิมพ์ หากต้องการมีการสื่อสาร ก็จะมีบริการ เช่น ไปรษณีย์ โทรทัศน์ โทรเลข

ข. โรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยว (TOURIST HOTEL) โดยบริการอาหาร ที่พัก และอำนวยความสะดวกเรื่องการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่าง ๆ ประเทศที่มาพัก ปกติแล้วโรงแรมประเภทนี้พร้อมที่จะรับนักธุรกิจด้วย

ค. โรงแรมระหว่างทาง (MOTOR HOTEL) บริการผู้พักที่เดินทางผ่านมา โดยวันรุ่งขึ้นจะเดินทางต่อด้วยรถยนต์ มุ่งบริการที่ลักษณะอาคาร สถานที่จึงอยู่ระหว่างทางจากเมืองหนึ่ง ไปอีกเมืองหนึ่ง มีบริการที่จอดรถผู้พักอย่างสะดวกสบาย

จากการแบ่งประเภทของ โรงแรม สามารถสรุปได้ว่าโครงการโรงแรมอุทยานและสปอร์ตคลับจัดอยู่ในลักษณะและประเภทดังนี้

1. การแบ่งประเภทของ โรงแรม โดยพิจารณาจากลักษณะที่ตั้ง

โครงการที่ตั้งอยู่นอกเมืองตัวจังหวัดอุทยาน ซึ่งอยู่ในบริเวณที่เป็นสถานที่พักผ่อนตากอากาศ มีบรรยากาศโดยรอบบริเวณแตกต่างไปจากโรงแรมในเมือง ส่วนในด้านการบริการของโรงแรมก็มีการบริการต่าง ๆ เช่นเดียวกับโรงแรมในเมืองทั่วไปและรับทั้งนักธุรกิจและนักท่องเที่ยว ดังนั้นโรงแรมนี้จึงเข้าข่าย "โรงแรมสำหรับพักผ่อนตากอากาศ" (Resort hotel)

2. การแบ่งประเภทโดยพิจารณาตามมาตรฐานของ โรงแรม

โครงการนี้ทำให้บริการและความสะดวกสบายต่าง ๆ ครบถ้วนและมีการจัดการด้านบริการเป็นอย่างดี จึงจัดเข้าลักษณะ "โรงแรมชั้นหนึ่ง" (first class hotel)

3. การแบ่งประเภทโดยพิจารณาจากขนาดของ โรงแรม

โครงการนี้มีจำนวนห้องพักทั้งหมด 117 ห้อง ดังนั้นจึงเข้าลักษณะ "โรงแรม

เอกสารขนาดกลาง" ที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การแบ่งประเภทของโรงแรมโดยพิจารณาจากลักษณะการดำเนินการ

โรงแรมอุทยานและสปอร์ตคลับ จะบริการแบบคิดเฉพาะค่าห้องพักเท่านั้น ส่วนค่าอาหารแขกที่มาพักบริการจะต้องเสียเพิ่มอีก ดังนั้นจึงเข้าลักษณะ "ลักษณะยุโรป" (EUROPE PLAN HOTEL)

5. การแบ่งประเภทของโรงแรมโดยพิจารณาตามระยะเวลาการเข้าพัก

โรงแรมอุทยานและสปอร์ตคลับ เป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่นอกเมืองอุทยาน ซึ่งมีบริเวณสำหรับพักผ่อนตากอากาศ โดยบริการอาหาร ที่พัก เรื่องการท่องเที่ยวสำหรับชาวต่างประเทศและพร้อมที่จะรับนักท่องเที่ยวด้วย ระยะเวลาการเข้าพักเฉลี่ยประมาณ 3-6 วัน/คน ดังนั้นจึงเข้าลักษณะโรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยว (TOURIST HOTEL)

6. การแบ่งประเภทของโรงแรมโดยพิจารณาจากลักษณะการเข้าพัก

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า โรงแรมอุทยานและสปอร์ตคลับมีการให้บริการแขกที่ต้องการมาพักผ่อนหรือพักผ่อน โดยมากจะอยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว การบริการเน้นหนักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาพักระยะเวลาพักตั้งแต่ 3-20 วัน จึงเข้าลักษณะโรงแรมสำหรับตากอากาศ (Resort hotel)

องค์ประกอบมาตรฐานของ โรงแรมชั้นหนึ่ง

เนื่องจากโรงแรมอุทยานและสปอร์ตคลับ จัดอยู่ในโรงแรมระดับชั้นหนึ่ง ซึ่งหลักเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานโรงแรมชั้นหนึ่ง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ ดังนี้

1. ขนาด

จะต้องมีห้องพักไม่น้อยกว่า 100 ห้อง

2. ขนาดของห้องนอน

ห้องเดี่ยวทุกห้องจะต้องมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 18 m^2

ห้องคู่ทุกห้องจะต้องมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 22 m^2

3. ห้องชุดรวมห้องนั่งเล่น

มีห้องชุด 1 ห้องต่อห้องพัก 40 ห้อง

4. สถานที่

ตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมต่อสภาพของโรงแรม เช่น โรงแรมในตัวเมือง หรือในสถานที่พักผ่อนตากอากาศ และมีความสะดวกต่อการคมนาคม มีรูปแบบและการออกแบบตกแต่งภายในอย่างมีศิลปะผสมกับเป็นโรงแรมชั้นหนึ่ง

5. การบำรุงรักษา

ส่วนประกอบต่าง ๆ ของโรงแรม เช่น ตัวอาคาร เครื่องตกแต่ง อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้รับการทะนุบำรุงให้คงคุณภาพตามมาตรฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. สถานที่จอดรถและทางเข้า-ออก
มีสถานที่จอดรถเพียงพอสำหรับความจำเป็นในการดำเนินธุรกิจและมีระบบเรียกตัวคนขับรถ ทางเข้าออกของแขกที่มาพักกับส่วนบริการแยกออกจากกัน
7. สวนและสระว่ายน้ำ
มีบริเวณที่จัดเป็นสวนสำหรับนั่งเล่น พักผ่อน มีสระว่ายน้ำที่ถูกต้องตามสุขลักษณะ และขนาดตรงกับมาตรฐาน
8. ระบบปรับอากาศ
โรงแรมจะต้องมีระบบปรับอากาศตลอดกับอาคาร
9. ห้องน้ำ
ในห้องน้ำมีห้องน้ำพร้อมเครื่องสุขภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐาน ตกแต่งในแบบที่ทันสมัย มีแอร์ร้อน-น้ำเย็น ตลอด 24 ชั่วโมง พื้นและผนังกรุด้วยวัสดุที่เหมาะสมสวยงามและมีอดีต
10. สถานที่ต้อนรับและให้ข่าวสาร
ต้องมีบริเวณที่จัดให้ไว้เป็นสถานที่ต้อนรับและให้ข่าวสาร มีพนักงานที่ได้ผ่านการอบรมและมีความชำนาญประจำอยู่
11. ห้องพักผ่อน
จะต้องมีห้อง โถงและห้องพักผ่อน มีเก้าอี้หนัง โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับการอ่าน-เขียน มีขนาดสัมพันธ์กับขนาดของ โรงแรม
12. ห้องรับฝากของ
มีห้องและบริเวณการรับฝากของ เบ็ดเตล็ด ห้องฝากกระเป๋าเดินทางและสัมภาระมีการบริการตู้รับฝาก
13. สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดประชุม
จะต้องมีห้องพิเศษสำหรับจัดการประชุมหรือ จัดงานเลี้ยง ขนาด 200 คนขึ้นไป
14. ร้านค้า
มีร้านจำหน่ายหนังสือ ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว บริษัทการบิน ร้านตัดผมชาย ร้านเสริมสวย ร้านจำหน่ายยา และร้านจำหน่ายของเบ็ดเตล็ด
15. สิ่งอำนวยความสะดวกในการสื่อสาร
มีบริการด้านการไปรษณีย์ รวมทั้งการจำหน่ายดวงตราไปรษณีย์และของ มีการบริการโทรศัพท์ทางไกล โทรศัพท์ระหว่างประเทศ และเทเลทัศน์ภายในโรงแรมตลอด 24 ชั่วโมง
16. ลิฟท์
จะต้องมีลิฟท์ภายในตัวตึกที่สูงเกิน 2 ชั้น บริการตลอด 24 ชั่วโมง มีจำนวนสัมพันธ์กับจำนวนห้องพัก ในอัตราส่วนที่กำหนดและมีลิฟท์สำหรับบริการอีกต่างหาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

17. การตำแหน่งและระบบแสง

ห้องน้ทุกห้องจะต้อง ได้ขนาด มีเครื่องตกแต่งที่มีคุณภาพสูงและครบตามมาตรฐาน พื้นห้องปูพรมตลอด หรือปูด้วยวัสดุที่ทรงคุณค่า เช่น หินอ่อน ผนังประดับม่านใช้ผ้าคุณภาพดี และตัดเย็บด้วยความประณีต การจัดระบบแสงและการตกแต่ง ไฟในห้องน้ทุก ห้องน้ ห้องน้ ห้องสาธารณะ ทางเดินจะต้องออกแบบให้สวยงามและสมประโยชน์

18. โทรทัศน์

ในห้องน้ทุกห้องต้องมีโทรทัศน์ติดต่อกันได้ทั้งภายนอกและภายในโรงแรม มีโทรทัศน์ที่ติดต่อกันผ่านศูนย์โทรทัศน์ และโทรทัศน์สาธารณะ ควรมีระบบประกาศเรียกภายใน ควรมีเครื่องรับโทรทัศน์ และวิทยุ หรือระบบเสียงเพลงตามสายในห้องน้ทุกห้อง

19. กระจกน้ำและเหยือก

จะต้องมีกระจกน้ำสูญญากาศสำหรับใส่น้ำร้อน และเหยือกสำหรับใส่น้ำเย็นพร้อมแก้วน้ำทุกห้อง

20. ห้องอาหาร

มีห้องอาหารประเภทต่าง ๆ รวมทั้งค็อกฟีช็อป พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก มีบริการอาหารสำกลอย่างน้อย 4 ห้อง

21. การปูพรม

ห้องน้ทุกห้องและห้องสาธารณะทุกห้องปูพรม ที่มีคุณภาพดีและดูแลรักษาให้คงสภาพอยู่เสมอ

22. เครื่องใช้ที่เป็นผ้า

ผ้าที่ปูที่นอน ผ้าปูโต๊ะ ผ้าเช็ดตัว ผ้าห่ม ผ้าคลุมเตียง จะต้องใช้ของคุณภาพดี มีจำนวนเพียงพอกับห้องน้ทุกห้อง สะอาด ผ้าปูที่นอนและผ้าเช็ดตัวต้องเปลี่ยนทุกวัน

23. ภาชนะเครื่องใช้

เครื่องถ้วยชาม ช้อนส้อม มีดและเครื่องแก้ว จะต้องใช้ของคุณภาพดี ไม่มีรอยบิ่นรอยร้าว เครื่องเงินหรือเครื่องทองเหลือง จะต้องขัดถูให้สะอาด

24. คริว

ห้องครัว ห้องเตรียมอาหาร จะต้องออกแบบให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีอุปกรณ์พร้อม มีการดูแลรักษาอย่างดี สะอาดและถูกสุขลักษณะ การทำความสะอาดเครื่องครัว เครื่องแก้วต้องทำตามหลักเกณฑ์ด้านสุขอนามัยมี เครื่องล้างชาม ต้องมีห้องเย็นหรือตู้แช่เย็น แบ่งออกเป็นส่วนกับอาหารประเภทเนื้อสัตว์กับอาหารสดอื่น ๆ

25. บาร์

มีบาร์ซึ่งตกแต่งอย่างสวยงาม และมีบริการสะดวกสบาย

26. การบันเทิง

มีสถานที่และ บริการจัดงานบันเทิง ดนตรี และการแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์และสงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

27. การบริการและพนักงาน
 บริการการต้อนรับ ช่างสาร และโทรศัพท์ ต้องมีตลอด 24 ชั่วโมง บริการ
 อาหารในห้องพัก (รวมทั้งอาหารว่างและเครื่องดื่ม) ต้องมีตลอด 24 ชั่วโมง
 บริการขนย้ายสัมภาระต้องมีตลอด 24 ชั่วโมง
 บริการซักรีด ซักแห้ง จัดให้ได้ตามต้องการ
 พนักงานประจำจะต้องผ่านการอบรม จะต้องมีประสิทธิภาพ และมีประสบการณ์
 พนักงานจะต้องสวมเครื่องแบบที่สะอาดและสวยงาม
 พนักงานที่มีหน้าที่ติดต่อจะต้อง เข้าใจและพูดภาษาอังกฤษได้ พนักงานระดับ
 หัวหน้าต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี และถ้ามีพนักงานที่พูดภาษาต่าง
 ประเทศอื่น ๆ ด้วย ก็จะเป็นข้อได้เปรียบ
28. แม่บ้าน
 งานด้านแม่บ้านต้องดำเนินไปตามมาตรฐานสากล
29. น้ำร้อน - น้ำเย็น
 จะต้องมีระบบน้ำร้อน - น้ำเย็น ในห้องพักและห้องสุขาสาธารณะ ภายใน
 โรงแรมตลอด 24 ชั่วโมง
30. สถานที่เปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
 มีบริเวณที่จัดเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดำเนินงานโดยผู้ที่
 ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย
31. การรักษาความปลอดภัย
 มีระบบรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง
32. ตู้เย็น
 มีตู้เย็นขนาดเล็กประมาณ 5 คิวบิกฟุต ไว้บริการตามคำขอ
33. ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน
 มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าฉุกเฉินที่สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าให้พอสำหรับระบบแสง
 ตามทางเดิน ห้องสาธารณะ ลิฟท์ ห้องเย็น ตู้เย็น และระบบประปา
34. บริการด้วยการแพทย์
 มีห้องพยาบาล แพทย์และพยาบาลประจำ มีบริการฉุกเฉินตลอด 24 ชั่วโมง
35. การห้องกันอัคคีภัย
 มีอุปกรณ์และระบบการป้องกันเพลิงที่ถูกต้อง และเพียงพอ
36. สิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษอื่น ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๕.๕

๕.๕> การบริหารและหน้าที่รับผิดชอบของบุคคล

การโรงแรมเป็นธุรกิจที่ดำเนินการตลอดเวลา 24 ชม. ทุกวันไม่มีวันหยุดจึงต้องมีผู้
บริหารและพนักงานปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ บุคคลเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกฝนอบรมดูแลเอา
ใจใส่ให้มีมาตรฐานการบริการ (STANDARD OF SERVICE) จึงต้องมีการร่วมมือกันระหว่าง
พนักงานในแผนกต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานของโรงแรมเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพสูงสุด ทุก
โรงแรมจึงต้องจัดให้มีโครงสร้าง (STRUCTURE) ประกอบด้วย สายงาน หรือแผนผังองค์กร
ลำดับการบังคับบัญชา (CHAIN OF COMMAND OR ORGANIZATION CHART) นโยบายและระ
บบ (POLICIES AND SYSTEM) โรงแรมมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่ง ไม่สามารถที่
จะบริหารและดำเนินการได้โดยคนเพียงคนเดียว จำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ในตำ
แหน่งต่าง ๆ กัน การบริหารโรงแรมในปัจจุบันอาจแบ่งประเภทพนักงานของโรงแรมออกเป็น
4 ระดับ ดังนี้

1. ระดับผู้กำหนดนโยบาย และผู้ควบคุมนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ผู้จัดการทั่วไป
และระดับหัวหน้าฝ่าย หรือแผนกต่าง ๆ (GENERAL MANAGER AND DEPARTMENT HEAD)
2. ระดับรอง และผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายหรือแผนก (SUB AND ASSISTANT
DEPARTMENT HEADS)
3. ระดับหัวหน้างาน (SUPERVISOR)
4. พนักงานปฏิบัติงานทั่วไป (GENERAL STAFF)

ฝ่ายหรือแผนกที่สำคัญของ โรงแรม อาจแบ่งได้ 6 ฝ่ายหรือแผนกดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร (MANAGEMENT)
2. ฝ่ายบัญชี (ACCOUNTING DEPARTMENT)
3. ฝ่ายห้องพัก (ROOM DIVISION)
4. ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม (FOOD AND BEVERAGE DEPARTMENT)
5. ฝ่ายขาย (SALES DEPARTMENT)
6. ฝ่ายบุคคล (PERSONAL DEPARTMENT)

นอกจากนี้ก็มีแผนกอื่น ๆ อีกคือ

- แผนกช่าง (ENGINEERING DEPARTMENT)
- แผนกประชาสัมพันธ์ (PUBLIC RELATIONS DEPARTMENT)
- แผนกจัดซื้อ (PURCHASING DEPARTMENT)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) ฝ่ายบริหาร (MANAGEMENT)

โดยทั่วไปแล้วโรงแรมจะมีฝ่ายบริหาร ซึ่งประกอบด้วยบุคคลตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ผู้จัดการทั่วไป (GENERAL MANAGER)

รองผู้จัดการทั่วไป (ASSISTANT MANAGER)

ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและการบัญชี (COMPTROLLER)

ผู้จัดการฝ่ายห้องพัก (ROOM DIVISION MANAGER)

ผู้จัดการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม (F&B MANAGER)

ผู้จัดการฝ่ายขาย (SALES MANAGER)

ผู้จัดการฝ่ายบุคคล (PERSONAL MANAGER)

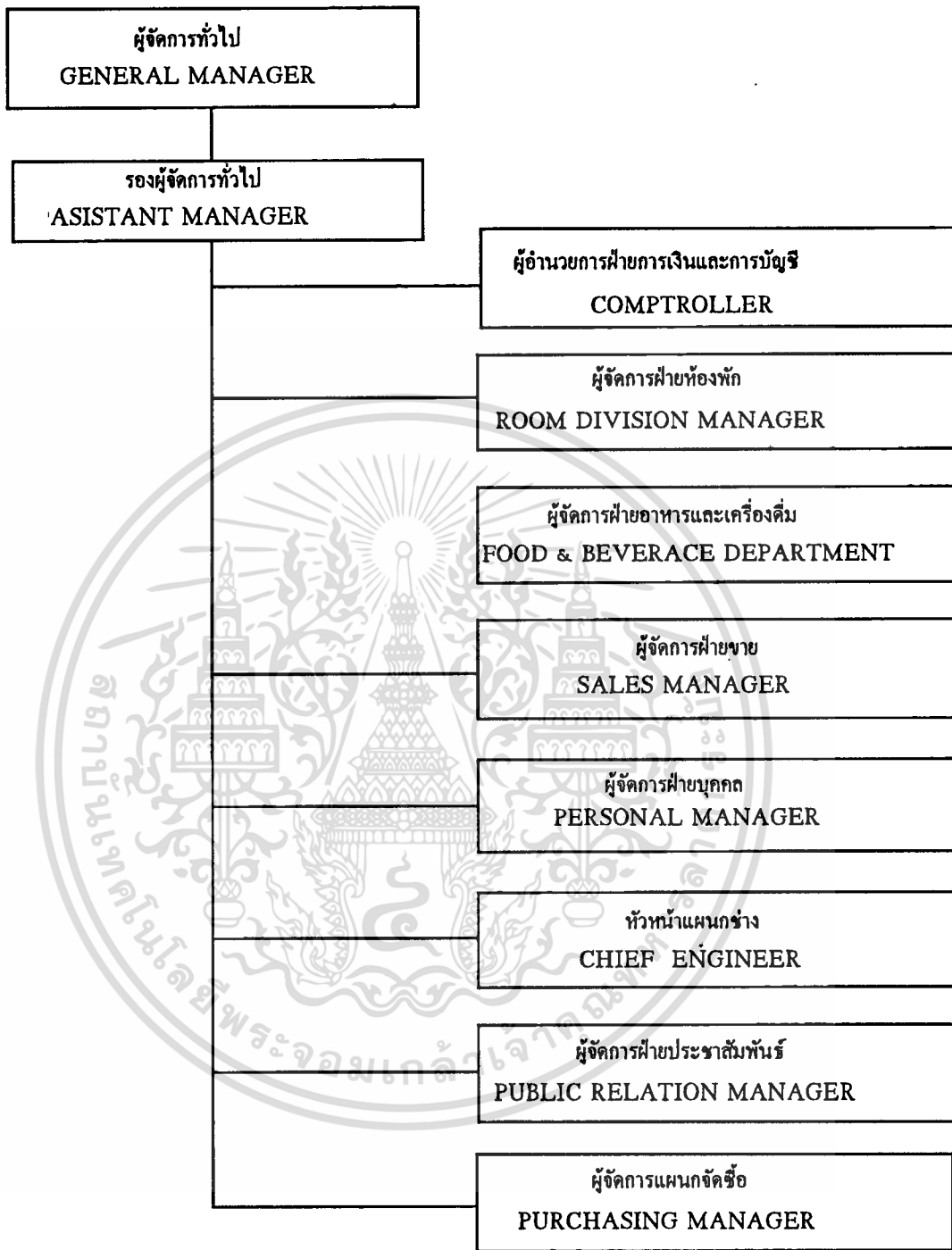
หัวหน้าแผนกช่าง (CHIEF ENGINEER)

ผู้จัดการแผนกประชาสัมพันธ์ (PUBLIC RELATION MANAGER)

ผู้จัดการแผนกจัดซื้อ (PURCHASING MANAGER)

นักวิเคราะห์การปฏิบัติงาน (OPERATIONS ANALYSIS)

รวม 11 ตำแหน่ง แต่โครงการโรงแรมอุทยานจะมีเพียง 10 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งที่ 1 - 10 สามารถแสดงการบริหารงานตามแผนผังได้ดังนี้ (แผนภูมิที่ 2.1)

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสายงานของฝ่ายบริหาร (ORGANIZATION CHART OF MANAGEMENT)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1 ผู้จัดการทั่วไป (GENERAL MANAGER)

หน้าที่และความรับผิดชอบ

- ความรับผิดชอบของผู้จัดการทั่วไปครอบคลุมกิจกรรมทุกด้านของ โรงแรม บริหารและควบคุมให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดรับผิดชอบการปฏิบัติงานของ พนักงาน โรงแรมทั้งหมด
- ประสานงานด้านต่าง ๆ ให้ดำเนินไปโดยสอดคล้องและราบรื่นเพื่อประโยชน์และผลกำไรให้แก่โรงแรมมากที่สุด
- มีความสามารถในการบริหารและมีลักษณะเป็นผู้นำสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ผู้บังคับบัญชา โดยตรงของผู้จัดการทั่วไป

- ประธานกรรมการ (CHAIRMAN)
- กรรมการผู้จัดการ (MANAGING DIRECTOR) หรือเจ้าของ (OWNER)

แล้วแต่กรณี

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่นของผู้จัดการทั่วไป

- หัวหน้าทุกแผนก
- พนักงานทุกคน

1.2 รองหรือผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป (EXECUTIVE ASSISTANT MANAGER)

หน้าที่และความรับผิดชอบ

- ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- ตรวจสอบผลการดำเนินงานประจำวันของแผนกต่าง ๆ ปรีกษาหารือ ตลอดจนได้คำแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ในเรื่องนั้น
- ประชุม ปรีกษา ทาหรือและแนะนำฝ่ายบริหารหรือหัวหน้าแผนกในเรื่องแนว โนม์ของธุรกิจ

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการทั่วไป

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าทุกฝ่ายทุกแผนก

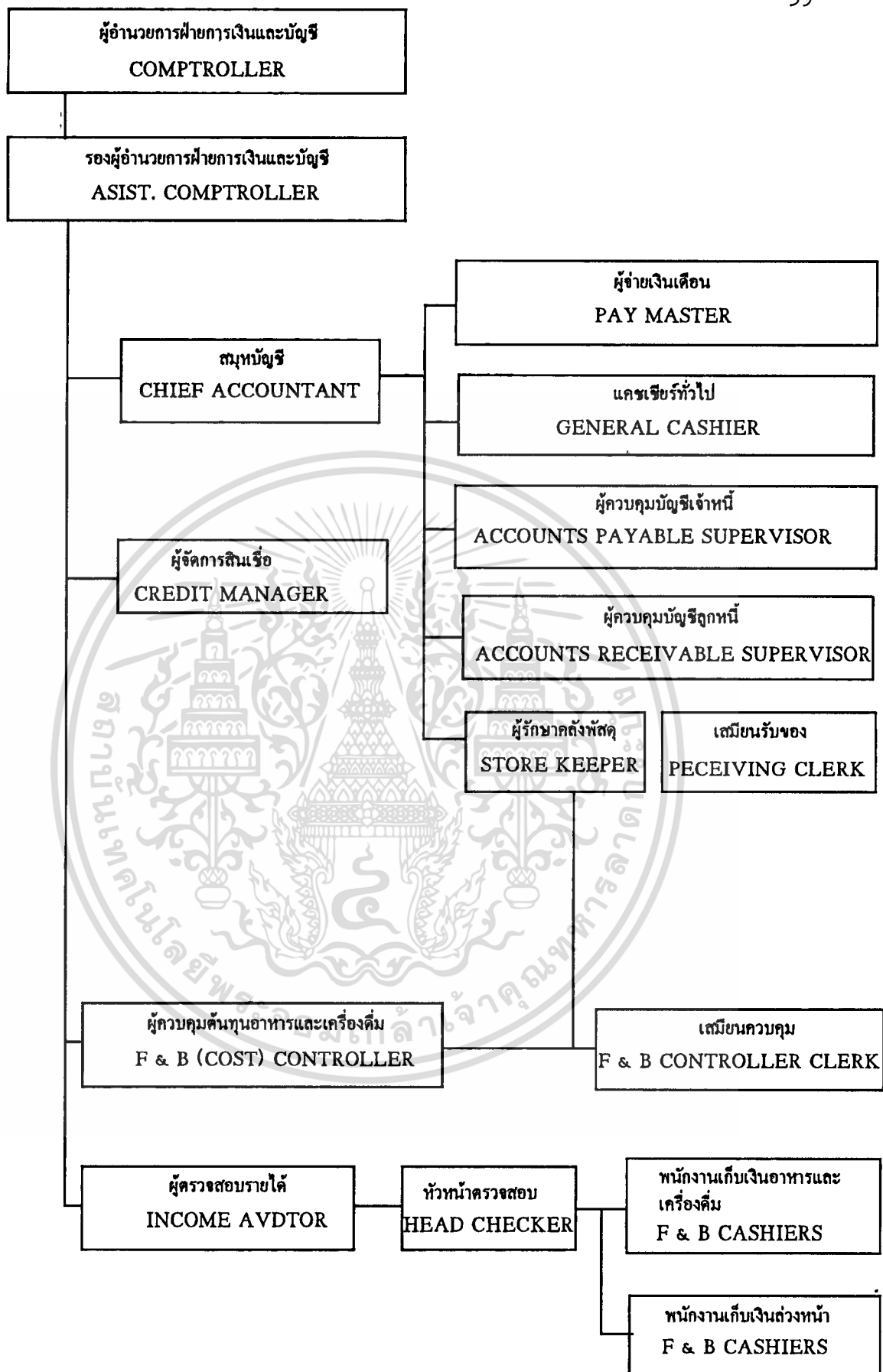
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ฝ่ายการบัญชี (ACCOUNTING)

ฝ่ายการบัญชีของ โรงแรมทั่วไปจะมีบุคคลตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและบัญชี (COMPTROLLER)
- รองผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและบัญชี (ASIST. COMPTROLLER)
- ผู้จัดการสินเชื่อ (CREDIT MANAGER)
- ผู้ตรวจสอบรายได้ (INCOME AUDITOR)
- หัวหน้าตรวจสอบ (HEAD CHECKER)
- พนักงานเก็บเงินอาหารและเครื่องดื่ม (F&B CASHIERS)
- พนักงานเก็บเงินส่วนหน้า (FRONT OFFICE CASHIERS)
- ผู้ควบคุมต้นทุนอาหารและเครื่องดื่ม (F&B CONTROLLER)
- พนักงานควบคุมอาหารและเครื่องดื่ม (F&B CONTROLLER CLERK)
- สมุหบัญชี (CHIEF ACCOUNTANT)
- ผู้รักษาคคลังพัสดุ (STORE REEPPER)
- เสมียนรับของ (RECEIVING CLERK)
- ผู้จ่ายเงินเดือน (PAY MASTER)
- แคชเชียร์ทั่วไป (GENERAL CASHIER)
- ผู้ควบคุมบัญชีเจ้าหนี้ (ACCOUNTS PAYABLE SOPERVISOR)
- ผู้ควบคุมบัญชีลูกหนี้ (ACCOUNTS REGEIVABLE SUPERVISOR)

รวม 16 ตำแหน่ง เช่นเดียวกับโครงการโรงแรมอยุธยา สามารถแสดงการบริหารงานตามแผนผังได้ดังนี้ (แผนภูมิที่ 2.2)

แผนภูมิที่ 2.2 แสดงสายงานฝ่ายบัญชี (ORGANIZATION CHART OF ACCOUNTING)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและการบัญชี (COMPTROLLER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ควบคุมการบันทึกรายงานบัญชีทุกประเภทตลอดจนทรัพย์สินทั้งหลายของ โรงแรม
- บริหารงานทั้งหมดที่เกี่ยวกับการเงินการบัญชีในฝ่ายควบคุมกำกับดูแลกระแสเงินสด (CASHFLOW) และทรัพย์สินอื่น ๆ ทั้งหมดของ โรงแรม

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการทั่วไป กรรมการจัดการ เจ้าของกิจการ แล้วแต่กรณี

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าทุกฝ่ายทุกแผนก

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและการบัญชี (ASSISTANT COMPTROLLER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ทำหน้าที่แทนผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและการบัญชีในตำแหน่งงานของฝ่ายการเงินและการบัญชีทั้งหมด

- รับผิดชอบดูแลให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและการบัญชี

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าทุกฝ่ายทุกแผนก

ผู้จัดการสินเชื่อ (CREDIT MANAGER)

หน้าที่และความรับผิดชอบ

- กำกับดูแลรวบรวมเรื่องเกี่ยวกับสินเชื่อและการเก็บเงินทั้งหมด

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและการบัญชี
- ผู้จัดการทั่วไป

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ทุกฝ่ายทุกแผนก

เอกสารนี้เป็นเอกสารลับ ใช้เฉพาะพนักงานไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ตรวจสอบรายได้ (INCOME AUDITOR)

- ตรวจสอบให้แน่ใจว่ารายได้ประจำวันเป็นไปอย่างถูกต้อง ตรวจสอบงานของพนักงานตรวจสอบภาคกลางคืน (NIGHT AUDITOR) หัวหน้าตรวจสอบ (HEAD CHECKER) และพนักงานเก็บเงินอาหารและเครื่องดื่ม (F&B CASHIER) รวมทั้งจัดทำรายงานต่าง ๆ ที่มีผลต่อรายได้ให้สมบูรณ์

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้อำนวยการฝ่ายและผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและการบัญชี

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- ฝ่ายห้องพัก

หัวหน้าตรวจสอบ (HEAD CHECKER)

หน้าที่และความรับผิดชอบ

- ฝึกอบรมและกำกับดูแลพนักงานเก็บเงินอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมด (F&B CASHIER) และ FRONT CASHIER ด้วยในบางกรณี

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้อำนวยการฝ่ายและผู้ช่วยผู้อำนวยการ

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- ฝ่ายจัดเลี้ยง และแผนกบริการส่วนหน้า

พนักงานเก็บเงินส่วนหน้า (FRONT OFFICE CASHIERS)

หน้าที่และความรับผิดชอบ

- รับและเก็บบัญชีแยกประเภทของลูกค้าไว้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- รับชำระบัญชีค่าห้องพักและอื่น ๆ ทั้งที่เป็นเงินสด บัตรเครดิตต่าง ๆ (CREDIT CARDS) หรือลงบัญชีลูกค้าหน้า (BY CHARGE)

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารของฝ่ายและผู้ช่วยผู้อำนวยการเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- แผนกบริการส่วนหน้า (FRONT OFFICE)
- ลูกค้าของ โรงแรม

ผู้ควบคุมต้นทุนอาหารและเครื่องดื่ม (F&B CONTROLLER)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ควบคุมต้นทุนการขายอาหารและเครื่องดื่มรวมทั้งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนอาหารและเครื่องดื่ม
- ตรวจสอบและทดสอบการรับของว่าเป็นไปตามวิธีปฏิบัติที่วางไว้หรือไม่ และของที่ได้รับกับเอกสารนำส่งตรงกันหรือไม่

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้อำนวยการฝ่ายและผู้ช่วยผู้อำนวยการ

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- หัวหน้าแผนกจัดซื้อ

พนักงานควบคุมต้นทุนอาหารและเครื่องดื่ม (F&B CONTROLLER CLERK)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- บันทึกรายงานปริมาณและราคาต้นทุนตามความเป็นจริง ในการซื้ออาหารและเครื่องดื่ม ตลอดจนที่แจกจ่ายไปเพื่อการขาย

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้ควบคุมต้นทุนอาหารและเครื่องดื่ม

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- แผนกต่าง ๆ ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- แผนกจัดซื้อ

สมุหบัญชี (CHIEF ACCOUNTANT)หน้าที่ความรับผิดชอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารลับ - รับผิดชอบต่อรายงานการเงิน ตลอดจนวิเคราะห์ทั้งปวง
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- หัวหน้าทุกฝ่ายทุกแผนก

ผู้รักษาคงคลัง (STORE KEEPER)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ดูแลคลังพัสดุอาหารและเครื่องดื่ม (F&B STORE) คลังพัสดุทั่วไป (GENERAL STORE) และรับผิดชอบของทั้งหมดที่เก็บในคลังพัสดุ (STORE) โดยลงบัญชีของนำเข้าและการจ่ายออก

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและบัญชีและผู้ช่วยฯ

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- แผนกจัดซื้อ

เสมียนรับของ (RECEIVING CLERK)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ตรวจสอบรายการสินค้าที่มาถึงว่าถูกต้องตามที่สั่งและรับของนั้น

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้รักษาคงคลัง

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- แผนกจัดซื้อ

ผู้จ่ายเงินเดือน (PAY MASTER)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- กำกับดูแลบันทึกที่เกี่ยวข้องกับเงินเดือน
- เก็บรักษานบันทึกเงินเดือนต่าง ๆ ให้เหมาะสม
- เตรียมการเรื่องการจ่ายเงินเดือนและจ่ายถูกต้องตามเวลาที่กำหนด

เอกสารนี้เป็นเอกสารราชการของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและบัญชีและผู้ช่วยผู้อำนวยการ

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่นของตำแหน่งผู้จ่ายเงินเดือน

- ทุกฝ่ายทุกแผนก
- ฝ่ายบุคคล

แคชเชียร์ทั่วไป (GENERAL CASHIER)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- รวบรวมยอดเงินประจำวันและจัดทำบัญชีเงินสดรายวันรวมทั้งเงินสดในมือ (CASH IN HAND)

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้อำนวยการฝ่ายฯ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ทุกฝ่ายทุกแผนก

ผู้ควบคุมบัญชีเจ้าหนี้ (ACCOUNTS PAYABLE SUPERVISOR)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- จัดวิธีการ และเตรียมการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายตรวจสอบวิธีการและระยะเวลาในการจ่ายเงินของ โรงแรมทั้งหมด เตรียมการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนที่แน่นอน

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้อำนวยการฝ่ายฯ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- แผนกจัดซื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ควบคุมบัญชีลูกหนี้ (ACCOUNTS RECEIVABLE SUPERVISOR)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- จัดทำและเก็บรักษานันทึกรายรับต่าง ๆ ให้ถูกต้อง เก็บยอดบัญชีลูกหนี้ของลูกค้ำรวมทั้งบัญชีของพนักงานโรงแรม
- ดูแลให้ได้รับเงินจากลูกหนี้ตรงตามกำหนดเวลา ตามบัญชีลูกหนี้และไปเรียกเก็บเงิน

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและการบัญชีและผู้ช่วยผู้อำนวยการ

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- แผนกสินเชื่อดีแฟยห้องพัก
- ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- ฝ่ายขาย
- ลูกค้ำ

3. ฝ่ายห้องพัก (ROOM DIVISION)

ฝ่ายห้องพักของ โรงแรมทั่วไปจะมีบุคคลตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ผู้จัดการฝ่ายห้องพัก (ROOM DIVISION MANAGER)
- รองผู้จัดการฝ่ายห้องพัก (ASST. ROOMS DIVISION MANAGER)
- ผู้จัดการแผนกบริการส่วนหน้า (FRONT OFFICE MANAGER)
- ผู้จัดการแผนกรับจองห้องพัก (RESEVATION MANAGER)
- ผู้จัดการแผนกบริการทัวร์ (TOUR SFRVICE MANAGER)
- ผู้จัดการกะกลางคืน (NIGHT MANAGER)
- รองผู้จัดการแผนกส่วนหน้า (ASST. FRONT OFFICE MANAGER)
- ผู้จัดการศูนย์นักธุรกิจ (BUSINESS MEN MANAGER)
- หัวหน้าพนักงานโทรศัพท์ (CHIEF TEL. OPERATOR)
- ผู้ช่วยหัวหน้าพนักงานโทรศัพท์ (ASST. CHIEF TEL. OPERATOR)
- พนักงานโทรศัพท์ (TEL. OPERATOR)
- ผู้ช่วยรองผู้จัดการส่วนหน้า (ASST. MANAGER)
- หัวหน้าเสมียนห้องพัก (CHIEF ROOM CLERK)
- หัวหน้างานยกสัมภาระ (BELL CAPTAIN)
- หัวหน้าแผนกบริการทัวร์ (CHIEF TOUR SERVICE)

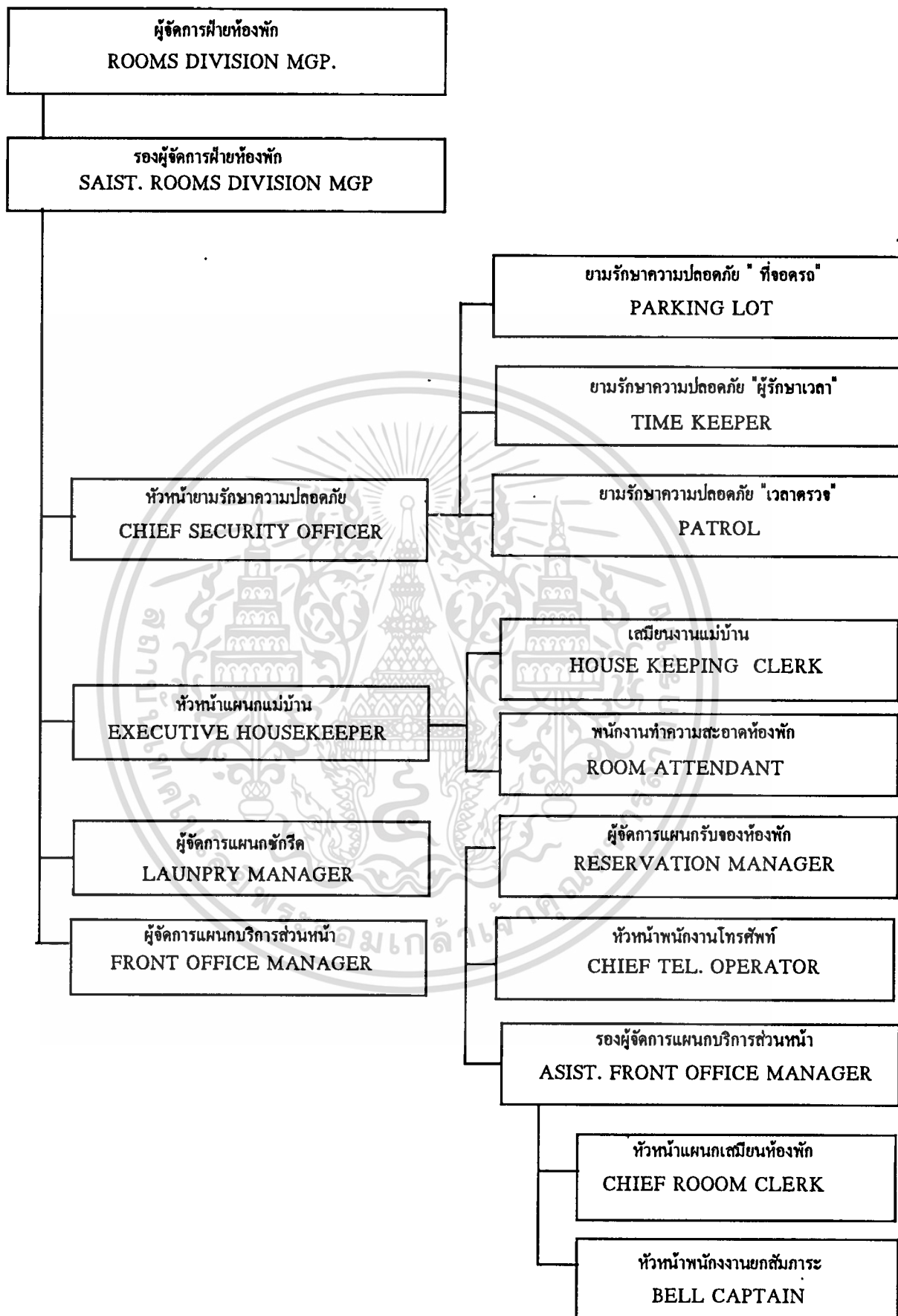
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ เสมีเยนแผนกรับจอง (RESERVATION CLERK) อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- หัวหน้ายามรักษาความปลอดภัย (CHIEF SECURITY OFFICER)
- ผู้ช่วยหัวหน้ายามรักษาความปลอดภัย (ASST. CHIEF SECURITY)
- หัวหน้าพนักงานยามรักษาความปลอดภัย (SUPERVISOR)
- ยามรักษาความปลอดภัย "ผู้รักษาเวลา" (TIME KEEPER)
- ยามรักษาความปลอดภัย "เวรตรวจ" (PATROLS)
- ยามรักษาความปลอดภัย "ที่จอดรถ" (PARKING LOT)
- ผู้จัดการแผนกซักกรีด (LAUNDARY MANAGER)
- หัวหน้าแผนกแม่บ้าน (HOUSE KEEPER)
- ผู้ช่วยหัวหน้าแผนกแม่บ้าน (EXEC. HOUSEKEEPER)
- หัวหน้าพนักงานแผนกแม่บ้าน (SUPERVISOR)
- เสมียนงานแม่บ้าน (HOUSEKEEPER CLERK)
- พนักงานดูแลห้องพัก (ROOM ATTENDANTS)
- พนักงานดูแลสวน (GARDENERS)
- พนักงานทำความสะอาด (CLEANERS)

รวม 30 ตำแหน่ง แต่โครงการโรงแรมอยุธยา มีเพียง 16 ตำแหน่ง โดยแสดงการบริหารงานตามแผนผังได้ดังนี้ (แผนภูมิที่ 2.3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ฝ่ายบัญชี
- ฝ่ายขาย
- ฝ่ายบุคคล
- ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม

หัวหน้าเสมียนห้องพัก (CHIEF ROOM CLERK)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ควบคุมดูแลการฝึกอบรมเสมียนห้องพัก (ROOM CLERKS) และพนักงานให้

ข่าวสาร (INFORMATION CLERKS)

- รับผิดชอบบริเวณเคาน์เตอร์ต้อนรับและพนักงาน

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการแผนกบริการส่วนหน้าและผู้ช่วยผู้จัดการ

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- แผนกบริการส่วนหน้า
- แผนกแม่บ้าน
- แผนกรับรองห้องพัก
- แคชเชียร์ส่วนหน้า และพนักงาน ไทโรศัพท์

หัวหน้าพนักงานยกสัมภาระ (BELL CAPTAIN)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ดำเนินงานเรื่องการบริการขนสัมภาระ โดยควบคุมดูแลพนักงานยกกระเป๋า

(BELLMAN) และพนักงานเปิดประตู (DOORMAN)

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการแผนกบริการส่วนหน้า

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ฝ่ายห้องพักทุกแผนก
- ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม

ผู้จัดการฝ่ายห้องพัก (ROOMS DIVISION MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ประสานงานและควบคุมการปฏิบัติงานวันต่อวันของทุกแผนกที่เกี่ยวข้องกับฝ่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการทั่วไป

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าทุกฝ่ายทุกแผนก

ผู้จัดการแผนกบริการส่วนหน้า (FRONT OFFICE MANAGER)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- กำกับดูแลและประสานงานทั้งหมดของแผนกบริการส่วนหน้า

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายห้องพัก

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าทุกฝ่ายทุกแผนก

รองผู้จัดการแผนกบริการส่วนหน้า (ASSISTANT FRONT OFFICE MANAGER)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- รับผิดชอบงานของแผนกบริการส่วนหน้าทั้งหมด ในกรณีที่ผู้จัดการแผนกบริการส่วนหน้า ไม่อยู่ในโรงแรม

- ควบคุมดูแลในเรื่องรายละเอียดการทำงานในส่วนบริการส่วนหน้า

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการแผนกบริการส่วนหน้า

ผู้จัดการแผนกการจองห้องพัก (RESERVATIONS MANAGER)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ประสานงานกับผู้ช่วยผู้จัดการ (ASST. MGR.) ผู้จัดการแผนกบริการทัวร์ และฝ่ายขาย

- ควบคุมดูแลการดำเนินงานของแผนกการจองห้องพัก

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการแผนกบริการส่วนหน้า

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าแผนกต่าง ๆ ฝ่ายห้องพักและฝ่ายขาย

เสมียนรับจอง (RESERVATIONS CLERK)หน้าที่ความรับผิดชอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- รับและยืนยันการจองห้องพักของลูกค้ารวมทั้งการทำรายงานประจำวัน
ผู้บังคับบัญชา โดยตรง
- ผู้จัดการแผนกรับจองห้องพัก
ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น
- หัวหน้าแผนกทุกแผนก แผนกบริการส่วนหน้าฝ่ายชาย แผนกแม่บ้าน

หัวหน้าพนักงานโทรศัพท์ (CHIEF TELEPHONE OPERATOR)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- บริหารและปฏิบัติงานด้านควบคุมโทรศัพท์ของโรงแรม

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการแผนกบริการส่วนหน้า

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าแผนกต่าง ๆ
- ฝ่ายห้องพัก
- ฝ่ายช่าง
- ฝ่ายบุคคล
- ฝ่ายชาย

หัวหน้ารักษาความปลอดภัย (CHIEF SECURITY OFFICER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- บริหารและปฏิบัติงานในด้านการรักษาความปลอดภัยของแผนกเพื่อป้องกัน
ความเสียหาย ที่จะถึงมีต่อบุคคลและทรัพย์สินของ โรงแรม

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายห้องพัก

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ทุกฝ่ายทุกแผนก
- ลูกค้าของ โรงแรม

ยามรักษาความปลอดภัย "ผู้รักษาเวลา" (SECURITY GUARD "TIME KEEPER")

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ประสานการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการรักษาเวลาทำงานกับฝ่ายบุคคล

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- หัวหน้ารักษาความปลอดภัย (และผู้ควบคุมยามรักษาความปลอดภัย)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ทุกฝ่ายทุกแผนก
- บุคคลภายนอกที่มาติดต่อกับโรงแรม
- พนักงานโรงแรม

ยามรักษาความปลอดภัย "ที่จอดรถ" (SECURITY GUARD "PARKING LOT")หน้าที่ความรับผิดชอบ

- รับผิดชอบลานหรือที่จอดรถ ความปลอดภัยของยานพาหนะทั้งหมดที่จอดอยู่และความปลอดภัยต่อทรัพย์สินของโรงแรม

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- หัวหน้ารักษาความปลอดภัย (และผู้ควบคุมยามรักษาความปลอดภัย)

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ทลกฝ่ายทุกแผนก

ยามรักษาความปลอดภัย "เวรตรวจ" (SECURITY GUARD "PATROL")หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ประสานการปฏิบัติงานกับผู้ช่วยผู้จัดการแผนกแม่บ้าน หรืองานอื่นที่เกี่ยวข้อง ความปลอดภัยแห่งบุคคลและทรัพย์สินภายในอาณาเขตของโรงแรม

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- หัวหน้ารักษาความปลอดภัย (และผู้ควบคุมยามรักษาความปลอดภัย)

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ทุกฝ่ายทุกแผนก

ผู้จัดการแผนกซักรีด (LAUNDRY MANAGER)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- บริหารงานซักรีดทั้งที่เป็นของลูกค้า เครื่องแบบพนักงานและของใช้ในโรงแรม

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายห้องพัก

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- แผนกแม่บ้าน
- ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- ฝ่ายช่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวหน้าแผนกแม่บ้าน (EXECUTIVE HOUSEKEEPER)**หน้าที่ความรับผิดชอบ**

- รับผิดชอบงานในแผนกแม่บ้านทั้งหมด

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายห้องพัก

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าแผนกต่าง ๆ
- ฝ่ายห้องพัก ฝ่ายบุคคล ฝ่ายช่าง ฝ่ายอาหาร และเครื่องดื่ม แผนกซักรีด

เสมียนงานแม่บ้าน (HOUSEKEEPING CLERK)**หน้าที่ความรับผิดชอบ**

- ทำงานด้านธุรการงานบัญชีและพิมพ์งาน ให้แก่แผนกแม่บ้าน
- ตรวจสอบของใช้ในคลังพัสดุของแผนก

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- หัวหน้าแผนกแม่บ้าน

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าแผนกฝ่ายห้องพัก
- คลังพัสดุทั่วไป

พนักงานทำความสะอาดห้องพัก (ROOM ATTENDANT, ROOM MAID, ROOM BOY)**หน้าที่ความรับผิดชอบ**

- ทำความสะอาดห้องพัก (ประมาณ 14 ห้อง/คน)
- เปลี่ยนของใช้ต่าง ๆ ในห้องพัก

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- หัวหน้าแผนกแม่บ้าน
- หัวหน้าควบคุมประจำชั้น

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ฝ่ายห้องพักทุกแผนก
- แผนกรักษาความปลอดภัย
- ฝ่ายช่าง
- แผนกซักรีด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

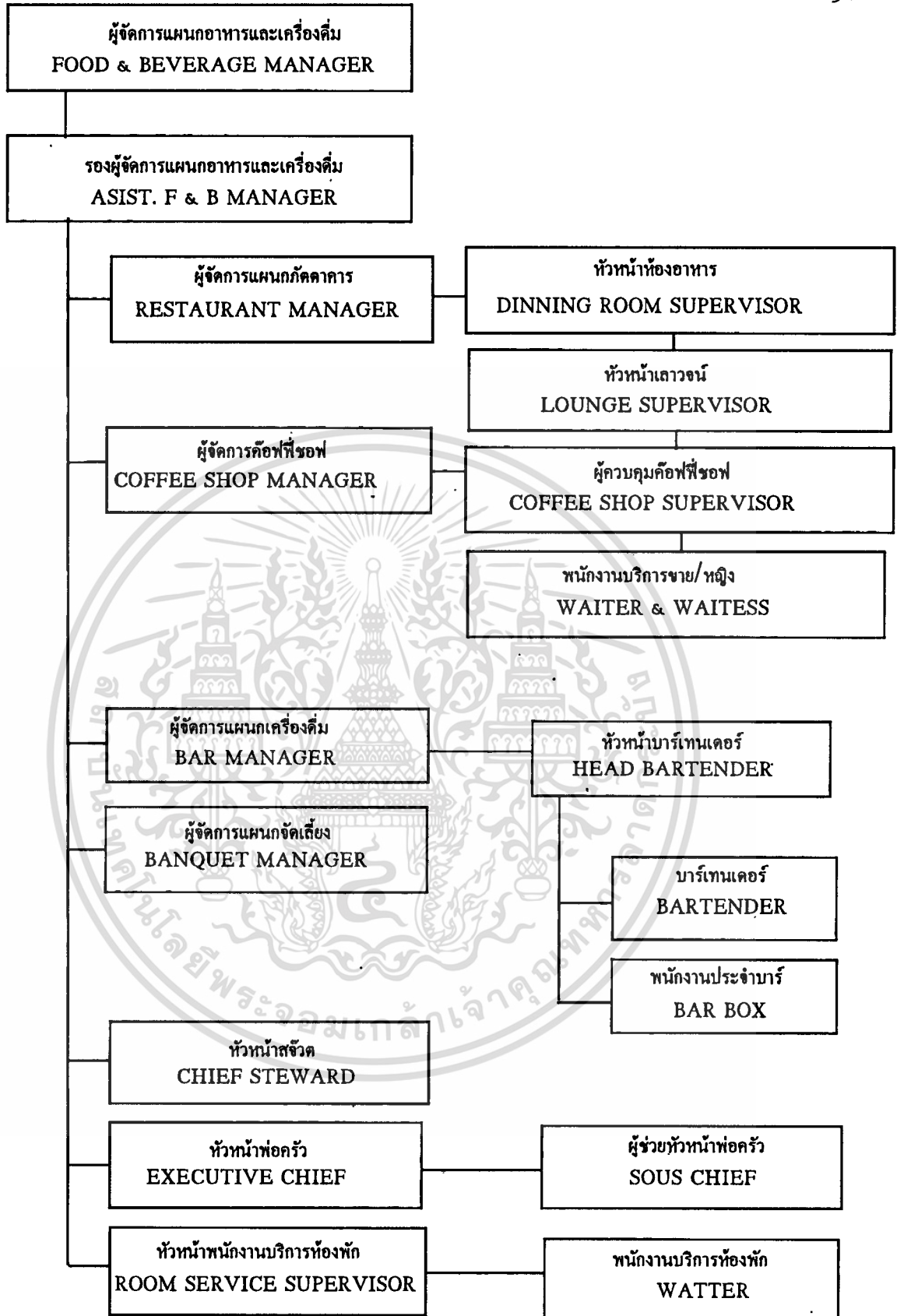
4. ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม (FOOD AND BEVERAGE DEPARTMENT)

ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่มของโรงแรมทั่วไปจะมีบุคคลตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ผู้จัดการแผนกอาหารและเครื่องดื่ม (F&B MANAGER)
- รองผู้จัดการแผนกอาหารและเครื่องดื่ม (ASST. F&B MANAGER)
- ผู้จัดการแผนกจัดเลี้ยง (BANQUET MANAGER)
- ผู้ควบคุมแผนกจัดเลี้ยง (SUPERVISOR)
- ตัวแทนขายจัดเลี้ยง (B.Q. SALES REPRESENTATIVE)
- ผู้จัดการแผนกภัตตาคาร (RESTAURANT MANAGER)
- หัวหน้าห้องอาหาร (DINING ROOM SUPERVISOR)
- หัวหน้าไนท์คลับบาร์ (NIGHT CLUB BAR SUPERVISOR)
- ผู้จัดการคอฟฟี่ช็อป (COFFEE SHOP MANAGER)
- ผู้ควบคุมคอฟฟี่ช็อป (SUPERVISOR)
- พนักงานเสิร์ฟ ชาย-หญิง (WAITER/WAITRESS)
- พนักงานขนของ (BUS BOY)
- หัวหน้าพนักงานบริการห้องพัก (ROOM SERVICE SUPERVISOR)
- ผู้ช่วยหัวหน้าพนักงานบริการห้องพัก (ASST. SUPERVISOR)
- กัปตัน (CAPTAIN)
- พนักงานบริการห้องพัก (WAITERS)
- ผู้รับคำสั่ง (ORDER TAKER)
- ผู้จัดการแผนกเครื่องดื่ม (BAR MANAGER)
- หัวหน้าบาร์เทนเดอร์ (HEAD BARTENDER)
- ผู้ช่วยหัวหน้าบาร์เทนเดอร์ (ASST. HEAD BARTENDER)
- บาร์เทนเดอร์ (BARTENDER)
- ผู้ช่วยบาร์เทนเดอร์ (ASST. BARTENDER)
- พนักงานประจำบาร์ ชาย-หญิง (BAR BOY / GIRL)
- หัวหน้าพ่อครัว (EXECUTIVE CHEF)
- ผู้ช่วยหัวหน้าพ่อครัว (SOUS CHEF)
- หัวหน้าสจ๊วต (CHIEF STEWARD)
- ผู้ช่วยหัวหน้าสจ๊วต (ASST. CHIEF STEWARD)

รวม 27 ตำแหน่ง แต่โครงการโรงแรมอยุธยา มีเพียง 18 ตำแหน่ง ดังแสดงในแผนผังการบริหารงานไว้ ดังนี้ (แผนภูมิที่ 2.4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิที่ 2.4 แสดงสายงานฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม (ORGANIZATION CHART OF FOOD & BEVERAGE DEPARTMENT) เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้จัดการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม (FOOD AND BEVERAGE MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- รับผิดชอบการปฏิบัติงานทั้งหมดทุกแผนกในฝ่ายและประสานงานกับทุกหน่วยในแผนกต่าง ๆ (VARIOUS F&B DEPARTMENT)

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการทั่วไป

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ทุกฝ่ายทุกแผนก
- ลูกค้าของ โรงแรม

หัวหน้าพ่อครัว (EXECUTIVE CHEF)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- กำกับดูแลและประสานงานทั้งหมดที่เกี่ยวกับการผลิตอาหาร ควบคุมการปฏิบัติงาน โดยฝ่ายสาขางานทางผู้ช่วยหัวหน้าพ่อครัว (SOUS CHEF) และพ่อครัว (COOKS)

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม ทุกแผนก
- ฝ่ายบุคคล
- แผนกจัดซื้อ
- ฝ่ายช่าง และฝ่ายบัญชี

ผู้ช่วยหัวหน้าพ่อครัว (EXECUTIVE SOUS CHEF OR SOUS CHEF)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- รับผิดชอบทำงานในครัวทุกอย่าง ในกรณีที่หัวหน้าพ่อครัว ไม่อยู่
- จัดทำตารางการทำงานประจำวันและบริหารงานประจำวัน

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- หัวหน้าพ่อครัว

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่มทุกแผนก
- ฝ่ายบุคคล
- แผนกจัดซื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้จัดการแผนกจัดเลี้ยง (BANQUET MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ควบคุมดูแลกิจการทั้งหมดที่เกี่ยวกับการบริการอาหารและเครื่องดื่มในการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ ที่จัดในโรงแรม รวมทั้งการติดต่อกับลูกค้า
- ทำแผนรายละเอียดในการเตรียมงาน

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ทุกแผนกในฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- หัวหน้าพ่อครัว
- แผนกแม่บ้านและลูกค้าของโรงแรม

ตัวแทนขายการจัดเลี้ยง (BANQUET SALES)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- รับผิดชอบเรื่องการขายการจัดเลี้ยง รวมทั้งบริการอาหารและเครื่องดื่ม โดยติดต่อประสานงานกับลูกค้าต่าง ๆ ให้มาใช้บริการจัดเลี้ยงของโรงแรม

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการแผนกจัดเลี้ยง

ผู้จัดการแผนกภัตตาคาร (RESTAURANT MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- รับผิดชอบเรื่องอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมดในห้องอาหารต่าง ๆ รวมทั้งงานในด้านบริการทั้งในห้องอาหาร คลับของโรงแรม บาร์และห้องโถงสำหรับพักผ่อนต่าง ๆ

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ฝ่ายขาย
- แผนกบริการส่วนหน้า

ผู้จัดการคอฟฟี่ช็อป (COFFEE MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ควบคุมดูแลให้การปฏิบัติงานทุกด้านของคอฟฟี่ช็อป ให้ดำเนินไปด้วยดี โดยเฉพาะงานด้านบริการให้เป็นที่พอใจของลูกค้าและเจ้าหน้าที่บริหาร

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- แผนกครัว
- ฝ่ายบัญชี
- ฝ่ายช่าง
- ฝ่ายบุคคล

ผู้ควบคุมคือเฟชีชอบ (COFFEE SHOP SUPERVISOR)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ควบคุมการบริการในส่วนที่รับผิดชอบให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
- ฝึกอบรมพนักงานในความรับผิดชอบให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบพนักงานบริการเก็บกวาด ทำความสะอาด

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการคือเฟชีชอบ
- ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น
- หัวหน้าพ่อครัว
 - แผนก STEWARD

พนักงานบริการชาย/หญิง (COFFEE SHOP WAITER/WAITRESS)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- รับคำสั่งและบริการลูกค้าอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้ควบคุมและผู้จัดการ คือเฟชีชอบ

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- พ่อครัว
- พนักงานห้องครัว

หัวหน้าพนักงานบริการห้องพัก (HEAD ROOM SERVICE)หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานทั้งหมดในการบริการในห้องพักของโรงแรมในด้านอาหารและเครื่องดื่มซึ่งลูกค้าสั่งทางโทรศัพท์

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม หรือผู้ช่วยจัดการฝ่ายฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- แผนก โทรศัพท์
- แผนกครัว บาร์
- แผนก STEWARD

พนักงานบริการห้องพัก (ROOM SERVICE SUPERVISOR)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- บริการอาหารและเครื่องดื่มให้ลูกค้าในห้องพักตามคำสั่งของลูกค้า

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- หัวหน้าพนักงานบริการห้องพัก

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- แผนกแม่บ้าน
- แผนกครัว บาร์
- แผนก STEWARD

ผู้จัดการแผนกเครื่องดื่ม (BAR MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- เตรียมเครื่องดื่มต่าง ๆ ที่ใช้ในโรงแรมตลอดจนการบริการในบาร์ และ

การจัดเลี้ยง

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- หัวหน้าแผนกต่าง ๆ ในฝ่าย F&B
- แผนกจัดซื้อ

หัวหน้าบาร์เทนเดอร์ (HEAD BARTENDER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเตรียมและการบริการเครื่องดื่มในบริเวณบาร์ตามที่ต่าง ๆ ของโรงแรม

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการแผนกเครื่องดื่ม

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- ผู้จัดการแผนกจัดเลี้ยง
- ผู้จัดการแผนกภัตตาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้จัดการฝ่ายขาย (SALES MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- บริหารงานในฝ่ายขายทั้งหมด
- ติดต่อชักจูงและให้บริการตัวแทนการนำเที่ยวและกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ เพื่อให้มา

ใช้บริการทุกชนิดของ โรงแรม

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการทั่วไป

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าทุกแผนกฝ่ายห้องพักฝ่าย F&B
- แผนกรับจอง
- แผนกจัดเลี้ยง

ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายขาย (ASSISTANT SALES MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ประสานงาน ในด้านการปฏิบัติการบริหารการขาย

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายขาย

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าแผนกทุกแผนก

พนักงานขาย (SALES EXECUTIVE)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ประสานงานและดำเนินการในด้านการขาย

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายขาย

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าทุกฝ่ายทุกแผนก

6. ฝ่ายบุคคล (PERSONAL DEPARTMENT)

ฝ่ายบุคคลของ โรงแรมทั่วไปจะมีตำแหน่งที่สำคัญ ดังนี้

- ผู้จัดการฝ่ายบุคคล (PERSONAL MANAGER)
- ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายบุคคล (ASST. PERSONAL MANAGER)
- ผู้จัดการแผนกฝึกอบรม (TRAINING MANAGER)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้ใช้เฉพาะที่โรงแรมหรือธุรกิจเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวม 9 ตำแหน่ง เช่นเดียวกับโครงการโรงแรมอยุธยา ซึ่งมีรายละเอียดการปฏิบัติ
งานดังนี้

ผู้จัดการฝ่ายบุคคล (PERSONAL MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- จัดระบบจำแนกหน้าที่ของพนักงานการว่าจ้างแรงงาน วางหลักเกณฑ์ในเรื่อง
เกี่ยวกับบุคลากรและความสัมพันธ์กับพนักงานและลูกจ้าง

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการทั่วไป

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าทุกฝ่ายทุกแผนก
- พนักงาน โรงแรมและลูกจ้างทุกคน

ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายบุคคล (ASSISTANT PERSONAL MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ช่วยเหลือผู้จัดการฝ่ายบุคคลในเรื่องทุกเรื่อง และจัดการเรื่องการทำงาน
ของชาวต่างประเทศที่เป็นพนักงาน โรงแรม ดำเนินการในเรื่องชำระภาษี

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายบุคคล

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าทุกฝ่ายทุกแผนก
- พนักงานทุกคน

ผู้จัดการแผนกฝึกอบรม (TRAINING MANAGER)

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ดำเนินการฝึกอบรมพนักงานงานทุกแผนกเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำ
งานมาตรฐาน และการพัฒนาตนเอง รวมทั้งติดตามผลการฝึกอบรม

ผู้บังคับบัญชา โดยตรง

- ผู้จัดการฝ่ายบุคคล

ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น

- หัวหน้าแผนกทุกแผนก

นอกจากทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว ธุรกิจโรงแรมยังต้องประกอบด้วยแผนกต่าง ๆ เพื่อ
เอกสารนี้เป็นของสงวนที่สงวนไว้สำหรับใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ความสมบูรณ์ของการให้บริการในการดำเนินการ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ยังมีแผนกอื่น ๆ ที่สำคัญอีก 3 แผนก และมีตำแหน่งที่สำคัญของแต่ละแผนก ดังนี้

1. แผนกช่าง (ENGINEERING DEPARTMENT)
 - หัวหน้าฝ่ายช่าง (CHIEF ENGINEERING)
2. แผนกประชาสัมพันธ์ (PUBLIC RELATIONS DEPARTMENT)
 - ผู้จัดการแผนกประชาสัมพันธ์ (PR MANAGER)
 - พนักงานประชาสัมพันธ์และช่างภาพ (PR & PHOTOGRAPHER)

รวม 4 ตำแหน่งเช่นเดียวกับโครงการโรงแรมอยุธยา ซึ่งมีรายละเอียดการปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

- 1) แผนกช่าง (ENGINEERING DEPARTMENT)
 - หัวหน้าฝ่ายช่าง (ENGINEERING DEPARTMENT)
 - หน้าที่ความรับผิดชอบ
 - บริหารและรับผิดชอบงาน ในฝ่ายช่างและเครื่องที่เกี่ยวกับงานช่างทั้งหมด
 - ผู้บังคับบัญชาโดยตรง
 - ผู้จัดการทั่วไป
 - ความสัมพันธ์กับแผนกอื่น
 - หัวหน้าทุกฝ่ายทุกแผนก ฝ่ายห้องพัก
 - แผนกซักรีด
 - แผนกจัดซื้อ
 - แผนกบัญชี
- 2) แผนกประชาสัมพันธ์ (PUBLIC RELATIONS DEPARTMENT)
 - ผู้จัดการแผนกประชาสัมพันธ์ (PUBLIC RELATIONS MANAGER)

๖๖

๖.๖ โรงแรมประเภทเดียวกัน

โรงแรมมณเฑียร

เป็นโรงแรมชั้นหนึ่งที่ตั้งอยู่ในย่านธุรกิจของกรุงเทพมหานคร เริ่มเปิดดำเนินงานเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2506 ปัจจุบันโรงแรมมณเฑียร นับว่าเป็นโรงแรมที่ทันสมัย และเห็นการตกแต่งภายในโดยคงเอกลักษณ์ไทยเอาไว้มากที่สุด

สถานที่ตั้ง โรงแรมมณเฑียรตั้งอยู่บนถนนสุรวงศ์ ใกล้กับย่านถนนพัฒนาพงศ์ โดยทิศเหนือจดถนนพระราม 4

ลักษณะอาคาร เป็นอาคาร 2 หลังเชื่อมต่อกัน โดยอาคารแรกสูง 10 ชั้น และอาคารหลังต่อเติมใหม่ทางด้านซ้ายของอาคารเดิม เป็นอาคารสูง 19 ชั้น มีส่วนติดต่อกับอาคารเดิม 10 ชั้น พื้นที่ใช้แต่ละชั้นประมาณ 84 x 18 ตารางเมตร บริเวณโถงต้อนรับด้านหน้าเปิดโล่งถึงชั้น 3 หลังคาส่วนต้อนรับมีเนื้อที่ 500 ตารางเมตร ทำเป็นสระว่ายน้ำ และที่นั่งพักผ่อน (SWIMMING POOL & TERRACE)

รายละเอียดของอาคาร

ชั้นใต้ดิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- ส่วนของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ส่วนทำงาน และห้องเครื่องต่าง ๆ ของโรงแรม ซึ่งได้แก่ ห้องปรับอากาศ ห้องทำไอน้ำ สบู่ น้ำ ห้องซักรีด ห้องควบคุมระบบไฟฟ้า และระบบโทรศัพท์
- ส่วนบริการแขก ได้แก่ ไนต์คลับ (คาซ่าลิ่งก้า) และร้านค้า จำนวน 25 ร้าน

ชั้นที่ 1 ยกกระดานสูงจากพื้นถนนประมาณ 1 เมตร ซึ่งเป็นส่วนทางเข้าใหญ่ของโรงแรม ประกอบด้วยโถงต้อนรับ แผนกธุรการส่วนหน้า แผนกต้อนรับ และลงทะเบียนลิโอบบี้ บาร์ คีอาน์ฟี่ซ็อง (เรือนต้น) ภัตตาคารอาหารจีน (JADE GARDEN)

ชั้นลอย ประกอบด้วยส่วนบริหาร ห้องครัวและส่วนจัดเลี้ยงต่าง ๆ ได้แก่

- ราชมณเฑียร แกรนด์ บอลรูม มีเนื้อที่ประมาณ 1,150 เมตร ความสูง 5.50 เมตร สามารถจุคนได้ 1,500 คน สำหรับการจัดเลี้ยงแบบ RECEPTION 1,200 คน สำหรับการจัดเลี้ยงแบบ THEATRE 700 คน สำหรับการจัดเลี้ยงแบบ BANQUET ซึ่งห้องนี้สามารถแบ่งย่อยเป็น 4 ห้องสำหรับการประชุมและการจัดเลี้ยง ซึ่งมีจำนวนคนตั้งแต่ 40-450
- มณเฑียรทิพย์ มีเนื้อที่ประมาณ 200 ตารางเมตร สำหรับงานจัดเลี้ยงที่มีคนประมาณ 150-200 คน ภายในประกอบด้วยส่วนเตรียมอาหาร และห้องฉายภาพยนตร์ ให้บริการด้วย

- จงกลณี เป็นห้องขนาดเล็กสำหรับจำนวนคนไม่มากนัก ใช้เป็นห้องจัดเลี้ยงสำหรับ 40 คน หรือห้องสัมมนาสำหรับ 20 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชั้นที่ 2 เป็นที่ตั้งของส่วนบริการและเก็บของ เป็นจุดเชื่อมท่อน้ำสำหรับดับเพลิงของชั้นต่าง ๆ มารวมกันในชั้นนี้

ชั้นที่ 3 เป็นที่ตั้งของสำนักงานท่องเที่ยว สระว่ายน้ำซึ่งอยู่บนหลังคาของอาคาร ส่วนหน้า มีการจัดสวนสำหรับพักผ่อน นอกจากนี้ยังเป็นห้องพักแขกบางส่วนด้วย

ชั้นที่ 4-16 เป็นส่วนห้องพักแขกซึ่งแบ่งออกเป็น

- ห้องพักแบบ STANDARD 24 ห้องต่อชั้น
- ห้อง DE LUXE 2 ห้องต่อชั้น
- ห้อง SUPER DE LUXE 1 ห้องต่อชั้น

ชั้นที่ 17-18 เป็นห้องชุดทั้งหมด สามารถแยกเป็น

- ห้อง PRESIDENT SUITE 4 ห้อง
- ห้อง EXECUTIVE SUITE 8 ห้อง
- ห้อง IMPERIAL SUITE 2 ห้อง
- ห้อง HONEY MOON SUITE 1 ห้อง

ห้องพักแต่ละห้อง เป็นห้องนอนที่มีห้องน้ำในตัว ซึ่งมีเนื้อที่ 25 ตารางเมตร มีระเบียง 5 ตารางเมตร สามารถชมทัศนียภาพของกรุงเทพฯ ได้อย่างชัดเจน
ห้องชุด ประกอบด้วย ห้องนอน ห้องน้ำ และระเบียงบนพื้นที่ 63 ตารางเมตรห้องชุดนี้อยู่ปลายทั้งสองด้านของส่วนต้อนรับ

ระบบป้องกันไฟ

เป็นระบบอัตโนมัติ ติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ทุกชั้น นอกจากนี้ยังมีบันได 2 ชุด ชุดหนึ่งอยู่ปลายสุดของอาคาร อีกชุดหนึ่งอยู่ติดกับลิฟท์ โดยมีลิฟท์เตรียมไว้ 5 ชุด เป็นลิฟท์บริการ 2 ชุด สามารถติดต่อกับอาคารเดิม ได้ตั้งแต่ชั้นใต้ดินถึงชั้นที่ 10

ลักษณะการดำเนินงาน

โรงแรมมณเฑียรเป็นโรงแรมที่ไม่เคยสังกัดหรือพึ่งพาการบริหารจากต่างประเทศได้ตั้งเป้าหมายไว้คือ การให้บริการด้านการจัดเลี้ยงแก่แขกในประเทศ เนื่องจากรายได้จากการขายห้องพัก มีเพียงร้อยละ 45 ซึ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจอย่างละครึ่งอัตราการเข้าพักของโรงแรมมณเฑียรอยู่ประมาณร้อยละ 75 ตลอดมา รายได้หลักที่สำคัญอีกครึ่งหนึ่งก็คือ รายได้จากผู้ใช้บริการภายในประเทศ จากการจัดเลี้ยง ประชุมสรรสรรค์ในโอกาสต่าง ๆ และรายได้ที่มาจากห้องอาหารและสถานบันเทิงต่าง ๆ ในโรงแรม

ส่วนประกอบที่สำคัญ

1. การจัดทางสัญจรของผู้ใช้บริการ

- MAIN ENTRANCE จัดไว้ในส่วนของอาคารหลังเดิม ประกอบด้วย FOYER, LOBBY, FRONT DESK, FRONT OFFICE ใช้สำหรับบริการแขกผู้เข้ามาพัก โดยลงทะเบียนเข้าและออก (CHECK IN AND CHECK OUT)
- SUB ENTRANCE อยู่ในส่วนของอาคารหลังใหม่ สามารถติดต่อกับส่วนบริการอื่น ๆ ของโรงแรม เช่น ห้องจัดเลี้ยง ภัตตาคาร และร้านค้าต่าง ๆ

การเชื่อมต่อทางสัญจร (CIRCULATION) ของผู้ใช้บริการโดยมี LOBBY เป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างอาคาร 2 หลังเข้าด้วยกัน เนื่องจากมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัดและการจัดเส้นทางติดต่อของอาคารเดิมและอาคารใหม่ใช้เชื่อมต่อกันด้วย LOBBY โดยมีส่วน FRONT DESK อยู่ที่อาคารหลังเก่า จึงออกแบบให้อาคารทั้งสองหลังเชื่อมต่อกันโดยตรงตั้งแต่ชั้นล่างจนถึงชั้น 10

2. โถงพักคอย (LOBBY)

ที่ตั้ง อยู่ติดกับทางเข้าใหญ่ชั้นที่ 1 (GROUND FLOOR)

บริเวณใกล้เคียง ล็อบบี้เล้าจน์ (COCKTAIL LOUNGE WITH LOBBY BAR)

ลักษณะ จากทางเข้าใหญ่จะเป็นโถงใหญ่ตรงบริเวณโถงนี้ จะจัดให้เป็นบริเวณของบริษัททัวร์ และบริษัทท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นการแยกความจอแจ ก่อนที่จะเข้าไปถึงเคาน์เตอร์ ซึ่งเป็นตำแหน่งของ INFORMATION CASHIER และ MONEY CHANGER ตามลำดับ

เพดาน มีการตกแต่งอย่างงดงามที่บริเวณทางเข้า เมื่อเข้าสู่ในบริเวณ LOBBY ตรงส่วนพักคอย เพดานจะต่ำและมีการล้อรูปแบบของเพดานด้วยการใช้พรมช่วยเน้นบริเวณพักคอยให้ดูน่าสนใจขึ้น

การจัดบริเวณพักคอย ใช้เก้าอี้แบบ EASY CHAIR และโต๊ะแบบ COFFEE TABLE โถงพักคอยนี้มีลักษณะใหญ่เพื่อให้ดูโอโถง ที่นั่งจะจัดเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 4-5 ที่นั่ง และ 6-9 ที่นั่ง

ส่วนประกอบอื่น ๆ ภายในโถงพักคอย

- ลิฟท์ สำหรับไปยังห้องพัก
- โทรศัพทฺ์สาธารณะ
- ตู้โชว์สินค้า โฆษณาของสถานบริการในโรงแรม
- ป้ายชี้ทางไปส่วนบริการของโรงแรม
- นาฬิกาเทียบเวลาของเมืองต่าง ๆ ในโลก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการศึกษา

1. ส่วน LOBBY มีการแยกระดับตาม FUNCTION โดยจัดส่วนของ COUNTER TOUR และ BELL CAPTAIN ซึ่งเป็นส่วนที่มีความวุ่นวายแยกออกโดยใช้การยกระดับพื้น
2. มีการนำต้นไม้และแสงธรรมชาติมาใช้ ทำให้เกิดความโปร่ง โล่ง สบายตา เป็นการเสริมสร้างบรรยากาศที่ร่มรื่น
3. การจัดที่นั่งพักคอยจัดเป็นกรุปขนาดใหญ่ เล็กต่าง ๆ กัน เพื่อแขกทั่วไปและกรุ๊ปทัวร์
4. รูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในโถงพักคอย เช่น เก้าอี้มีรูปแบบที่ต่างกันทำให้ดูไม่จำเจ

3. ชานเรือน (LOBBY BAR)

ที่ตั้ง ชั้น GROUND FLOOR

บริเวณใกล้เคียง ภัตตาคารอาหารจีน COFFEE SHOP

ลักษณะเด่น เป็นสถานที่สาธารณะ (PUBLIC AREA) ผู้คนเดินผ่านไปมาได้ การจัดส่วนบริการ มีเคาน์เตอร์บาร์อยู่ด้านหลังสุด ซึ่งจะบริการเครื่องดื่ม และกลับแก้ม โดยสั่งมายังตอนหน้า หลังบาร์จะเป็นที่เก็บเหล่า เครื่องดื่ม ตอนหน้ามี SERVICE STATION เล็ก ๆ สำหรับพนักงานเสิร์ฟ วางถาด ผ้าเช็ดมือ ถ้วย แก้ว ซึ่งสามารถหยิบเสิร์ฟได้เลย ไม่ต้องเดินไปหยิบที่เคาน์เตอร์ และยังมีที่ไว้สำหรับเด็ก พายไปด้วยในตัว

การจัดที่นั่ง ที่นั่งใช้ทั้ง SOFA และ EASY CHAIR ประกอบกันโดยใช้โต๊ะ COFFEE TABLE มีการจัดทั้งแบบ 2, 4, 6 ที่เพื่อบริการแขกทั้งที่มากลุ่มเล็ก 2 คน หรือเป็นกลุ่มใหญ่ 9-8 คน

4. เรือนต้น (COFFEE SHOP)

ที่ตั้ง ทางด้านสุดของโรงแรมทางด้านถนนพระราม 4 อยู่ที่ยื่น GROUND FLOOR

บริเวณใกล้เคียง ภัตตาคารอาหารจีน (JADE GARDEN)

ลักษณะเด่น มีทางเข้าจากทาง LOBBY และจากทางถนนภายนอก ซึ่งสามารถบริการแก่บุคคลภายนอกโรงแรม โดยไม่ต้องผ่านโถงพักคอย

การออกแบบ โดยมีแนวความคิดมาจากบรรยากาศในส่วน มีการใช้สวน มีการใช้ไม้ระแนง ไม้ฉลุ ลายประกอบ และการใช้โทนสีขาว-เขียว เพื่อให้ได้บรรยากาศ มีการแบ่งระดับพื้นให้มที่นึ่งเป็นส่วน ๆ ซึ่งให้ความรู้สึกคล้ายกับนั่งอยู่ในสวนจริง ๆ แยกได้เป็น 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วน คือ ส่วนกลาง จะเป็นระดับต่ำสุด โดยมีชายคาไม้ฉลุลึกลงมาทั้ง 3 ด้าน ล้อมรอบแบบ ศาลาในสวน มีการใช้ไม้เป็นตารางทะแยงมุมคล้ายกับศาลา และมีการตกแต่งด้วยต้นไม้
การจัดที่นั่ง มีทั้งแบบเป็นชุด ขนาด 2-4 ที่นั่ง แบบลอยตัว และที่นั่งเป็น BOOTH เพื่อความเป็นส่วนตัว

สรุปผลการศึกษา

มีแนวความคิดที่ดีที่นำบรรยากาศของสวนมาไว้ในใจกลางเมืองเป็นสิ่งที่น่าสนใจมาก

5. ห้องอาหาร LE GOIRMET GRILL

ที่ตั้ง GROUND FLOOR

บริเวณใกล้เคียง LOBBY OFFICE ของโรงแรม

ลักษณะเด่น มีการใช้เพดานโค้งมาตกแต่ง

การจัดที่นั่ง มีการแบ่งพื้นที่ภายในห้องเป็น 2 ส่วน คือ บริเวณ FOYER และ บริเวณรับประทานอาหาร โดยที่เมื่อผ่านประตูเข้ามาแล้วจะพบโถง มีชุดพักคอย 1 ชุด อยู่ก่อนถึงส่วนรับประทานอาหาร ซึ่งได้เปิดโถงโถง บริเวณกลางห้องจัดไว้เป็นที่ตั้งของ DISPLAY แสดงอาหารที่สามารถเห็นได้โดยรอบและมีมุมโชว์ไวน์ด้วย

ผนัง ส่วนที่เป็นผนังทึบจะทำสีผนังระเบิดให้ผนังผิวที่เหมือนกัน นอกจากนี้ยังมีการใช้กระจกสีเข้ามาตกแต่งผนังด้วย

การจัดที่นั่ง โดยส่วนมากจะจัดเป็นบูทและที่นั่งแบบลอยตัวอย่างใดอย่างหนึ่งหรือประกอบกัน โดยมีโต๊ะอาหารวางตรงกลาง นอกจากนี้มีลักษณะพิเศษคือ ได้มีการจัดพื้นที่ใช้สำหรับมาทานเป็นกลุ่ม โดยแยกเป็นห้องพิเศษมีประตูเปิด-ปิดมิดชิด เหมาะสำหรับแขกระดับ EXCLUSIVE

สรุปผลการศึกษา

1. มีการแบ่งพื้นที่ภายในดี มีการจัด FOYER ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับห้อง GRILL เพราะผู้มาใช้บริการมักเป็นแขกระดับสูง
2. บริเวณ DISPLAY แสดงอาหาร เป็นส่วนที่เห็นให้เด่นชัด
3. การจัดที่นั่งคำนึงถึงความสวยงาม ไม่ดูแน่นเกินไป แต่ละชุดควรมีความหรูหราในตัวเอง

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาโรงแรมมณเฑียรจะเห็นได้ว่า

1. มีการออกแบบโดยสร้างลักษณะที่ผสมผสานกับลักษณะไทย กล่าวคือมีการนำศิลปะของไทยเข้ามาใช้ในการออกแบบ จึงพบเห็นศิลปะไทยมากมายหลายแขนงไปปรากฏอยู่ในอาคารของโรงแรม
2. มีการใช้ลักษณะที่น่าสนใจ คือ การนำวัฒนธรรมไทยมาใช้ในการบริการลูกค้า เช่น การต้อนรับ
3. มีการสร้างห้องชุดที่มีความหรูหรามากที่สุดคือ อิมพีเรียลสวีท
4. ห้องอาหารของโรงแรมมณเฑียรคือ เลอ กรูเมท์ กริลล์ เจตการ์เด็น และห้องเรอเนตัน จะมีแนวทางการออกแบบที่มีลักษณะเฉพาะตัว โดยแนวทางการออกแบบแสดงให้เห็นถึงบรรยากาศที่ต้องการให้เป็นไปได้อย่างชัดเจน
5. การเลือกใช้วัสดุ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละส่วน ตามประโยชน์ใช้สอย ซึ่งสมควรจะได้ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนำมาใช้ได้
6. การเลือกใช้โครงสร้างในแต่ละห้อง เป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่ง มีหลักการใช้สีที่แสดงถึงลักษณะไทย ได้อย่างงดงาม

โรงแรมอยุธยาแกรนด์ไฮเต็ล

เป็นโรงแรมชั้นหนึ่งที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองอยุธยา เป็นโรงแรมแห่งแรกที่ทำาเนินการจัดสร้างขึ้นตามมาตรฐานของโรงแรมชั้นหนึ่ง โดยใช้ศิลปะในตัวเมืองอยุธยามาประยุกต์ใช้ในการออกแบบโดยคงเอกลักษณ์ของอยุธยาไว้มากที่สุด

สถานที่ตั้ง

โรงแรมอยุธยาตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภออุทัย ตำบลสนู ริมถนนโรจนะ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 307) โดยแยกห่างจากถนนสายเอเชียประมาณ 2 กิโลเมตร อาคารของโครงการตั้งอยู่บนพื้นที่รูปสี่เหลี่ยมคางหมู มีพื้นที่ประมาณ 5 ไร่เศษ

ลักษณะอาคาร

เป็นอาคาร 2 หลังเชื่อมติดกันโดยอาคารแรกสูง 6 ชั้น ส่วนอาคารด้านขวามือเป็นอาคารต่อเติมสูง 3 ชั้น ซึ่งมีส่วนที่ติดต่อกับอาคารแรก พื้นที่ในแต่ละชั้นประมาณ 48x16 ตารางเมตร บริเวณโถงต้อนรับด้านหน้าจะเป็นส่วนเปิดโล่งถึงชั้น 2 นอกเหนือจากนั้นเป็นส่วนของห้องพักผ่อนด้านหลังจากอาคารทำเป็นสระว่ายน้ำ และที่นั่งพักผ่อน (SWIMMING POOL & TERRACE)

รายละเอียดของอาคาร

ประกอบด้วยอาคาร 2 ส่วนเชื่อมต่อกันมีพื้นที่จอดรถ 65 คัน และห้องพัก จำนวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

127 ห้อง มีรายละเอียดในส่วนอื่นดังนี้

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชั้นที่ 1 ชั้นที่รวมทั้งชั้นประมาณ 108 ตารางเมตร มีทางเข้า 2 ทาง ประกอบด้วย โถงต้อนรับ แผนกประชาสัมพันธ์ แผนกธุรการส่วนหน้า ส่วนพักคอย ส่วนต้อนรับและลงทะเบียน ส่วนคอนฟีร็วพีชองพะเพี้ยนทอง เป็นส่วนบริการด้านอาหารสำหรับแขกในโรงแรมและภายนอก

ชั้นลอย ประกอบด้วยส่วนจัดเลี้ยงสัมมนา ค็อกเทลเล้าจน์ ส่วนบอลรูม

- ออชญาแการนด์ บอลรูม มีเนื้อที่ประมาณ 400 ตารางเมตร ความสูงประมาณ 4.50 เมตร สามารถจุคนได้ประมาณ 600 คน สำหรับจัดเลี้ยงในระดับต่าง ๆ เช่น งานเลี้ยงสัมมนา งานแต่งงาน งานจัดเลี้ยงสังสรรค์ ฯลฯ

- วาเลนไทน์ ค็อกเทลเล้าจน์ มีพื้นที่ประมาณ 112 ตารางเมตร ความสูงประมาณ 3 เมตร สำหรับเป็นส่วนพักพ่อนสำหรับแขกในโรงแรมและแขกจากภายนอก

- ห้องจัดเลี้ยงสัมมนา มีพื้นที่ประมาณ 475 ตารางเมตร ใช้สำหรับงานประชุม สำหรับจำนวนคนไม่มากนัก ประมาณ 70-100 ที่นั่ง

ชั้น 3-6 เป็นส่วนของห้องพักซึ่งแบ่งออกเป็น

- ห้องพักแบบ JUNIOR SUITE

- ห้องพักแบบ EXECVTIVE SUITE

ห้องพักแต่ละห้อง เป็นห้องนอนที่มีห้องน้ำในตัว มีเนื้อที่ 40 ตารางเมตร มีระเบียบด้านหลังซึ่งสามารถชมทัศนียภาพภายนอกได้

ลักษณะการดำเนินงาน

เป็นการให้บริการทางด้านห้องพัก และบริการทางด้านอาหาร และส่วนของสถาบันเทิงต่าง ๆ ของโรงแรม อาทิเช่น ค็อกเทลเล้าจน์ ไนต์คลับ คอฟีร็วพีชอง และสระน้ำ

รายได้หลักของโรงแรมมาจากการขายห้องพัก ซึ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ และจากนักธุรกิจในตัวเมืองและรายได้จากส่วนขายบริการทางด้านอาหารและสถาบันเทิงในโรงแรม รวมทั้งส่วนที่ใช้ในการประชุมสัมมนา งานจัดเลี้ยงสังสรรค์ในโอกาสต่าง ๆ งานแต่งงาน และงานอื่น ๆ ตามความต้องการของลูกค้า

ส่วนประกอบที่สำคัญ

1. โถงพักคอย (LOBBY)

ลักษณะ เป็นส่วนสำคัญของโรงแรม โดยเป็นพื้นที่สำหรับต้อนรับพักคอย หรือจุดนัดพบ การตกแต่งห้องโถงนี้ได้นำเอาลักษณะเด่นของศิลปะสมัยอยุธยามาใช้ในส่วนของป้ายประชาสัมพันธ์ ส่วนของซุ้มหลักเมือง ส่วนของอาร์มแชร์ในส่วนพักคอยมาประยุกต์ให้เข้ากับสภาพของโรงแรมในปัจจุบัน

การจัดบริเวณพักคอย ใช้เก้าอี้แบบ ARMCHAIR และโต๊ะแบบ COFFEE TABLE ที่นั่งจะจัดเป็นกลุ่ม 5-6 ที่นั่งอยู่บริเวณทางด้านซ้ายและขวาของทางเข้า

ที่ตั้ง (GROUND FLOOR)

เวลาบริการ 24 ชั่วโมง

กลุ่มผู้ใช้บริการ แยกทั้งชายไทยและชายต่างประเทศที่มาพักและใช้บริการหรือติดต่อบริการในส่วนต่าง ๆ ของโรงแรม

2. ตะเพียนทองคอฟฟี่ช็อป (TADIANTHONG COFFEE SHOP)

ลักษณะ เป็นส่วนบริการอาหารหลายประเภทในทุก ๆ มื้อ ลักษณะการตกแต่งจะเน้นความเรียบง่าย มีกาน้ำลักษณะของถังบัวมาใช้ในส่วนชงกาแฟ ฝ้าเพดาน ส่วนของที่นั่งทางเข้า ส่วนของ PARTITION และในส่วนอื่น ๆ ทั้งภายใน และภายนอก

ที่ตั้ง (GROUND FLOOR)

เวลาบริการ 06.00 น. - 01.00 น.

กลุ่มผู้ใช้บริการ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาพักในโรงแรมรวมทั้งบุคคลภายนอกด้วย

สรุปผลการศึกษา

1. สรุปการออกแบบในส่วนโถงพักคอย

ลักษณะการออกแบบจะมีการเล่นตัวยังไม่เป็นส่วนมากในบริเวณหน้าเคาน์เตอร์หลัก เคาน์เตอร์ ฝ้าเพดาน และบริเวณกรอบเสา โดยจะกรุกระจกเงาสีชาดำภายใน ซึ่งจะช่วยให้มองดูกว้างขึ้น การบุพื้นหินอ่อนสลับกับการเดินเส้นของหินขัด ทำให้โถงล้อมมีความหรูหรามากขึ้น รวมทั้งการบุหินอ่อนที่ผนังรอบโถงในส่วนฝ้าเพดานมีการยกฝ้าลอยออกมาจากฝ้าเดิมเพื่อผลในการเดินไฟเพื่อรอบฝ้า ส่วนที่ยกลอยกลางฝ้าก็ตัดตัวไม้เป็นรูปสี่เหลี่ยมเปียกปูน และห้อยโคมไฟระย้า ซึ่งช่วยให้ฝ้ามีความเด่น บริเวณรอบฝ้าจะฝังไฟตามผนัง ส่วนระเบียงชั้นลอยขอบระเบียงเป็นไม้สัก ตรงช่องลูกฝ้าเป็นกระจกฝ้าปนทรายเป็นรูปเกาต์ดอกไม้ ซึ่งช่วยให้โถงมีความสวยงามและมีคุณค่า

2. สรุปการออกแบบในส่วนคอฟฟี่ช็อป

ลักษณะการออกแบบจะมีการเล่นตัวไม้บริเวณเสาและบัวฝ้าเพดาน บริเวณที่ทำเป็นหลุมฝ้า โดยจากรูกระจกเงาทั้งเสาและฝ้าที่ฝ้าต้องเจาะหลุมฝ้าเพราะฝ้าเพดานค่อนข้างต่ำ ส่วนบริเวณนั้นก็ปูพรมสีเขี้ยวตลอดทั้งห้องมีการเล่นระดับพื้นบริเวณเวทีแสดงดนตรี โดยผนังด้านหลังจากรูกระจกเงาตลอดทั้งบานเพื่อให้ห้องดูกว้างขึ้น ส่วนทานอาหารแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนเก้าอี้ทานอาหาร และส่วนโซฟาบุ ส่วนเก้าอี้ทานอาหารจะเป็นโครงเหล็กชุบโครเมียมหมุ้มด้วยหนังเทียมสีดำ ซึ่งการใช้เก้าอี้ในลักษณะนี้จะไม่เข้ากับสถานที่ระดับโรงแรม ทำให้ดูเหมือนร้านอาหารทั่วไป ส่วนบริเวณโซฟาได้มีส่วนที่ออกแบบ คือ ฐานรับเบาะส่วนของแผงกั้นด้านหลังเบาะทำให้บริเวณนี้ดูน่านั่งรับประทานมากกว่าส่วนที่นั่งที่เป็นเก้าอี้ ส่วนเคาน์เตอร์บาร์ในส่วนนี้ได้ออกแบบโดยการเดินตัวไม้สลับกับกระจกเงาและพอร์ไมก้า การออกแบบในส่วนนี้ทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. สรุปผลการออกแบบในส่วนห้องพัก

ลักษณะการออกแบบจะตกแต่งแบบเรียบ ๆ จะเน้นเฉพาะบริเวณหัวเตียงให้ดูเด่นกว่าส่วนอื่น มีการเล่นลายผ้าของผ้าคลุมเตียง และส่วนชุดรับแขกเพื่อไม่ให้ห้องดูเรียบเกินไป เฟอร์นิเจอร์ในห้องทาสีเขียวเพื่อให้เข้ากับพื้นที่ปูพรมเขียวตลอดทั้งห้อง

เหตุผลในการเลือกโครงการนี้ไปเปรียบเทียบ

1. โรงแรมอยุธยา แกรนด์ ไฮเต็ล

เป็นโรงแรมมาตรฐานที่มีอยู่เพียงโรงแรมเดียวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดั้งเดิมมาตรฐานต่าง ๆ ทั้งในด้านบริการ การตกแต่งสถานที่จึงเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งการดึงเอาเอกลักษณ์ที่สำคัญในจังหวัดมาใช้ในการออกแบบ ทำให้เป็นที่ขีดหน้าชูตาในตัวจังหวัด รวมไปถึงถึงจำนวนห้องพักที่มีจำนวนที่ใกล้เคียงกันมากคือ 127 ห้อง

2. โรงแรมมณเฑียร

เป็นโรงแรมมาตรฐาน ระดับ 4 ดาว ในจังหวัดกรุงเทพฯ การออกแบบในส่วนต่าง ๆ เช่น ในส่วนโถงพักคอย คือพืชมงคล ภัตตาคารมีการนำเอาศิลปะของไทยมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบได้อย่างสวยงาม มีความเป็นสากล ซึ่งมีแนวความคิดในการตกแต่งแนวเดียวกัน กับโรงแรมอยุธยาสपोर्टคลับ

3. ห้องพักแขก (GUEST ROOM SPACE)

เป็นส่วนที่จะสร้างความสุขสบายแก่แขกมากที่สุดในการบริการทุกอย่างของโรงแรม เพราะว่าการได้พักผ่อนอย่างเต็มที่ มีความสะดวกสบาย จะทำให้แขกผู้มาพักนึกถึงความสบายที่เกิดขึ้นเหล่านี้ จึงต้องมีการพิจารณาความต้องการของแขก และดูว่าแขกจะใช้ห้องพักอย่างไร แล้วจึงจัดสิ่งที่แขกต้องการลงในการออกแบบ

การออกแบบห้องพัก

ห้องพักแขกมีหลายแบบ ห้องที่มีความต้องการมากคือ ห้องที่มีเตียงคู่ และห้องคู่การออกแบบสีของห้องพัก ควรเลือกใช้เพียงสีเดียว เพื่อไม่ให้เกิดการเลือกของห้องพักจากแขกผู้มาพัก และยังสร้างความสะดวกในการดูแลรักษา ส่วนห้องชุดนั้นต้องมีลักษณะเด่นออกไป ห้องชุดนับเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของโรงแรม เพื่อผู้ที่ต้องการห้องพักที่สมบูรณ์แบบ และยังเป็นที่พักที่ซึ่งนักธุรกิจจะมาใช้เป็นสถานที่พบปะกันและจัดงานปาร์ตี้เล็ก ๆ ระหว่างการประชุมใหญ่

ส่วนประกอบของห้องพักแขก โดยทั่วไป

1) เตียงนอน

โดยมากใช้แบบเตียงแฝด (TWIN BED) นอกจากนี้เนื้อที่ห้องไม่อำนวย จึงใช้เป็นเตียงเดี่ยว หรือเตียงคู่ (DOUBLE BED)

ขนาดของห้องนอนต่อขนาดของเตียง

ลักษณะของห้อง	ขนาดของเตียง		เนื้อที่ห้องพัก
SINGLE BED	1.00	2.00	6.0 ม ² หรือ 65 พ ²
DOUBLE BED	1.50	2.00	8.4 ม ² หรือ 90 พ ²
TWIN BED	1.00	2.00	10.2 ม ² หรือ 100 พ ²

ขนาดของเตียงนอนแบบยุโรป

ลักษณะของเตียง	ขนาดความกว้าง (ม.)	ขนาดความยาว (ม.)
TWIN BED	3.50	1.90
DOUBLE BED	1.37	2.03

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะของเตียง	ขนาดความกว้าง (ม.)	ขนาดความยาว (ม.)
QUEEN SIZE	1.52	2.10
KING SIZE	1.83	2.10

ขนาดของเตียงนอนแบบอเมริกา

ลักษณะของเตียง	ขนาดความกว้าง (ม.)	ขนาดความยาว (ม.)
SINGLE	1.00	2.00
DOUBLE	1.50	2.00
SMALL SINGLE	0.90	1.90
SMALL DOUBLE	1.35	1.90

ขนาดความสูงของเตียง

ข้อพิจารณาในการเลือกใช้	มม.	นิ้ว
ก) ใช้กันทั่วไป	400 - 450	16 - 18
ข) ใช้สำหรับคนแก่ (ชั้นลำบาก)	700	28
ค) คำนึงความสะดวกในการ จัดเตียง	500 - 660	22 - 24

ข้อกำหนดสำหรับเตียงในโรงแรม

- ก) ขนาดเหมาะสมทั้งความกว้าง ความยาว ความสูง ต่อขนาดของห้อง
- ข) ให้ความรู้สึกสบาย คุณสมบัติของฟูกที่นอนและตัวรองที่นอน
- ค) มีความทนทาน ประกอบด้วยขอบสันที่แข็งแรง
- ง) ไม่มีเสียงรบกวนเวลาพลิกตัว
- จ) เคลื่อนย้ายและถอดเก็บง่าย (สำหรับการซ่อมแซม และเปลี่ยนสถานที่ หรือการเก็บ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) แฉงหัวเตี๋ยง (HEAD BOARDS SPACE IN CLOSET)

แฉงหัวเตี๋ยงเป็นจุดสำคัญ เพื่อใช้เป็นท่งอ่านหนังสือ กั้และรักษาหมอน แฉงนี้เป็นส่วนหนึ่งของเตี๋ยง ติดเตี๋ยง หรือเป็นเบาะกันกระแทกผนัง ในการนี้ต้องคำนึงถึงการป้องกันความเสียหายจากการขีดข่วน เช่น จากกั้บิดผม คราบน้ำมันใส่ผม ความสูงทั่วไปประมาณ 90 เซนติเมตร สำหรับแฉงปลายเตี๋ยงอาจมีชั้นเป็นที่เก็บปลายผ้าปูที่นอนให้เรียบร้อย และควรติดอย่างหนาแน่นเพราะใช้เป็นท่งจับในการเคลื่อนย้ายเตี๋ยง

3) ส่วนวางแขวน (HANGLING SPACE IN CLOSET)

โดยปกติใช้เป็นตู้เสื้อผ้าที่ติดตายไว้ตรงทางเข้าห้องพัก และใช้เป็นตู้เก็บของสัมภาระเพื่อให้แขกได้สำรวจสิ่งของก่อนจะออกโรงแรมว่าไม่ลืมอะไรท่งไว้ ความกว้างที่สุดของตู้ประมาณ 56-60 เซนติเมตร วางแขวนภายในตู้ ควรมีความสูงพอที่ขูดยาวของแขกจะไม่มากองอยู่บนหัวคือสูง ประมาณ 145 - 150 เซนติเมตร และวางควรอยู่ต่ำจากเพดานตู้ 5-7 เซนติเมตร เพื่อความสะดวกในการแขวนไม้แขวนเสื้อ บานตู้ควรเป็นบานเลื่อน บานเพี้ยมภายในจัดให้มีแสงสว่างเพื่อสะดวกในการค้นหา ส่วนล่างของตู้จะเป็นท่งวางรองเท้า

4) ชั้นวางของ (SHELVES IN CLOSET)

ถ้าตู้มีเนื้อที่พอ มักจะมีชั้นวางของอยู่ภายในตู้เสื้อผ้า เพื่อวางของ ถ้าเป็นโรงแรมที่ใช้พักระยะสั้น ๆ ควรเป็นชนิดเปิดโล่ง

5) ลิ้นชัก

สำหรับโรงแรม ควรจัดลิ้นชักเพื่อสำหรับโต๊ะแต่งตัว หรือ โต๊ะเขียนหนังสือ ลิ้นชักมีความสำคัญต่อแขกมาก เพื่อเก็บของจุกจิกเล็กน้อย เครื่องสำอางค์ เครื่องประดับ ขั้ลกำหนดต่อชนิดของโรงแรม

	โรงแรมขนาดกลาง	โรงแรมชั้นนำ
รางแขนยาว SINGLE	0.50 ม.	0.90 ม.
รางแขนยาว DOUBLE	0.90 ม.	1.20 ม.
ตู้เก็บของ ชั้นวางของ SINGLE	0.70 ม.	1.10 ม.
ตู้เก็บของ ชั้นวางของ DOUBLE	1.10 ม.	1.50 ม.
โต๊ะเขียนหนังสือ โต๊ะแต่งตัว (เนื้อที่รวม)		
แบบรวม	7.50 ม.	
แบบแยก	1.00 ม.	

6) โต๊ะข้างเตียง

ขึ้นอยู่กับลักษณะของห้องพัก คือ อาจอยู่ระหว่างเตียงแฝด (TWIN BED) หรืออยู่ 2 ข้างของเตียงใหญ่ ส่วนมากจัดเป็นจุดรวมสวิตช์ไฟฟ้า โทรทัศน์ วิทยุ และใช้วางโทรทัศน์ได้เหมือนกัน ขนาดความสูงของโต๊ะไม่ควรแตกต่างจากขนาดความสูงของเตียงมากนัก คือ อย่าให้สูงกว่า 60-70 เซนติเมตร โต๊ะข้างเตียงควรเคลื่อนย้ายได้เพื่อความสะดวกในการทำความสะอาด ความกว้างถ้าเป็นโต๊ะที่ขนาดเตียงใช้ขนาด 37-45 เซนติเมตร ถ้าอยู่ระหว่างสองเตียงใช้ขนาด 60 เซนติเมตร

7) ที่ตั้งกระเป๋าเดินทาง (LUGGAGE RACK)

ควรมีความยาวประมาณ 75-90 เซนติเมตร ควรอยู่ติดกับโต๊ะแต่งตัวและโต๊ะเขียนหนังสือสูงจากพื้นประมาณ 45 เซนติเมตร สำหรับห้องนอนคู่ควรมีบริการไว้ 2 ที่

8) โต๊ะเขียนหนังสือและโต๊ะแต่งตัว (WRITING DESK AND DAESSING TABLE)

ความกว้างควรกว้าง ประมาณ 40-45 เซนติเมตร ควรเป็นแบบติดตาย สูงประมาณ 30-75 เซนติเมตร ความสูงของเก้าอี้ ประมาณ 43-45 เซนติเมตร

ข้อเปรียบเทียบโต๊ะเขียนหนังสือและโต๊ะแต่งตัว

แบบเคลื่อนย้ายได้

แบบติดตาย

ก) มีมากชนิดที่เลือกใช้ได้	ก) การเลือกแบบอยู่ในเขตจำกัด
ข) ใช้วัสดุที่ดีกว่า ออกแบบที่ดีกว่า และมีโครงสร้างที่ดี	ข) โดยมากมักสร้างในเนื้อที่น้อย
ค) ให้ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายตามความต้องการ	ค) ช่วยลดเนื้อที่การบูรณ
ง) ใช้ต้นทุนการผลิตสูง	ง) ใช้ต้นทุนปานกลาง

9) เครื่องเรือนที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ (LOOSE FURNITURE)

ประกอบด้วย

เก้าอี้แต่งตัว

(PRESSER CHAIR OR STOOL)

เก้าอี้นั่งพักผ่อนต่อ 1 คน

(EASY CHAIR)

โต๊ะตั้ง โคมไฟ

(STANDARD OR TABLE LAMP)

โต๊ะกลาง

(COFFEE TABLE)

ตะกร้าทิ้งขยะ

(WASTE BASKET)

ที่เขี่ยบุหรี่

(ASH TRAYS)

10) สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ (OTHER FACILITIES)

โทรทัศน์

โทรทัศน์

วิทยุ

กรังกอดเรียกบ็อยบริการ แผ่นประกาศบอกอัตราค่าห้องพัก แบบฟอร์ม 1 แผ่น

ประกาศกฎข้อบังคับของโรงแรม

ระบบไฟฟ้าในห้องพักแขก

ความสำคัญของแสงสว่างในห้องพัก คือ ช่วยสร้างบรรยากาศที่น่ายกออกแบบต้องการ และทำให้แขกรู้สึกว่าเป็นห้องพักที่ดี สิ่งเหล่านี้จำเป็นมากสำหรับโรงแรมในเมืองและโรงแรมตากอากาศ มีการจัดวางตำแหน่งไฟที่โต๊ะเขียนหนังสือ ไฟหัวเตียงซึ่งมีที่บังเพื่อว่าคนใช้ไฟคนหนึ่งจะไม่รบกวนอีกคนในเตียงนอนเดียวกัน ควรติดตั้งสวิทช์สามทาง เพื่อสะดวกในการดับไฟห้องพักแขกต้องการแสงสว่างเพียงพอแต่ไม่มากเกินไป ควรติดตั้งไฟส่องในตู้เสื้อผ้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องน้ำชก

1) ผนังห้องน้ำ

ผนังด้านอ่างอาบน้ำปูกระเบื้องเคลือบจากขอบอ่างถึงเพดาน

ผนังด้านอื่นฉาบปูนเรียบ ทาสี หรือวัสดุที่ดีกว่า เช่น VINYL WALL PAPER ก็ได้

ผนังด้านหลังโถส้วมปูกระเบื้องเคลือบ

2) พื้นห้องน้ำ

พื้นที่อาบน้ำต้องปูกระเบื้องเซรามิค บริเวณที่อาบน้ำการปูกระเบื้องต้องเอียงลาดให้น้ำไหลลงท่อน้ำทิ้งได้สะดวก

บริเวณแต่งตัว ปูพรม หรือกระเบื้องเซรามิค

3) อ่างอาบน้ำ

ที่มีฝักบัวขนาดอย่างน้อยที่สุด 1.50 เมตร ถึง 1.70 เมตร x 0.70 เมตร

4) อุปกรณ์ในห้องน้ำชนิดทองเหลือง

ควรแข็งแรงทนทาน โดยเฉพาะหัวก๊อกน้ำร้อน-น้ำเย็น มีตัวตัดของก๊อกน้ำร้อน-น้ำเย็นโดยเฉพาะ

5) โถส้วม

ควรเป็นแบบยาวหรือกลม เปิดข้างหน้า ที่นั่งเป็นพลาสติกแข็ง สามารถยกตั้งขึ้นได้ล้ม

6) น้ำร้อน

ที่ใช้สำหรับห้องพักควรมีเครื่องต้มต้มน้ำ โดยเฉพาะเมื่อเปิดน้ำร้อนจะออกมาทันที

7) ที่แต่งตัวและที่อาบน้ำ

ต้องมี - กระจกเงาเช็ดหน้า

- กระจกม้วนรวมทั้งที่ยึดกระจกสำหรับห้องส้วม

- ราวแขวนผ้าเช็ดตัว 1 ราว ขนาด 0.60 เซนติเมตร และมี 2 ราว ถ้ามีที่อาบน้ำกับโถส้วมที่มีผนังกันแยกออกจากกัน

- ที่แขวนผ้าเช็ดตัวแบบขึง หรือแบบขวางซ้อนรวมกัน

- ที่แขวนเสื้อแบบคู่

- ราวจับโครเมียม ขนาด 60 เซนติเมตร อยู่เหนืออ่างอาบน้ำ ที่ยึดราวต้องแน่น

หนามาก

- ที่วางสบู่กระเบื้อง แบบที่มีที่จับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารพิมพ์ภายในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8) อ่างล้างหน้า ล้างมือ พร้อมทั้งวางสบู่

9) กระจกเงา

ขนาดไม่น้อยกว่า 0.50 x 1.00 เมตร ติดอยู่เหนืออ่างล้างหน้า

10) เคาน์เตอร์ล้างหน้า

TOP และที่กั้นน้ำกระเบื้องด้านหลังต้องใช่ PLASTIC LARMINATE ตัวโครงสร้างใช้ไม้อัด ขนาดประมาณ 10 มิลลิเมตร

11) เครื่องหมาย

ควรคำนึงถึงเครื่องหมายของหัวก๊อกน้ำ ใช้เครื่องหมายที่คนเข้าใจได้ง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษารายละเอียดของโครงการ

3.1 สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อม

ตำแหน่งและขนาดที่ตั้ง

โรงแรมอยุธยาสปอร์ตคลับ ตั้งอยู่บนถนนอยุธยา-สระบุรี อำเภอนครหลวง จังหวัดอยุธยา (ทางหลวงหมายเลข 3061)

ที่ตั้งอาคารตั้งอยู่บนพื้นที่รูปตัว L SHAPE มีพื้นที่รวมทั้งหมด 1,100 ไร่ ห่างจากถนนอยุธยา-สระบุรี ประมาณ 5 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อกับบริเวณข้างเคียง

ทิศเหนือ	-	จรดถนนนครหลวง
ทิศใต้	-	จรดถนนบางปะหัน
ทิศตะวันออก	-	จรดคลองเขมา
ทิศตะวันตก	-	จรดพื้นที่ท้องนา

สภาพการเข้าถึงโครงการ

บริเวณที่ตั้งเป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเมืองจังหวัดอยุธยา ดังนั้น จึงมีสภาพค่อนข้างร่มรื่นบรรยากาศโดยรวมยังเป็นท้องนา ดังนั้น ถนนจึงยังไม่มีตลาดขวางสภาพการเข้าถึงโครงการจึงค่อนข้างลำบาก การเข้าถึงโครงการก็เข้ามาทางถนนเส้นทางสายอยุธยา - สระบุรี

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป

เป็นทุ่งโล่งกว้าง เพราะในปัจจุบันยังเป็นพื้นที่ท้องนาอยู่ ดังนั้น จึงไม่มีความแออัดเหมือนโรงแรมในเมือง ทั้งยังมีสภาพทำเลที่เหมาะสมในการทำสนามกอล์ฟ

ระบบสาธารณูปโภค

ที่ดินบริเวณโครงการยังเป็นส่วนที่ระบบสาธารณูปโภคยังเข้าไปไม่ถึง เพราะยังอยู่ห่างไกลจากชุมชน ดังนั้น เมื่อมีโครงการนี้เกิดขึ้น ความเจริญในด้านอื่น ๆ ก็จะเข้าไปถึงก็จะมีผลในการสร้างความเจริญให้กับชุมชนนั้นด้วย

การจราจร

สภาพการเข้าถึงยังเข้าไปได้ลำบาก เพราะพื้นถนนยังเป็นดินลูกรังที่ยังไม่มีการปรับสภาพถนน ดังนั้น เมื่อมีโครงการเกิดขึ้นก็จะมีผลทำให้มีการสร้างถนนตัดผ่านเข้าไปทำให้การจราจรมีความสะดวกยิ่งขึ้น

ไม่มีการแจ้งให้เจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อโครงการ

ส่วนที่มีผลกระทบต่อโครงการแทบจะไม่มี เพราะโครงการตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง ดังนั้น เสียงจากขบวนรถหรือชุมชนจึงไม่มี รวมถึงความร้อน อุณหภูมิและแสงแดดก็ไม่มีผล

ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูกาล ในปีหนึ่งจะมี 3 ฤดู ดังนี้

- ฤดูฝน เริ่มกลางเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ในฤดูฝนจะมีความชื้นมาก
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ประมาณเดือนพฤศจิกายน - มกราคม จะไม่มีฝนตก และ

อุณหภูมิจะลดลง อากาศจะหนาวเย็นและแห้ง

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน อุณหภูมิจะสูง อากาศร้อนแห้งแล้ง

อาจมีฝนตกบ้างเล็กน้อย

แสงแดด จะส่องเข้าสู่ตัวอาคารในช่วงเวลาเช้า และเย็น ซึ่งเป็นแสงแดดอ่อน ๆ และเนื่องจากโครงการมีทะเลสาบเทียมอยู่ด้านหลังโครงการ ดังนั้น จึงช่วยระบายความร้อนได้มาก ส่วนห้องพักแสงแดดจะส่องเฉพาะบริเวณระเบียง

ลม ลมที่พัดผ่านประจำคือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่เนื่องจากอาคารเป็นประเภทโรงแรมระดับหนึ่งจำเป็นต้องอำนวยความสะดวกสบายแก่ผู้ที่มาใช้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบปรับอากาศ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับลมมากนัก

น้ำฝน ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยประจำปี ประมาณ 1,300 มม. ส่วนมากเป็นฝนที่ได้รับจากมรสุม และอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ ฝนอันเนื่องมาจากพายุดีเปรสชันที่เคลื่อนมาจากทะเลจีนเข้าสู่ฝั่งเวียดนาม ฝนที่ตกเพราะเหตุนี้จะจากเป็นบริเวณกว้างและติดต่อกันเป็นเวลานาน และมีปริมาณน้ำฝนมาก

อุณหภูมิ ในฤดูร้อนอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 31°C ในเดือนเมษายน และในฤดูหนาวอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 24°C ในเดือนกันยายน แสดงให้เห็นถึงอากาศที่ไม่ร้อน และไม่หนาวจนเกินไปเป็นอุณหภูมิที่พอเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวได้ตลอดปี

ความชื้น ความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยสูงสุด 85 % ในเดือนกันยายน และ ความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยต่ำสุด 69 % ในเดือนมีนาคม

3.2 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคาร

แนวความคิดในการออกแบบ

โครงการโรงแรมอยุธยา และสปอร์ตคลับ ดำเนินการจัดสร้างขึ้นตามมาตรฐานโรงแรมชั้นหนึ่งของจังหวัดอยุธยา ซึ่งมีศิลปะในตัวจังหวัดอยุธยาเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ สถาปนิกจึงนำเอาศิลปะสมัยอยุธยามาใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการสมัยใหม่ ไม่เหมาะที่จะนำศิลปะสมัยอยุธยามาใช้ได้ทั้งหมด สถาปนิกผู้ออกแบบยังออกแบบให้เป็นสถาปัตยกรรมแบบประยุกต์ เช่นเดียวกับที่ศูนย์ประวัติศาสตร์อยุธยาในการตกแต่งก็มีการสอดแทรก ส่วนประกอบที่เป็นรายละเอียดที่สำคัญเป็นจุดเด่นลงไป โดยให้มีรูปแบบเอกลักษณ์ของศิลปะของสมัยอยุธยาบ้างพอสมควร

ลักษณะอาคาร เป็นรูปตัว L โดยหันหน้าออกสู่ทะเลสาบทางทิศใต้ของโครงการ มีถนนทางเข้าอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ทางด้านหลังของอาคารจะเป็น COURT

3.3 ส่วนประกอบของอาคาร

ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ในอาคาร มีพื้นที่จอดรถเห็นอยู่ทางด้านหลังอาคาร ห้องพักจำนวน 100 ห้อง มีรายละเอียดในส่วนอื่นดังนี้

อาคารส่วนแรก เป็นส่วนบริการตั้งแต่ชั้นใต้ดิน - ชั้นที่ 1 ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

1. ชั้นใต้ดิน (BASEMENT FLOOR PLAN) พื้นที่รวมทั้งชั้น ประมาณ 6296 m²

1.1 COURT	1.14 LINEN STORAGE
1.2 SNOOKER	1.15 SERVICE CORRIDOR
1.3 SERVICE CORE	1.16 FLOOR SERVICE
1.4 TOILET	1.17 BALLROOM STORAGE
1.5 PERSONNEL	1.18 SECURITY AND TIME KEEPING
1.6 EMPLOYEE LOOKER	1.19 RECEIVING AREA
1.7 EMPLOYEE DIWING ROOM	1.20 STORAGE
1.8 COFFEE SHOP	1.21 PANTRY
1.9 TERRACE DINING AREA	1.22 BALL ROOM
1.10 LOUNGE	1.23 PRE FUNCTION
1.11 KITCHEN (MAIN)	1.24 LOADING AREA
1.12 FOOD AND BEVERAGE	1.25 PLAM COURT
1.13 HOUSE KEEPING	1.26 SERVICE PARKING
	1:27 EMPTY BOX

2. ระดับพื้นชั้น 1 (GROUND FLOOR PLAN) พื้นที่รวมทั้งชั้น 1,350 M²

2.1 PORT COCHERE	2.10 TOILET
2.2 LOBBY	2.11 FUNCTION ROOM
2.3 FRONT DESK	2.12 PRE FUNCTION ROOM
2.4 FRONT OFFICE	2.13 BUSINESE CENTER
2.5 SHOP	2.14 EXECUTIVE OFFICE
2.6 COURT	2.15 PANTRY

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7 OPEN TO BELOW	2.16 STORAGE
2.8 SERVICE CORE	2.17 SAFE
2.9 ACCOUNTANT SPACE	

พื้นที่ชั้นที่ 2-4 พื้นที่ รวมทั้งหมด 4320 M²

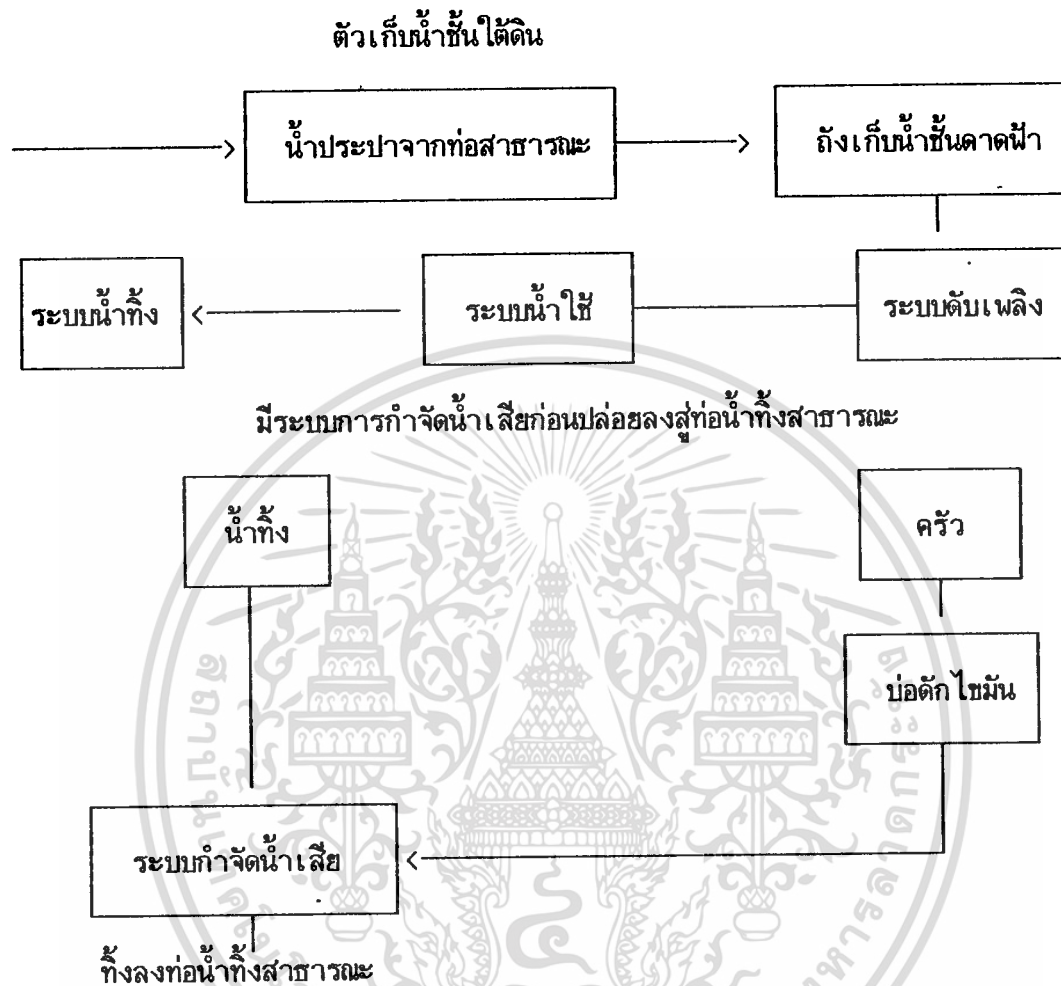
1. ส่วนห้องพักแขกประกอบด้วย
 - TWIN BEDROOM 25 ห้อง
 - SUITE ROOM 5 ห้อง
2. ส่วนห้องชุด ประกอบด้วย
 - JUNIOR SUITE 83 ห้อง
 - EXECUTIVE SUITE 4 ห้อง
 - TOTAC 117 ห้อง
3. ส่วน FLOOR SERVICE
 - STORAGE
 - FLOOR SERVICE
 - UTILITY ROOM

ระบบเทคโนโลยีภายในอาคาร

ระบบประปา

แหล่งน้ำใช้ - ใช้น้ำประปาจากการประปานครหลวง โดยต่อท่อประปาจากท่อสาธารณะ
 เข้ามายังถึงเก็บน้ำอาคาร ซึ่งอยู่ในชั้นใต้ดิน (BASEMENT) น้ำจากถังเก็บชั้นใต้ดินจะถูกสูบขึ้น
 ไปเก็บไว้ยังถังเก็บน้ำตาดฟ้า แล้วจึงจ่ายลงมาใช้งานตามส่วนต่าง ๆ ในอาคาร รวมทั้งแจก
 ไปยังระบบดับเพลิง

ผังระบบประปา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบโทรศัพท์

ระบบโทรศัพท์ที่ใช้ในโรงแรมมี 4 ประเภท คือ

1. PRIVATE MANUAL BRANCEH EXCHANGE (PMBX)
2. PRIVATE AUTOMATIC BRANCH EXCHANGER (PABX)
3. PRIVATE MANUAL EXCHANGE (PMX)
4. PRIVATE AUTOMATIC EXCHANGE (PAX)

1. ระบบโทรศัพท์ติดต่อระหว่าง ภายในกับภายนอกปกติมีพนักงานประจำ 2 คน ตำแหน่ง ติดตั้ง ตามห้องพัก ห้องผู้จัดการ ห้องกรรมการอำนวยความสะดวก โต๊ะผู้จัดการ และ ภัตตาคาร สมัสนัฏฐี แผนกต้อนรับ เคาน์เตอร์ พนักงานต้อนรับ

2. ระบบโทรศัพท์สายตรง สามารถติดต่อโดยตรงระหว่างภายในและภายนอกได้ อัตโนมัติ โดยไม่ต้องผ่านโอเปอเรเตอร์

ตำแหน่งติดตั้ง - โต๊ะทำงานแผนกห้องพัก แผนกต้อนรับ โต๊ะผู้จัดการ ผู้อำนวยการ

3. ระบบโทรศัพท์ติดต่อ ซึ่งแยกอิสระจากระบบสาธารณะ ใช้เชื่อมระหว่างสายภายใน ติดต่อกภายนอกไม่ได้

ตำแหน่งติดตั้ง - แผนกต้อนรับ แผนกการเงิน แผนกบิลล์ แผนกบัญชี แผนกแม่บ้าน แผนกซักผ้า ห้องผู้จัดการ กรรมการผู้อำนวยการ แผนกบาร์ และภัตตาคาร แผนกเก็บของ และอื่น ๆ ที่จำเป็น

4. ระบบติดต่อภายในโดยตรง ใช้ติดต่อระหว่างส่วนต่าง ๆ เช่น ภายในแผนกต้อนรับในส่วนบริการ หรือระหว่างห้องผู้จัดการกับแผนกต่าง ๆ ภายใน ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ สามารถแยกเป็น 3 สาย คือ

ก. GUEST LINE

- ต่อไปยังส่วนบริการต่าง ๆ โดยหมายเลขตัวเดียว หรือ CODE หรือผ่าน OPERATOR
- ติดต่อกันระหว่างส่วนพักของแขกด้วยกัน หรือผ่าน OPERATOR
- ติดต่อกับภายนอกผ่านทาง OPERATOR และมีเตอร์เก็บเงินจะบันทึกไว้
- ติดต่อทางไกลผ่านทาง OPERATOR และมีเตอร์เก็บเงินจะบันทึกไว้
- ติดต่อกับส่วนบริการผ่านทาง OPERATOR

ข. ADMINISTRATION & SERVICE LINE

- ติดต่อกภายในระหว่างสำนักงานหรือหน่วยงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

- ติดต่อกภายในระหว่างส่วนบริการและส่วนบริการระดับสูง ใช้ระบบกดปุ่มเรียก

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. SERVICE LINE

- ตำแหน่งที่ติดตั้งต่าง ๆ ควรดำเนินการใช้สอยยามฉุกเฉิน และการบำรุงรักษาได้สะดวก ซึ่งได้แก่ ภายในลิฟท์ ห้องครัว ภัตตาคาร ห้องวิทยุโทรทัศน์ และทุก ๆ 3-6 ชั้น ในบริเวณชานพักบันไดหนีไฟ

ตำแหน่งติดตั้งโทรทัศน์สาธารณะ - แผนกต้อนรับห้องโถงจัดเลี้ยงส่วนพักผ่อนต่าง ๆ ห้องพักผ่อนทำงานและส่วนทานอาหาร

ลักษณะการเดินสายโทรทัศน์

- ตามแนวตั้ง เดินช่องเดินท่อ
- ตามแนวนอน เดินตามช่องเพดาน ระดับพื้นและใต้ดิน

ลักษณะและความต้องการพื้นที่ใช้สอยสำหรับห้อง

- เพดานสูง ไม่น้อยกว่า 2.80 เมตร
- พื้นสามารถรับน้ำหนักได้ 450 กก. ม².
- สามารถกันฝน ได้ทั้งห้องต้องบุด้วยแผ่นยาง
- ผนังควร เป็นผนังเรียบและทาสีสว่าง
- อุณหภูมิอยู่ระดับ 15.5° F - 18.5° F ถ้าเยื่ออากาศได้สะดวกมีแสงสว่างพอ

สรุประบบโทรทัศน์

- ใช้ระบบอัตโนมัติ โดยมีตู้สาขาโทรทัศน์สำหรับใช้กับโรงแรมโดยตรง
 - การทำงาน จากห้องพักสามารถใช้โทรทัศน์ภายในและภายนอกได้ โดยผ่านพนักงานโทรทัศน์ และมีมิเตอร์ติดตั้งสำหรับการติดต่อภายใน สามารถติดต่อกับส่วนบริการต่าง ๆ ภายในได้โดยตรง

- สายต่อบริการ มักต่อได้โดยตรงจากห้องนอน
- เครื่องพนักงานรับโทรทัศน์เป็นชนิดตั้งโต๊ะใช้สายคอर्ड
- มีดวงไฟแสดงการใช้งานของสายองค์การโทรทัศน์แต่ละสายและเลขหมายเครื่องในทุกเครื่อง

ระบบเสียง

1. เสียงเพลงและระบบกระจายเสียง

- โดยทั่วไป ได้แก่ ส่วนของแขกและส่วนทำงานเจ้าหน้าที่
- เฉพาะส่วน ได้แก่ โถงทางเข้า ห้องสัมมนา ห้องประชุม ห้องจัดเลี้ยง และ

นิทรรศการ

2. ระบบโทรทัศน์ และวิทยุ (TELEVISION AND RADIO SYSTEM)

- ระบบโทรทัศน์มี เฉพาะให้ความบันเทิงแก่แขกตามห้องพัก บาร์ และห้องพัก

เอกสารเจ้าหน้าที่สารที่ส่งจนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ระบบกระจายเสียงทั่ว ๆ ไป ใช้ระบบ GENERAL SOUND TRANSMISSION แต่ AM/FM ควรแยกใช้เฉพาะห้องแขก

3. เครื่องมือหรืออุปกรณ์โสตทัศนสำหรับห้องประชุม และนิทรรศการ (AUDIO-VISUAL AID EQUIPMENT FOR CONVENTION EXHIBITION)

- อุปกรณ์ประกอบด้วย กล้องโทรทัศน์ วงจรปิด ฉาก เครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉายสไลด์ ลำโพง OVERHEAD ดนตรี เทป ไมโครโฟน เครื่องมือแปลภาษา กล้องฉายภาพยนตร์

สรุประบบเสียงในโครงการ

1. ที่แผนกต้อนรับประชาสัมพันธ์ จะมีเครื่องเสียงประกอบด้วยเครื่องขยายเสียงและเครื่องเทป 4 ช่องทาง
2. ในบริเวณห้องโถงและทั่ว ๆ ไป จะมีลำโพงติดซ่อนในเพดาน
3. ในห้องนอนมีลำโพงซ่อนในเพดาน ที่ข้างเตียงจะมีสวิทช์เสียงเพลงจากช่องทางเครื่องขยายเสียงหรือเครื่องเทป
4. การเดินสายระบบเสียงแยกออกจากระบบอื่น ๆ ทั้งหมด โดยเดินในท่อร้อยสาย

ระบบสุขาภิบาล

ระบบสุขาภิบาลของอาคารประกอบด้วย

1. ระบบน้ำประปา ซึ่งรวมถึงน้ำเพื่อการบริโภคทั่วไป ระบบน้ำดื่มและน้ำส่วนอ่างล้างหน้า ไม่รวมอ่างล้างหน้าประเภทอื่น สำหรับอาคารของโรงแรม ซึ่งมีความสูงหลายชั้น แรงดันน้ำในท่อจะไม่พอจึงต้องใช้เครื่องสูบน้ำไปยังถังน้ำ ซึ่งอยู่เหนือเขตการจ่ายน้ำใช้ไป 4.5-5 ม. เพื่อประหยัดพลังงาน โดยปล่อยน้ำลงชั้นต่าง ๆ โดยอาศัยแรงดึงดูดของโลก

ความต้องการปริมาณน้ำสำหรับส่วนพักอาศัยจากมาตรฐานของไทย

ปริมาณการใช้น้ำในโรงแรมคิดเป็น 100 แกลลอน ต่อคนต่อวัน

2. ระบบการระบายน้ำซึ่งรวมถึง น้ำฝนจากหลังคาสู่พื้นดิน และลงสู่แหล่งน้ำในที่สุด การระบายน้ำทิ้งจากสุขภัณฑ์

3. ระบบการกำจัดน้ำโสโครก หมายถึง การทำความสะอาด น้ำทิ้ง และน้ำโสโครก จากอาคารก่อนที่จะระบายลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ (แม่น้ำเจ้าพระยา)

ทางลาด (RAMPS)

โดยทั่วไปมักจะใช้ทางลาดกับเส้นทางบริการขนส่งสินค้า อาหารและรถเข็นหรือการเอกราชเปลี่ยนระดับ ซึ่งไม่สามารถใช้บันไดหรืออื่น ๆ ได้สะดวก

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางแสดงความชันของทางลาดต่าง ๆ

ทางลาดสำหรับทางเดิน สูงสุด	1 ต่อ 10
ทางลาดสำหรับเข็น (ล้อ)	1 ต่อ 12
ทางลาดสำหรับขนเครื่องมือ หรือของขนาดหนัก (ยาว)	1 ต่อ 20

ลิฟท์ (ELEVATORS)

กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยเกี่ยวกับลิฟท์ดังนี้

ก) การป้องกันไฟ

- ช่องลิฟท์จะต้องสามารถต้านไฟได้ไม่ต่ำกว่า 1/2 ชั่วโมง
- ประตูลิฟท์ต้องสามารถต้านทานไฟได้ไม่ต่ำกว่า 1/2 ชั่วโมง
- สามารถระบายอากาศ และควันได้

ข) เกี่ยวกับเครื่องขนถ่าย และสายเคเบิล

- อุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องสามารถรับแรงได้สูง
- จะต้องมียางเคเบิลอย่างน้อย 2 เส้น โดยแต่ละเส้นรับแรงเต็มที่
- ต้องมีอุปกรณ์ตรวจรับหรือไวต่อน้ำหนักหรือแรงกดเพื่อใช้ในการควบคุม

การออกแบบส่วนต่าง ๆ เกี่ยวกับลิฟท์บริการ

ตำแหน่งที่ตั้ง ควรอยู่ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจนจากโถงต้อนรับ และควบคุมจัดกลุ่มลิฟท์ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันกับบันได เพื่อสามารถเลือกใช้ได้เวลาฉุกเฉิน

โถงหน้าลิฟท์ ปกติควรจะกว้างกว่าทางเดิน อย่างน้อย 1/3 เท่าของทางเดิน เพื่อเว้นที่ว่างสำหรับพักคอยหรือสำหรับสัญจร

จัดกลุ่ม การจัดกลุ่มลิฟท์ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันก็เพื่อจะจัดให้การบริการที่ดีขึ้นประหยัดค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาและค่าก่อสร้าง การจัดกลุ่มลิฟท์ไม่ควรเกินด้านละ 4 ตัว ถ้าหากลิฟท์มีจำนวนมากกว่านี้อาจจะวัดเป็น 2 แถวขนานกัน โดยหันเข้ากัน โถงลิฟท์ แบบหันหน้าเข้าหากันในส่วนห้องพักแขกไม่ควรจะน้อยกว่า 3.5 เมตร หรือ 11 ฟุต 5 นิ้ว และในส่วน PUBLIC ROOM 4.20 เมตร หรือ 14 ฟุต

แสดงการเลือกขนาดความเร็วของลิฟท์ ซึ่งสัมพันธ์กับจำนวนชั้น

จำนวนชั้น	ความเร็ว
4 - 8 ชั้น	1.25 เมตร/วินาที 250 ฟุต/วินาที
8 - 12 ชั้น	1.75 เมตร/วินาที 350 ฟุต/วินาที
12 - 16 ชั้น	2.40 เมตร/วินาที 400 ฟุต/วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความจุโดยทั่วไป 1,100 - 1,500 กิโลกรัม หรือ 2,500 - 3,500 ปอนด์หรือ 16-22 คน สำหรับโรงแรมขนาดใหญ่ที่มีห้องประชุมหรือภัตตาคารอยู่ในระดับสูง หรืออยู่บนชั้นสูง ๆ ความเร็วเฉลี่ยควรจะเป็น 2.4 ถึง 5.0 เมตร/วินาที หรือ 400 - 1000 ฟุต/วินาที หรือสูงกว่านี้และโดยทั่วไปผู้โดยสาร 16 - 25 คน หรือ 1100 - 1800 กิโลกรัม

ลิฟท์บริการและโถงบริการ (SERVICE ELEVATORS & SERVICE LOBBY)

ประสิทธิภาพการให้บริการของโรงแรมขึ้นอยู่กับการจัดวางห้องที่ถูกต้อง และมีทางบริการที่ดี เช่นเดียวกับ ลิฟท์บริการโดยทั่วไปจะกำหนดไว้ 1 ตัว/ลิฟท์แยก 3 ตัว และจะต้องมีประตูเปิดออกทุก ๆ ชั้นในโถงบริการ (SERVICE ROOM)

โถงบริการควรจะแยกออกจากส่วนทางเดินของแขก และควรจัดทางเข้าสำหรับรถเข็นที่เก็บผ้า ห้องพนักงานบริการ เครื่องมือทำความสะอาด ผ้าที่จะนำไปซักล้างและช่องทิ้งขยะ ขนาดของโถงบริการนี้ไม่ควรน้อยกว่า 2.10 เมตร หรือ 7 ฟุต สี่เหลี่ยม

ในการออกแบบส่วนบริการนี้ ต้องพิจารณาถึงลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- อุปกรณ์หรือเครื่องขนาดใหญ่ ที่ใช้ในส่วนครัว และส่วนบริการทางวิศวกรรม
- อุปกรณ์แสดงนิทรรศการขนาดใหญ่ กล้อง โทรทัศน์ อุปกรณ์ใส่ทัศนและประชุม
- รถเข็นอาหาร สำหรับห้องบริการและห้องประชุมจัดเลี้ยง และอุปกรณ์ทำความสะอาด

ขนาด และการออกแบบลิฟท์บริการ

- ขนาดของลิฟท์บริการทั่วไป 2.50 x 3.00 เมตร หรือ 6 ฟุต ป 10 ฟุต
- ความสูงต่ำสุด 2.60 เมตร หรือ 8 ฟุต 6 นิ้ว
- ความจุสำหรับการบริการต่ำสุด 1,400 กิโลกรัม หรือ 3,000 ปอนด์
- ความเร็วของลิฟท์สำหรับ SINGLE SPEED 0.5 เมตร/วินาที หรือ 100 ฟุต/นาที

ระบบป้องกันอัคคีภัย (FIRE PRODUCTION SYSTEM)

ระบบนี้สำคัญมาก ในการออกแบบโรงแรม ซึ่งเป็นอาคารสาธารณะขนาดใหญ่ สถาปนิกต้องออกแบบให้มีความปลอดภัยอย่างพอเพียงและเหมาะสม อย่างน้อยที่สุดต้องไม่ต่ำกว่ากฎหมาย กำหนด โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- ระบบโครงสร้างหนักและวัสดุที่ใช้จะต้องมีระยะเวลาทนไฟนาน
- แบ่งส่วนของอาคารออกเป็นส่วนย่อย สามารถควบคุมได้เมื่อเกิดเพลิงไหม้
- แผงกันหรือส่วนตงค่างที่ทะลุถึงกันตลอดทั้งชั้น หรือติดต่อกันส่วนอื่น ๆ ต้องพิจารณาสถาปัตยกรรมควบคุมปิดเปิดหรือป้องกันขณะเกิดเพลิงไหม้

- กำหนดตำแหน่งทางออกปกติ และทางออกฉุกเฉินให้เหมาะสมและเห็นได้ชัดเจนบนโถงไฟ ส่วนห้องพักต้องห่างกันไม่เกิน 30.00 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ควรมีจุดดับเพลิงหรือเสียงเตือนภัย
- ควรมีจุดดับเพลิง หรืออุปกรณ์ดับเพลิง ทั้งภายนอกและภายในอาคาร ในส่วนที่เป็นจุดทางร่วม ทางเดิน โถงบันได และโถงลิฟท์ เป็นต้น
- ควรติดตั้ง AUTOMATIC SPRINKLER SYSTEM ไว้เป็นระยะ ๆ หรือดับไฟที่ไหม้เล็กน้อยได้ทันที เพื่อสะดวก
- ในแต่ละชั้นต้องแยกออกจากกันเด็ดขาด ช่องท่อแนวตั้งต่าง ๆ ต้องหุ้มวัสดุทนไฟ ประตูห้อง บันได ลิฟท์ ต้องเป็นวัสดุทนไฟ ส่วนแอร์ต้องเป็นแบบปิดได้อัตโนมัติเมื่อเกิดเพลิงไหม้

ระบบป้องกันและควบคุมเพลิงอัตโนมัติ โดยทั่วไปแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ

คือ

ก. ส่วนเตือนภัย (Fire Alarm System)

ระบบสัญญาณทั่วไปมี 6 ระบบด้วยกันคือ

1. Manual Station and Congs คือ ระบบสัญญาณมือ
2. Sprinkler Alarm เมื่อเกิดเพลิงไหม้มีความร้อนและทำให้ Sprinkler ปลดปล่อยน้ำออกดับเพลิง และพร้อมกันนี้ก็จะทำหน้าที่เตือนภัยด้วย โดยจะเกิดเสียงดังทั้งอาคาร
3. Punch Raquister จะขอกตำแหน่งไฟไหม้
4. Heat Detector คล้าย Smoke Detector แต่ใช้ความร้อนเป็นจุดเตือนภัย
5. Smoke Detector in Air System อยู่ในฝ้าเพดานเมื่อเกิดไฟจุกควันจากไฟจะกุกกูดเข้าไป
6. Monirocing เมื่อเกิดปัญหาของระบบไฟฟ้า จะทำให้สัญญาณเตือนภัยดังขึ้น

ข. ส่วนดับเพลิง (Fire Fighting System)

ชนิดของระบบป้องกันเพลิงอัตโนมัติ แบ่งตามของสารเคมีได้ 4 ชนิด

1. ระบบที่ใช้ น้ำ Water System หรือ System เหมาะสำหรับสถานที่ทำงานที่ไม่เหมาะใช้ดับไฟที่เกิดจากน้ำมันหรือไฟฟ้าช็อต
2. ระบบที่ใช้ผงเคมี Dry Chemical System เหมาะสำหรับสถานที่เก็บเชื้อเพลิงและสารไวไฟ
3. ระบบที่ใช้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ Carbondionide System เหมาะสำหรับห้องเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า
4. ระบบที่ใช้ก๊าซ เฮลลอน 1310 Haloon 1310 Ststen เหมาะสำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้า ห้องเก็บทรัพย์สินที่มีราคาแพง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ยังมีระบบระบายควันและป้องกันไฟลาม FIRE VEVTILATION SYSTEM ซึ่งเกิดจากการออกแบบทางสถาปัตยกรรมอีกด้วย

สรุประบบป้องกันไฟและดับเพลิง

ใช้อุปกรณ์การก่อสร้างที่เป็นวัสดุทนไฟ มีบันไดฉุกเฉินระหว่างห้องพักทั้ง 2 ด้าน ติดตั้งระบบสัญญาณเตือนภัยไว้ทุกชั้น โดยใช้ Heat Detactor และ Smoke Datector ซึ่งการควบคุมจะต่อไปยังแผนผังอาคารในห้องศูนย์สายโทรศัพท์ เพื่อติดตั้งส่งการดับเพลิงได้รวดเร็ว แต่ละชั้นจะมีก้น้ำดับเพลิงแบบอัตโนมัติ แบบน้ำสาเคมีและแบบ portable สำหรับห้องเครื่องและส่วนต่าง ๆ ของอาคาร

ระบบปรับอากาศ

ระบบการปรับอากาศให้เย็นลงมีหลายระบบ แต่ระบบที่นิยมใช้โดยทั่วไปมีดังนี้

1. ระบบทำความเย็นโดยตรง (DIRECT REFRIOERATION SYSTEM) เป็นระบบที่ให้อากาศที่จะถูกนำไปใช้ในการทำความเย็นพัดผ่านหน่วยทำความเย็นของเครื่องปรับอากาศโดยตรง
2. ระบบทำความเย็นโดยอ้อม (REFRIGERATION SYSTEM) เป็นระบบที่นำความร้อนออกจากตัวกลาง ซึ่งอาจจะเป็นน้ำหรือเวียนทำความเย็นให้แก่อากาศที่จะถูกนำไปใช้อีกทีหนึ่ง

ทั้ง 2 ระบบนี้ สามารถแยกออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. แบบPACKAGE AIR CONDITION อุปกรณ์ส่วนประกอบทั้งหมดจะถูกบรรจุให้อยู่ภายในตู้เดียว เหมาะสำหรับใช้กับห้องที่มีขนาดเล็ก เช่น ห้องนอน ห้องทำงาน มีขนาดตั้งแต่ 0.5-5 ตัน เครื่องปรับอากาศชนิดนี้เป็นที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน

ข้อดี - มีขนาดเล็กติดตั้งง่าย

- ราคาถูกเหมาะสมที่จะนำไปใช้ตามบ้านเรือน หรือ สำนักงานขนาดเล็ก
- การบำรุงรักษาทำได้ง่าย โดยการถอดเครื่องปรับอากาศมาทั้งเครื่อง

ข้อเสีย - ถูกจำกัดใช้กับห้องที่มีขนาดเล็ก

- การติดตั้งจำเป็นต้องเจาะผนังเพื่อติดตั้ง ทำให้อาคารขาดความสวยงาม
- มีเสียงดังกว่าแบบอื่น เพราะอุปกรณ์ทุกอย่างรวมอยู่ในกล่องเดียวกัน

2. แบบSPLIT SYSTEM เป็นเครื่องปรับอากาศที่มีการแยกหน่วยทำความเย็น

(FAN COIL UNIT) และชุดทำความเย็นซึ่งเป็นส่วนทำความเย็นไว้บริเวณปรับอากาศกับหน่วย
ไม่ว่าการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบายความร้อน (ชุดท่อระบายความร้อน เครื่องอัดความดัน) ซึ่งเป็นส่วนระบายความร้อนไว้ภายนอกบริเวณเครื่องปรับอากาศ เชื่อมต่อกันด้วยท่อ มักใช้กับห้องที่มีขนาดเล็กจนถึงใหญ่ เช่น ห้องทำงาน สำนักงาน หอประชุมที่ไมใหญ่มาก มีขนาดตั้งแต่ 1.5-50 ตัน มีการส่งลม 3 แบบ คือ - เครื่องส่งลมชนิดตั้งเป่า ใช้ดีกับพื้น

- เครื่องส่งลมชนิด (ต่อท่อลม) จะต่อหรือ ไม่ก็ได้ ถัดท่อลมก็สามารถจ่ายแอร์ไปตามที่ต่าง ๆ ได้ เครื่องส่งลมชนิดนี้จะใช้เมื่อ ไม้ที่ตั้งหิ้งหรือเมื่อต้องการให้เครื่องอยู่สูง ระดับที่ชนวนจะอยู่ในช่วง 2-3 เมตร สูงมากก็ไม่ดีเพราะลมส่งจะไปเป่าลมร้อนระดับบน ๆ ลงมา แต่ถ้าต่ำเกินไปก็จะเป่าโดนคน

- ข้อดี - เครื่องเดินเงียบ เพราะอุปกรณ์ที่ก่อให้เกิดเสียงถูกจัดอยู่ภายนอกอาคาร
- มีหลายขนาดตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่มาก
 - หน่วยทำความเย็นสามารถออกแบบให้สวยงามเป็นอุปกรณ์ตกแต่งภายใน
- ข้อเสีย - มีท่อน้ำยาระหว่างหน่วยทำความเย็นกับหน่วยระบายความร้อนทำให้ต้องเจาะผนังอาคาร
- ความร้อนสามารถแทรกซึมเข้าไปตามท่อต่าง ๆ ได้ ทำให้ประสิทธิภาพลดลง
 - การกระจายอากาศไม่ทั่วถึง

3. แบบ CHILLED WATER SYSTEM ส่วนประกอบสำคัญของระบบมีดังนี้

1. เครื่อง CHILLER ซึ่งภายในจะประกอบด้วยอุปกรณ์หลัก 4 ส่วนเหมือนเครื่องปรับอากาศทั่วไป คือ

- เครื่องอัดความดัน (COMPRESSOR)
- ชุดท่อระบายความร้อน (CONDENSOR)
- วาล์วลดความดัน (EXPENSION VALVE)
- ชุดทำความเย็น (EVAPORATOR)

2. เครื่องเป่าลมเย็นหรือ FANCOIL UNIT หรือ AIR HANDLING UNIT มีทั้งแบบตั้งและแบบแขวน แบบเป่าจากเครื่องเข้าไปในห้องตรง ๆ หรือต่อกันกับท่อลม ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นอุโมงค์ให้ลมเย็นวิ่งไปจ่ายตามห้องอีกทีได้หน่วย HANDLING UNIT ขนาดเกิน 20 ตัน มักจะเริ่มมีเสียงดังควรระวังเครื่องที่ผนังบุวัสดุเก็บเสียงได้

3. ถังพักน้ำ (COOLING TOWER) มี 2 แบบ คือ แบบปิดและแบบเปิดที่นิยมใช้กัน คือแบบเปิด เพราะการใช้น้ำจะสะดวกกว่า ถังพักน้ำทำหน้าที่ 2 อย่าง คือ

- เป็นถังพักน้ำที่ขยายตัว เนื่องจากอุณหภูมิสูงให้กลับลดต่ำดังเดิม

- ทำหน้าที่เป็นที่เติมน้ำเข้าระบบ ทดแทนน้ำบางส่วนที่รั่วออกไป

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำแหน่ง :

ถังพักน้ำชนิดเปิดปิด ควรจะอยู่ในตำแหน่งสูงสุดของระบบน้ำเย็นประมาณ 7000 ลิตร น้ำที่นำมาเติมต้องเป็นน้ำคุณภาพดี ไม่มีตะกอนหรือสิ่งสกปรกที่จะไปทำให้เครื่องอุดตัน

4. น้ำยา ทำหน้าที่ให้น้ำในระบบหมุนเวียนได้ดี เริ่มจากสูบน้ำจากเครื่องเป่าลมเย็นอัดเข้าไปในเครื่อง CHILLER และออกมาเป็นน้ำเย็นวิ่งกลับไปยังเครื่องเป่าลมเย็นอีกครั้งหนึ่ง

5. เครื่องกรองน้ำ ทำหน้าที่ปรับสภาพน้ำก่อนเข้าไปในระบบให้ได้สภาพดีก่อนเพื่อลดอัตราการเกิดตะไคร่น้ำ และการกัดกร่อน

6. ท่อน้ำ เป็นท่อเหล็กมีฉนวนหุ้มหรือโพลีเอทิลีนกันความร้อน โดยปกติฉนวนที่หุ้มจะมีอายุใช้งานประมาณ 10 ปี ดังนั้น ต้องเตรียมที่สำหรับให้ช่างเข้าไปซ่อมสะดวก

7. น้ำทิ้ง คือ ใช้น้ำที่อยู่ในอาคารแล้วออกมา เมื่อผ่านขดลวดทำความเย็นจริง จำเป็นต้องมีท่อสำหรับน้ำทิ้ง

หลักการของเครื่องปรับอากาศแบบ CHILLED WATER SYSTEM

เครื่องอัดความดันจะทำหน้าที่อัดน้ำยาทำให้ส่วนของลวดระบายความร้อน (CONDENSOR COIL) มีความดันสูงน้ำยาจะกลั่นตัวเป็นหยดน้ำและคลายความร้อนออกมาสู่ CONDENSOR COIL ซึ่งจะมีท่อน้ำหมุนเวียนดูดความร้อนไปยังท่อพัก ซึ่งมักจะตั้งอยู่บนหลังอาคารโดยใช้ปั๊มเป็นตัวช่วยและเมื่อถูกทำให้เย็นลงแล้วจะถูกหมุนเวียนกลับเข้าระบบอีกที่หนึ่ง น้ำยาเมื่อระบายความร้อนให้กับท่อน้ำถูกทำให้เย็นลงแล้วจะถูกหมุนเวียนกลับเข้าระบบอีกที่หนึ่ง น้ำยาเมื่อระบายความร้อนให้กับท่อน้ำและจะไหลไปยังขดลวดทำความเย็น ซึ่งบริเวณนี้จะถูกทำให้มีความกดดันต่ำ น้ำยาจะระเหยเป็นไอดูดความร้อนจากโดยรอบทำให้บริเวณนี้มีอุณหภูมิต่ำกว่าท่อน้ำซึ่งไหลผ่านขดลวดทำความเย็นจะรับความร้อนจะรับความร้อนไปยังส่วนต่าง ๆ โดยน้ำที่เย็นอุณหภูมิประมาณ 45 องศาฟาเรนไฮด์ จะไหลไปตามท่อซึ่งมีฉนวนหุ้มเพื่อมิให้ความเย็นสูญเสียไปในขณะเดินทางไปยังห้องต่าง ๆ ซึ่งจะมีตัว FAN COIL UNIT ถ้าขนาดใหญ่ AIR HANDLING UNIT ประจำอยู่แต่ในห้อง เป่าลมเย็นผ่านน้ำเย็นออกไปใช้ และรับความร้อนจากภายในห้อง ทำอุณหภูมิของน้ำภายในสูงขึ้นและผ่านกลับเข้ามายัง EVAPORATING COIL อีกที่หนึ่ง โดยมปั๊มดูดกลับ

สำหรับในแต่ละจุดจะมี THERMOSTAT ควบคุมปริมาณน้ำให้ผ่านมายัง FAN COIL UNIT มาหน่อยแล้วแต่อุณหภูมิภายในห้อง คือ เป็นตัวควบคุมอุณหภูมิในห้องนั่นเอง

หลักการระบายความร้อนของ COOLING TOWER โดยจะทำการฉีดน้ำให้เป็นของเพื่อให้พื้นผิวของน้ำสัมผัสกับอากาศที่ปล่อยให้เกิดการระเหยน้ำเข้าทางด้านข้างรับความร้อนจากน้ำ ออกจากหอผึ่งน้ำ โดยพาความร้อนไปด้วยทางด้านบนของหอผึ่งน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายละเอียดของระบบ CHILLED WATER

ระบบ CHILLED WATER เหมาะสำหรับอาคารใหญ่ ๆ ที่ต้องการใช้เครื่องปรับอากาศตั้งแต่ 100 ตันขึ้นไป ระยะห่างระหว่างเครื่องส่งลมเย็นกับตัวเครื่องจะเป็นเท่าไรก็ได้ ถ้างลไหมมากก็เพียงแต่ใช้ปั๊มที่ให้แรงดันสูงเพิ่มขึ้นขนาดของท่อน้ำเท่านั้นเอง ถึงราคาจะแพงขึ้นแต่ไม่มีผลทำให้เครื่องเสียได้ CHILLED WATER เครื่องสามารถจ่ายน้ำเย็นไปยังเครื่องส่งลมเย็นได้หลายตัว โดยขึ้นกับขนาดของเครื่อง นอกจากนี้เครื่องส่งลมเย็นแต่ละเครื่อง ยังสามารถควบคุมอุณหภูมิโดยอิสระจากตัวอื่น ๆ ได้ การเติมท่อน้ำไม่พิดิถันเหมือนการเดินทาง ถ้าท่อรับส่งรั่วออกมา ก็คือน้ำไม่ใช่น้ำยา จึงไม่เป็นอันตรายกับใครและยังมีราคาถูก เมื่ออุดรอยรั่วแล้วเติมเข้าไปใหม่เท่าไรก็ไม่เปลือง และเนื่องจากท่อน้ำมีขนาดเล็กไม่ใหญ่มาก การเดินท่อน้ำยังก่อให้เกิดความสวยงามของตัวอาคาร (โดยไม่ต้องตั้ง COMPRESSOR ไว้ตามกันสาดอย่าง SPILLRYPE) การกำจัดเสียงรบกวนนอกเครื่อง เนื่องจาก CHILLED TOWER แบ่งตัวเครื่องออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนที่เป็นตัวเครื่องกับ DOOLING TOWER ถ้าตัวเครื่องสามารถนำไปไว้ในห้องเครื่องใต้ดินได้ โดยวัดให้มีการระบายอากาศในห้องด้วยพัดลมธรรมชาติ ส่วน COOLING TOWER ต้องติดตั้งไว้ในที่สามารถระบายอากาศได้สะดวก ข้อควรระวังคือไม่ควรตั้ง COOLING TOWER ไว้ใกล้อาคาร เพื่อป้องกันละอองน้ำกระเซ็นเข้ามาโดนอาคารและป้องกันเสียงรบกวนปัญหาของ CHILLED WATER

คือ ต้องการคนดูแลเครื่องประจำ เพราะนอกจากต้องมีคนที่พอรู้เรื่องคนสตาร์เครื่อง คนที่ประจำนี้จะต้องเป็นทีมช่างประจำ เพื่อทำหน้าที่ดูแลเรื่องน้ำซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากอีกด้วย อย่างไรก็ตามสำหรับอาคารใหญ่โดยทั่วไปจะต้องมีทีมช่างประจำทำหน้าที่ดูแลระบบต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา รวมทั้งระบบปรับอากาศ ซึ่งมีจำนวนมากอยู่แล้ว ดังนั้น การใช้ทีมช่างชุดเดียวกันนี้มาดูแลรักษาเครื่องด้วยจึงไม่เป็นการเสียอย่างไรนอกจากนี้ปัญหาอีกอันหนึ่งก็คือปัญหาเรื่องน้ำที่มาเคาะท่อเย็นแล้วหยดลงมานั้นทำให้ฝ้าเสียหาย เมื่อติดตั้งเสร็จเร็วใหม่ ๆ ยังไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไร แต่นานไปเข้าจนหมดหม้อเริ่มเสื่อมคุณภาพตามอายุขัย น้ำเริ่มเกาะ ดังนั้นในการออกแบบระบบต่าง ๆ นี้ มักจะพยายามออกแบบให้ท่อน้ำเดินแนวราบได้เฉพาะชั้นที่คิดว่าน้ำหยดแล้วไม่มีผลเสียหาย เช่นชั้นใต้ดินแล้วจึงแยกชั้นตามช่างต่าง ๆ ซึ่งวางอยู่ใกล้เครื่องมีระยะเพียงสั้น ๆ ท่อน้ำส่วนมากจึงอยู่ในชั้นใต้ดิน หรือในซอกที่เท่านั้น

ระบบระบายอากาศภายในอาคาร

ระบบระบายอากาศในบริเวณที่มีการปรับอากาศ จะใช้การนำอากาศบริสุทธิ์ภายนอก (OUTDOR FRESH AIR) ผ่านเครื่องส่งลมเย็นโดยคิดปริมาณอากาศบริสุทธิ์ 10-15 CMF/คน หรือ ตามพื้นที่ คือ 2-4 CMF/FT² แล้วแต่ค่าใดจะมีค่ามากกว่า และให้พัดลมดูดอากาศออกจากบริเวณปรับอากาศประมาณ 80% ของปริมาณอากาศบริสุทธิ์ โดยให้มีปริมาณอากาศหมุนเวียนคงเหลืออยู่ในห้องส่วนหนึ่ง เพื่อรักษาความดีภายในบริเวณปรับอากาศให้สูงกว่าภายในห้อง ซึ่ง

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อากาศส่วนนี้จะขี้ออกไป และผลักดันลงและลงไม่ให้เข้ามาภายในบริเวณปรับอากาศ ระบบพัดลมระบายอากาศมีทั้งที่ทำงานเป็นอิสระ และพัดลมที่ทำงานเชื่อมโยง (INTERLOCK) กับเครื่องส่งลมเย็น หน้ากากของระบบระบายอากาศจัดให้กระจายในบริเวณปรับอากาศ เพื่อให้สามารถดูดกลิ่นและควันในบริเวณปรับอากาศได้อย่างสม่ำเสมอ

ระบบระบายอากาศสำหรับบริเวณที่ไม่มีปรับอากาศ ใช้การดูดอากาศภายนอกเข้ามาทำให้บริเวณภายในเย็น ลดความร้อนภายในติดปริมาณอากาศตาม AIR CHANGE ตั้งแต่ 10 ถึง 15 AIR CHANGE สำหรับห้องธรรมดา จนถึงค่าประมาณ 30 - 60 AIR CHANGE สำหรับห้องที่มีความร้อนสูง เช่น ห้องครัว ห้องซักรีด และห้องเครื่องไฟฟ้า เป็นต้น ส่วน EXHAUST AIR ที่ดูดออกจากห้องพักแขกเพื่อความประหยัดเนื่องจากอากาศส่วนนี้ได้ถูก PERCOOLED มาแล้วถ้าดูดทิ้งไปก็จะสูญเสียเปลืองจึงนำลงมาใช้งาน COOL ในบริเวณข้างล่างโดยแยกเป็น 3 SHAFT ต่อท่อลมเมน นำ EXHAUST AIR ชั้นล่าง SHAFT อันแรกนำ EXHAUST ลงมาที่ MAIN KITCHEN ซึ่ง EXHAUST จำนวนนี้จะถูกนำไปผ่าน

1. โถงต้อนรับ (LOBBY)

1.1 ลักษณะ โดยทั่วไป

โถงต้อนรับ เป็นศูนย์กลางของ โรงแรม เป็นจุดที่จะแยกไปยังส่วนต่าง ๆ และเป็นจุดแรกที่แขกผู้มาพักจะได้สัมผัส เมื่อเข้าสู่ตัวอาคาร ตลอดจนเป็นที่ที่แขกใช้เป็นติดต่อพนักงานของแขก และเป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกและให้ข่าวสารบริการแก่ผู้มาใช้บริการด้านต่าง ๆ ดังนั้นจึงควรอยู่ในตำแหน่งที่พบเห็นได้โดยง่ายจากทางเข้าใหญ่ สามารถติดต่อได้โดยสะดวก และเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งาน ซึ่งต้องติดต่อกับคนจำนวนมาก จึงควรมีขนาดใหญ่พอเพียงและมีการตกแต่งที่สวยงาม โถงสร้างบรรยากาศที่ดี เพื่อให้แขกเกิดความประทับใจ

1.2 ข้อควรคำนึงในการออกแบบ

ก. ขนาด

ขึ้นอยู่กับชนิดและขนาดของ โรงแรมนั้น ๆ รวมถึงจำนวนของร้านค้าให้เข้าทำการบริการบริเวณอีกด้วย ในการออกแบบห้องโถงควรทำให้มีการรู้จัก โรงแรมในด้านบริการอื่น ๆ ด้วย และในโรงแรมใหญ่ ๆ ห้องโถงมักจัดให้มีการออกแบบเป็นที่รวมบริการทั้งหลายที่ลูกค้าต้องการ

ข. การออกแบบ

สำหรับสถานที่เช่นนี้ ควรใช้ โทนสีที่อบอุ่นและสีที่ให้ความรู้สึกเบิกบานใจ อาจเพิ่มลวดลายเพื่อเน้นความสำคัญของห้องโถง การตกแต่งจึงต้องให้ดูเด่นสง่า มีบรรยากาศการกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของกลุ่มพนักงาน ไม่สร้างปัญหาทางสัญจร การจัดวางชุดรับแขกในลักษณะตัวเดียวและอยู่กันเป็นกลุ่ม เพื่อแขกที่มาคนเดียวจะได้เลือกนั่งได้โดยไม่เคอะเขิน จึงควร เป็นเก้าอี้ที่นั่งสบายเพียงพอสำหรับ 1 คน แต่จัดให้เป็นกลุ่ม ซึ่งจะดูเหมาะสมที่สุด และเพื่อเป็นการไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เก้าอี้นั่งสบายเพียงพอสำหรับ 1 คน แต่จัดให้เป็นกลุ่ม ซึ่งจะดูเหมาะสมที่สุด และเพื่อเป็นการเน้นในส่วนนี้ให้ดูเด่นสะดุดตามขึ้น จึงจัดให้มีการบูรณรองพื้นส่วนพักคอยนี้โดย) เพาะในการตกแต่งบริเวณห้อง โถงต้องมีการเลือกวัสดุพื้นผิวและเครื่องตกแต่งอื่น ๆ เช่น พรม ผนัง ประตู เคาน์เตอร์ และเฟอร์นิเจอร์ ควรเป็นชนิดที่แข็งแรงทนทานและสวยงามด้วย

ค. การปูพื้นและวัสดุพื้นผิว

สามารถแบ่งออกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. พื้นหินอ่อน

ให้ความรู้ร่วมเย็นดูสมฐานะ แต่มีข้อเสียคือ อาจลื่นได้ ดังนั้นทางเดินควรปูพรม ตลอดจนบริเวณทางเข้าใหญ่ ควรมีพรมเช็ดเท้าเฉพาะ

2. พื้นไม้

ให้ความรู้สึกที่อบอุ่น ข้อเสียอยู่ที่การดูแลรักษายาก ต้องมีการดูแลเอาใจใส่อย่างดีไม่นิยมใช้ปูในส่วนโถงพักคอย เพราะเป็นการสิ้นเปลือง และใช้ประโยชน์ไม่ได้เต็มที่

3. พรม

ให้ความรู้สึกสะอาดสบาย อบอุ่นใจและเชื้อเชิญดี ปูได้เกือบทุกสถานที่ อาจใช้ปูทั่วทั้งบริเวณ หรือจะปูเฉพาะส่วน เพื่อเน้นความสำคัญได้ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับบรรยากาศแวดล้อมต้องให้เข้ากันได้ ทั้งการเลือกใช้โทนสี และลักษณะรูปร่างต่าง ๆ

4. ผิวทราปหยาบ หินอ่อน และผิวหินชนิดอื่น ๆ

ผิวชนิดนี้ทำให้เกิดความสกปรกได้ง่าย และยากต่อการทำความสะอาด อาจใช้กับชั้นบันได ทางเข้าลิ้ง และช่องทางระหว่างประตูในกับประตูนอก ให้ความรู้สึกหยาบไม่เรียบร้อย

5. แผ่นปู (แผ่นคอนกรีต แผ่นหิน)

มีความแข็งแรงทนทาน ยากต่อการสึกกร่อน แต่ควรคำนึงถึงความหยาบและการสะท้อนเสียง ควรใช้สีที่เข้ากับส่วนอื่น ๆ ได้ดี เหมาะกับโรงแรมตากอากาศที่คนไปมากับพสกพล่าน

6. โม่เสดและแผ่นประดับอื่น ๆ

จะใช้ส่วนที่เป็นจุดกลาง ผลที่จะได้ต้องขึ้นอยู่กับความละเอียด และความสามารถของช่างปูน อยู่ได้ทนทาน

ง. การตกแต่งผนังห้องโถง

เป็นส่วนประกอบที่ส่งผลต่อการตกแต่งภายในห้องโถง และยังแบ่งบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อการใช้งานและสามารถตกแต่งผนังนั้นให้สวย มีความรู้สึกในการมอง และไม่ขัดตากับส่วนอื่น ๆ การออกแบบควรคำนึงถึงความสะดวกและความสะอาดอีกด้วย การตกแต่งผนังอาจจะทำได้หลายวิธี เช่น

1. ฉาบปูนโดยใช้เกรียงแต่ง
2. ฉาบปูนเรียบทาสี
3. โชว์โครงสร้างของวัสดุ เช่น อิฐหรือหิน
4. พ่นด้วยวัสดุเคลือบผิว โดยใช้กับพื้นผิวเรียบ
5. ใช้วิธีปูเซรามิคตกแต่ง ติดภาพ
6. อื่น ๆ

จ. ผลกระทบที่ควรคำนึงถึง

- โครงสร้าง

พื้นผิวที่ใช้ตกแต่งมีความสามารถทนต่อแรงกด แรงอัด เมื่อต้องการใช้การยึดเหนี่ยวกับผนังในการมีออกแบบให้ติดตั้งดวงโคม หรือกรงกั้นด้วยไม้ อุปกรณ์ต่าง ๆ

- ความทนต่อไฟ ความไวไฟ และการที่ไฟจะสามารถแผ่ไปได้

บนพื้นผิว

ข้อนี้การออกแบบห้องโถงถือว่าสำคัญมาก เพราะสามารถใช้ห้องโถงอพยพหนีไฟได้ ควรคำนึงถึงการกันไฟในช่องโปร่ง โดยจัดแผ่นรองกันไฟไว้ด้วย

- การป้องกันเสียงสะท้อน

การซึมของเสียงและฉนวนกันเสียง ปริมาณที่สูงมากของเสียงในห้องโถง โรงแรมที่สุกย้อนกลับขึ้นมา ช่วยแก้ไขด้วยการออกแบบเพดาน การบุพรม ติดม่าน หรือการป้องกันเสียงอื่น ๆ โดยรอบของบริเวณต้อนรับนี้ การใช้ฉนวนก็จะช่วยกันเสียงอื่น ได้ดี

- บริเวณที่ต้องรักษาเป็นพิเศษ

เช่น เคาน์เตอร์ส่วนหน้า โถงที่นำไปสู่บันไดหรือลิฟท์ นอกจากนี้รวมถึงการป้องกันการขูดขีดจากรถเข็น กล่องของ

ฉ. การตกแต่งเพดาน

ในบริเวณโถงแผนกต้อนรับและบริเวณสาธารณะ ส่วนมากจะออกแบบโครงสร้างของพื้นนั้นเป็นพิเศษ เพดานจึงควรมีความลึกพอที่จะซ่อนท่อแอร์ ท่อร้อยสายไฟ และอุปกรณ์อื่น ๆ และจะปิดต่อต่าง ๆ ด้วยฝ้าเพดาน ซึ่งอาจจะตกแต่งให้เป็นรูปแบบต่าง ๆ

ได้หลายลักษณะ โรงแรมที่มีฝ้าเพดานห้องโถงสูงมาก ก็อาจตกแต่งด้วยโคมไฟระย้า โคมไฟ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สร้างภายในควรเป็นชนิดที่เข้าที่สูดเท่าที่เป็นไปได้ ความแข็งแรงของโครงสร้างของพื้นชั้น
เหนือขึ้นไปต้องแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักของการตกแต่งฝ้าเพดานได้ และควรจะมีช่องท่อเข้า
ไปทำการบำรุงรักษาซ่อมแซม หรือบริการอื่น ๆ ที่ต้องทำ การใช้วัสดุในการก่อสร้างและตกแต่ง
ควรคำนึงถึงเรื่องการป้องกันไฟ

1.3 เคาน์เตอร์บริการส่วนหน้า (FRONT DESK)

คือ หน่วยงานส่วนใหญ่ของ FRONT OFFICE ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับห้องโถงพัก
คอยมาก เพราะการติดต่อต้อนรับแขกจะอยู่บริเวณส่วนหนึ่งส่วนใดของโถง การลงทะเบียน
แคชเชียร์และประชาสัมพันธ์จะอยู่ติดต่อกันโดยตลอดก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม พนักงานหลังเคาน์
เตอร์ต้องสามารถไปอยู่ห้องทำงาน FRONT OFFICE ซึ่งอยู่ด้านหลังดดยสะดวกและรวดเร็วที่
สุด แผนกต้อนรับควรมีการติดต่อกับแขกได้โดยตรงทันทีที่แขกเข้ามาในโถงของโรงแรมและ
ตำแหน่ง FRONT DESK ควรอยู่ในที่ที่สามารถมองเห็นหน้าลิฟท์ และบันไดขึ้นลงได้ชัดเจนทั้ง
แผนกต้อนรับและแคชเชียร์ ตำแหน่งที่ตั้งของประชาสัมพันธ์ไม่แน่นอน อาจจะอยู่รวมกับแผนก
ทะเบียน นอกจากนี้ควรมีสวน BELL CAPTAIN หรือเคาน์เตอร์สำหรับ bell captain

การออกแบบเคาน์เตอร์ส่วนหน้า

ลักษณะโดยทั่วไปจะเป็นเคาน์เตอร์ตามยาว อาจแบ่งเป็นช่วงตามช่วงของเสาควรว
จะให้เห็นถึงความเป็นกลุ่มก้อนของแผนกด้วย ควรใช้ด้านหน้าของเคาน์เตอร์ที่ได้รับการออก
แบบและควรลดระดับความสูงของเพดาน เพื่อเน้นถึงความสำคัญของเคาน์เตอร์และของเขต
บริเวณ

ส่วนนี้ควรมีการออกแบบให้เห็นชัดเจนด้วยการติดตั้งหนังสือขนาดสูงประมาณ 10
เซ็นติเมตร ก็สามารถมองเห็นได้ชัดเจนพอสมควร ในระยะจากทางเข้าบริเวณพักคอย
ในห้องโถง

ลักษณะของเคาน์เตอร์ควรจะเป็น 2 ระดับ คือ ส่วนด้านหน้าสำหรับแขกยื่นเขียนสูง
ประมาณ 1.00 เมตร และส่วนด้านในสำหรับพนักงานสูงประมาณ 70 เซ็นติเมตร สำหรับนั่ง
ทำงานและเก้าอี้สูงประมาณ 43 เซ็นติเมตร ช่วงด้านในนี้จะเว้นช่องให้พนักงานเดินกว้าง
อย่างน้อย 1.00 เมตร (ไม่รวมส่วนเก้าอี้พนักงาน) สำหรับความกว้างของเคาน์เตอร์เพิ่มสะ
ดวกในกรณีขึ้นของไปมา ควรกว้างประมาณ 0.60-0.65 เมตร

ส่วนหลังของเคาน์เตอร์จะเป็นแผงแสดงห้องนัก ช่องใส่กุญแจ ช่องใส่จดหมาย
บอร์ดประชาสัมพันธ์ ควรจัดไว้ในที่ที่สามารถมองเห็นได้ง่าย ไม่ควรให้แขกมองเห็นหลังของ
เคาน์เตอร์ช่องเก็บเงินได้

ขนาดของเคาน์เตอร์ที่เหมาะสมกับขนาดของโรงแรม

จำนวนห้องพักของ โรงแรม (ห้อง)	ขนาดเคาน์เตอร์ (เมตร)	เนื้อที่สำหรับ FRONT DESK (ตรม.)
50	3.00	5.50
100	4.50	9.50
200	7.50	18.50
400	10.00	30.00

ที่มา : ข้อมูลจาก หนังสือ ARCHITECT DATA

1.4 การให้แสงสว่าง

ควรมีการให้แสงสว่างพอประมาณ โดยมีการเน้นความสว่างเป็นพิเศษในบางจุดซึ่งมีความสำคัญ หรือมีความต้องการความสว่างพิเศษ เช่น ส่วนเคาน์เตอร์ โต๊ะทำงานที่อ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ บอร์ดแจ้งข่าวสารของโรงแรม ตู้โชว์ ร้านค้า ป้ายบอกทิศทาง และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ฯลฯ

หลักการให้แสงใช้ทั้งแบบ DIRECT และ INDIRECT LIGHT การให้แสงโดยรวมของ INDIRECT LIGHT นั้น เพื่อให้แสงกระจายกระทบฝ้าเพดานแล้วสะท้อนกลับกระจายแสงไปทั่ว ๆ ห้อง จะทำให้เกิดความรู้สึกนุ่มนวล อบอุ่น และไม่ทำให้เกิดเงา การปล่อยให้เพดานมิเกินไป จะทำให้เกิดความรู้สึก ไม่ปลอดภัยและลึกลับเกินไปสำหรับโถงต้อนรับ

นอกจากนี้ยังใช้ได้ทั้งแสงธรรมชาติ และแสงประดิษฐ์ โดยในตอนกลางวันถ้าใช้แสงธรรมชาติช่วย ได้ก็จะ เป็นการดีและประหยัด ทั้งยังมีความสวยงาม สบายตา แต่พึงระวังผลกระทบจากการใช้แสงธรรมชาติ เช่นการแผ่รังสีความร้อน เข้าในอาคาร การทำให้วัสดุเปลี่ยนสี และเสื่อมสภาพเร็วขึ้น การควบคุมได้ยาก

ในส่วนเคาน์เตอร์บริการด้านหน้า (FRONT DESK) ดวงไฟควรเป็นแบบติดเพดาน ฝังในเพดานให้ลำแสงส่องลงล่าง เพื่อให้ความสว่างบริเวณเคาน์เตอร์ และบริเวณทำงานของพนักงานและแสงจะต้องไม่พุ่งเข้าสายตาคอน

ในส่วนโถงที่นั่งพักคอยนั้น อาจใช้แสงจากโคมไฟหลายชนิดหลายประเภท ประกอบกัน การใช้ดวงไฟหลายดวงโดยแต่ละดวงมีกำลังการส่องสว่างน้อย เมื่อรวมกันแล้วให้ความสว่างที่พอเหมาะ จะทำให้ดูสวยงามหรูหราเป็นพิเศษ แต่จะต้องไม่ให้ดูร้อนและสว่างจ้าเกินไปสำหรับโคมไฟตั้งโต๊ะ ต้องไม่กระจายแสงออกด้านข้างมากกระทบสายตาคนที่นั่งโซฟา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริเวณโถงคิฟทควรมีแสงสว่างเพียงพอ สำหรับอ่านและเขียนได้ แต่ต้องไม่สว่างมากเกินไปจนขาดความเป็นส่วนตัว

บริเวณห้องน้ำสาธารณะ ทางเดินเข้า-ออกห้องน้ำ ควรให้แสงสว่างแต่น้อยพอเห็นทางเพื่อให้ดูประเจิดประเจ้อ แต่ไม่ควรให้มืดเกินไปเพราะจะทำให้ดูลึกลับ ในส่วนที่ต้องให้ความสว่างมากคือ บริเวณกระจกส่องหน้า-อ่างล้างมือ แสงสว่างโดยรวมต้องมากพอที่จะทำให้สะอาดห้องน้ำได้อย่างสะอาด

โถงพักผ่อนและบริการเครื่องดื่ม (LOUNGE)

ควรมีการให้แสงไฟซึ่งนุ่มนวลกว่าโถงต้อนรับ-พักคอย เพื่อให้ได้บรรยากาศสงบและเป็นการพักผ่อน กำลังการส่องสว่างโดยทั่วไปค่อนข้างต่ำ และควรมีดวงโคมประเภทซึ่งสามารถเคลื่อนย้ายได้ สำหรับการอ่านหนังสือ เช่น โคมไฟตั้งพื้น โคมไฟตั้งโต๊ะ

บริเวณเคาน์เตอร์ผสมเครื่องดื่ม ควรมีความสว่างเพียงพอที่จะให้พนักงานผสมเครื่องดื่มทำงานได้อย่างสะดวก

ทางสัญจรทั่ว ๆ ไป (CIRCULATION SPACES)

ในโรงแรมส่วนใหญ่โดยทั่วไปมีการใช้โถงทางเดินทางสัญจรต่าง ๆ ตลอดทั้งวันจนถึง 23.00 น. หรือ 24.00 น. เวลาที่มีการสัญจรค่อนข้างมากคือทั้งวัน จนถึง 23.00 น. หรือ 24.00 น. เวลาที่มีการสัญจรค่อนข้างน้อย คือ หลังเที่ยงคืนไปแล้วจนถึงเข้ามืดและเข้าดู่ เพื่อความประหยัดควรแบ่งการให้แสงบริเวณทางสัญจรเป็น 2 วงจร

1) MAIN LIGHTING ในส่วนของทางสัญจรทั่ว ๆ ไปของอาคารที่ได้รับแสงธรรมชาติโดยตรง ควรให้แสงไฟตั้งแต่ดวงอาทิตย์ตก จนถึง 24.00 น. ส่วนที่ไม่ได้รับแสงธรรมชาติต้องให้แสงไฟตั้งแต่ 7.00 น. - 24.00 น.

2) POLICE LIGHTING เป็นการให้แสงในช่วงเวลาตั้งแต่ 24.00 น.-6.00 น. หรือ 7.00 น. กำลังการส่องสว่างจะน้อยกว่าให้แสงปกติ เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักใช้เพื่อความปลอดภัย และความสะดวกในการสอดส่องดูแลสถานที่เท่านั้น

การให้แสงสำหรับทางสัญจร ปริมาณความสว่างใช้เพื่อให้มองเห็นหนทาง จัดความมืดซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย แต่ไม่ควรสว่างจ้าหรือสว่างงามวิจิตรนิสควรจนข่มส่วนสำคัญอื่น ๆ ภายในอาคารอย่างไรก็ตาม ความสว่างอย่างน้อยที่สุดไม่ควรต่ำกว่า 10 กำลังเทียน

หลังการให้แสงสว่างในส่วนทางสัญจร

- ส่วนที่มีการเปลี่ยนระดับในการสัญจร ต้องการความปลอดภัย ควรจะให้แสงสว่างมาก เช่น บริเวณบันได บันไดเลื่อน ทางเดินที่สูงต่ำ หน้าประตู หน้าลิฟท์ ทางเดินบริเวณสระน้ำ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ควรให้ความสว่างโดยเน้นจุดปลายทางเป็นสำคัญ โดยให้หน้าบริเวณจุดหมายมีไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 การตกแต่งภายในส่วนค็อนฟิซ็อง

การตกแต่งภายใน เน้นหนักด้านการบริการที่สะดวกสบาย การจัดภายใน จะแบ่งเป็น 2 เท่า ส่วนนอกให้บริการแก่ผู้มารับประทานอาหารทั่วไป ไม่ใช่อาหารหนัก ใช้ เวลาในการรับประทานน้อย ส่วนในให้บริการอาหารที่หนักที่ใช้เวลานานกว่า เพราะมักจะกิน ส่วนโดยที่นั่งยาวหันหลังให้ หรือใช้กระถางต้นไม้ หรือทำบันไดขึ้นไป นอกจากนี้ยังจัดให้มีเคาน์เตอร์บริการด้วย อาจใช้เป็นที่นั่งคอยโต๊ะในขณะที่ยังไม่ว่าง หรือบริการอาหารและเครื่องดื่ม

พื้น

โดยทั่วไปควรเลือกรั้วสุดที่แข็งแรง คงทน ปัจจุบันนี้มีการคิดค้นพรมใยสังเคราะห์ขึ้นมา เพื่อป้องกันความสกปรกและทำความสะอาดได้ง่าย แต่ยังมีการใช้พรมชนิดดีในค็อนฟิซ็อง พร้อมด้วย BUILT - IN ACOUSTIC สามารถสร้างความสบายขึ้นในการรับประทานอาหาร

ผนัง

อาจมีการตกแต่งเล็กน้อย คือ ทาสี หรือ WALL COVERING ที่เข้ากับบรรยากาศภายในได้ดี โดยทั่วไปแล้วผนังด้านติดถนนใหม่มักทำด้วยกระจกใส การตกแต่งโดยการแบ่งช่องของบานกระจกเป็นกรอบบาน หรือใช้ม่านโปร่ง ม่านปรับแสง เป็นการตกแต่ง

เพดาน

ควรเป็นวัสดุดูดเสียง มีการตกแต่งไม่มากนัก หรืออาจใช้โครงสร้างทางสถาปัตยกรรมที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ เว้นเสียจากต้องแก้ปัญหาท่อแอร์และซ่อนสายไฟฟ้าไว้ จึงจำเป็นต้องลดระดับเพดานลงมา อาจมีอะไรเล็กน้อยที่ช่วยให้เพดานไม่เรียบจนเกินไป รวมทั้งการติดตั้งดวงไฟไว้ในเพดาน

อย่างไรก็ดี ค็อนฟิซ็องไม่ควรหรูหราเกินไปนัก ในด้านการออกแบบ มิฉะนั้นจะเสียความประสงค์เกินไป การออกแบบควรคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ให้ความรู้สึกสะดวกไม่แห้งแล้ง สีสดใสและดูอบอุ่น จะทำให้คุณสะดวกตา ร่ายกายอาหาร ถ้วยชาม และเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารจะช่วยเน้นลักษณะเด่นขึ้นมาเอง

เครื่องเรือน ในค็อนฟิซ็อง

ส่วนประกอบมีดังนี้

1. เคาน์เตอร์ และสตูล
2. โต๊ะติดตาย
3. BOOTH

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. โต๊ะอาหาร
5. เก้าอี้อาหาร
6. โต๊ะบริการ

1) เคาน์เตอร์ และสตูล

เคาน์เตอร์สามารถจัดได้หลายวิธีแล้วแต่ขนาด และรูปร่างของเนื้อที่ห้องคือ

- แบบตรง
- แบบรูปตัว " U "
- แบบรูปตัว " "U " หลายตัวประกอบกัน

ส่วนสตูลเคาน์เตอร์แบ่งออกเป็น

- สตูลชนิดติดตาม มีพนักหรือ ไม่มีก็ได้ (จะต้องมีความห่างจากทางเดิน 0.55 ถึง 0.60 เมตร)
- สตูลลอยตัวชนิดมีพนักพิง
- สตูลลอยตัวชนิด ไม่มีพนักพิง

2) โต๊ะติดตาม

การจัดคล้ายกับการจัด BOOTH ต่างกันที่ที่นั่ง อาจนั่งได้ 2 ถึง 3 ด้าน โต๊ะที่มีที่นั่งเป็นแถวประกอบโต๊ะนั้น เป็นแบบที่เหมาะสมกับที่นั่งที่มีด้านหนึ่งอยู่ติดผนัง บางครั้งอาจทำให้การเข้าออกลำบากขึ้น วิธีแก้ คือ จัดให้ฐานโต๊ะติดตายกับพื้น แต่หน้าโต๊ะเลื่อนเข้าออกได้เพื่อความสะดวกในการเข้าออก

3) BOOTH

ตามปกติโต๊ะควรมีขนาดเล็ก เพื่อประหยัดเนื้อที่ แต่ควรจะมีขนาดที่มาจากผู้รับประทานอาหารจะไม่ชนกัน ซึ่งอย่างต่ำจะต้องกว้าง 0.60 เมตร และตามปกติความกว้างของโต๊ะจะมี ขนาด 0.75 เมตร ส่วนความยาวนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของไหล่ของผู้นั่ง ซึ่งเมื่อเฉลี่ยแล้วความกว้างของแต่ละคนเท่ากับ 0.60 เมตร ซึ่ง BOOTH ปกติอาจมีขนาดยาว 1.10 เมตรสำหรับที่นั่ง 2 คน ถ้าหากเป็น BOOTH ที่มีด้านหนึ่งติดผนังจะต้องคำนึงถึงช่วงแขนของบริการที่จะเอื้อมเข้ามาบริการด้วย ซึ่งไม่ควรเกิน 1.20 เมตร

4) โต๊ะอาหาร

โต๊ะปกติขนาดใหญ่มากควรมี 4 ขา แต่ถ้าใหญ่มากอาจมีขาเกิน 4 ขาก็ได้ วัสดุที่ใช้ทำโต๊ะอาจจะเป็นไม้ เหล็ก หรือพลาสติก พื้นผิวของโต๊ะนั้นจะต้องเรียบไม่ว่าด้านบนหรือด้านเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ล่าง ถ้าหากเป็นโครงโลหะอาจใช้วัสดุหลายชนิด แต่ต้องมีคุณสมบัติทนทาน และทำความสะอาดง่าย เช่น วัสดุจำพวกพลาสติก กระຈก ไม้อัด แผ่นโลหะ และอื่น ๆ

5) เก้าอี้

ขนาดของที่นั่งเฉลี่ยแล้วต้องลึกเท่ากับ 0.43 ถึง 0.45 เมตร ความเอียงของพนักพิงประมาณ 3 ถึง 5 องศา (ไม่นับความหนาของเบาะ) ความสูงของที่นั่ง 0.45 เมตร ควรใช้กับโต๊ะสูง 0.70 เมตร

2.4 การให้แสงสว่าง

การให้แสงสว่างในค็อพฟี่ช็อพเป็นส่วนสำคัญมาก โดยมีผลในการสร้างบรรยากาศโดยเฉพาะแสงโดยส่วนรวมจะค่อนข้างสลัวพอสมควร แต่บริเวณโต๊ะอาหารก็ควรมีความสว่างเพียงพอที่จะให้แขกอ่านเมนูอาหารได้ โดยไม่ลำบากในส่วนเคาน์เตอร์ก็ต้องสว่างพอที่จะให้พนักงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสะดวก โดยปกติในค็อพฟี่ช็อพมักใช้แสงจากหลอด INCANDESCENT เนื่องจากสร้างบรรยากาศได้นุ่มนวลและหรูหรา แต่แสงจากหลอด FLUORESCENT ก็อาจใช้ได้ โดยเลือกโทนสีซึ่งไม่ก่อให้เกิดความไม่น่าดูของสีอาหาร

การติดตั้งดวงไฟอาจเป็นฝ้าเพดาน ไฟกึ่งตามเสา หรือผนัง บริเวณเคาน์เตอร์มักใช้แสงหลายชนิดปะปนกันแล้วแต่การออกแบบและประโยชน์ใช้สอย หากติดตั้งระบบการปรับแสงให้จ้าหรืออ่อนลงได้ก็จะดี

ตารางแสงสว่างที่จำเป็นสำหรับการใช้งานในบริเวณต่าง ๆ ใน COFFEE SHOP

โต๊ะเก็บเงิน	50 ฟุต/กำลังเทียน
ห้องครัว	70 ฟุต/กำลังเทียน
ห้องอื่น	30 ฟุต/กำลังเทียน

2.5 การปรับอากาศ

สำหรับ COFFEE SHOP ก็ยังคงใช้การปรับอากาศ แบบ CHILLED WATER SYSTEM โดยต่อท่อจากเครื่องเป่าลมเย็น ส่งลมเย็นไปตามหัวจ่ายแต่ละจุด ซึ่งติดตั้งอยู่ทั่วบริเวณห้อง โดยมีตัวรับอุณหภูมิอยู่ในส่วนของเครื่องเป่าลมเย็น เช่นเดียวกับ LOBBY

3.4

พฤติกรรมผู้ใช้อาคาร

ผู้ใช้อาคารในโครงการโรงแรมอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

- 1) ผู้ให้บริการ แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ
 - 1.1 เจ้าหน้าที่ระดับสูง เช่น ผู้จัดการ
 - 1.2 เจ้าหน้าที่ทั่วไป เช่น พนักงานต้อนรับ พนักงานบัญชี
 - 1.3 ลูกจ้าง เช่น พนักงานเสิร์ฟ พนักงานรักษาความปลอดภัย
- 2) ผู้รับบริการ คือบุคคลที่เข้ามาใช้บริการต่าง ๆ ในโรงแรม ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ
 - 2.1 ผู้มาพักโรงแรม หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการห้องนักของโรงแรม เพื่อพักค้างคืน อาจเป็นนักท่องเที่ยว นักธุรกิจ หรือผู้มาพักผ่อนเป็นครอบครัว แบ่งได้ดังนี้
 - ก. F.I.T (FREELANCE INDIVIDUAL TRAVELLER) เป็นผู้เดินทางมาเป็นส่วนตัว มีการจองห้องพักล่วงหน้าหรือมาพักโดยเลือกโรงแรมเอง
 - ข. CROUP TOUR เป็นผู้เดินทางมาเที่ยวเป็นกลุ่มประมาณ 15 - 30 คน โดยผ่าน TOUR AGENCY มีการจ่ายเงินผ่าน TOUR AGENCY ล่วงหน้า
 - ค. G.I.T (GROUP INDIVIDUAL TRAVELLER) เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยจัดเป็นกลุ่มมากันเอง ประมาณ 7 - 15 คน
 - ง. COMMERCIAL เป็นผู้เดินทางเพื่อทำธุรกิจการค้าหรือประชุมสัมมนาต่าง ๆ
 - 2.2 ผู้มาใช้บริการอื่น ๆ โดยมากเป็นลูกค้าภายในประเทศ ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้บริการของโรงแรมในด้านอาหารและสถานที่มากขึ้น เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับโรงแรม แบ่งได้ดังนี้
 - ก. ผู้มาใช้บริการด้านประชุมสัมมนา
 - ข. ผู้ใช้บริการด้านสถานที่จัดเลี้ยงต่าง ๆ
 - ค. ผู้ใช้บริการที่เข้ามาซื้อของ รับประทานอาหาร พักผ่อนหย่อนใจ
 - ง. ผู้มาติดต่อกับแขกที่พักภายในโรงแรม

พฤติกรรมของผู้ใช้อาคารตามประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวมีดังนี้

1. พฤติกรรมของผู้ให้บริการ

พฤติกรรมของผู้ให้บริการของโรงแรม จะแตกต่างกันตามประเภทของบุคคลที่ทำงานโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1 ฝ่ายบริหารหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูง

เวลาทำงาน 8.00 น. – 21.00 น.

เวลาพัก 12.00 น. – 13.00 น. และ
18.00 น. – 18.30 น.

พฤติกรรม เดินทางมาถึงโรงแรม โดยทางเท้า สำหรับผู้ที่มาพักอยู่ภายในบริเวณโรงแรม และใช้รถสำหรับผู้ที่อยู่ภายนอก จอดรถเข้าไปยังอาคารสำนักงาน ตอกบัตรเพื่อลงเวลาเข้าทำงาน ตรงไปยังส่วนที่ปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ของตนจนหมดเวลาทำงานไป ตอกบัตรเพื่อลงเวลากลับแล้วจึงเดินทางกลับ

1.2 เจ้าหน้าที่

เวลาทำงาน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

- ทำงานเป็นผลัด เวลา 8.00 – 16.00 น.
16.00 – 24.00 น.
- ทำงานไม่เป็นผลัด 24.00 – 8.00 น.
- ทำงานไม่เป็นผลัด 8.00 – 17.00 น.

- เวลาพัก ผลัดกันไปพัก

- พฤติกรรม เดินทางมาที่บ้านพักพนักงาน หรือ จากภายนอกโรงแรมลงเวลาที่ TIME KEEPER ไปยังห้องแต่งตัวเพื่อเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็น FORM ของโรงแรม ตรงไปยังส่วนที่ปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่จนหมดเวลาทำงานตอกบัตร เพื่อลงเวลาเลิกงาน แล้วเดินทางกลับ

1.3 ลูกจ้างหรือพนักงานบริการ

เวลาทำงาน	แบ่งการทำงานเป็นผลัด และเข้าปฏิบัติ งานตามเวลาบริการของ
พฤติกรรม	เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่

2. พฤติกรรมของผู้รับบริการ

พฤติกรรมของผู้รับบริการนั้น จะแตกต่างกันตามประเภท และความประสงค์ของการเข้าใช้อาคาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แยกที่มาพัก ซึ่งแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วคือ

ก. F.I.T. เป็นแขกที่มาพักเป็นส่วนตัว อาจเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเอง หรือมาเป็นครอบครัว หรือเป็นนักธุรกิจที่มาติดต่อธุรกิจในบริเวณนั้น ๆ

เวลาเข้าใช้	มักเป็นช่วงเย็น-ค่ำ แต่ก็ไม่กำหนดตายตัว
การเดินทางเข้า	รถส่วนตัว รถรับจ้าง รถของโรงแรม ที่ ไปรอรับคนจากสนามบิน
พฤติกรรม	เมื่อเดินทางมาถึง จะลงจากรถแล้วเดิน เข้าสู่บริเวณ เพื่อทำการติดต่อห้องพัก อาจนั่งพักผ่อนบริเวณสักครู่ แล้วขึ้นไป พักผ่อนในห้องพัก โดยใช้เวลา ประมาณ 5-10 นาที ต่อจากนั้นก็จะออกจากห้องพัก มาใช้บริการในส่วนต่าง ๆ ของโรงแรม เช่น รับประทานอาหาร ฟังเพลง ฯลฯ และพักค้างคืนในห้องพักของ โรงแรม

ข. GROUP TOUR เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นกลุ่ม 15 - 30 คน
โดยผ่านทาง TOUR AGENCY

การเดินทาง	รถทัวร์ภายในประเทศ ในกรณีที่เดินทาง ท่องเที่ยวต่อมา
เข้าสู่โรงแรม	จากที่อื่น รถของโรงแรม ที่จัดไปรับจาก สนามบิน รถของบริษัททัวร์ที่มีการติดต่อ ล่วงหน้าไว้
พฤติกรรม	เมื่อเดินทางมาถึง โรงแรม แขกทั้งหมดจะ ตรงเข้าสู่ล็อบบี้เพื่อนั่งพักผ่อน รับเครื่องดื่ม ที่ทางโรงแรมเตรียมไว้บริการไกด์ ของ GROUP TOUR จะทำหน้าที่ติดต่อ และ

ลงทะเล เบียดห้องพัก เมื่อเรียบร้อยแล้วนำ
 กุญแจมาแจกแก่ลูกทัวร์ เพื่อแยกย้ายกันไป
 พักผ่อนตามห้องของตน ซึ่งจะใช้เวลาติดต่อ
 ประมาณ 10-20 นาที หลังจากพักผ่อนแล้ว
 จะมีการนัดเวลา เพื่อมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
 เช่น รับประทานอาหาร หรือออกไปเที่ยว
 ยังสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง

ค. G.I.T. เป็นนักท่องเที่ยวที่รวมกลุ่มเดินทางกันมาเอง ประมาณ
 7 - 15 คน โดยส่วนใหญ่จะมีการจองห้องพักล่วงหน้า

การเดินทาง รถส่วนตัว รถรับจ้าง รถของโรงแรม

เข้าสู่โรงแรม

พฤติกรรม

เมื่อเดินทางมาถึงโรงแรม จะเข้าสู่ล็อบบี้
 ตัวแทนของกลุ่มจะเป็นผู้มาติดต่อห้องพักซึ่ง
 ได้จองไว้ ส่วนคนอื่นจะนั่งพักผ่อนอยู่
 บริเวณล็อบบี้ เมื่อติดต่อแล้วก็นำกุญแจ
 มาแจกแก่คนในกลุ่ม เพื่อแยกย้ายกันไปพัก
 ผ่อน และใช้บริการของโรงแรมเช่นเดียวกัน

ง. COMMERCIAL เป็นลูกค้าที่ใช้บริการพักค้างคืน ในการเดินทางมา
 ติดต่อธุรกิจ หรือประชุมต่าง ๆ อาจมีการจองห้องพักล่วงหน้าหรือไม่มีก็ได้ ยกเว้นการจัดการ
 ประชุมสัมมนาในโรงแรม จะมีการจองห้องล่วงหน้า

การเดินทาง

รถส่วนตัว รถรับจ้าง รถของโรงแรม

เข้าสู่โรงแรม

พฤติกรรม

เมื่อเดินทางมาถึงโรงแรมจะเข้าสู่ล็อบบี้
 เพื่อติดต่อห้องพัก และใช้บริการโทรศัพท์
 ฯลฯ มักจะกลับเข้ามาพักผ่อนในโรงแรมใน
 ตอนกลางคืน และออกไปติดต่อธุรกิจเวลา
 กลางวัน หรืออาจใช้โรงแรมเป็นสถานที่
 นัดพบในการติดต่อ

2.2 ผู้มาใช้บริการ อาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้ แบ่งเป็น

ก. ผู้ให้บริการด้านประชุมสัมมนา

การเดินทาง

รถส่วนตัว รถรับจ้าง

เข้าสู่โรงแรม

พฤติกรรม

ต้องมีการติดต่อของสถานที่ล่วงหน้า เมื่อถึงกำหนดทางโรงแรมก็จะเตรียมสถานที่ไว้ให้ ผู้ให้บริการเข้ามาถึงโรงแรมอาจผ่านล็อบบี้ หรือตรงเข้าสู่ห้องประชุมสัมมนาตามที่ได้กำหนดไว้ อาจมีการจัดเตรียมเครื่องดื่ม ของว่าง หรืออาหาร ไว้บริการตามความต้องการของผู้จอง สถานที่และเมื่อเสร็จสิ้นการประชุมก็จะเดินทางกลับหรือบางส่วนอาจจองห้องพักของโรงแรมเป็นที่พักด้วย

ข. ผู้ให้บริการด้านสถานที่จัดเลี้ยงต่าง ๆ อาจเป็นผู้ให้บริการจากภายนอกหรืออาจเป็นแขกที่มาพักในโรงแรม โดยจองสถานที่ล่วงหน้าเพื่อใช้เป็นที่พักจัดเลี้ยงต่าง ๆ

พฤติกรรม

เมื่อจองและแจ้งความประสงค์แก่ทางโรงแรมล่วงหน้าแล้ว เมื่อถึงกำหนดเวลาโรงแรมก็จะเตรียมสถานที่ และอาหารตามคำสั่ง เมื่อผู้ให้บริการเดินทางมาถึงโรงแรมสามารถเข้าสู่ห้องจัดเลี้ยงโดยผ่านล็อบบี้ เริ่มงานตามกำหนดเวลา และเมื่อเสร็จสิ้นการจัดเลี้ยงก็จะเดินทางกลับหรือผู้ให้บริการบางส่วนอาจจองที่พักไว้ในโรงแรมด้วย

ค. ผู้ให้บริการซื้อของ รับประทานอาหาร นักผ่อนหย่อนใจ

การเดินทาง

รถส่วนตัว รถรับจ้าง

เข้าสู่โรงแรม

พฤติกรรม

เดินทางมาถึงโรงแรมแล้ว เข้าสู่ส่วนบริการต่าง ๆ ตามความต้องการ เช่น ร้านขายของที่ระลึก คือฟู้ช็อป DISCO THEQUE เป็นต้น และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้วก็เดินทางกลับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ง. ผู้มาติดต่อกับแขกที่พักภายในโรงแรม

การเดินทาง

รถส่วนตัว รถรับจ้าง

เข้าสู่โรงแรม

พฤติกรรม

ผู้ที่มาติดต่ออาจมีการนัดหมายกับแขกที่พักภายในโรงแรมล่วงหน้าหรือไม่ก็ได้ หากมีการนัดกันล่วงหน้า เมื่อเดินทางมาถึงโรงแรมตามเวลาที่นัดหมายก็จะไปรอในสถานที่พัก อาจเป็นล็อบบี้ คือพื้นที่รอเป็นต้น แต่หากไม่มีการนัดหมายล่วงหน้า ผู้มาติดต่อจะต้องไปติดต่อบริเวณเคาน์เตอร์เพื่อสอบถามถึงห้องพัก และให้พนักงานโทรศัพท์แจ้งแก่แขกของโรงแรมให้มาพบ โดยมักจะนั่งรอในบริเวณล็อบบี้เมื่อติดต่อธุรกิจแล้ว อาจเข้าใช้บริการในล็อบบี้แล้วจึงเดินทางกลับ

บทที่ 4

การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ

4.1 การวิเคราะห์อาคาร

บริเวณที่ตั้งอาคารโครงการโรงแรมอยุธยา และสปอร์ตคลับ เดิมเป็นที่ราบเป็นที่ดินรกร้างอยู่นอกตัวจังหวัดอยุธยา มีบ้านพักอาศัยอยู่บ้างไม่มากนัก และมีต้นไม้ใหญ่อยู่มากมายในบริเวณที่ดิน ต่อมาเมื่อมีการจัดสร้างโรงแรมอยุธยาขึ้น จึงได้มีการพัฒนาที่ดินแปลงนี้ขึ้น โดยการจัดซื้อของบริษัท ริเวอร์แสดคอร์

ส่วนอาคารโรงแรมอยุธยา ได้รับการออกแบบสร้างขึ้นใหม่ มีลักษณะเป็นรูปตัว L แอล สูง 5 ชั้น

ตัวอาคารโรงแรมอยุธยา ได้รับการออกแบบวางผังเป็นอย่างไรที่มีส่วนบริเวณอาคารอยู่ 3 ส่วน คือ ส่วนของโรงแรม ส่วนของสปอร์ตเซ็นเตอร์และคลับเฮ้าส์ โดยด้านหน้าทางเข้าอาคารจะเป็นส่วนของ PORT COCHERE

4.2 ประเภทของผู้ใช้อาคาร

สำหรับบทวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้อาคารเฉพาะในส่วน โถงพักคอย (LOBBY) และส่วนของคอฟฟี่ช็อป (COFFEE SHOP)

1. การศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้อาคารภายในบริเวณ โถงพักคอย (LOBBY)

ก. ผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการบริเวณ FRONT DESK มีการทำงาน 3 ผลิต

ผลิต 1 ตั้งแต่ 6.00 น. - 14.00 น.

ผลิต 2 ตั้งแต่ 14.00 น. - 22.00 น.

ผลิต 3 ตั้งแต่ 22.00 น. - 6.00 น.

1) แผนกะเบียงน จำนวน 2 คน

หน้าที่ ลงทะเบียนการเข้าพักของแขก CHECK IN - CHECK OUT

บทบาท ก) ยืนประจำตำแหน่ง ในส่วน PRONT DESK

ข) ลงทะเบียนการเข้าพักของแขกแต่ละคน

ค) หาห้องพักให้แก่แขก

ง) ทำสถิติ การเข้าพักของแขก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับคำสั่งซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานนี้ และอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- จ) เก็บรักษากุญแจห้องของแขก
- ฉ) ต้อนรับแขก
- กิจกรรม ก) เมื่อแขกแสดงความจำนงจะขอเข้าพักในโรงแรมจะมาติดต่อเคาน์เตอร์ บริเวณแผนกทะเบียน พนักงานจะกล่าวต้อนรับและชี้คหาห้องว่างให้ โดยตรวจดูจาก ROOM RACK ตรงบริเวณเคาน์เตอร์ ถ้าแขกยื่นความประสงค์จะพักห้องแบบไหน ก็จะบริการแก่แขก
- ข) ทำการ CHECK IN ให้แก่แขก โดยให้แขกเซ็นชื่อที่อยู่ วันเดือนปีเกิด สัญชาติ อาชีพ การทำงาน ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว บัตรประจำตัวประชาชน ลงในใบแทรก เรียกว่า บัตรจดนามผู้เข้าพักในใบนี้จะกำหนดวันเวลาเข้าพัก ระยะเวลาและการเลิกพักในเวลาใด วันใด
- ค) เมื่อแขกเซ็นชื่อแล้วพนักงานจะทำการกรอกตัวเลขที่แขกไม่ได้กรอก ขอใบสำคัญ เช่น พาสปอร์ต หรือบัตรประชาชน เพื่อดูให้ถูกต้อง
- ง) จากนั้นหยิบกุญแจให้แก่แขก แล้วบอกว่าห้องไหนอยู่ปีกไหนของตึก ใช้ลิฟต์ตัวใด
- จ) ในกรณีที่เป็นการรีบด่วน ไกด์จะเป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งหมดแทนแขก
- ฉ) กรณีที่แขกจองห้องพักไว้แล้ว พนักงานก็จะทำการตรวจเช็ค จากนั้นให้ไปจดนามผู้พักแก่แขก กรอกข้อความ ทบทวนกับใบจองห้องอีกครั้ง เพื่อกันความผิดพลาด แล้วให้กุญแจแก่แขก บอกตำแหน่งของห้อง อยู่ปีกไหน ใช้ลิฟต์ตัวใด
- ช) จากนั้น BELL BOY จะเข้ามาถามและช่วยแบกกระเป๋าไปให้
- ซ) เมื่อทำการ CHECK IN เรียบร้อยแล้ว จะนำไปบันทึกในสมุดลงทะเบียนการบันทึกนี้ เพื่อทำสถิติและนำไปตรวจเช็คกับกองตรวจคนเข้าเมือง จากนั้นออกบิลล์ ห้องพักแขกและนำไปส่งแคชเชียร์ เพื่อคิดจำนวนเงินอีกที
- ฅ) ทำการลงรายงานประจำวัน ว่ามีแขกมาพักจำนวนเท่าใด
- ญ) ไทด์ค้นที่ไปทางแผนกแม่บ้าน เพื่อติดต่อว่าแขกเข้าห้องไหน จะได้จัดเตรียมห้องพร้อมเครื่องดืม ของตักแต่งจำพวกไม้ ไม้ดอก และต่อสายโทรศัพท์ให้เรียบร้อย เพื่อบริการแก่แขก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

อย่างไรก็ตามหากมีข้อผิดพลาดใดๆ กรุณาแจ้งให้เราทราบ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ฎ) ในกรณีที่แขกจะย้ายห้องทำการเช็ดว่าห้องไหนว่าง
นั้นรับกุญแจเก่าคืน และให้กุญแจใหม่แก่แขก และทำการ
ป้อนข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ จากนั้นนำไปเปลี่ยน
ห้องให้แก่แคชเชียร์ และแผนกแม่บ้าน แผนกโอเปอร์เร
เตอร์ จะได้ทำการต่อสายโทรศัพท์และตกแต่งให้ใหม่
- ฏ) ทำการตอบข้อซักถาม และคอยต้อนรับ
- ด) กรณีที่อุปกรณ์บริเวณ FRONT DESK เสียหาย ติดต่อแผนก
ช่างให้ทำการซ่อมแซม
- ถ) เมื่อแขกออกไปประตูข้างนอก จะเอากุญแจมา KEEP DROP
COUNTER พนักงานก็จะนำไปใส่ในช่อง KEY RACK ตาม
เดิม เมื่อแขกมาก็จะมาขอกุญแจได้

ปัญหาที่เกิด

- ก) มีการติดต่อกันตลอดเวลา โดยเฉพาะเวลารูปทัวร์มา
อาจเกิดการสับสนได้จึงควรมีเนื้อที่กว้างและมีพนักงานมาก
กว่าส่วนอื่น ๆ
 - ข) กรณีที่เป็นกรู๊ปทัวร์ จะจัดห้องไว้ให้ล่วงหน้าเป็นชุด ๆ
- 2) แผนกประชาสัมพันธ์ (INFORMATION) จำนวน 1 คน
หน้าที่ ให้ข่าวสาร และตอบคำถามแก่แขก
- ก) ต้อนรับแขกและผู้เข้ามาใช้บริการในโรงแรม
 - ข) ตอบข้อซักถาม และให้คำแนะนำแก่แขก
 - ค) แจกเอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในกรุงเทพฯ และ
ใกล้เคียง รวมทั้งแนะนำการหาซื้อสินค้า ของที่ระลึกต่าง ๆ
ตามความเหมาะสม
 - ง) บริการด้านไปรษณีย์และโทรเลข หรือเทเล็กซ์ด้วย
- กิจกรรม ก) เมื่อแขกเข้ามาถามปัญหาหรือต้องการทราบข้อมูลการท่องเที่ยวก็จะคอยตอบในตำแหน่งเคาน์เตอร์ที่นั่งอยู่ อาจแจก
เอกสารที่แนะนำกรุงเทพฯ หรือแนะนำสถานที่ซื้อของหรือ
แผนที่ต่าง ๆ
- ข) เมื่อมีผู้มาติดต่อกับแขกที่พักในโรงแรม ก็จะแจ้งชื่อนาม
สกุลให้แก่พนักงานแล้ว พนักงานก็จะไปตรวจเช็คที่
INFORMATION ซึ่งจะใส่ชื่อแขกเรียงตามอักษรและหมายเลข
เลขห้องพัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ค) ในกรณีที่มีการจัดเลี้ยง แขกที่ไม่ทราบตำแหน่งห้องก็จะมาสอบถาม ก็ต้องคอยบริการแก่แขกด้วย
- ง) มีตารางราคาห้องพัก โปรยัวร์ต่าง ๆ คอยบริการแก่แขก ที่ต้องการทราบรายละเอียด
- จ) โทรศัพทติดต่อแผนกต่าง ๆ
- ช) รับผิดชอบจากบุรุษไปรษณีย์ ทำการแยกชื่อ ห้อง แล้วนำไปเสียบไว้ที่ KEY RACK ตรงบริเวณลงทะเบียน
- ซ) พนักงานจะรับข้อความที่แขกต้องการส่งเทเลลิชไปส่งยังห้องเทเลลิช และรับข้อความที่ส่งมาโดยเทเลลิชให้แก่แขกทางช่อง KEY RACK พนักงานฝ่ายทะเบียนจะเป็นผู้นำให้แก่แขกมารับกุญแจ

ปัญหา ก) ฝ่ายประชาสัมพันธ์ (INFORMATION) ต้องทำงานควบคู่ 2 ตำแหน่ง คือ ทั้งบริการด้านข่าวสาร และเป็นฝ่ายไปรษณีย์โทรเลขด้วย ทำให้มีความสับสนในหน้าที่และบางที่ก็ยุ่งยากในกรณีที่แขกมาใช้บริการพร้อมกัน ซึ่งมีคนบริการเพียง 1 คน จึงควรแยกหน้าที่โดยเพิ่มพนักงาน

3) พนักงานเก็บเงิน (FRONT CASHIER) จำนวน 1 คน

หน้าที่ เก็บค่าบริการต่าง ๆ ของแขกที่เข้ามาพักในโรงแรมและแลกเปลี่ยนเงินให้แก่แขก

- บทบาท ก) รับบิลล์จากแผนกทะเบียนมาจัดเก็บ เข้าแฟ้ม
- ข) คิดเงินค่าห้องของแขกทุกวัน ขณะที่แขกยังพักอยู่ในโรงแรม
- ค) เช็คไปยังแผนกต่าง ๆ ว่าแขกได้เข้าไปใช้บริการอะไรบ้างเป็นจำนวนเงินเท่าใด

ง) CHECK OUT ให้แขก

จ) แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

กิจกรรม

- ก) รับบิลล์จากแผนกทะเบียนเมื่อแขก CHECK IN แล้วเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนจะออกบิลล์ห้องพักนำมาให้แคชเชียร์นำมาจัดเข้าแฟ้ม ซึ่งจะจัดเรียงลำดับตามรายชื่อห้อง
- ข) พนักงานแคชเชียร์จะนำบิลล์ดังกล่าวของทุกห้องเข้าเครื่องทุกวัน เป็นภาระคิดเงินค่าห้องพักแขกประจำวัน เมื่อแขกมา CHECK OUT พนักงานแคชเชียร์จะโทรถาม MAID ที่อยู่ตามชั้นที่แขกพัก แขกห้องนี้ขึ้นนี้ ได้สั่งอาหารและเครื่องดื่มอะไรบ้าง จะได้ทำการออกบิลล์แล้วโทรถาม โอเปอเรเตอร์ว่า

แขกห้องนี้โทรตีฟท์ที่ครึ่ง และโทร ไปเช็คหน่วยบริการอื่น ๆ ว่าแขกใช้บริการอะไรบ้าง โดยนำบิลล์ที่ฝ่ายทะเบียนออกให้นำเข้าเครื่องรวมจำนวนเงินที่แขกใช้ทั้งหมด

- ง) รับเงินค่าบริการจากแขก
- จ) เช็คยอดเงินที่ได้รับไปยังแผนกบัญชี
- ฉ) ถ้าแขกที่มาใช้บริการมีความต้องการแลกเปลี่ยนเงินตราในสกุลต่าง ๆ มาเป็นเงินไทยก็จะต้องทำการแลกเปลี่ยนให้อัตราสากล มีบอร์ดแสดงอัตราแลกเปลี่ยนเงินคิดไว้ให้แขกดู
- ช) จะต้องมีการเก็บเงิน จำแนกสกุลต่าง ๆ อย่างเป็นหมวดหมู่ และเป็นสกุลด้วย

ปัญหาที่เกิด

- ก. การแยกฝ่ายแลกเปลี่ยนเงินตราออกจากฝ่าย FRONT CASHIER เนื่องจากภาวะรับผิดชอบมีมากอยู่แล้ว การแลกเปลี่ยนอาจจะสับสนบัญชีอาจจะปะปนกับเงินจ่ายค่าบริการห้องพักด้วย
 - ข) ผู้ที่แลกเปลี่ยนเงินจำเป็นจะต้องมีความรับผิดชอบและมีความชำนาญในการแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่าง ๆ ด้วย
- 4) แผนกรับฝากของ (SAFE DEPOSIT) จำนวน 1 คน
- หน้าที่ เก็บของมีค่าของแขก
- บทบาท
- ก) อยู่ในตำแหน่งเคาน์เตอร์
 - ข) รับฝากของมีค่าของแขก
- กิจกรรม
- ก) รับของมีค่าของแขกเมื่อแขกนำมาฝาก
 - ข) เก็บของมีค่าอย่างระมัดระวัง
 - ค) คืนของแก่แขกเมื่อแขกมารับคืน
- ปัญหา ควรมีที่เก็บของอย่างพอเพียงและบางที่ไม่อาจจะรับของที่มึนขนาดใหญ่ได้เนื่องจากความไม่สะดวกในการเก็บ
- 5) BELL CAPTAIN จำนวน 1 คน
- หน้าที่ ควบคุมดูแลการทำงานของ BELL BOY
- บทบาท
- ก) ควบคุมการทำงานของ BELL BOY ให้มีประสิทธิภาพที่สุด
 - ข) ถ้าแขกมากหรือมีกริปทัวร์ลงจะต้องช่วย BELL BOY ด้วย
 - ค) รับโทรศัพท์ที่มาถึงแขกและสั่งให้ BELL BOY ไปตามแขกมารับโทรศัพท์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในบริษัทฯ เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- กิจกรรม ก) นั่งทำงานอยู่บริเวณเคาน์เตอร์
- ข) ควบคุมการทำงานางของ BELL BOY กรณีที่แขกมากอาจจะต้องช่วยขนของ
- ค) กรณีที่แขก CHECK OUT แล้วประสงค์จะฝากของไว้ที่พนักงานจะออกตัวให้แก่แขกและเช็คดูว่ามีบิลล์ CHECK OUT เรียบร้อยแล้วหรือยัง จากนั้นนำกระเป๋าไปเก็บใน BAGGAGE ROOM
- ง) ต้อนรับโทรศัพท์บริเวณเคาน์เตอร์ เมื่อแขกต้องการให้คนขึ้นไปขนกระเป๋าขึ้นห้องพัก เพื่อจะ CHECK OUT จะออกคำสั่งให้ BELL BOY ขึ้นไปขนกระเป๋าหรือถ้ามีโทรศัพท์มาถึงแขกจะให้ BELL BOY ไปตามตัวแขกมารับโทรศัพท์ สำหรับกรณีที่แขกมาทัวร์จะมีตารางอยู่บริเวณเคาน์เตอร์ เขียนชื่อกรุปของแขกพร้อมทั้งเวลา CHECK IN และ CHECK OUT

6) BELL BOY จำนวน 4 คน

หน้าที่ บริการขนกระเป๋าเดินทาง และสัมภาษณ์ให้แก่แขก

- บทบาท ก) ขนกระเป๋าเดินทางของแขกที่ CHECK IN แล้ว ไปยังห้องพักแขก
- ข) ขนกระเป๋าเดินทางของแขกที่ CHECK OUT ไปยังรถของแขก
- ค) ตามแขกมารับโทรศัพท์ที่มาถึงแขก

กิจกรรม ก) อยู่ประจำบริเวณประตูทางเข้า

- ข) คอยออกไปรับกระเป๋าเพื่อนำมายังเคาน์เตอร์เพื่อ CHECK IN
- ค) นำกระเป๋าไปยังห้องพักแขก
- ง) รับคำสั่งจาก BELL CAPTAIN ว่าห้องไหน CHECK OUT แล้วขึ้นไปขนกระเป๋าและสัมภาษณ์ของแขก
- จ) เมื่อแขก CHECK OUT แล้วส่งของสัมภาษณ์ไปยังรถของแขก
- ฉ) กรณีแขกฝากกระเป๋าจะนำไปไว้ใน LUGGAGE ROOM และทำบัตรให้เพื่อความสะดวกในการรับคืน
- ช) ถ้ามีโทรศัพท์มาถึงแขกจะเป็นผู้ไปตามแขกให้มารับโทรศัพท์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7) แผนการจองห้องพัก (RESERVATION) จำนวน 1 คน

หน้าที่ รับจองห้อง

บทบาท ก) คอยรับความประสงค์แขกว่าต้องการห้องพักจำนวนเท่าใด แบบไหน

ข) กรณีเป็นกรู๊ปทัวร์จะคอยตรวจสอบแผนกทะเบียนว่ามีห้องพักพอหรือไม่

กิจกรรม ก) คอยรับโทรศัพท์หรือแขกที่มาติดต่อด้วยตนเองว่ามีความต้องการห้องพักขนาดและจำนวนเท่าใด

ข) ตรวจสอบเช็คกับฝ่ายทะเบียนแล้วแจ้งแก่ผู้จองว่ามีห้องหรือไม่

ค) เมื่อตกลงเรียบร้อยแล้วจะทำบัตรจองห้องให้แก่แขก และมีสำรองอีกก็ส่งไปยังฝ่ายทะเบียน เพื่อรอรับการมาของแขกอีกที

ข. ผู้รับบริการ

ผู้เข้ารับบริการภายในล็อบบี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) แขกที่เข้ามาพักในโรงแรม

2) บุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้บริการของโรงแรม

1) แขกที่เข้ามาพักในโรงแรม

ประเภทของผู้เข้าพัก โดยส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวมากกว่า มี

บางส่วนเป็น

หน้าที่ เป็นแขกของโรงแรม

บทบาท ปฏิบัติตามกฎหมายที่โรงแรมวางไว้

กิจกรรม ก) แขกจะลงจากรถตรงเข้าประตูใหญ่ อาจจะนั่งพักตรงบริเวณล็อบบี้ สักครู่แล้วลงทะเบียนเข้าพัก เมื่อรับกุญแจแล้วก็จะตรงไปยังห้องพัก

ข) กรณีที่มาหลายคน อาจจะต้องนั่งพักรอบริเวณล็อบบี้

ค) กรณีที่มากรู๊ปทัวร์ ไกด์ หรือหัวหน้ากรู๊ป จะเป็นผู้ทำหน้าที่ลงทะเบียนก็จะนั่งพักรอบริเวณล็อบบี้ หรือล็อบบี้บาร์ รอกุญแจแล้วจึงเข้าห้องพัก

ง) แขกอาจจะใช้บริเวณล็อบบี้ เป็นที่ชุมนุมพบปะกันของทัวร์ที่มาด้วยกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหา หากมีกรุ๊ปมาพร้อมกันจำนวนมาก บริเวณล็อบบี้อาจจะไม่เพียงพอให้นั่ง

2) บุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้บริการภายในโรงแรม

หน้าที่ แชกที่เข้ามาใช้บริการของโรงแรม

บทบาท ก) เข้ามาในบริเวณล็อบบี้ เพื่อนั่งรอพบแขกของโรงแรม

ข) ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบที่โรงแรมวางเอาไว้

กิจกรรม ก) บุคคลภายนอกที่เข้ามาพักรอในบริเวณล็อบบี้เพื่อรอพบปะ
พุดจาธุรกิจหรือเรื่องส่วนตัว กับแขกที่มาพักในโรงแรม
หลังจากโทรศัพท์ขึ้นไปยังห้องพักแขกแล้วก็จะนั่งรออยู่ใน
บริเวณล็อบบี้หรือล็อบบี้บาร์

ข) บุคคลภายนอกที่เข้ามาพักรอในบริเวณล็อบบี้บาร์ เพื่อจะ
รอเข้าไปยังงานจัดเลี้ยงสังสรรค์หรือประชุมในห้องจัด
เลี้ยงหรือบริการอื่น ๆ

ค) บุคคลภายนอกที่เข้ามานั่งรอในบริเวณล็อบบี้ เพื่อที่จะติด
ต่อธุรกิจการงานกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ทำงานในบริเวณ
โรงแรม

ง) บุคคลภายนอกที่เข้ามารับประทานอาหารในโรงแรมจะ
ตรงเข้าไปยังห้องอาหารเลย หรืออาจจะนั่งรอในบริเวณ
ล็อบบี้บาร์ได้

2. การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้อาคารภายในคอฟฟี่ช็อป (COFFEE SHOP)

เปิดบริการตั้งแต่ 06.00 น. ถึง 02.00 น.

บริการ อาหารทั่วไป ไทย จีน ฝรั่งเศส และเครื่องดื่มทุกชนิด

ผู้ใช้อาคารภายในคอฟฟี่ช็อป

ก) ผู้ให้บริการ ทำงาน 3 ผลัด ๆ ละ 10 คน

ผลัดแรก เวลา 6.00 น. ถึง 12.30 น.

ผลัดสอง เวลา 12.30 น. ถึง 19.00 น.

ผลัดสาม เวลา 19.00 น. ถึง 02.00 น.

1) ผู้จัดการ 1 คน

หน้าที่ ควบคุมดูแลความเรียบร้อยภายใน

บทบาท ก) รับคำสั่งจากฝ่ายบริหารและนำมาประสานงานกับพนักงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ในความรับผิดชอบ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ข) ตรวจสอบตราดูแลความเรียบร้อย
- ค) ให้คำแนะนำแก้ไขปรับปรุงการบริการอยู่เสมอ
- กิจกรรม ก) คอยต้อนรับและแนะนำแขก
- ข) ดูแลความเรียบร้อยกับ SUPERVISOR

2) SUPERVISOR 1 คน

- หน้าที่ ดูแลการปฏิบัติงานภายในห้องที่รับผิดชอบ
- บทบาท ก) ต้อนรับแขก พาแขกไปนั่ง
- ข) ช่วยเรียกพนักงานบริการ
 - ค) นำบิลล์มาให้แขกเมื่อเรียกเก็บเงิน
 - ง) ดูแลความเรียบร้อยก่อนเปิดและปิดบริการทุกครั้ง

3) แคชเชียร์ จำนวน 1 คน

- หน้าที่ ดูแลเกี่ยวกับการเงินในห้องอาหาร
- บทบาท ก) เก็บยอดเงินแต่ละโต๊ะ
- ข) รับเงินเข้าบัญชี ทอนเงิน
 - ค) ทำบัญชียอดขายในแต่ละวัน
- กิจกรรม ก) พนักงานบริการจะนำไปสิ่งของแขกมาเสียหน้าแคชเชียร์ แคชเชียร์จะนำมาคิดเงิน ส่งบิลล์ให้พนักงานไปเก็บเงิน
- ข) ถ้าเป็นแขกที่มาพักในโรงแรม จะให้พนักงานบริการนำบิลล์ไปให้แขก ขึ้นตั๋วชื่อและหมายเลขห้องพัก นำมาให้แคชเชียร์ เพื่อส่งต่อให้ฝ่ายบัญชี
 - ค) เมื่อห้องอาหารปิด รวมยอดเงินให้ตรงกับใบใบเสร็จ
 - ง) นำบัญชีไปเสนอผู้จัดการและแผนกบัญชี

4) บาร์เทนเดอร์ จำนวน 2 คน

- หน้าที่ ผสมเครื่องดื่มและจัดอาหารว่าง
- บทบาท ก) คอยต้อนรับรายการจากพนักงานบริการ
- ข) ผสมเครื่องดื่ม หรือจัดหาอาหารว่าง
- กิจกรรม ก) รับรายการจากพนักงานบริการ แล้วนำไปเสิร์ฟที่เคาน์เตอร์
- ข) จัดรายการตามสั่ง
 - ค) วางไว้บนเคาน์เตอร์ เพื่อรอพนักงานนำไปให้แก่แขก
 - ง) พนักงานจะนำบิลล์มาให้ 1 ใบ เก็บไว้ที่แคชเชียร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) พนักงานบริการ จำนวน 5 คน

หน้าที่ บริการเสิร์ฟอาหารให้แก่ผู้ใช้บริการ

บทบาท ก) เข้าทำงานก่อนเปิดบริการ 30 นาที

ข) ไล่เครื่องแบบสะอาด เรียบร้อย

ค) ตรวจตราดูอุปกรณ์ภายใน SERVICE STATION ให้ครบ

ง) เก็บโต๊ะ เช็ดโต๊ะ นำจานไปเกิดอย่างรวดเร็ว

กิจกรรม ก) เข้าประจำหน้าที่ก่อนเวลาตระเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ จัด

โต๊ะให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย พร้อมจะใช้ได้ทันที

ข) คอยรับคำสั่งจากผู้จัดการและผู้ช่วย

ค) เรียนรู้รายการอาหาร

ง) เมื่อแขกเข้ามา คอยบริการกล่าวทักทายแก่แขก ช่วย

เลื่อนเก้าอี้ให้แก่แขก

จ) ถามแขกว่าต้องการเครื่องดื่มก่อนหรือไม่ ถ้าต้องการจะ

เขียนใบสั่ง ไปให้บาร์เทนเดอร์ เมื่อเสิร์ฟเรียบร้อยแล้ว

ยื่นคอยรับสั่งอาหารจากแขก โดยรองจนแขกพร้อม

จ) รับคำสั่งและทบทวน เขียนใบสั่ง ไปส่ง PANTRY ซึ่งจะมี

พนักงานยกออกมาให้ที่ SERVICE นำไปส่งให้แขก

ข) คอยเติมเครื่องดื่ม เก็บจานอาหาร คอยถามแขกว่าต้องการ

การสิ่งใดเพิ่ม โดยบริการอย่างยิ้มแย้มตลอดเวลา

ข) เก็บโต๊ะเมื่อแขกรับประทานอาหารเรียบร้อยแล้ว

ฅ) เมื่อคิดเงินนำบิลล์จากแคชเชียร์มาให้

ญ) กล่าวคำขอบคุณเมื่อแขกรับบิลล์

ข) ผู้รับบริการ

1) แขกที่มานักภายในโรงแรม ให้บริการ กลุ่มเล็ก 2-5 คน

กลุ่มใหญ่ 6-10 คน

2) บุคคลที่เข้ามาใช้บริการได้แก่บุคคลทั่วไป

หน้าที่ เข้ามารับประทานอาหาร

บทบาท ก) แต่งกายสุภาพ

ข) เข้ามาเลือกที่นั่ง

ค) หยิบเมนู สั่งเครื่องดื่มและอาหารกับพนักงานบริการ

ง) รับประทานอาหาร สนทนา

จ) จ่ายค่าบริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- กิจกรรม ก) เมื่อเข้ามาในห้องอาหาร พนักงานจะนำไปนั่งโต๊ะตามจำนวนคน
- ข) สั่งเครื่องดื่ม
- ค) สั่งอาหารมารับประทาน ตามลำดับจากพนักงานบริการ
- ง) จ่ายเงินตามบิลล์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 พื้นที่องค์ประกอบของโครงการ

การคำนวณหาพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโครงการโรงแรมอัญญา และสปอร์ตคลับ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ข้อมูลมาตรฐานจากหนังสือ TIME-SAVER STANDARDS FOR ARCHITECTURAL DESIGN DATA และ ARCHITECT' S DATA เป็นหลัก ในการวิเคราะห์การใช้พื้นที่ของส่วนต่าง ๆ เหล่านี้

1. โถงพักคอย (LOBBY)

ก. ลักษณะโดยทั่วไป

โถงต้อนรับนี้เป็นศูนย์กลางของอาคาร ก่อนที่จะแยกไปยังส่วนต่าง ๆ และเป็นจุดแรกที่แขกผู้มาพักได้สัมผัสก่อน เมื่อก้าวเข้ามาสู่ตัวอาคาร ตลอดจนเป็นที่ติดต่อกับคอกยของแขกและผู้ที่มาพบแขก ดังนั้น โถงพักคอยจึงควรอยู่ในตำแหน่งที่สามารถติดต่อโดยสะดวกทางเข้าใหญ่เป็นส่วนที่มีความเคลื่อนไหว พลุกพล่าน เนื้อที่ส่วนนี้จึงมีขนาดใหญ่เพียงพอแก่แขกและผู้มาติดต่อกับ FRONT DESK ได้โดยไม่กีดขวางพร้อมกับจัดส่วนนั่งคอย โทรทัศน์สาธารณะ โดยพยายามตกแต่งให้สวยงาม สว่างบรรยากาศที่ดีให้แขกประทับใจ

ข. บทวิเคราะห์พื้นที่

ที่ตั้ง : GROUND FLOOR

เนื้อที่ : 308 ตารางเมตร

เวลาทำการ : ตลอด 24 ชั่วโมง โดยผู้เข้าใช้บริการจะ

CHECK OUT ช่วงเช้า เวลา

6.00 - 12.00 น. รวม 6 ชม.

CHECK IN ช่วงบ่าย เวลา

12.00 - 24.00 น. รวม 12 ชม.

ลักษณะเด่นชัด : พื้นที่ภายในโถง โถง บรรยากาศอบอุ่น ต้อนรับ และเป็นกันเอง

ผู้ใช้พื้นที่ : 1. ผู้ให้บริการ

1.1 พนักงานต้อนรับ

1.2 พนักงานติดต่อสอบถาม

1.3 พนักงานทำบัญชี-เก็บเงิน

1.4 พนักงานทำทะเบียน

1.5 พนักงานจองห้องพัก

1.6 พนักงานรับใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ผู้ใช้บริการ

2.1 แยกผู้มาพักโรงแรม

2.2 ผู้มาติดต่อ

2.3 ผู้มาใช้บริการอื่น ๆ ในโรงแรม

พฤติกรรมโดยย่อ

- แยกผู้มาพักจะเข้าสู่โรงแรมทางประตูใหญ่ของโถงพักคอย โดยมี DOOR BOYS และ BELL BOYS คอยเปิดประตูและช่วยยกสัมภาระให้ แยกจะติดต่อจองห้องพักที่เคาน์เตอร์ต้อนรับ (FRONT DESK) หรือบางรายอาจทำการจองห้องไว้ล่วงหน้าแล้ว ซึ่งพนักงานต้อนรับและพนักงานลงทะเบียนจะประสานงานกับพนักงานฝ่ายรับจองห้องพัก เมื่อพนักงานจัดหาห้องพักให้แยก อธิบายราคาห้องพักพร้อมค่าบริการและภาษี หมายเลขห้องพัก และทำการลงทะเบียนเรียบร้อยแล้ว แยกจะได้กุญแจห้องพักจากพนักงาน และ BELL BOYS จะเป็นผู้พาแยกไปยังห้องพัก พร้อมกับกระเป๋าและสัมภาระส่วนตัวของแยก ถ้ามีกระเป๋าเดินทางใบใหญ่พนักงานยกสัมภาระจะยกนำขึ้นไปได้ ใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 5 - 10 นาที

- ถ้าแยกมาพักเป็นลักษณะกลุ่มทัวร์ กลุ่มของแยกจะนั่งรอที่บริเวณโถงพักคอย โดยไกด์นำเที่ยวจะเป็นผู้ติดต่อและลงทะเบียนที่เคาน์เตอร์ โดยผู้ประสานงาน ทัวร์ของโรงแรมจะเป็นผู้แจ้งให้สมาชิกคณะทัวร์ทราบถึงรายละเอียดต่าง ๆ ถ้าเป็นกลุ่มซึ่งมีจำนวนคนมาก ๆ อาจใช้เวลา 10 - 20 นาที ในกรณีที่แยกต้องการฝากสัมภาระบางอย่างที่ไม่จำเป็นต้องใช้นห้องพักก็จะติดต่อฝากกับ BELL CAPTAIN ไว้ในห้องพักของ หรือถ้าเป็นของมีค่าก็จะติดต่อกับพนักงานฝ่ายการเงิน ฝากไว้ในเซฟของโรงแรม

- สำหรับผู้มาติดต่อกับแยก อาจสอบถามหมายเลขห้องพักจากพนักงานที่เคาน์เตอร์แล้วโทรขึ้นไปหาแยกที่ห้องพัก โดยอาจนัดพบกันที่โถงต้อนรับ หรือบริเวณอื่น ๆ ตามแต่สะดวก

- เวลาที่แยกผู้มาพักจะออกไปนอกโรงแรม จะนำกุญแจมาฝากไว้ที่เคาน์เตอร์ต้อนรับโดยหย่อนกุญแจลงทาง KEY DROP บนเคาน์เตอร์ ซึ่งพนักงานจะเก็บไปแยกใส่ในช่องเก็บกุญแจตามหมายเลขห้อง เมื่อแยกจะขึ้นห้องพัก จึงจะไปขอกุญแจโดยบอกหมายเลขห้องพัก พนักงานจะหยิบกุญแจมาให้

- เมื่อพนักงานต้อนรับได้แจ้งจากแยกว่าจะลงทะเบียนออกเวลาใด จะต้องแจ้งให้พนักงานฝ่ายการเงินทราบล่วงหน้า เพื่อตรวจสอบและปิดบัญชีรายจ่ายของแยก ทำการลงทะเบียนออก และช่วยอำนวยความสะดวกแก่แยกในการชำระเงิน และสุดท้ายกล่าวคำขอบคุณและเชื้อเชิญให้มาใช้บริการอีกในโอกาสหน้า พนักงานต้อนรับจะต้องสอบถาม BELL BOYS ทุกครั้งที่มีการลงทะเบียนออก (CHECK OUT) เกี่ยวกับเรื่องกุญแจห้องพักและเมื่อได้รับคืนแล้วต้องนำไปใส่ในช่องเก็บกุญแจ (KEY RACK)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. คีอ啡ฟืช็อฝ (COFFEE SHOP)

ก. ลัทธิณะโดยทัวไป

ใช้เป็นที่รับประทันอาหารเข้า อาหารว่าง ตลอดจนเครื่องดื่มต่าง ๆ ใน ลัทธิณะเป็นกันเอง ไนมีพิธีร็ตรองมากนัถ มีกตถนตั้งให้อีบรรรษากาตบแบบสฤสนาน โดยทัวไป เปดบรริการตลอด 24 ชั่วโมง ให้อบรริการรวดเร็ว และสะดวกต้อการบรริโคค มีคัรว์ต่างหากเป็น คัรว์ขนาดช็อม (AUXILIARY KITCHEN) ที่ทำการปรุงอาหารเบา ๆ และทำหน้าทึ่ปรุงอาหาร เมือคัรว์ใหญ่ปิด

ข. บทวเเคราะหืพื้นที่

- ที่ตั้ง : GROUND FLOOR
- เนื้อที่ : 288 ตารางเมตร
- เวลาทำการ : 6.00 น. - 02.00 น.
- ผู้ใช้พื้นที่ :
 1. ผู้ให้อบรริการ
 - 1.1 ผู้จัตการ (MANAGER)
 - 1.2 พนักงานบรริการ (WAITER/WAITRESS)
 - 1.3 พนักงานดัสนรับ (HOSTESSES)
 - 1.4 ผู้ช่วยพนักงานบรริการ (BUS BOY/GIRL)
 - 1.5 พนักงานเก็บเงิน (CASHIER)
 2. ผู้ใช้บรริการ
 - 2.1 แทกผู้มาทักในโรจนรม
 - 2.2 บุคคณาสนอก

พฤติกรรม โดยช็อ : แทกผู้มาทักและบุคคณาสนอกจะมาจากทางเดิน ดัานหน้าคัอ啡ฟืช็อฝ ซึ่งเข้ามาจากโถงดัสนรับ ส่วนใหญ่แทกจะมารับบรริการอาหารเข้าและของ ว่าง เช่น เค๊ก ชา กาแฟ การบรริการเป็นแบบ พนักงานชกมาเสวีฟ โดยที่แทกจะสั่งอาหารจาก เมนูของห็องอาหาร

การวเเคราะหืพื้นที่ AREA REQUIERMENT

1. พื้นที่จรัจ 288 ตารางเมตร
2. พื้นที่ประมาตจากจำนวนห็องพัก ประมาณ 212.09 ม.²
3. พื้นที่ประมาตจากองค์ประกอบให้สอชหา ได้ดัังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพือการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ดัานการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆหังสััน อีถหังห้ามมิให้ดัดแปลงเนือหา และต้ออ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกคร้งที่มีกานำไปใช้

เจ้าหน้าที่ (STAFF)															3 สัมพันธ์กันมากที่สุด			
GENERAL MGR.	GENERAL MGR.														2 สัมพันธ์กันปานกลาง			
ROOM DIVISION MGR.	3	ROOMDIVISION MGR.													1 สัมพันธ์กันน้อย			
ASIST.RM.dIVISION MGR.	1	3	ASIST.ROOM DIVISION MGR.												0 ไม่สัมพันธ์กันเลย			
FRONT OFFICE MGR.	3	2	3	FRONT OFFICE MGR.														
EXEC.HOUSEKEEPER.	3	2	3	3	EXE.houseKEEPER.													
F & B MGR.	3	2	1	0	0	F & B. MGR.												
ASIST. F & B MGR.	2	1	0	0	0	3	ASIST.F & B MGR.											
COFFEE SHOP MGR.	1	0	0	0	0	2	3	COFFEE SHOP MGR.										
BAR MGR.	2	0	0	0	0	2	3	2	BAR MGR.									
BANQUET MGR.	2	0	0	0	0	2	3	0	2	BAN QUET MGR.								
ROOM SERVICE SPV.	1	1	0	0	0	2	3	0	1	0	ROOM SERVICE SPV.							
EXECUTIVE CHFF.	2	1	0	0	0	2	3	1	2	2	1	EXECUTIVE CHEF.						
CONTROLLER	3	2	1	1	0	2	1	1	0	0	0	0	CONTROLLER					
SALES MGR.	3	2	1	1	0	1	1	0	0	2	0	0	3	SALES MGR.				
PERSONAL MGR.	3	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	3	0	PERSONAL MGR.			
ENGINEERING MGR.	3	1	1	0	0	1	1	0	0	2	0	0	1	2	1	ENGINEERING MGR.		
PUBLIC RELA. MGR.	3	2	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	PUBLIC RELA M	
PURCHASING MGR.	3	2	1	1	1	2	1	1	1	1	0	0	3	0	0	1	0	PURCHASING

ตารางที่ 4.6 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

LOBBY	เจ้าหน้าที่											3 สัมพันธ์กันมากที่สุด					
	STAFF											2 สัมพันธ์กันปานกลาง					
	FRONT OFFICE MGR.	FRONT OFFICE MGR.										1 สัมพันธ์กันน้อย					
	RECEPTION	3	RECEPTION							0 ไม่สัมพันธ์กันเลย							
	BELL CAPTAIN	3	1	BELL CAPTAIN													
	BELL MAN	2	0	3	BELL MAN												
	REGISTRATOR	3	0	2	3	REGISTRATOR											
	INFORMATION	3	1	0	0	3	INFORMATION										
	FRONT CASHIER	3	0	0	0	3	2	FRONT CASHIER									
	KEY & MAIL	3	0	0	0	3	0	1	KEY & MAIL								
	SAFE DEPOSITE	3	0	0	0	2	0	1	0	SAFE DEPOSITE							
	MONEY EXCHANGE	3	0	0	0	1	0	1	0	0	MONEY EXCHANGE						
	COFFEE SHOP SPV.	1	0	0	0	0	1	0	0	0	COFFEE SHOP SPV.						
	OFFEE SHOP	RECKPTION	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	RECEPTION			
		CAPTAIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	CAPTAIN		
WAITER & WAITRESS		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	3	WAITER & WAIRESS		
BARTENDER		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	3	BARTENDER	
CASEIER		0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3	0	2	3	1	CASEIER

ตารางที่ 4.7 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ในโถงพักคอยและคิอ啡ที่ช้อฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ภัตตาคารกลางแจ้ง (TERRACE DINING AREA)

ก. ลักษณะโดยทั่วไป

ใช้เป็นที่พักผ่อนรับประทานอาหารเช้า อาหารว่าง ตลอดจนเครื่องดื่มต่าง ๆ ในลักษณะเป็นกันเอง ไม่มีพิธีรีตรองมากนัก มักตกแต่งให้มีบรรยากาศแบบสนุกสนาน โดยทั่วไปเปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง ให้บริการรวดเร็ว และสะดวกต่อการบริโภค มีครัวต่างหากเป็นครัวขนาดย่อม (AUXILIARY KITCHEN) ที่ทำการปรุงอาหารเบา ๆ และทำหน้าที่ปรุงอาหารเมื่อครัวใหญ่ปิด

ข. บทวิเคราะห์พื้นที่

ที่ตั้ง	:	BASEMENT FLOOR
เนื้อที่	:	572 ตารางเมตร
เวลาทำการ	:	11.00 น. - 23.00 น.
ผู้ใช้พื้นที่	:	1. ผู้ให้บริการ
		1.1 ผู้จัดการ (MANAGER)
		1.2 พนักงานบริการ (WAITER/WAITRESS)
		1.3 พนักงานต้อนรับ (HOSTESSES)
		1.4 ผู้ช่วยพนักงานบริการ (BUS BOY/GIRL)
		1.5 พนักงานเก็บเงิน (CASHIER)
		2. ผู้ใช้บริการ
		2.1 แขกผู้มาพักในโรงแรม
		2.2 บุคคลภายนอก

พฤติกรรมโดยย่อ : แขกผู้มาพักและบุคคลภายนอกจะมาจากทางเดินด้านหน้าภัตตาคาร ซึ่งเข้ามาจากโถงต้อนรับ ส่วนใหญ่แขกจะมาใช้บริการอาหารเช้าและของว่าง เช่น เด็ก ช่างภาพ การบริการเป็นแบบพนักงานยกมาเสิร์ฟ โดยที่แขกจะสั่งอาหารจากเมนูของห้องอาหาร

การวิเคราะห์พื้นที่ AREA REQUIERMENT

1. พื้นที่จริง 572 ตารางเมตร
2. พื้นที่ประมาณจากจำนวนห้องพัก ประมาณ 212.09 ม.²
3. พื้นที่ประมาณจากองค์ประกอบใช้สอยหาได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์พื้นที่

1. พื้นที่จริง 308 ตารางเมตร
2. พื้นที่ประมาณจากจำนวนห้องพักประมาณ 149 ตารางเมตร
3. พื้นที่ประมาณจากองค์ประกอบใช้สอย หาได้ดังนี้
 - จำนวนความต้องการที่นั่งในโรงพักคอกคือ 40 ที่นั่ง

องค์ประกอบ	พ.ท./หน่วย (ม. ²)	จำนวนผู้ใช้ (คน)	พื้นที่รวม (ม. ²)	หมายเหตุ
1. พื้นเคาน์เตอร์ บริการส่วนหน้า	-	2	11.25	ความยาวเคาน์เตอร์ ที่จำเป็นประมาณ 4.50 เมตร (2.50ม. x 4.50ม.)
2. ที่นั่งพักคอย	2.2	40	88	-
3. ที่โทรศัพท์	0.64	4	2.56	-
4. พื้นที่วางกระเป๋า	0.15	100	15	ลูกทัวร์ 1 คน มี กระเป๋า 2 ใบ คิดกลุ่ม ประมาณ 50 คน คิด 50 % ของพื้นที่จริง
5. พื้นที่สัญจร	-	-	168	
รวม			284.81	

ตารางที่ 4.1 แสดงพื้นที่จากองค์ประกอบใช้สอยภายในโรงพักคอก

จากตารางสามารถสรุปได้ดังนี้

พื้นที่จริงมากกว่าพื้นที่ประมาณจากองค์ประกอบใช้สอย และพื้นที่ประมาณจากองค์ประกอบใช้สอยมากกว่าพื้นที่ประมาณจากจำนวนห้องพัก ซึ่งเท่ากับ 336 ม.² , 284.81 ม.² , และ 149 ม.² ตามลำดับ

จำนวนความต้องการที่นั่ง ในคือฟฟือคือ 120 ที่นั่ง

องค์ประกอบ	พื้นที่/หน่วย (ม. ²)	จำนวน ผู้ใช้	พื้นที่รวม (ม. ²)	หมายเหตุ
1. ที่นั่งรวมบริเวณ เคาน์เตอร์	1.5	120	180	-
2. ที่นั่งสัญจร	-	-	44.30	คิด 15 % ของพื้นที่จริง
3. ที่นั่ง SERVICE STATION	1.5	3	4.50	
รวม			228.80	

ตาราง 4.2 แสดงพื้นที่จากองค์ประกอบ ใช้สอยภายในคือฟฟือ

จากตารางสามารถสรุปได้ดังนี้

พื้นที่จริง มากกว่าพื้นที่ประมาณจากองค์ประกอบ ใช้สอย และพื้นที่ประมาณจากองค์ประกอบ ใช้สอยมากกว่า พื้นที่ประมาณจากจำนวนห้องพัก ซึ่งเท่ากับ 296 ม.², 228.80 ม.², และ 212.09 ม.² ตามลำดับ

4.4 การหาค่าความสัมพันธ์

การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ในการจัดวางองค์ประกอบ โดยการศึกษาพฤติกรรมการติดต่อประสานงานภายในทำให้สามารถทราบได้ถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโครงการ ในการหาค่าความสัมพันธ์ เพื่อจัดวางตำแหน่งขององค์ประกอบ สามารถพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. แทนค่า ไม่สัมพันธ์กัน
2. แทนค่า สัมพันธ์กันน้อย
3. แทนค่า สัมพันธ์กันปานกลาง
4. แทนค่า สัมพันธ์กันมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากค่าที่กล่าวมา เมื่อนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่ากับองค์ประกอบต่าง ๆ จะทำให้สามารถทราบค่ามากน้อยได้ อันจะแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบใดควรอยู่กับองค์ประกอบใดหรือไม่ ต้องใกล้กับองค์ประกอบใด โดยดูค่าได้จากตารางต่อไปนี้

			องค์ประกอบ										
*	*	*	PARKING										
*	*		MAINENTRANCE	4									
*			SERVICE ENTRANCE	3	1								
*	*	*	LOBBY	3	4	1							
*	*	*	FRONT DESK	2	3	1	4						
*			FRONT OFFICE	2	3	1	3	4					
*	*	*	COFFEE SHOP	2	3	1	2	1	1				
*	*	*	FUNCTION ROOM	2	3	1	2	1	1	1			
*			KITCHEN	2	1	4	2	1	1	3	4		
		*	GUEST ROOM	1	1	1	2	4	1	2	2	2	
*			ADMINIS OFFICE	2	3	1	2	2	4	1	1	1	1

- 1 ไม่สัมพันธ์กัน
- 2 สัมพันธ์กันน้อย
- 3 สัมพันธ์กันปานกลาง
- 4 สัมพันธ์กันมาก

ตารางที่ 4.3 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในโครงการ
โรงแรมอุษยาสปอร์ตคลับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบ ของ โถงพักคอย	1 ไม่สัมพันธ์กัน 2 สัมพันธ์กันน้อย 3 สัมพันธ์กันปานกลาง 4 สัมพันธ์กันมาก											
MAIN ENTRANCE												
RECEPTION	4											
INFORMATION	3	1										
REGISTRATION	3	1	3									
CASHIER	2	1	2	4								
MONEY EXCHANGE	2	1	2	1	4							
SAFE DEPOSIT	2	1	2	2	2	1						
WAITING AREA	3	3	3	3	3	3	3					
PUBLIC TOILET	1	1	1	1	1	1	1	1	3			
LUGGAGE STORE	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
BELL CAPTAIN	4	3	1	3	1	1	1	2	1	4		
TELEPHONE	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	
FRONT OFFICE	3	2	4	4	4	4	4	2	1	1	3	1

ตารางที่ 4.4 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในโถงพักคอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

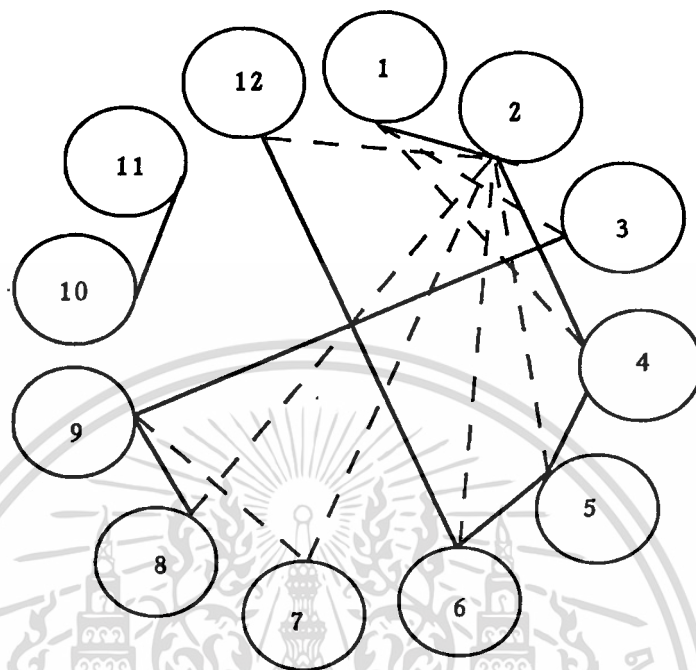
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบ ของคีย์พ็ว						
COUNTER BAR						
PANTRY	4					
CASHIER	4	1				
SEAT	3	2	2			
SERVICE STATION	1	1	1	4		
KITCHEN	3	4	1	1	1	
TOLLET	1	1	1	2	1	1

- 1 ไม่สัมพันธ์กัน
- 2 สัมพันธ์กันน้อย
- 3 สัมพันธ์กันปานกลาง
- 4 สัมพันธ์กันมาก

ตารางที่ 4.5 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในคีย์พ็วและ
ภัตตาคารส่วนนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

BUBBLE DIAGRAM

————— แสดงค่าความสัมพันธ์กันมาก

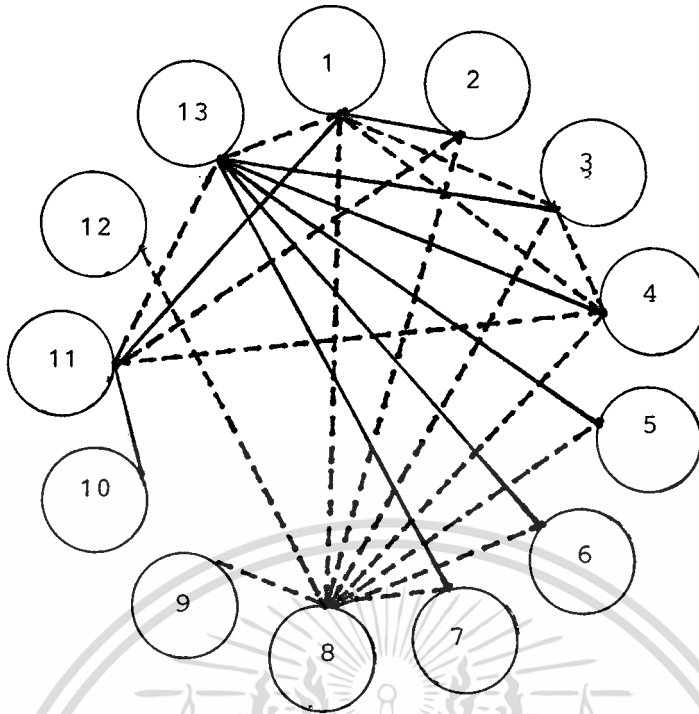
- - - - - แสดงค่าความสัมพันธ์กันปานกลาง

..... หมายเหตุ ไม่มีการแสดงค่าความสัมพันธ์น้อยและไม่สัมพันธ์กัน

1 PARKING	8 FUNCTION ROOM
2 MAIN - ENTRANCE	9 KITCHEN
3 SERVICE - ENTRANCE	10 GUESTROOM
4 LOBBY	11 ADMINISTRATION OFFICE
5. FRONT DESK	12 PUBLIC TOILET
6 FRONT OFFICE	
7 COFFEE SHOP	

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงการติดต่อที่มีค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของโครงการโรงแรมอยุธยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

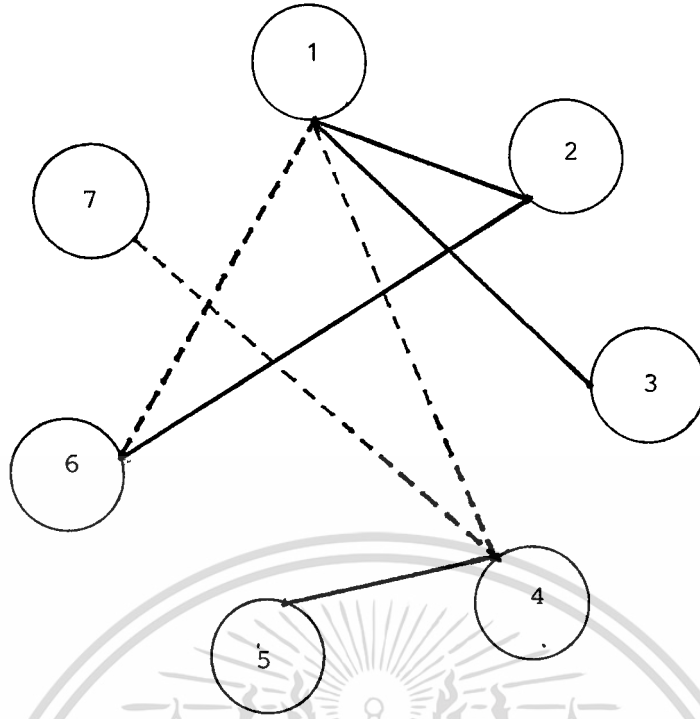
BUBBLE DIAGRAM

_____ แสดงค่าความสัมพันธ์กันมาก
 ----- แสดงความสัมพันธ์กันปานกลาง
 หมายเหตุ ไม่มีการแสดงความสัมพันธ์น้อยและไม่สัมพันธ์กัน

1	MAIN ENTRANCE	8	WAITING AREA
2	RECEPTION	9	PUBLIC TOILET
3	INFORMATION	10	LUGGAGE STORE
4	REGISTRATION	11	BELL CAPTAIN
5	CASHIER	12	TELEPHONE
6	MONEY EXCHANGE	13	FRONT OFFICE
7	SAFE DEPOSITE		

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงการติดต่อที่มีค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในโรงพักคอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

BUBLE DIAGRAM

แสดงค่าความสัมพันธ์กันมาก

แสดงค่าความสัมพันธ์กันปานกลาง

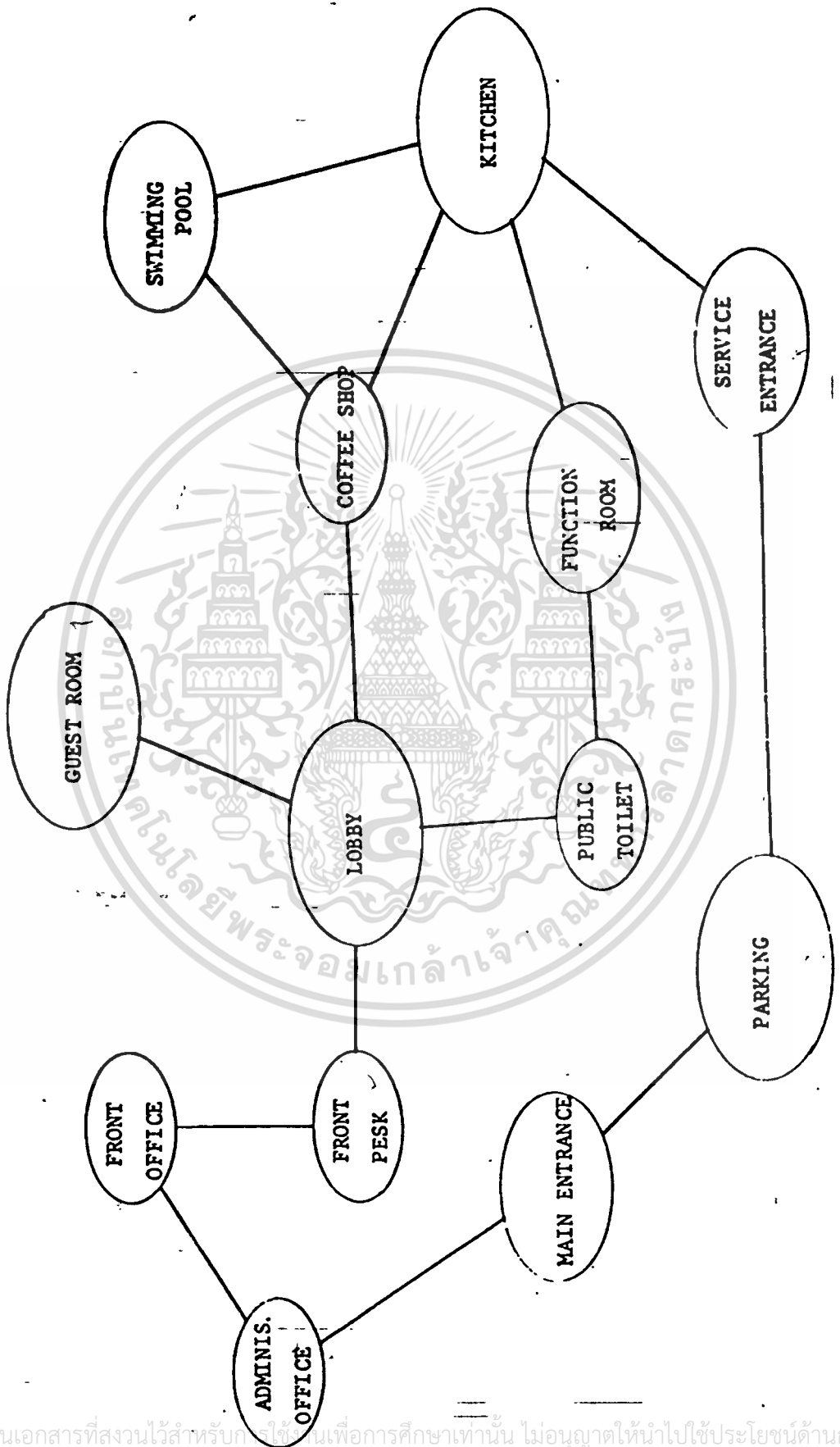
หมายเหตุ

ไม่มีการแสดงค่าความสัมพันธ์น้อย และไม่สัมพันธ์กัน

- 1 COUNTER BAR.
- 2 PANTRY
- 3 CASHIER
- 4 SEAT
- 5 SERVICE STATION
- 6 KITCHEN
- 7 TOILET

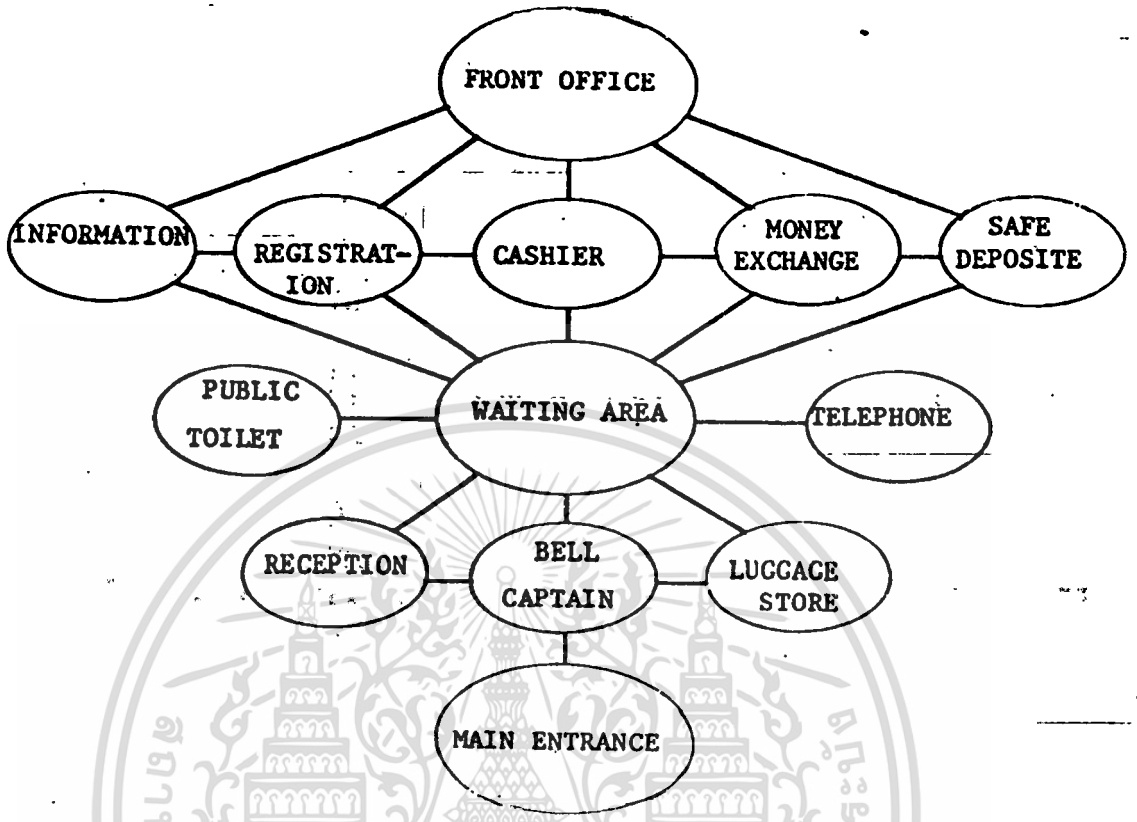
แผนภูมิที่ 4.3 แสดงการติดต่อที่มีค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในคือฟู้ดเซิร์ฟและภัตตาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

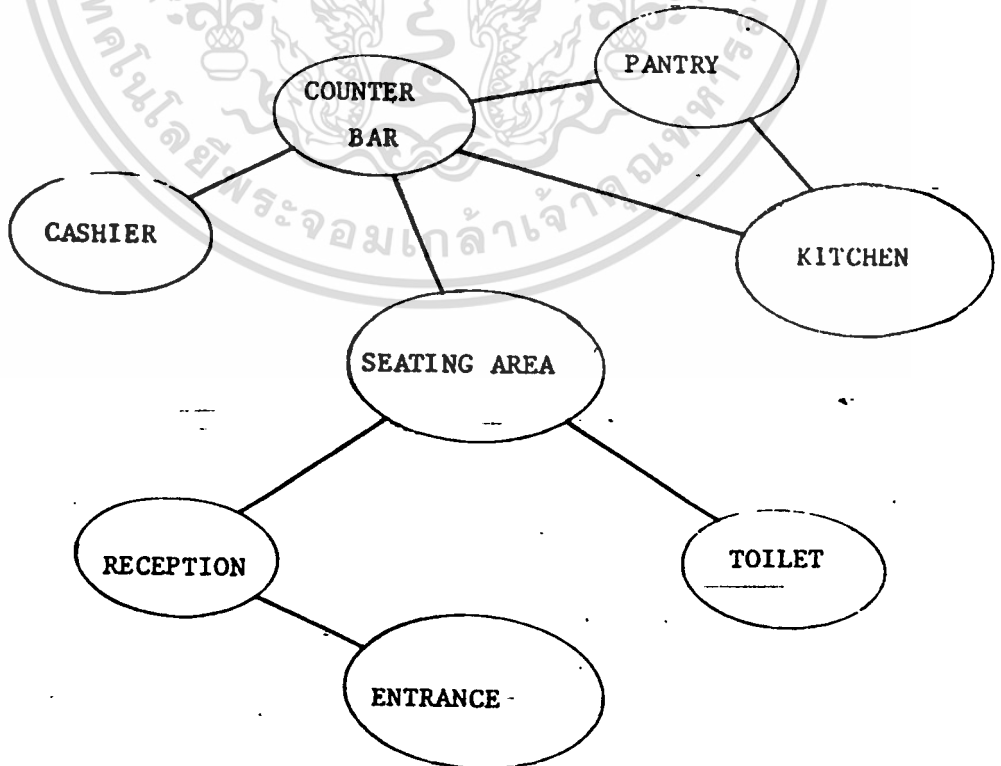

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงการจัดวางองค์ประกอบตามความสัมพันธ์ภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับผู้ใช้เท่านั้น เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

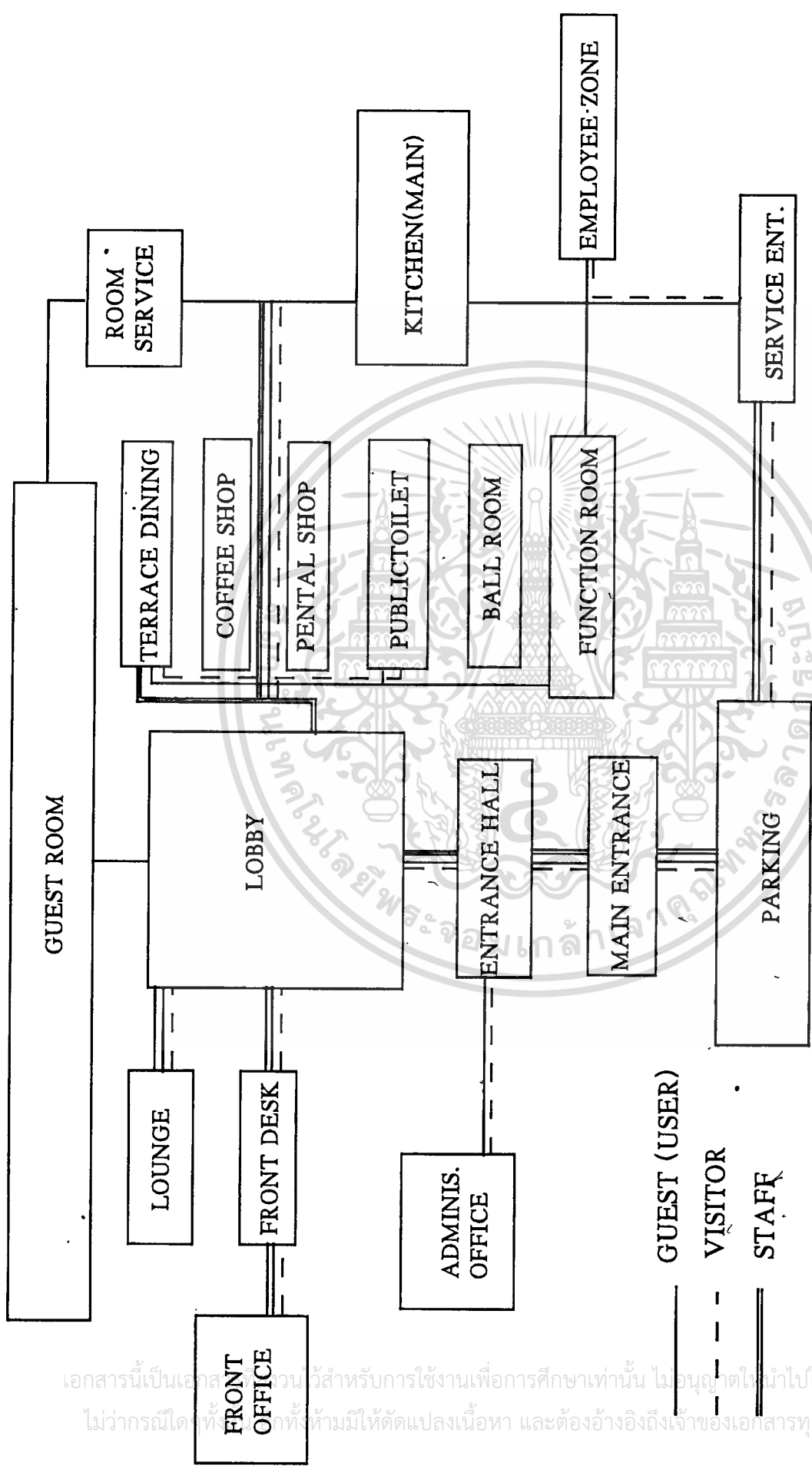
แผนภูมิที่ 4.5 แสดงการจัดวางองค์ประกอบภายในโถงหัตถคอย

แผนภูมิที่ 4.6 แสดงการจัดวางองค์ประกอบภายในค็อกเทลชี้อฟ

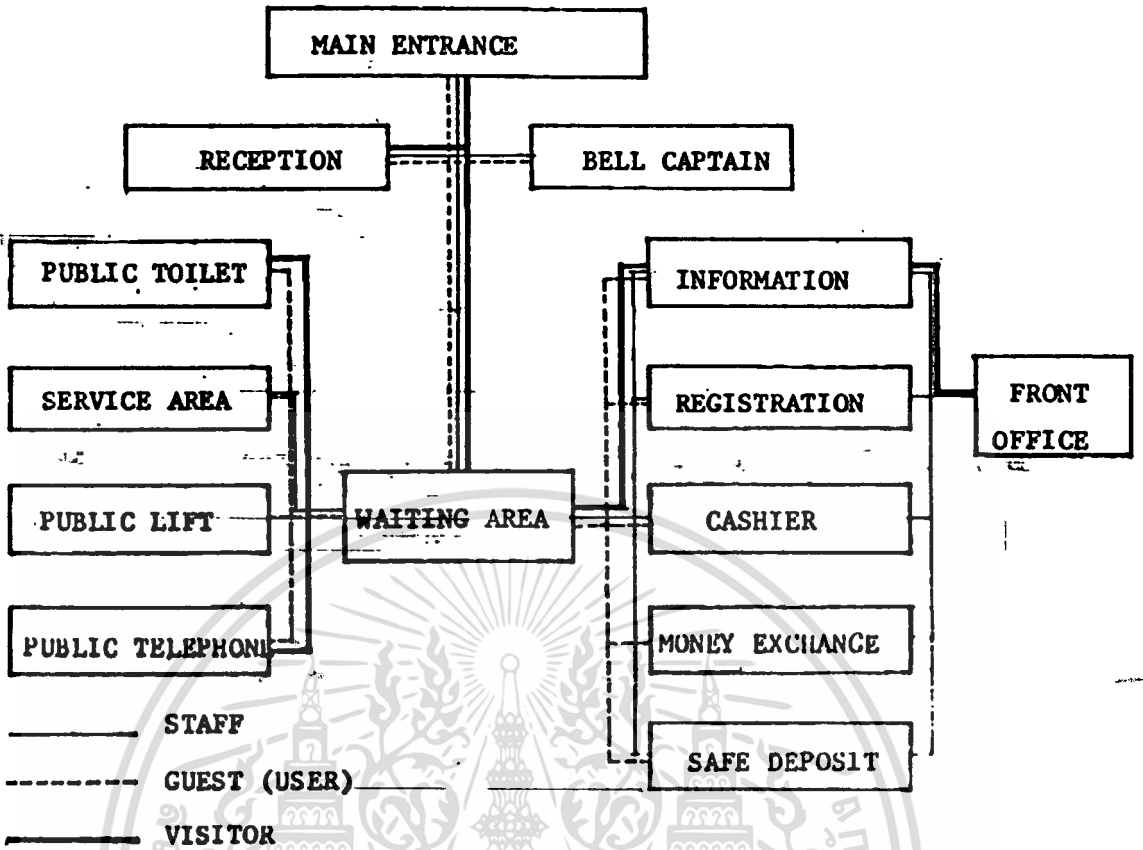
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ห้ามมิให้คัดลอก หรือเผยแพร่ข้อมูลเชิงธุรกิจ หรือข้อมูลการทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

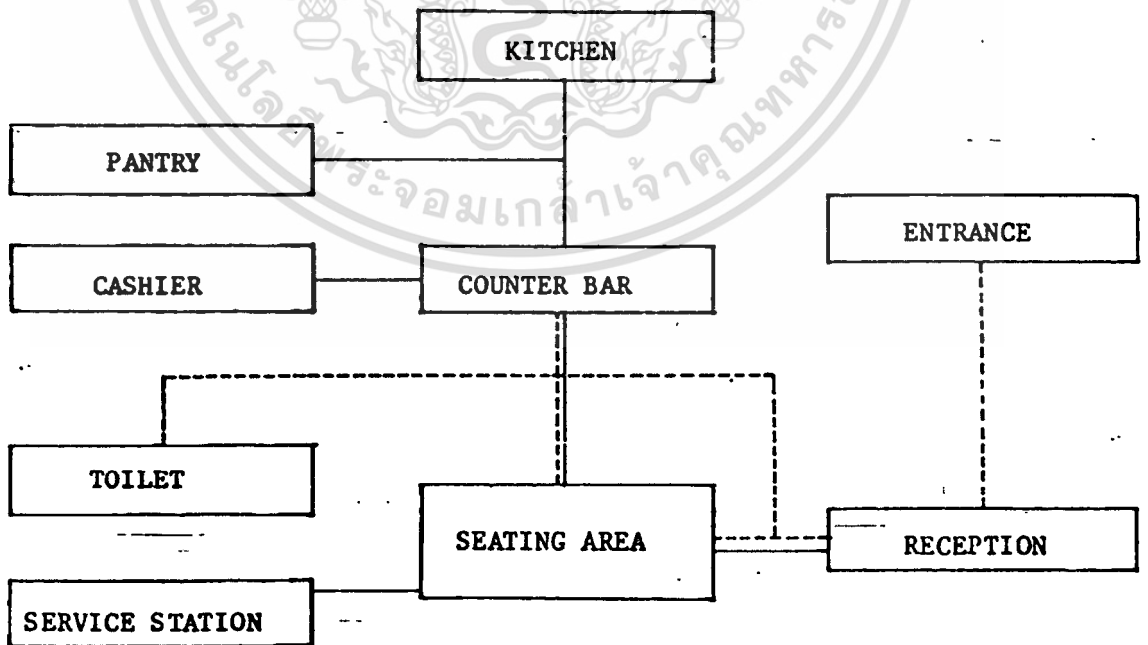

FUNCTION DIAGRAM & CIRCULATION CHART

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการจัดวางองค์ประกอบทั้งหมดตามความสัมพันธ์ภายในโครงการโรงแรมอยุธยาและเส้นทางสัญจรของผู้ใช้โครงการ

แผนภูมิที่ 4.8 แสดงการจัดวางองค์ประกอบภายในโถงพักคอย ความความสัมพันธ์ภายใน และเส้นทางสัญจรของผู้ใช้

แผนภูมิที่ 4.9 แสดงการจัดวางองค์ประกอบภายในคอฟฟี่ช็อปความสัมพันธ์ภายใน และเส้นทางสัญจรของผู้ใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5 การกำหนดตำแหน่งครุภัณฑ์

จากการกำหนดพื้นที่ในส่วนต่าง ๆ ของโครงการโรงแรมอยุธยา (ZONING) สำหรับพื้นที่ขอบเขตของวิทยาลัย คือ โถงพักคอยและคีย์ออฟฟิศจะต้องใช้ครุภัณฑ์ที่แตกต่างกันตามพฤติกรรมของผู้ใช้

1. โถงพักคอย (LOBBY)

สำหรับพื้นที่โถงพักคอยของโรงแรมอยุธยาจะแบ่งพื้นที่เป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1.1 บริเวณทางเข้า (MAIN ENTRANCE)

บริเวณนี้อาจกำหนดให้มีการปลูกต้นไม้ประดับ อาจเป็นกระถางขนาดไม่ใหญ่โต ตกแต่งบริเวณนี้ เพื่อให้เกิดความสวยงาม ไม้ที่ใช้อาจเป็น ไม้พุ่มต่าง ๆ ไม้ดอกหรือพันธุ์ไม้ไทย ให้แสดงเอกลักษณ์ของโรงแรมและแสดงถึงบรรยากาศที่เชื่อมโยงกับภายใน

การกำหนดครุภัณฑ์อาจเป็นที่วางกระถางที่ใช้ประดับด้านหน้า สำหรับบริเวณที่กำหนดทางเข้าไว้ 2 ทาง เพื่อให้สามารถเข้า-ออกได้สะดวกมากขึ้น

1.2 ที่นั่งพักคอย (SEAT AREA)

ในส่วนนี้จะกำหนดที่นั่งเป็นชุด ตั้งแต่ชุดละ 2-7 ที่นั่ง ซึ่งแตกต่างกันตามกลุ่มผู้มาใช้ ซึ่งอาจมาเพียง 2 คน หรือมาเป็นกลุ่ม

การกำหนดครุภัณฑ์ในส่วนนี้จำเป็นต้องให้ความโอเอียง และเน้นให้ดูโปร่งตา ทนทาน ความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ รวมถึง ทางสัญจรด้วย สำหรับเครื่องเรือนที่ใช้ในส่วนนี้ประกอบด้วย

- เก้าอี้โซฟา ขนาด 3 ที่นั่ง (SOFA)
- เก้าอี้อาร์มแชร์ 1 ที่นั่ง (ARM CHAIR)
- โต๊ะกลาง (COFFEE-SHOP)
- โต๊ะข้าง (SIDE TABLE)

นอกจากนี้ยังมีเครื่องเรือนอื่น ๆ ที่ใช้ประกอบ เช่น ถังขยะ แนวฉากกั้นทางเดิน รวมถึงต้นไม้ โคมไฟต่าง ๆ ที่ใช้ตั้งประดับตกแต่งให้ส่วนนี้เกิดความสวยงาม

เนื่องจากพื้นที่โถงพักคอยเปิดโล่ง สามารถมองจากชั้นบนลงมาได้ ดังนั้น การจัดแปลนของส่วนนี้จึงต้องคำนึงถึงมุมมองจากด้านบนด้วย

พื้นที่โถงพักคอยจะติดต่อกับส่วนคีย์ออฟฟิศ พื้นที่ร้านค้าให้เช่า ห้องน้ำสาธารณะ และส่วนเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์

1.3 เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ (FRONT DESK)

สำหรับส่วนนี้ใช้ติดต่อกับผู้มาใช้บริการต่าง ๆ หรือติดต่อกับโรงแรม การกำหนดตำแหน่งของเคาน์เตอร์ควรคำนึงถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- พื้นที่บริเวณด้านหน้า โดยจะต้องให้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับผู้มาติดต่อ และจะต้องเป็นจุดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเมื่อเข้ามาสู่โถง อาจใช้ป้ายบอกทางเข้ามาช่วย
- พื้นที่ด้านหลังเคาน์เตอร์ สำหรับพนักงานที่คอยให้บริการจะต้องมีความกว้างเพียงพอ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงส่วนประกอบย่อย ๆ เช่น ตำแหน่งที่วางโทรศัพท์ บริเวณที่เก็บกุญแจห้องพัก
- ความสะดวกในการเข้า-ออก ในส่วนเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการติดต่อกับสำนักงานส่วนหน้า (FRONT OFFICE)

2. คีอ啡ช็อพ (COFFEE SHOP)

สำหรับโรงแรมอุทยานแห่งนี้ของค็อ啡ช็อพจะอยู่ใกล้กับภัตตาคาร เล้าจัน โถงลิฟท์และทางเข้าออกสู่คอร์ท จึงได้เปิดโอกาสเข้าไป 2 ทาง เพื่อบริการกลุ่มลูกค้าที่มาจากส่วนต่าง ๆ ดังกล่าว สำหรับพื้นที่ภายในสามารถแบ่งเป็นส่วนต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 พื้นที่เคาน์เตอร์บริการเครื่องดื่ม (COUNTER BAR)

จะเป็นบริเวณที่มองเห็นได้ชัดเจนเมื่อเข้าสู่ค็อ啡ช็อพ ซึ่งอาจใช้เป็นจุดนัดพบหรือนั่งดื่มเครื่องดื่มโดยเฉพาะ จึงต้องมีสตัลสูงประมาณเคาน์เตอร์ ด้านในเคาน์เตอร์สามารถใช้กับอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับบาร์เทนเดอร์ ที่ใช้ในการปรุงเครื่องดื่ม เช่น ตู้แช่ ที่เก็บแล้วอาจมีชั้นสำหรับวางเหล้าไวน์ให้เห็นด้วย

2.2 พื้นที่นั่งพักคอย (WAITING AREA & LOUNGE)

บริเวณนี้ใช้สำหรับผู้ที่มานั่งพักคอย ใช้เป็นจุดนัดพบ หรือใช้เป็นบริการนั่งดื่มด้วย วัสดุภัณฑ์ที่ใช้จึงแตกต่างจากที่ใช้รับประทานอาหาร

สำหรับค็อ啡ช็อพของโครงการนี้ จะใช้วัสดุภัณฑ์ที่ใช้เป็นชุดรับแขก คือ เก้าอี้โซฟา อาร์มแชร์ โต๊ะกลาง รวมไปถึงโต๊ะข้าง เพื่อแสดงถึงการต้อนรับ สำหรับชุดที่ใช้มี 5 ชุด ชุดละ 3-5 ที่นั่ง อาจใช้พรมรองพื้นให้เกิดสัดส่วนและใช้ของประดับตกแต่งประกอบ เช่น โคมไฟตั้งโต๊ะ และมีแนวฉากกั้นให้เกิดความเป็นสัดส่วนเช่นกัน

2.3 พื้นที่นั่งรับประทานอาหาร

คือพื้นที่ส่วนใหญ่ของค็อ啡ช็อพ สำหรับผู้มาใช้บริการซึ่งจะจัดไว้เป็นชุดชุดละ 2-6 ที่นั่ง สำหรับผู้มาเป็นกลุ่ม วัสดุภัณฑ์ประกอบด้วย โต๊ะและเก้าอี้รับประทานอาหารทั้งแบบลอยตัวและแบบที่เป็นตู้ที่ที่นั่ง หรือใช้ทั้ง 2 แบบ ประกอบกัน

ส่วนประกอบอื่น ๆ ที่ใช้คือ แนวฉากกั้นที่ทำให้เกิดสัดส่วน ซึ่งอาจทำเป็นลักษณะต่าง ๆ กัน

ในการกำหนดพื้นที่ให้แตกต่างกันเพื่อเน้นให้เกิดความเป็นสัดส่วน รวมทั้งมุมมองทัศนียภาพภายนอก โดยเฉพาะจากทะเลสาบเทียม อาจกำหนดได้ด้วยการใช้วัสดุที่แตกต่างกันหรือการยกกระดานพื้นตามลำดับ

2.4 พื้นที่สำหรับเคาน์เตอร์บริการ (SERVICE BAR & SERVICE STATION)

สำหรับเคาน์เตอร์บริการจะใช้เป็นจุดรับไปส่งอาหารจากพนักงานและไปส่งครัว เมื่อทำเสร็จก็จะจ่ายอาหารให้พนักงานนำไปเสิร์ฟ จึงต้องเป็นอยู่ใกล้กับครัว แคชเชียร์ในส่วนนี้จะมีพนักงานเก็บเงิน (CASHIER) ประจำเคาน์เตอร์ โดยที่เขียนใบเสร็จผ่านพนักงานเสิร์ฟไปรับเงินจากลูกค้า มาส่งกลับคืนในจุดนี้

สำหรับ SERVICE STATION จะใช้เป็นที่พักอาหาร สำหรับนำมาบริการตามจุดต่าง ๆ ภายในค็อนเฟ็ช็อง ซึ่งต้องห่างจาก SERVICE BARพอสมควร เพื่ออำนวยความสะดวกในการเสิร์ฟอาหาร ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งค็อนเฟ็ช็องแห่งนี้จะมี SERVICE STATION 2 จุด

2.5 ห้องน้ำ (TOILET)

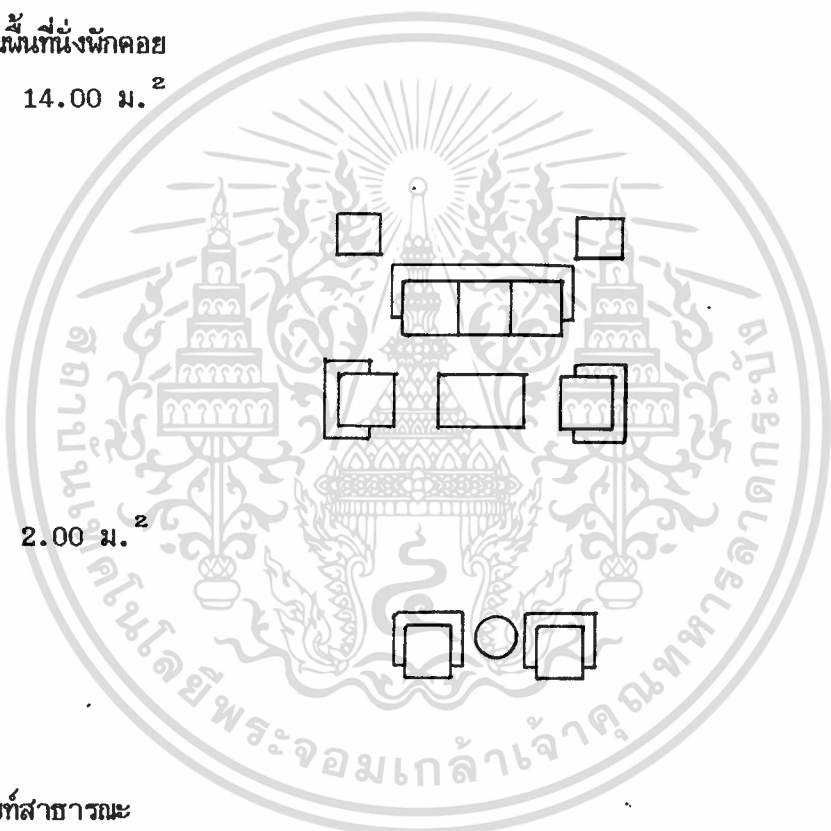
สำหรับพื้นที่ส่วนนี้ จะต้องสังเกตเห็นได้ชัดเจน แต่ทั้งนี้ต้องให้เกิดความมิดชิดด้วย อาจใช้ป้ายบอกทาง และใช้การลดระดับช่วยทำให้เกิดลักษณะดังกล่าว

ห้องน้ำนี้จะแบ่งสำหรับชายและหญิง โดยแยกทางเข้าด้านหน้า สำหรับภายในจะมีส่วนอ่างล้างหน้า โถปัสสาวะ และห้องส้วมตามลักษณะการใช้งาน โดยใช้สัญลักษณ์ตามมาตรฐานสากล

- 1. เคาน์เตอร์บริการส่วนหน้า
11.25 ม.²

- 2. บริเวณที่นั่งพักผ่อน
14.00 ม.²

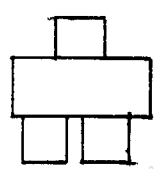

2.00 ม.²

- 3. โถงลิฟท์สาธารณะ
3.75 ม.²

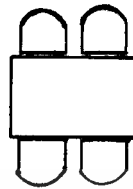

- 4. ส่วนติดต่อบริการกรุ๊ปทัวร์
2.25 ม.²

1. บริเวณที่นั่ง

2.80 ม.²

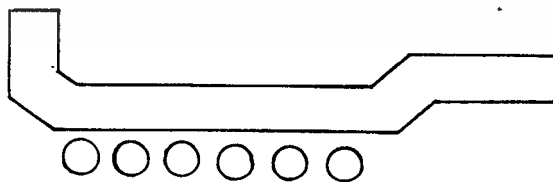

2.25 ม.²

1.92 ม.²

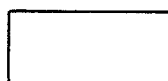
2. เคาน์เตอร์บริการเครื่องดื่ม

8.10 ม.²

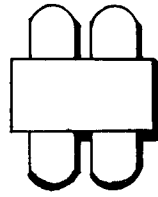
3. เคาน์เตอร์บริการอาหาร

2.60 ม.²

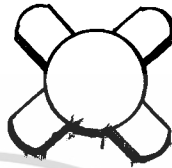

1. บริเวณที่นั่ง

2.52 ม.²

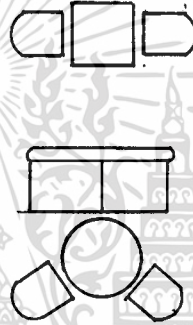

2.25 ม.²

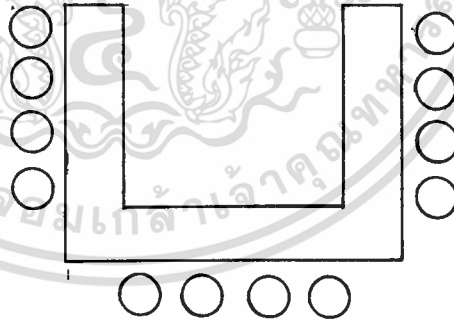
1.12 ม.²

2.16 ม.²

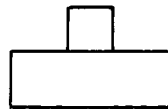
2. เคาน์เตอร์บริการเครื่องดื่มและอาหาร

15.2 ม.²

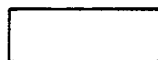
3. เคาน์เตอร์บริการอาหาร

2.25 ม.²

4. สถานที่บริการ

0.90 ม.²

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 แนวความคิดในการออกแบบ

เนื่องจาก โรงแรมอสุภษาสปอร์ตคลับตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมศิลปวัฒนธรรมเฉพาะตัว ดังนั้น จึงได้นำเอาลักษณะเด่นดังกล่าวเข้ามาประยุกต์ใช้ในการออกแบบตกแต่งภายในอาคาร ตามส่วนต่าง ๆ ดังนี้

๕.1.1 โถงพักคอย (LOBBY)

นำเอาลักษณะทางสถาปัตยกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยา

- บัว เป็นส่วนประกอบในสถาปัตยกรรมไทย ซึ่งมีผู้รวบรวมชื่อต่าง ๆ กันไปประมาณ 20 ชื่อ และบัวเหล่านี้ จะมีประโยชน์ใช้สอยต่างกันไป และชื่อต่าง ๆ จะเรียกตามหน้าที่และตำแหน่งที่ใช้ของบัวแต่ละชนิด ดังนี้คือ

บัวคว่ำ บัวหงาย บัวสวนหงาย บัวสวนคว่ำ บัวหลังเจียด บัวพันธุ์ยักษ์ บัวลูกแก้ว บัวปากฐาน บัวปากปลิง บัวแดง บัวเกษร บัวกลีบขนุน บัวกระจับหรือบัวคอเสื้อ บัวกลุ่ม บัวกาบปลี บัวถลา บัวเชิง บัวกนก บัวกระจับ และบัวหัวเสา

- บัวหัวเสา คือบัวที่ใช้ประดับตกแต่งส่วนบนสุดหรือปลายสุดของเสา โดยมักจะทำเป็นลักษณะกลีบบัวล้อมรอบหัวเสา หรือประดับส่วนด้านนอกของเสาประดับอาคารส่วนที่อยู่ด้านนอกของผนัง

สำหรับบัวหัวเสาที่ตัดแปลงนำมาใช้นั้น มาจากวัดนครหลวง เป็นลักษณะบัวปากฐานส่วนล่างเป็นควมกลมวัดรอบเสา เป็นศิลปะที่เลียนแบบปราสาทนครพนมในเขมร โดยนำมาใช้กับเสาภายในบริเวณโถงพักคอย

- การย่อมุม หรือย่อมุมไม้ คือการแตกมุมทั้งสี่ของผนังสี่เหลี่ยมจัตุรัสออกแบบมุมย่อย หากแตกมุมใหญ่แต่ละมุมออกเป็น 3 มุมย่อย เมื่อรวมมุมทั้งหมดก็จะเป็นมุมย่อยสิบสองมุม เรียกว่า "ย่อมุมไม้สิบสอง หรือย่อมุมสิบสอง"

การนำเอาลักษณะย่อมุมมาใช้ภายในโถงพักคอย โดยนำมาใช้ในส่วนของเคาน์เตอร์บริการส่วนหน้า ฝ้าเพดาน ผนัง และแนวระเบียงต้นไม้

- เพดาน ในพระอุโบสถ วัดกษัตราธิราช ซึ่งมีการออกแบบทั้งดงาม มีการแบ่งเป็นช่องลาย มีดาวเพดานประดับอย่างงดงาม

- ช่องลม ด้านบนประตูทางเข้าพระอุโบสถวัดนครหลวง ซึ่งเป็นหน้าจั่วสามเหลี่ยม มีเสากลมฝังในผนังรับทั้ง 2 ข้าง นำมาใช้ในบริเวณหน้าเคาน์เตอร์ส่วนบน และด้านหลังของเคาน์เตอร์ส่วนหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- หน้าบัน ทางด้านหน้าทางขึ้นปราสาทนครหลวง นำมาใช้ในส่วนของราวระเบียงส่วนของเพอร์นิเจอร์ลอยตัว เช่น โต๊ะข้าง คอนโซล นอกจากนี้ยังนำเอาลักษณะที่เป็นศิลปะไทย เข้ามาใช้ประดับตกแต่งตามจุดต่าง ๆ เช่น กระจ่างต้นไม้ ประติมากรรมดินเผาซุ้มหน้าบันทางเข้า โคมไฟอิงกลับลวดลายผ้าบุ ภาพเขียนประดับฝาผนัง ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความสวยงาม และความเหมาะสมในการนำมาใช้ควบคู่กันไป

5.1.2. คีอ啡ชอป (COFFEE SHOP)

แนวความคิดในการออกแบบได้มาจากการลักษณะแนวการตกแต่งจากศูนย์ประวัติศาสตร์ จังหวัดอยุธยาที่มีแนวการตกแต่งที่เรียบง่าย มีความเป็นสากลโดยมีศิลปะของอยุธยา มาจัดวางองค์ประกอบเข้าด้วยกัน ในตำแหน่งที่เหมาะสมทำให้ศูนย์ประวัติศาสตร์ เป็นสถาปัตยกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอยุธยา รวมถึงความเป็นมาตรฐานสากล ในเรื่องของการตกแต่งสถานที่ ระบบภายในอาคาร การใช้วัสดุในการตกแต่ง รวมทั้งการจัดวางผังจากแนวความคิดดังกล่าว จึงได้นำเอาลักษณะสถาปัตยกรรมภายนอก และภายใน เข้ามาร่วมใช้ในการออกแบบครั้งนี้

- ช่องแสง ได้ถูกนำมาใช้ในการออกแบบในส่วนของเคาร์เตอร์บาร์ และในส่วนของผนัง โดยทำเป็นรูปแบบ เรียบ ๆ ในช่องผังกระจกเงา รวมทั้งในส่วนของเวทีด้านหน้า และส่วนของเก้าอี้บริเวณที่นั่งด้านหลัง ในส่วนที่เป็นแผงหวาย

3. ภัตตาคารกลางแจ้ง (TERRACE DINING AREA)

แนวความคิดในการออกแบบ เกิดจากการวางผังของโรงแรมที่กำหนดให้ภัตตาคารกลางแจ้งนี้ อยู่เชื่อมติดกับทะเลสาบธรรมชวติ ทำให้สามารถเห็นทัศนียภาพบริเวณแม่น้ำได้ จึงได้สร้างบรรยากาศของภัตตาคาร ให้เป็นเสมือนบ้านเรือนของผู้คนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ ซึ่งเป็นมุมหนึ่งของสังคมเมืองอยุธยา

จากแนวความคิดดังกล่าว ชีวิตของชาวบ้านในสมัยนั้นมีความใกล้ชิดผูกพันกับวัด ดังนั้นจึงได้นำเอาสถาปัตยกรรมทางด้านที่พิกอาศัย และสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาแม่น้ำ ซึ่งเป็นมุมหนึ่งของสังคมเมืองอยุธยา

- เรือนไทยริมน้ำในสมัยอยุธยา ได้ถูกนำมาใช้ในส่วนเคาร์เตอร์บาร์ โดยนำรูปแบบของหลังคา เรือนไทย การใช้ไม้ค้ำแขวงหลังคา ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของเรือนไทยสมัยอยุธยา การนำลวดลายไม้ฉลุมาใช้บริเวณเชิงชาย และการนำราวลูกกรงจากวัดมาใช้ในส่วนบนของเคาร์เตอร์บาร์ และนำมาใช้ในส่วนของราวระเบียงด้วย

- รูปแบบของผนัง เรือนไทย ได้ถูกนำมาใช้ในส่วนแผงกันข้างเสา โดยทำเป็นกรอบลูกกรงตีซี่สลักกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส และด้านบนของแผงเสา ได้ตีเป็นชายคา มีปีกไม้รับเสาเป็นช่วง ๆ ไม้ค้ำไม้ค้ำคาน้ำไม้ระแนงขนาด 8/2" x 2"

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- รวาระเบียงวัด ได้ถูกนำมาใช้ในส่วนของเก้าอี้และโซฟาขาว และโต๊ะทานอาหาร โดยนำรูปฟอร์มของช่องระเบียงมาใช้ออกแบบ โดยเจาะเป็นช่องโปร่ง โดยมีเส้นเหล็กตีไขว้กัน นอกจากนี้ ก็นำเอาของตกแต่งที่มีลักษณะเป็นศิลปะไทยมาใช้ประดับตกแต่งตามจุดต่าง ๆ ด้วยกัน เช่น ส่วนของกระถางต้นไม้ ร่ม โคมไฟ ประติมากรรมตั้ง
- ลอนหลังคา ได้ถูกนำมาใช้ในการออกแบบพื้นเฉลียงด้านนอก โดยการปูกระเบื้องดินเผาสลับกับหินล้างในแนวแผงเป็นช่วง ๆ ไป

4. ห้องพัก (GUEST ROOM)

แนวความคิดในการออกแบบห้องพักในสมัยอยุธยาแบ่งเป็น 4 ชุด คือ

- 4.1 สมัยอยุธยาตอนต้น
- 4.2 สมัยอยุธยาตอนกลาง
- 4.3 สมัยอยุธยาตอนปลาย
- 4.4 สมัยอยุธยาสุพรรณโกลินทร์

ห้องพักแบบ TWIN BEDROOM ได้ตกแต่งในสมัยอยุธยาตอนต้น ซึ่งศิลปะที่เห็นได้ชัดในสมัยนี้ ได้รับอิทธิพลมาจากขอม เป็นส่วนมาก โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมปราสาท

- พระปราสาทวัดมหาไชยสวรรค์ จะมีลักษณะทรวดทรงสูงกว่าขอม มีการทำย่อมุมมากกว่าของขอม ได้ถูกคัดแปลงนำมาใช้ในส่วนของหัวเตียงและส่วนของโต๊ะแต่งตัว โต๊ะวางทีวี

ห้องพักแบบ SUIT ROOM ได้ตกแต่งในสมัยอยุธยาตอนกลางรูปแบบของศิลปะในสมัยนี้ที่เห็นได้ชัดคือ รูปแบบสุโขทัยนิยมทำเจดีย์เป็นองค์ระฆังคว่ำบนฐานแปดเหลี่ยมซ้อนบนฐาน และเหลี่ยม

- เจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคล จะมีลักษณะเฉพาะคือจะสร้างมั้งงักเป็นฐานแปดเหลี่ยมและเพิ่มเสาหรือเสาลูกมะหวดแล้วจึงก่อเป็นปล้อง โฉน ได้ถูกนำมาใช้ในการออกแบบส่วนของโต๊ะข้างเตียง โต๊ะกลาง โต๊ะข้าง โต๊ะแต่งตัว

- ส่วนยอดเจดีย์ได้นำมาใช้ออกแบบในส่วนของหัวเตียง โคมไฟ และขาของเก้าอี้ท้าวแหงโซฟา และตู้วาง T.V แบบเคลื่อนได้ ส่วนประกอบในการตกแต่งของประดับในจุดต่าง ๆ เช่น โคมไฟ ประติมากรรมตั้ง ภาพแขวน

- ห้องพักแบบ JUNIOR SUIT ได้ตกแต่งในสมัยอยุธยาตอนปลายรูปแบบศิลปะที่เห็นได้ชัดคือ การสร้างเจดีย์แบบขอมชั้นใหม่ เช่นที่วัดไชยวัฒนาราม นิยมสร้างเจดีย์ย่อมุมหรือเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง เช่น ที่เจดีย์ศรีสุริโยทัย รวมทั้งการเจาะช่องประตูด้านหน้าเป็น 3 บาน บานกลางเป็นบานขนาดใหญ่มีซุ้มทรงมณฑป บานข้างเป็นบานขนาดเล็กมีซุ้มเป็นบันแถลง

- เจดีย์ศรีสุริโยทัย จะมีลักษณะของการย่อมุมสิบสองดังนั้นจึงได้นำมาใช้ในการออกแบบส่วนของหัวเตียง โต๊ะแต่งตัว ตู้ทีวี สตุล โต๊ะข้าง โคมไฟ อาร์มแชร์

- ห้องพักแบบ EXECUTIVE SUIT ได้ตกแต่งในสมัยอยุธยาสุพรรณโกลินทร์รูปแบบ

แบบที่เห็นได้ชัดในชุดนี้คือ การยึดถือโครงสร้างของฐานเป็นรูปแบบทองสำเภา ตกแต่งข้างเสา ด้วยบัวปลายเสา และบัวคอเสื้อ บิดทองประดับกระจก ตกแต่งคันทวยรับชายด้วยไม้จำหลักลายมีเถาวัลย์บุรณะ โครงร่างเดิม แต่ตกแต่งด้วยลักษณะลวดลายแบบรัตนโกสินทร์ บุรณะขึ้นใหม่โดยอาศัยโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ของพระอารามนั้นเป็นเกณฑ์

- บัวคอเสื้อ ได้ถูกนำมาใช้ในอาคารออกแบบในส่วนหัวเตียง โต๊ะแต่งตัว โต๊ะกลาง โต๊ะข้างสตูล ส่วนของเคาร์เตอร์บาร์ และในส่วนของแผงกันห้อง

5.2 รายละเอียดการออกแบบ

รายละเอียดการออกแบบจะกล่าวโดยสรุปการเลือกใช้วัสดุที่ออกแบบ ดังนี้

1. โถงพักคอย (LOBBY)

พื้น ใช้หินอ่อนเป็นหลัก มีการใช้หินขัดรวมกันบ้าง เพื่อเสริมค่าของหินอ่อนให้มากขึ้น โดยใช้เงินเป็นแนวเส้นรอบกระถางล้อม

ผนัง ทางเข้าเป็นกระจกโปร่งใสตลอดแนว ราวจับทองเหลือง ตลอดแนวกระจกฉีดซิลิโคนยึดติดกัน บริเวณผนังฝั่งตรงข้ามเคาร์เตอร์บริการส่วนหน้าติดด้วยประติมากรรมเผาซุ้มหน้าชน 2 ชิ้นส่วน

บันได ไม้สักทาสีธรรมชาติ ลูกกรงเป็นไม้ฉลุลาย

เพดาน มีการเล่นระดับเพื่อให้เพดานดูสูงขึ้น มีความเด่น โดยการเจาะช่องล้อมุม โดยการใช้ไม้สักและไม้ฉลุสักมาทำค้ำรอบเพดาน ตรงกลางติดไฟฝัง บริเวณรอบนอกฝ้าติดไฟตามแนวโดยรอบ

เครื่องเรือน ส่วนใหญ่ใช้ไม้สัก ฝ้าฝ้าเพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ในตัวจังหวัด

- โขงไฟ ทำโครงบุนวมด้วยฝ้าฝ้าสีอ่อน ขาไม้สัก

- เก้าอี้เท้าแขน โครงไม้สักทาสีธรรมชาติบุนวมหุ้มฝ้าฝ้าสีเข้ม

- โต๊ะกลาง โครงไม้สักทาสีโอ๊คเข้ม หน้าโต๊ะกระจกใส

- โต๊ะข้าง โครงไม้สักทาสีโอ๊คเข้ม หน้าโต๊ะกระจกใส

- เคาร์เตอร์บริการส่วนหน้า โครงไม้สักกรุไม้ฉลุสัก เติมน้ำล้อมุมรอบเคาร์เตอร์ส่วนบนเคาร์เตอร์ทำเป็นจั่วสามเหลี่ยมรับด้วยเสาล้อมุมไม้ฉลุสอง

- กระจกตันไม้ เป็นกระจกตันเผาสีอูจินเผา

- บริเวณวางกระถางหินอ่อนปลูกต้นไม้ เป็นวางกระถางล้อมุมไม้ฉลุสองทั้ง 4 มุม มีเสาไม้สักจริง 4 ต้น ด้านบนเป็นหัวเปิดตรงแท่นกลางยกแท่นให้สูงขึ้นอีกระดับเป็นหินอ่อนตรงกลางจัดด้วยไม้ดอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ส่วนคือ啡ช็อป (COFFEE SHOP)

พื้น ใช้กระเบื้องเซรามิคผิวมันสีเขียวอมเทาตัดกับแนวหินขัดครึ่งวงกลมสีเข้ม พื้นริมเวทีไม้ปาร์เก้ พื้นเวทีด้านบนปูพรมอัดสีน้ำตาลอ่อน

ผนังด้านใน เป็นผนังโครงไม้อัดทึบ ไม้อัดสีทึบเป็นกล่อง โฉนดฝ้าไฟตามแนว ติดไฟถึงทุกช่วงเสา ด้านในผนังเดินกรอบเฟรมไม้ขนาด $1/2" \times 3"$ ด้านบนกรอบเฟรมบุฟองยางหนา $1"$ หุ้มผ้าไหมสีโอโรส ด้านล่างกรอบเฟรมทึบกระจกเงาชาดำหนา $3"$ 2 ทูม ติดผ้าม่านสีน้ำตาลอ่อน

ผนังเสา ด้านบนหัวเสาเป็นฐานคิ้วไม้รับเสาช่วงต่อเสาทำเป็นร่องเสาแยกจากบัวเสา 15 ซม. ส่วนที่แยกจากเสาเป็นเสาเรียบทาสีขาวติดไฟถึง 4 มุม ช่วงฐานรับเสาสูง 1 เมตร ทึบทึบสีเข้ม

เครื่องเรือน เก้าอี้รับประทานอาหารเป็นเก้าอี้โครงไม้สีทาสีไม้ธรรมชาติผนัง หลังเป็นแผ่นทาสีลายดาวรังสีเหลี่ยมจัตุรัส เบาะนั่งฟองขาวหุ้มผ้าบุสีเทาอ่อนบุททางอาหารฐานโครงไม้อัดทึบ ไม้อัดสีด้านบนฟองขาวหนา $3"$ หุ้มผ้าบุสีเทาอ่อน

โต๊ะทางอาหาร ท็อปทึบไม้สีทาสีขนาด $1" \times 2"$ ด้านบนทึบฟอว์ไมท์ ขาโต๊ะกลม โครงไม้อัดทึบ ไม้อัดสีด้านนอก ใต้ฐานเดินคิ้วบัวรอบ

เคาน์เตอร์บริการเครื่องดื่ม หน้าเคาน์เตอร์ทึบกระจกเงาสีชาดำเดินคิ้ววัดรอบเคาน์เตอร์ ท็อปทึบทึบทึบ ใต้คิ้วหน้าบานไม้อัดสีติดปุ่มมอสสีเหลี่ยมจัตุรัส ทาสีไม้ธรรมชาติ ที่พักเท้ารายทองเหลืองขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง $1 \frac{1}{2}$ นิ้ว ส่วนหน้าเคาน์เตอร์ด้านบนหน้าบานไม้อัดสีทำเป็นช่องกรอบสีเหลี่ยมจัตุรัสฝังกระจกเงา ภายในส่วนที่อยู่ใต้คิ้ววัดด้วยแผ่นฟอว์ไมท์สีขาว ด้านหลังเคาน์เตอร์ตรงกลางเป็นชั้นกระจกใสหนา 2 ทูม ติดปุ่มปรับระดับด้านบนผนังไฟฟลูออเรสเซนต์ ขนาด 120 วัตต์ ด้านข้างทั้ง 2 ทำเป็นช่องเก็บเหล่าและไวน์เป็นโครงไม้สีทาสีจริงหนา $1/2"$ ใต้เป็นแนวทึบสลับกันเป็นช่องสีเหลี่ยมขนมเปียกปูน

สตูล โครงไม้สีทาสีกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง $1 \frac{1}{2}"$ ปลายขาเรียว $1"$ เบาะฟองขาวหุ้มผ้าบุสีโอโรส ผนังหลังเป็นแผ่นทาสีลายดาวรังสีเหลี่ยมจัตุรัส

แท่นตั้งกระถางต้นไม้ ท็อปบนกระจกใสหน้า $2 \frac{1}{2}$ ทูม วางบนฐานวงกลม โครงไม้สีทาสีจริง แกนกลางโครงไม้อัดทึบรับด้วยเสากลมกลึง 4 ต้นขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง $2"$ ตั้งบนฐานวงกลมแผ่นไม้สีทาสีจริง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.80 เมตร ด้านล่างติดขาของเหลือง

3. ส่วนภัตตาคาร (TERRACE DINING AREA)

พื้น ใช้กระเบื้องดินเผาปูในแนวทึบสลับกับแนวหินล้าง เพื่อให้มีลักษณะของความเป็นพื้นบ้านชนบทมากขึ้น ส่วนที่เป็นที่นั่งแบบชุดละ 2 ที่ และ 4 ที่

ผนัง เสาทาสีขาว กลางห้องติดไฟผนังทุกช่วงเสา ส่วนที่เป็นผนังข้างเสาเป็นผนังไม้ขัดและรูปสีเหลี่ยมจัตุรัส ทาสีไม้ธรรมชาติ

เพดาน ส่วนด้านในช่วงเสาตีเป็นไม้ระแนง ขนาด $1/2" \times 2"$ ตลอดฝั่งไฟตามแนว

เครื่องเรือน แก้อีสวนรับประทานอาหาร เป็นแก้อีสวนโครงเหล็กแผ่นสีขาว รวมทั้งโต๊ะทานอาหาร และบุชยาว ซึ่งสามารถเคลื่อนย้ายได้ พื้นนั่งบุฟองยางหุ้มทับด้วยผ้าฝ้ายทอมือสามารถถอดออกได้

โต๊ะทานอาหาร ทั้งโครงทำด้วยเหล็กแผ่นสีขาว ส่วนที่อุปฝั่งกระจก ขนาด 3 หุน หุ้มด้วยผ้าด้านนอก

เคอร์เตอร์บริการเครื่องดื่ม โครงไม้สักกรุไม้อัดทำด้วยประดับ ส่วนที่เป็นซุ้มเป็นโครงไม้จริงตีเป็นลูกกรง ส่วนที่อุปกรุกรานิต หลังคาบุด้วยกระเบื้องดินเผาสีเขียวขอบเชิงชาย ไม้สักกลุกลายติดข้างเม็ดที่ขอบเชิงชายทั้ง 2 ข้าง ส่วนสตุลโครงเหล็กกลมด้านล่างเชิงชายตีไม้ระแนง ขนาด 1/2" x 2" เบาะบุฟองยางหุ้มผ้าฝ้าย สามารถถอดออกได้ ที่วางเท้าทำจากแสตนเลส หน้าเคอร์เตอร์ไม้สักเดินตัวรอบเคอร์เตอร์

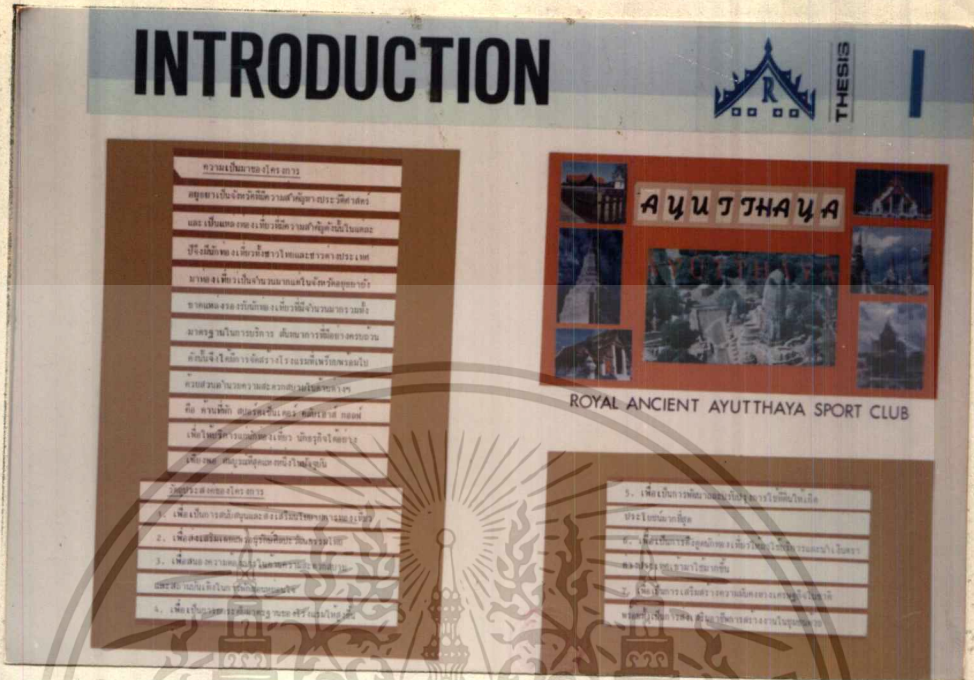
ร่ม เสวร่วมขาไม้กลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 1/2" ส่วนที่เป็นร่มเป็นผ้าด้ายดิบสีเนื้อ ชายร่มตามแบบมีหูห้อยระย้าที่ชายร่ม

แท่นควมรุม ซีเมนต์หล่อ ขนาด 8" x 8" ฐานเป็นแผ่นเหล็กหนา 3 หุน ทาสีขาว ตรงกลางเจาะเป็นช่องวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ขนาด 2" สูง 0.40 เมตร

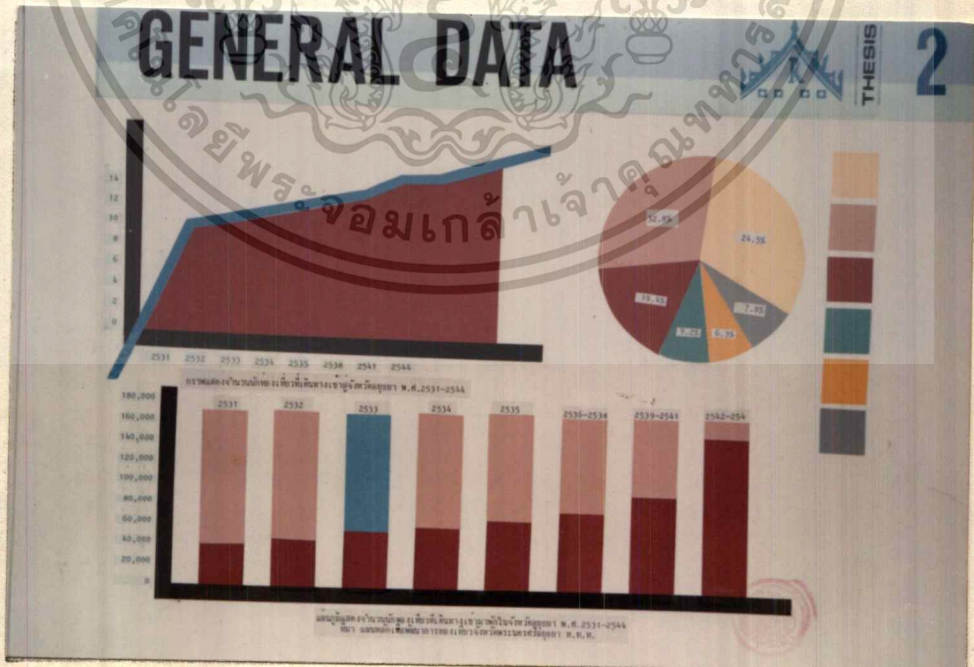
ราวระเบียบด้านนอก ระเบียบไม้สักจริงทาสีขาว หัวเม็ดเป็นเสาไม้กลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ขนาด 6" ส่วนที่เป็นลูกกรงไม้ซี่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 1/2"

เสาไฟ เสาเหล็กด้านในกลางฐานขนาด 3" x 3" ปลายยอดเสาเรียวขนาด 1" ที่ปลายเสาติดแผงไม้เหลี่ยมคันทวยทั้ง 4 ด้าน ห้อยโคมไฟกลมอิฐกลับ เสาทาสีแดงอิฐ

5.3 ภาพถ่ายผลงานการออกแบบ

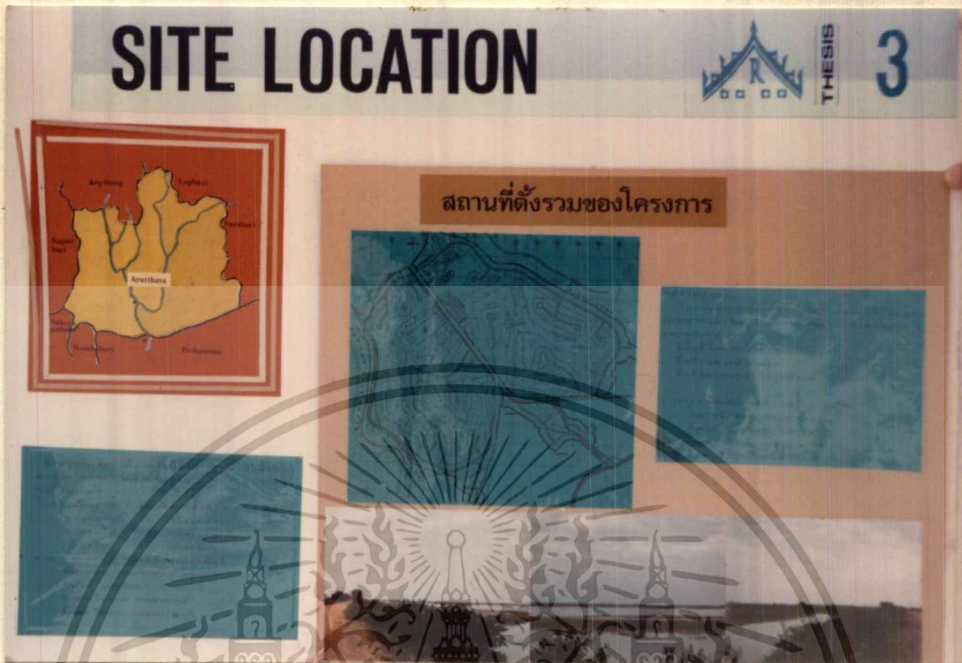

ภาพที่ 1 บทนำ, เหตุผลและวัตถุประสงค์ของโครงการ

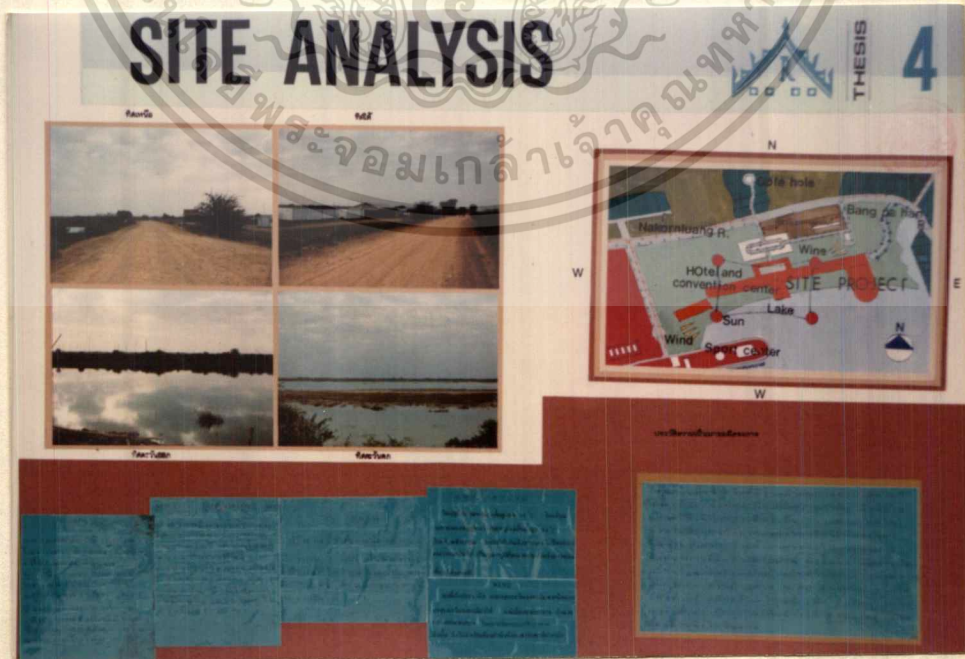

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงจำนวนนักท่องเที่ยว

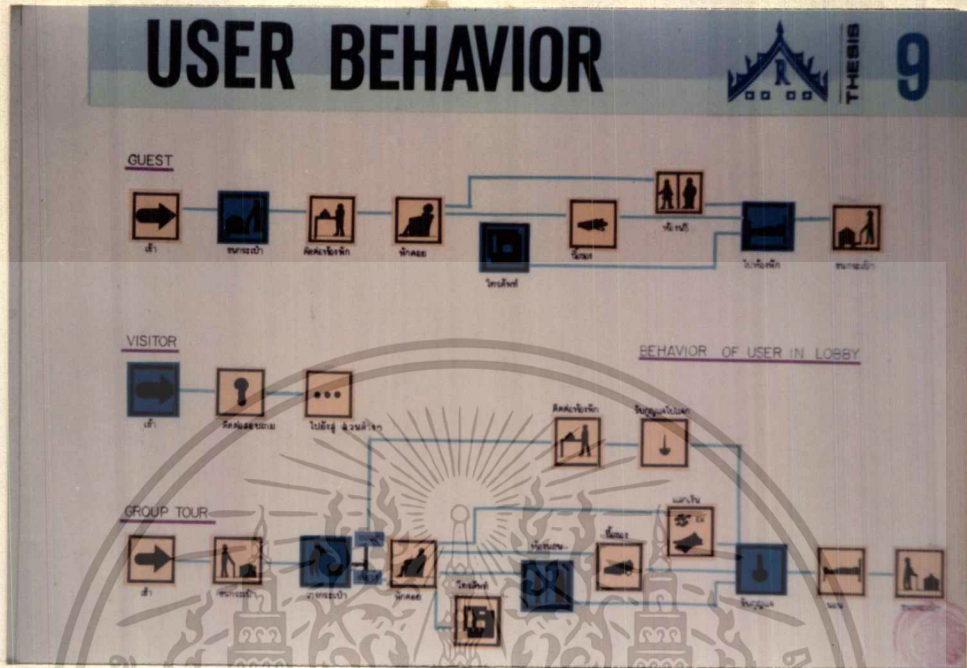
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

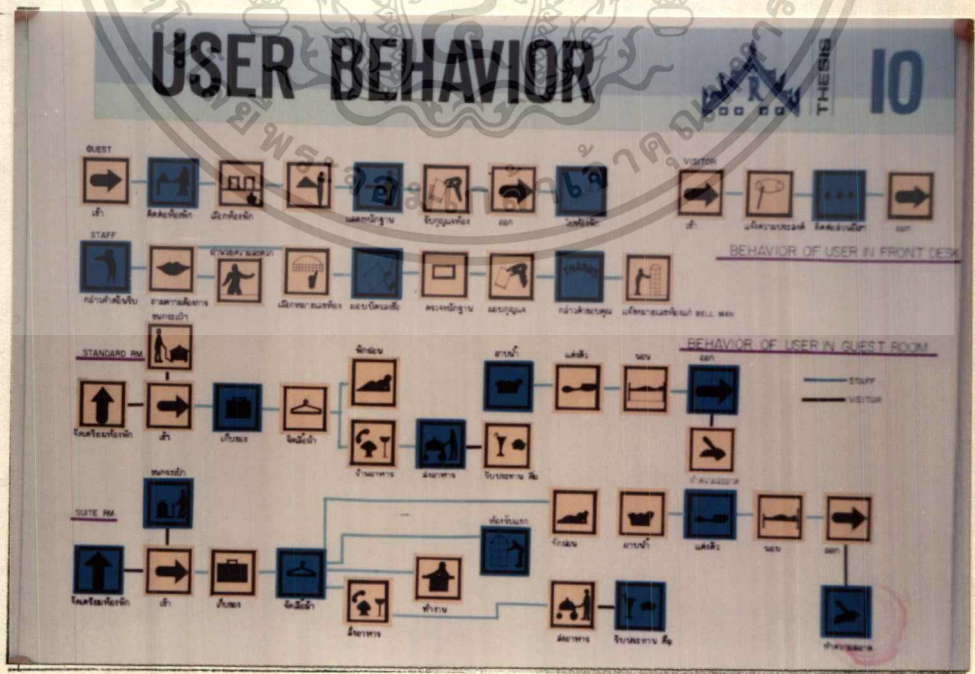
ภาพที่ 3 สถานที่ตั้งรวมของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ 4 ในการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการของท่านนั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

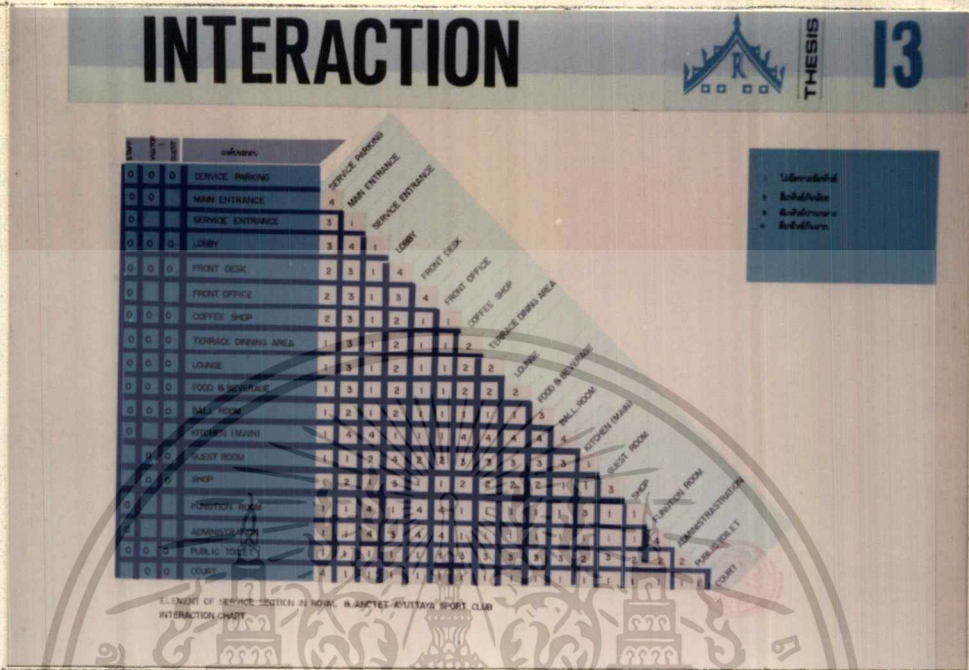

ภาพที่ 9 แสดงพฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร

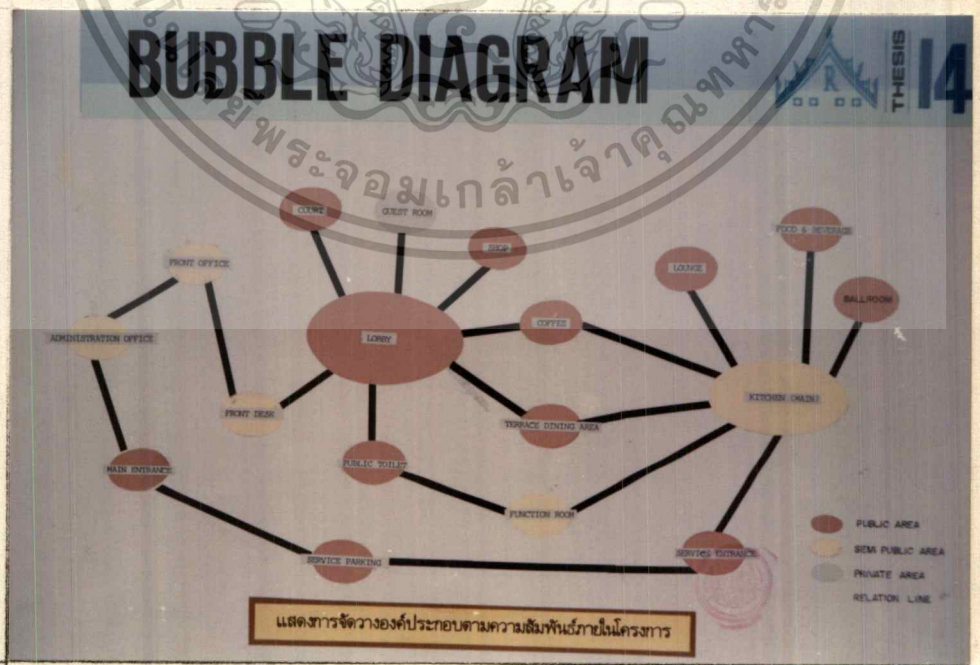

ภาพที่ 10 แสดงพฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร

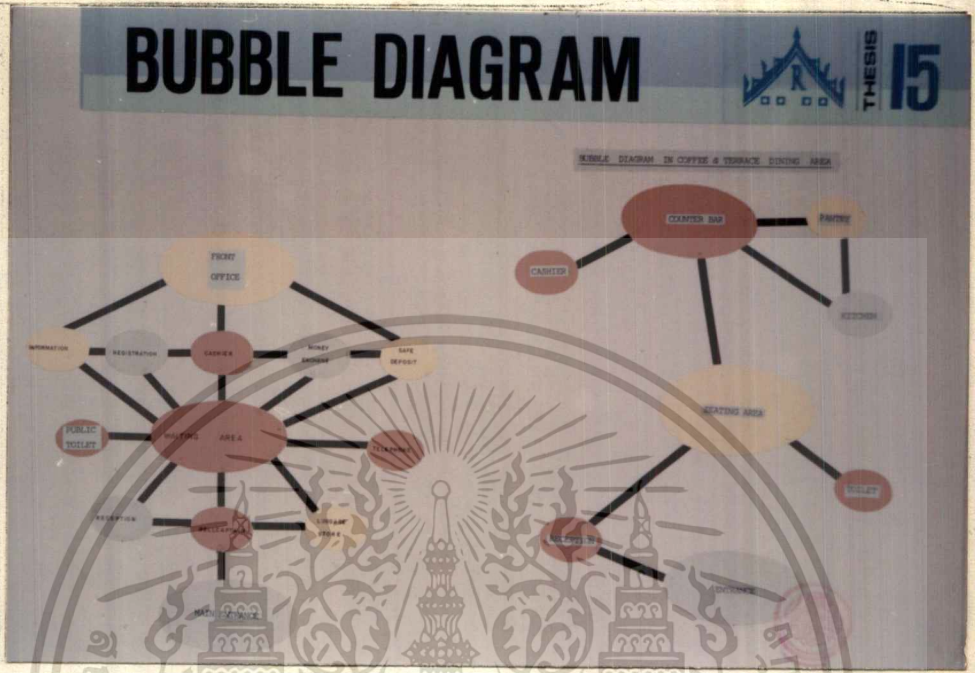
เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

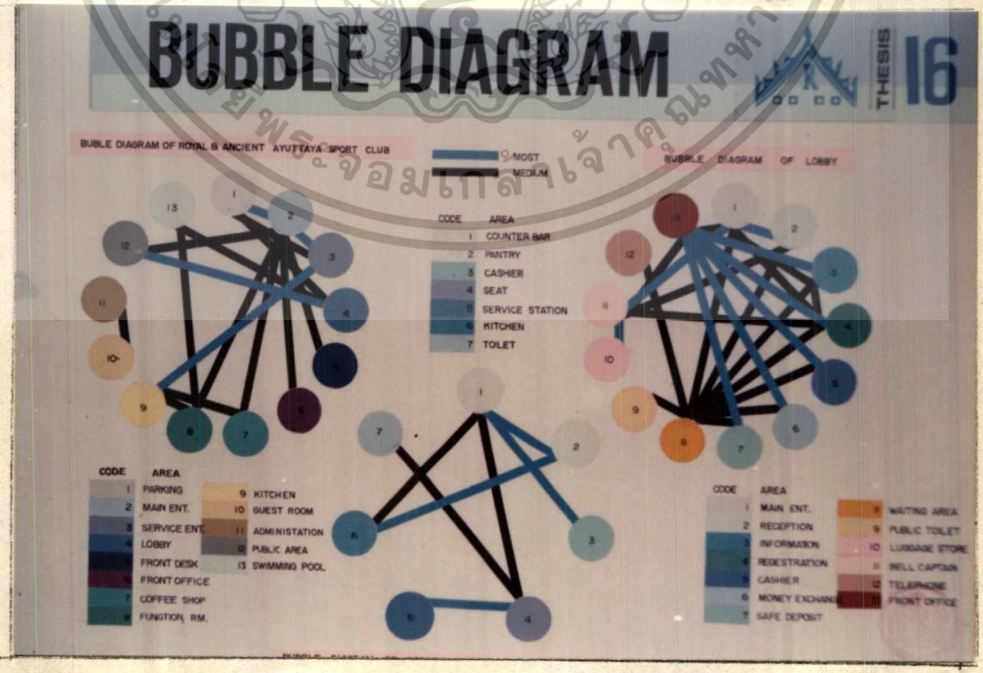
ภาพที่ 13 ค่าความสัมพันธ์และการสัญจรระหว่างหน่วยงาน

เอกสารนี้เป็น ภาพที่ 14 แสดงการจัดวางองค์ประกอบตามความสัมพันธ์ภายในโครงการ ระโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 15 แสดงการจัดวางองค์ประกอบตามความสัมพันธ์ภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นภาพที่ 16 แสดงการจัดวางองค์ประกอบตามความสัมพันธ์ภายในโครงการ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่ในที่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสาร หากมีการนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่ในที่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสาร เจ้าของเอกสารจะขอสงวนสิทธิ์ในการดำเนินคดีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

AREA REQUIREMENT

17

REQUIREMENT OF FURNITURE IN LOBBY, COFFEE SHOP & TERRACE DINING AREA

LOBBY			COFFEE SHOP			TERRACE DINING AREA		
ELEMENT	TYPE OF FURNITURE	AREA	ELEMENT	TYPE OF FURNITURE	AREA	ELEMENT	TYPE OF FURNITURE	AREA
1. FRONT DESK		15.60 m ²	1. SEATING		2.4 m ²	1. SEATING		2.25 m ²
2. WAITING AREA		7.00 m ²			2.25 m ²			1.6 m ²
		2.00 m ²			1.6 m ²			0.7 m ²
3. TELEPHONE		2.75 m ²			0.7 m ²			2.24 m ²
4. GROUP TOUR		1.80 m ²			38.0 m ²	2. COUNTER		0.70 m ²
5. BELL CAPTAIN		1.20 m ²	2. COUNTER BAR		2.80 m ²			

ภาพที่ 17 การวิเคราะห์ที่กำหนดพื้นที่ตำแหน่งครุภัณฑ์

AREA REQUIREMENT

18

REQUIREMENT OF AREA IN LOBBY, COFFEE SHOP & TERRACE DINING AREA

LOBBY					COFFEE SHOP					TERRACE DINING AREA				
ELEMENT	AREA UNIT	CAPA CITY	TOTAL AREA	REMARK	ELEMENT	AREA UNIT	CAPA CITY	TOTAL AREA	REMARK	ELEMENT	AREA UNIT	CAPA CITY	TOTAL AREA	REMARK
FRONT DESK	-	-	15.60	พื้นที่ที่กำหนดให้เป็น	SEATING AREA	1.6	158	256.2	ใช้ที่ว่างในลานใต้	SEATING AREA	2.25	158	359	
WAITING	7.0	02	84		SERVICE STATION	0.65	-	2.6		SERVICE STATION	0.7	-	2.7	
PUB TEL	2.75	4	35		CIRCULATION	-	-	-	ใช้ 0% ของพื้นที่ว่าง	CIRCULATION	-	-	-	ใช้ 0% ของพื้นที่ว่าง
LYNCH AREA	0.15	100	0.15	พื้นที่ว่าง 100 ตร.ม. ใช้ 0.15 ตร.ม. ใช้ 0.15 ตร.ม. ใช้ 0.15 ตร.ม.	COUNTER BAR	16.2	1	16.2	ใช้ 100% ของพื้นที่ว่าง	COUNTER BAR	28.0	1	28.0	
CIRCULATION	-	-	154	พื้นที่ว่าง 154 ตร.ม. ใช้ 154 ตร.ม.						COUNTER SERVICE	0.40	2	5.2	
TOTAL AREA			301 m²		TOTAL AREA			298 m²		TOTAL AREA			372 m²	

AREA COMPARISON IN LOBBY

AREA COMPARISON IN COFFEE SHOP

AREA COMPARISON IN TERRACE DINING AREA

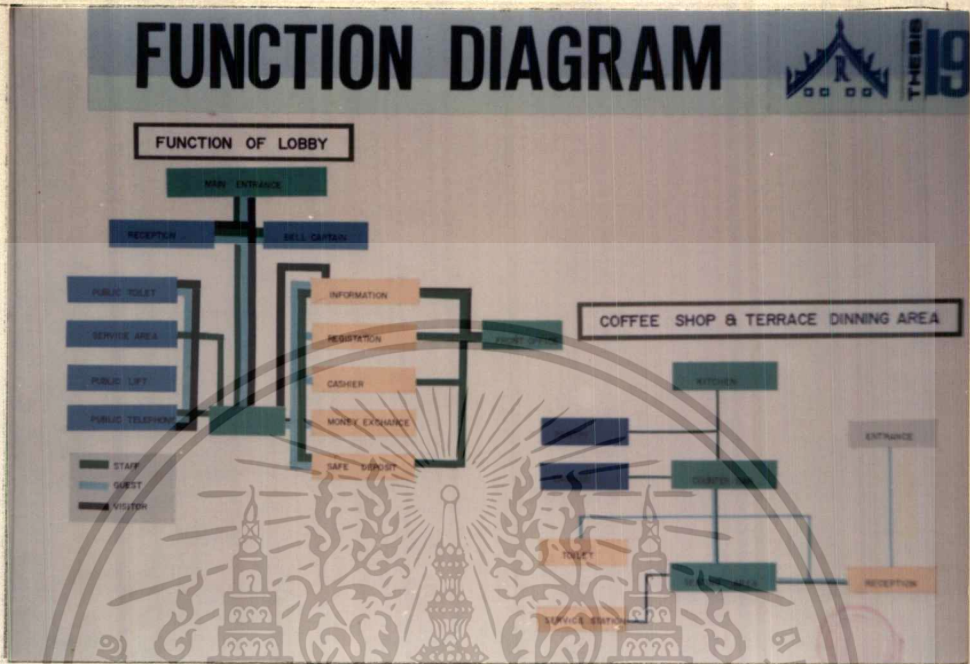
พื้นที่ว่าง	316 m ²
พื้นที่ที่รวมจาก	
พื้นที่ว่างในลานใต้	
พื้นที่ว่างในลานบน	
Total	288.75 m ²

พื้นที่ว่าง	288 m ²
พื้นที่ที่รวมจาก	
พื้นที่ว่างในลานใต้	150.35 m ²
พื้นที่ว่างในลานบน	
Total	377 m ²

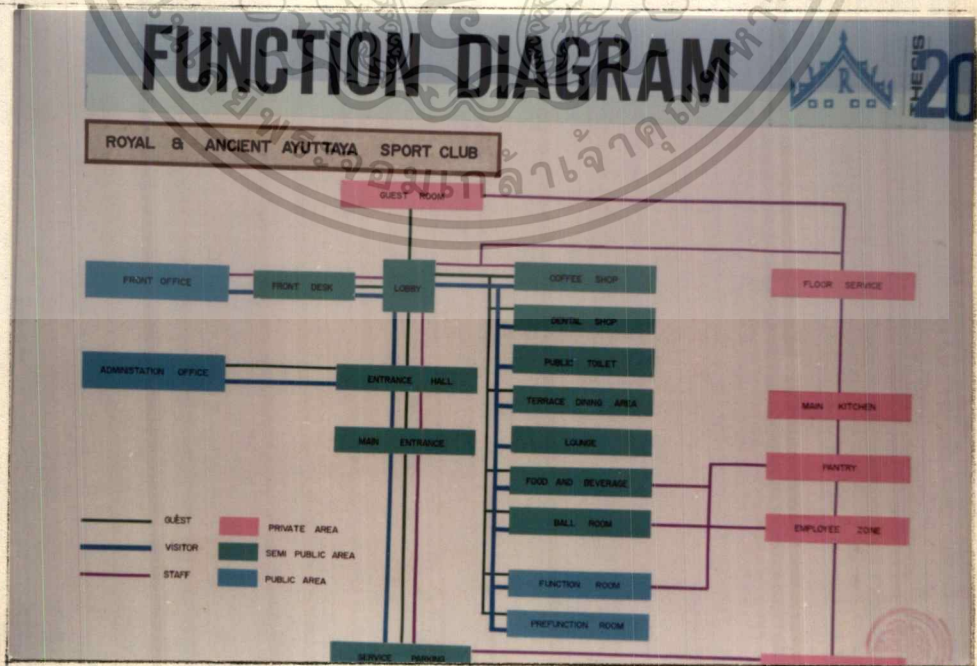
พื้นที่ว่าง	372 m ²
พื้นที่ที่รวมจาก	
พื้นที่ว่างในลานใต้	359 m ²
พื้นที่ว่างในลานบน	
Total	359 m ²

เอกสารนี้เป็นภาพที่ 18 การวิเคราะห์ที่กำหนดพื้นที่ตำแหน่งครุภัณฑ์

ไม่ว่าการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

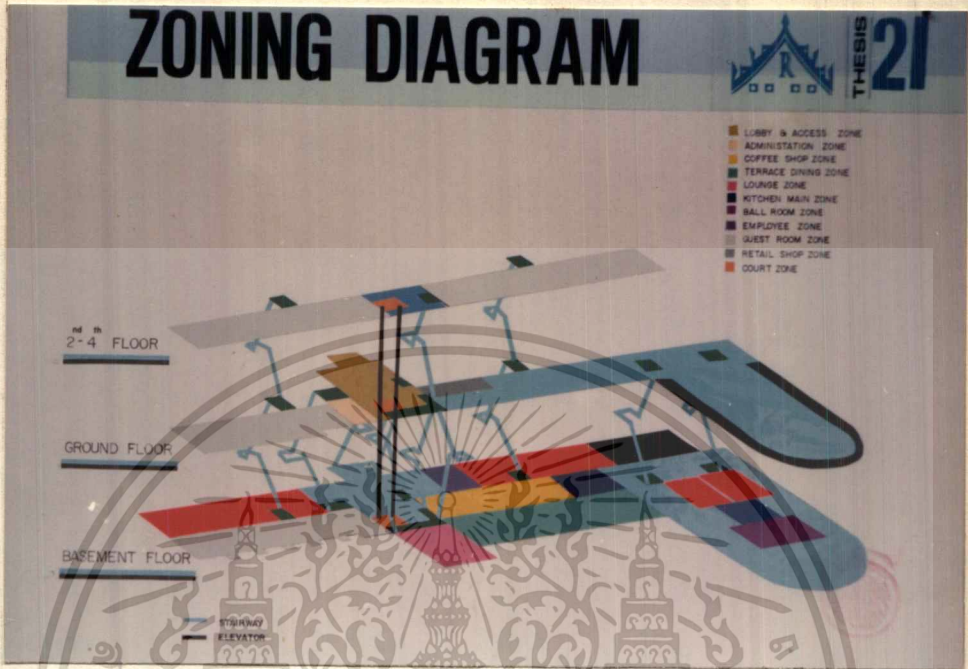

ภาพที่ 19 ค่าความสัมพันธ์และการสัญจรระหว่างหน่วยงาน

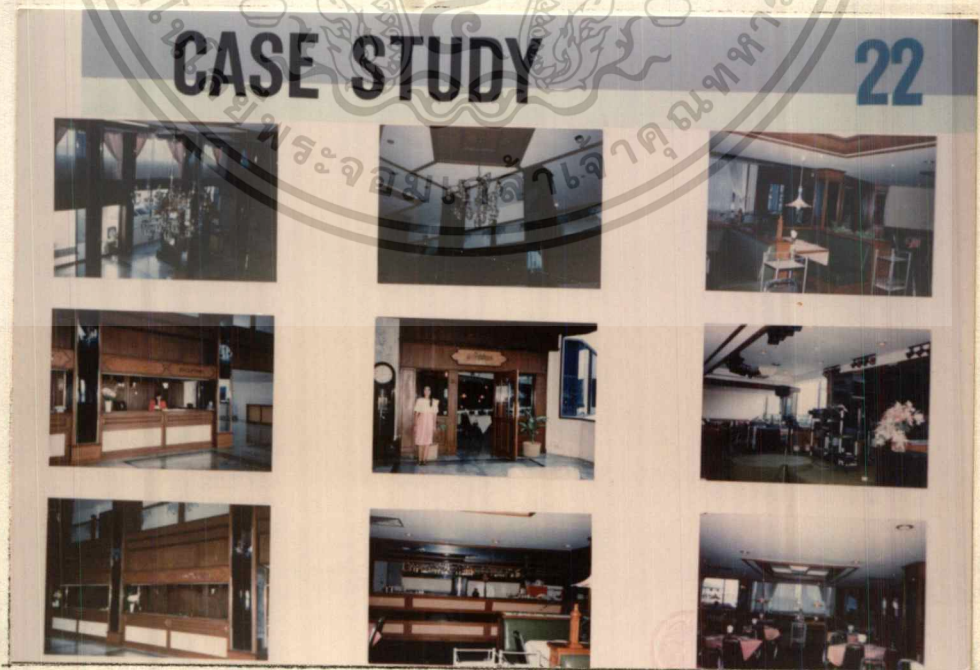

ภาพที่ 20 ค่าความสัมพันธ์และการสัญจรระหว่างหน่วยงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 21 การกำหนดตำแหน่งครุภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรณีศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ภาพที่ 22 การศึกษาโครงการเปรี๊ยะเทียม
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

CASE STUDY

23

ภาพที่ 23 การศึกษาโครงการเปรียบเทียบ

CASE STUDY

24

ภาพที่ 24 การศึกษาโครงการเปรียบเทียบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารทสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

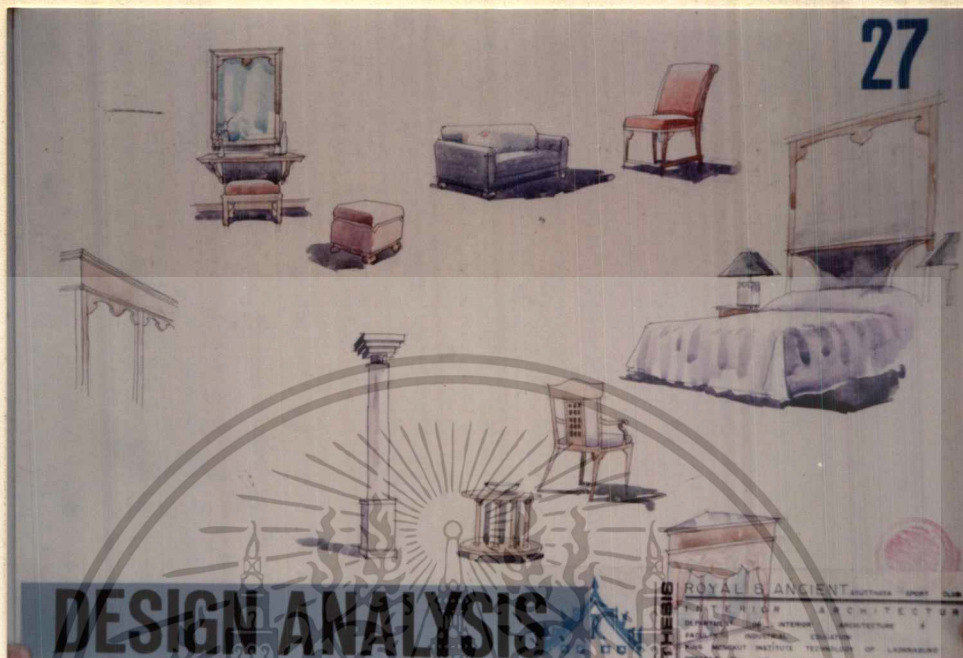

ภาพที่ 25 แนวความคิดในการออกแบบ

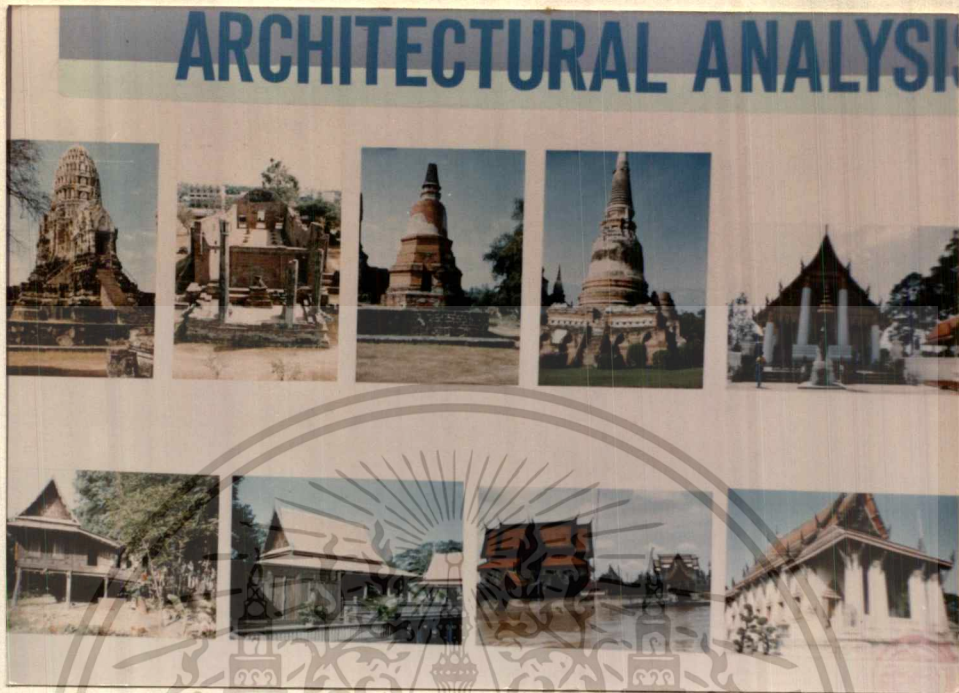
ภาพที่ 26 แนวความคิดในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

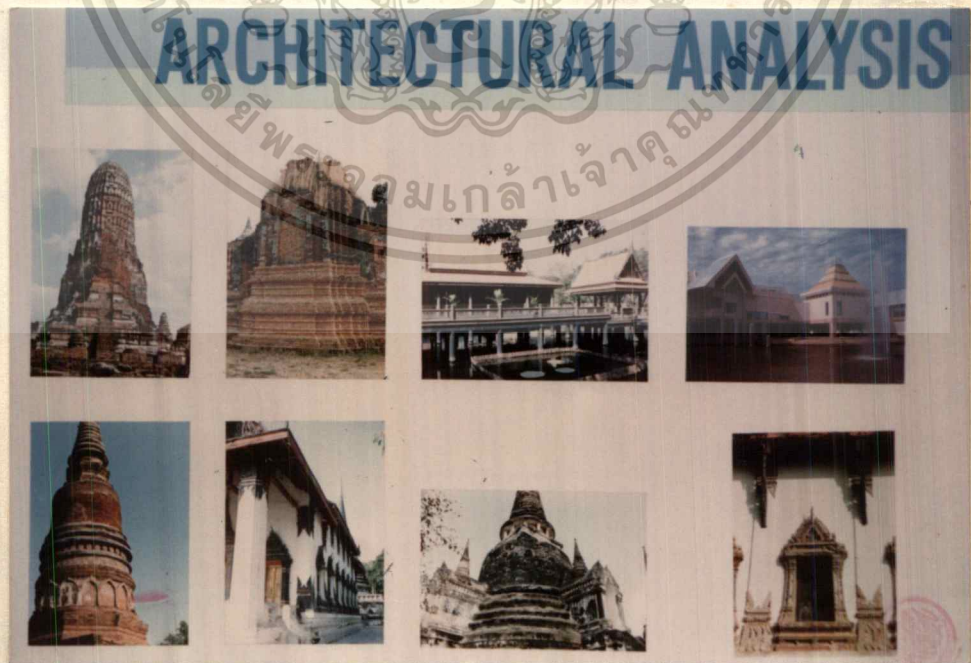

ภาพที่ 27 การวิเคราะห์งานออกแบบสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 28 การวิเคราะห์งานออกแบบสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 28 การวิเคราะห์งานออกแบบสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

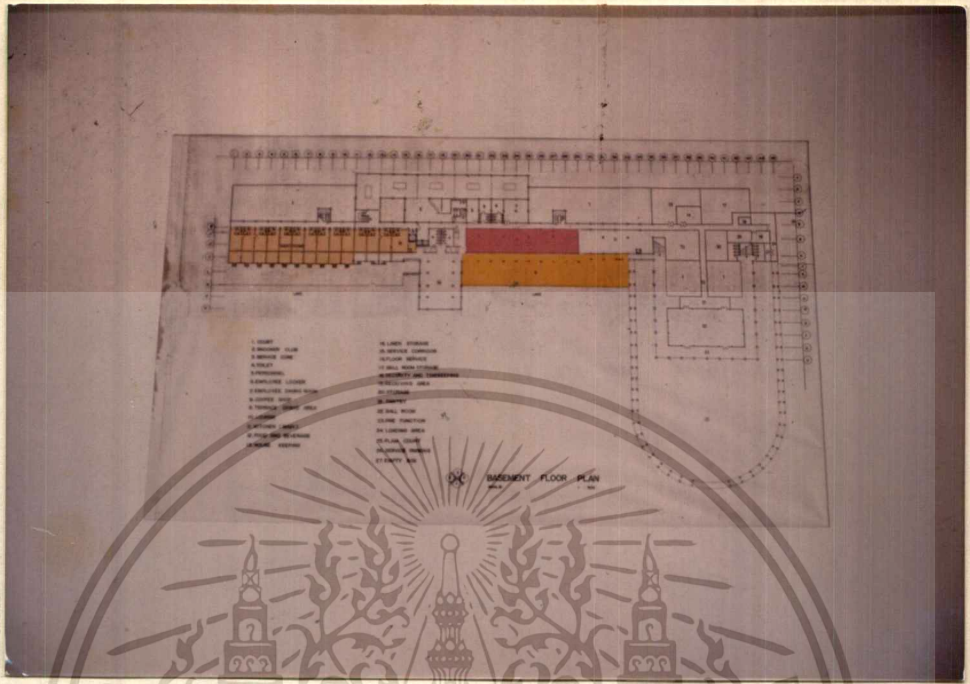

ภาพที่ 29 แสดงงานช่าง งานวิชาชีพ

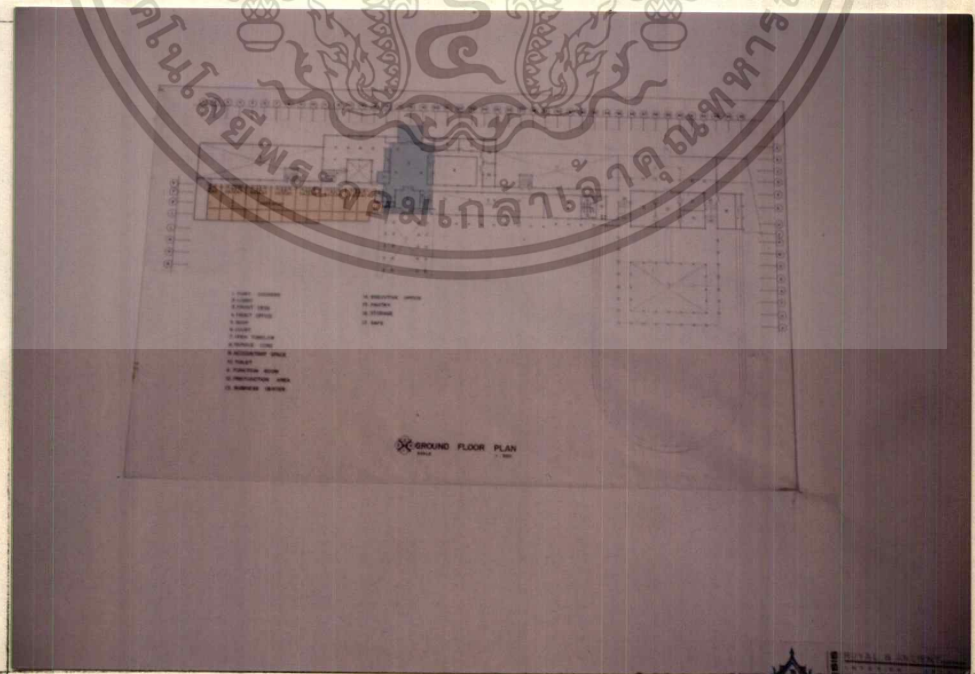

ภาพที่ 30 แสดงงานช่าง งานศิลปะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

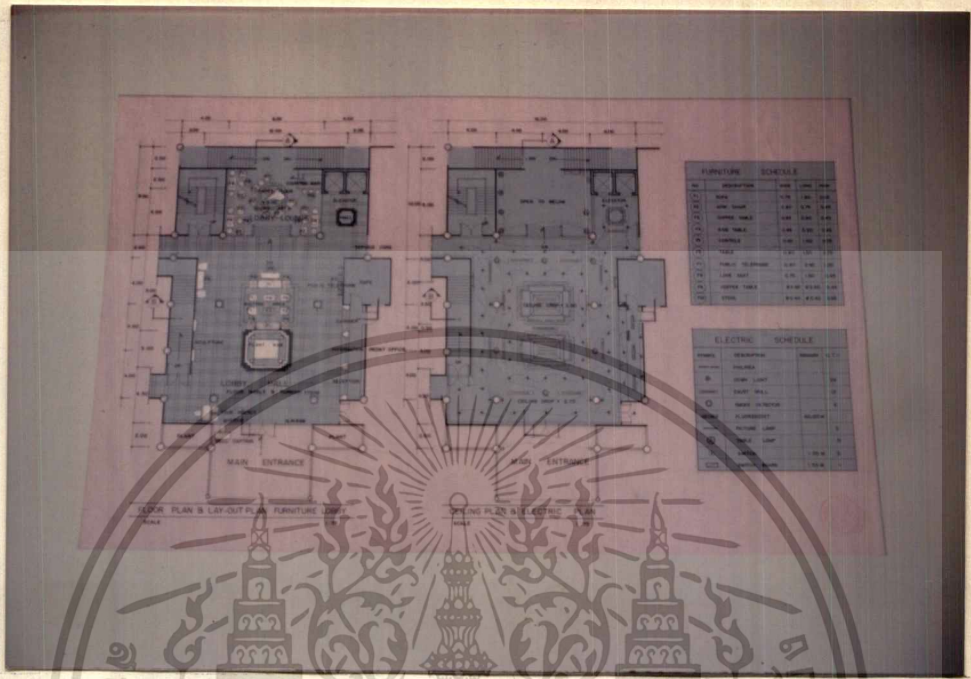
ภาพที่ 31 แปลนชั้นใต้ดิน

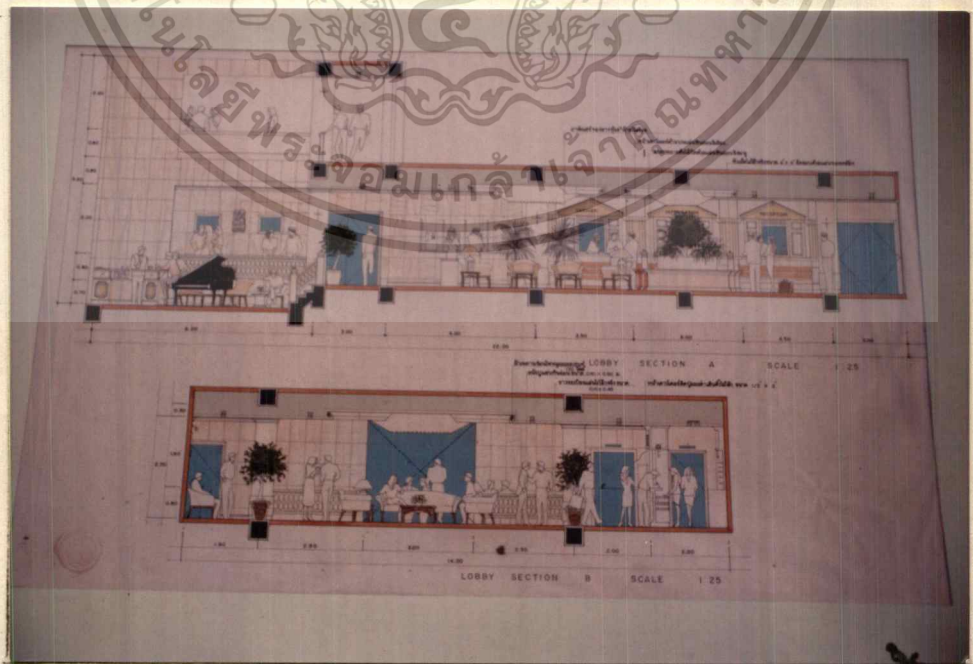
ภาพที่ 32 แปลนพนักล่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

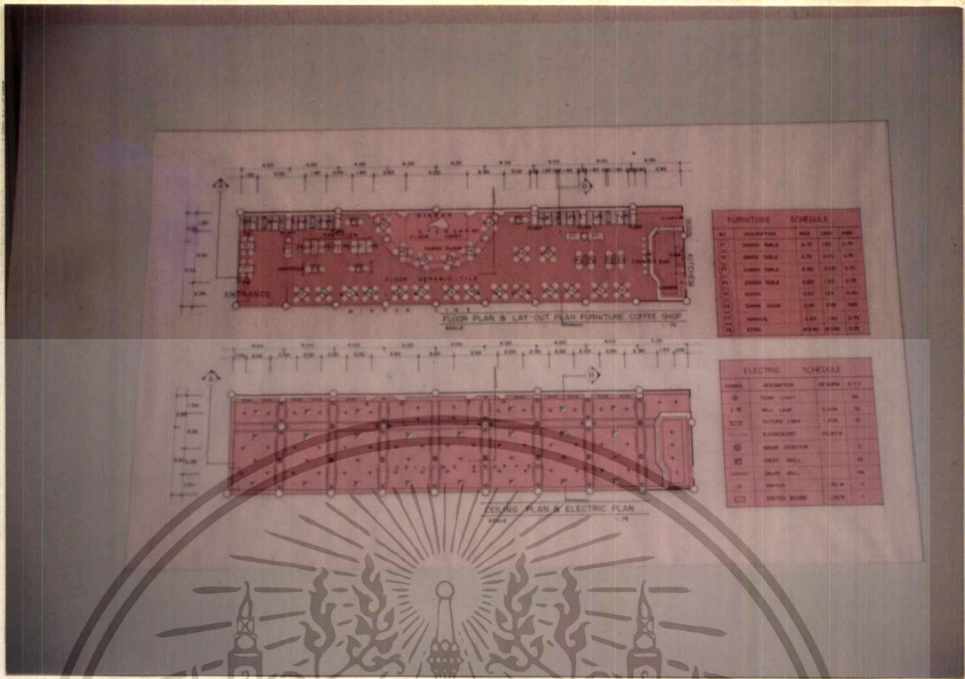

ภาพที่ 33 แพลนเฟอร์นิเจอร์ส่วน LOBBY แพลนเพดาน แพลนไฟฟ้า

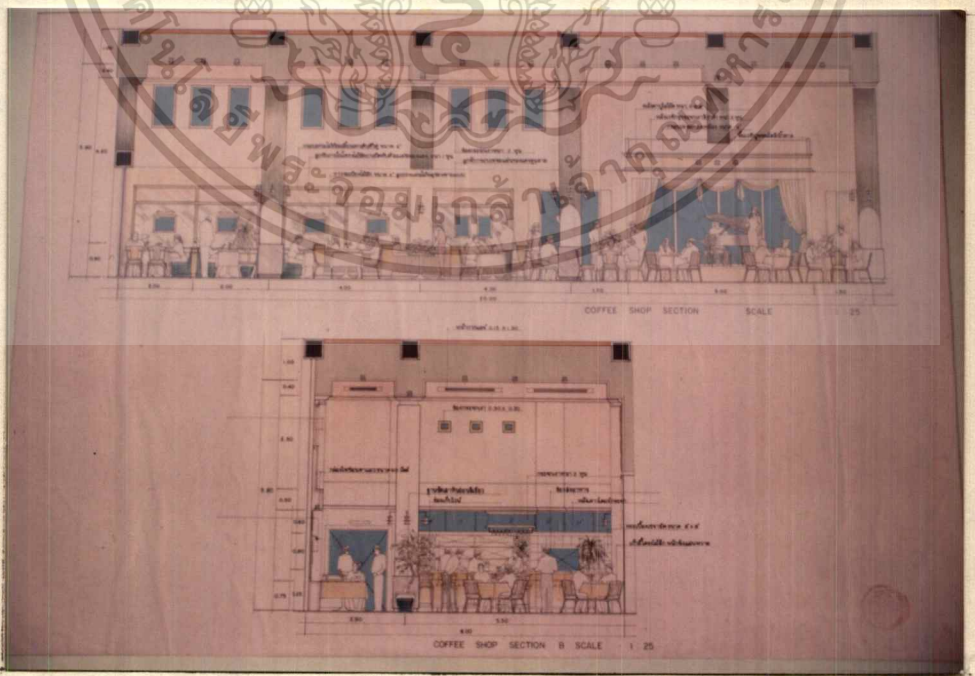

ภาพที่ 34 แสดงรูปด้าน A-A B-B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

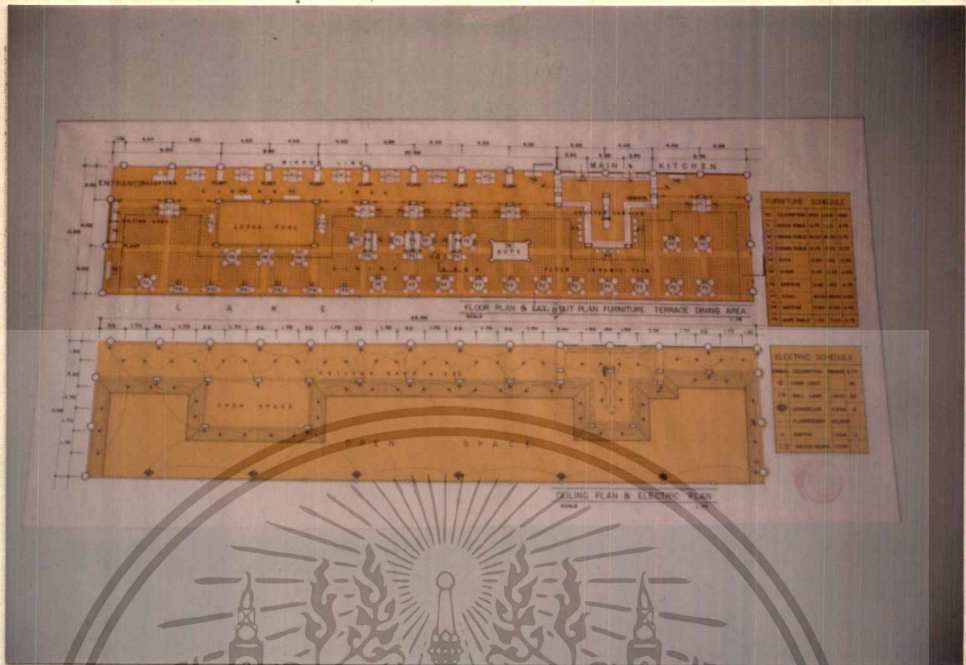

ภาพที่ 35 แพลนเฟอร์นิเจอร์ส่วน COFFEE SHOP

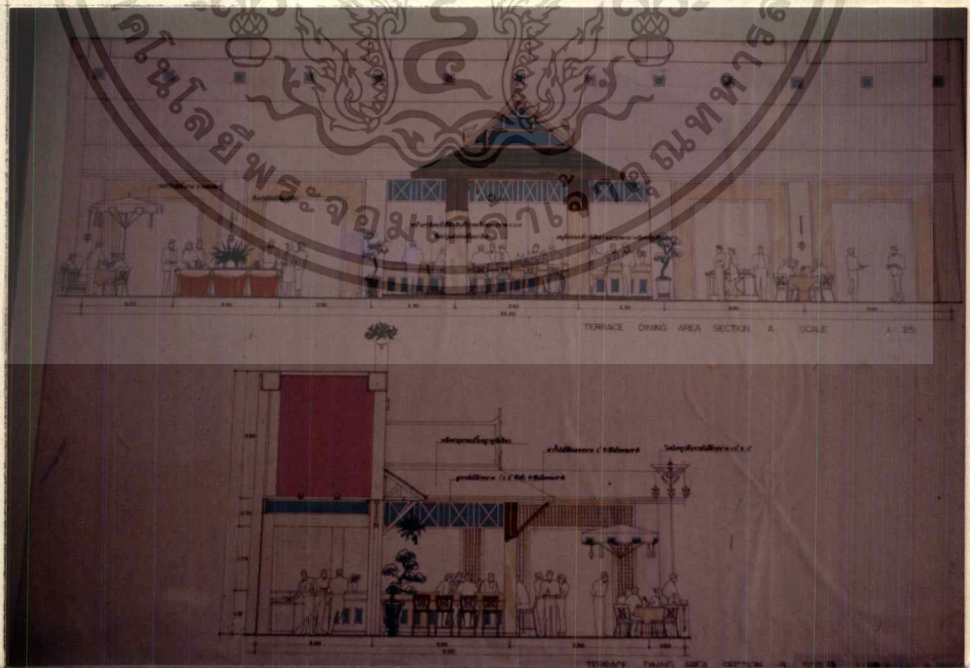

ภาพที่ 36 รูปด้าน A-A, B-B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

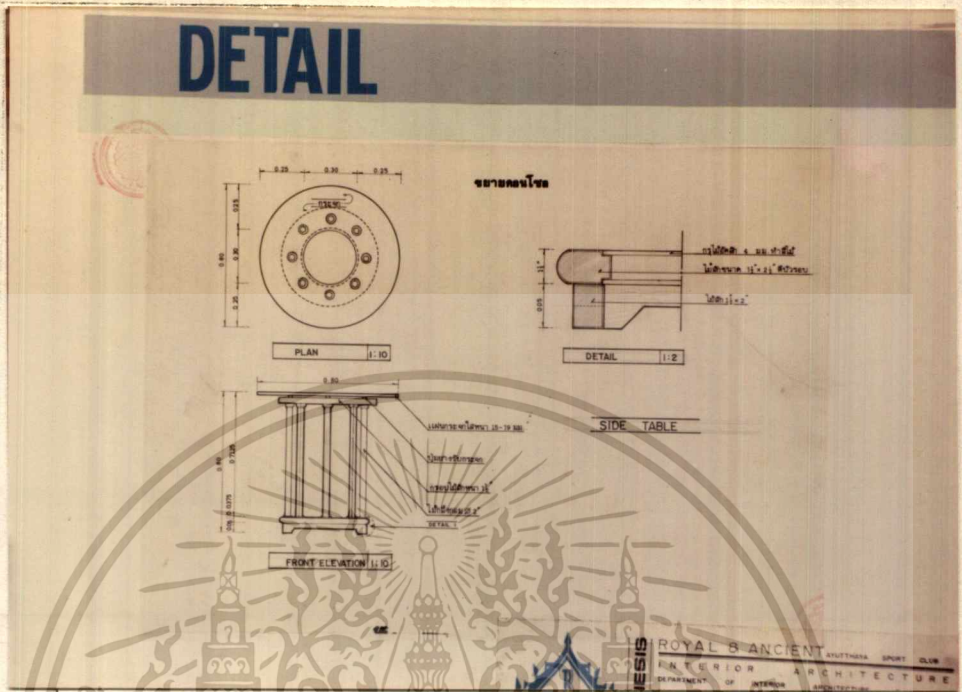

ภาพที่ 37 เพลนเฟอร์นิเจอร์ส่วน TERRACE DINING AREA เพลนเพดาน, เพลนไฟฟ้า

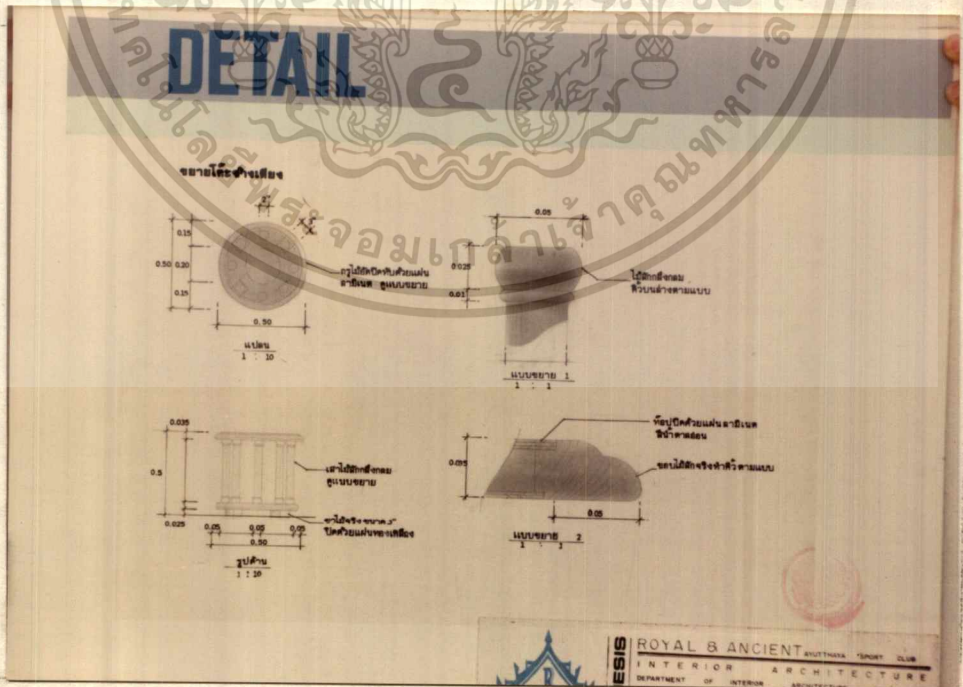

ภาพที่ 38 รูปด้าน A-A, B-B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

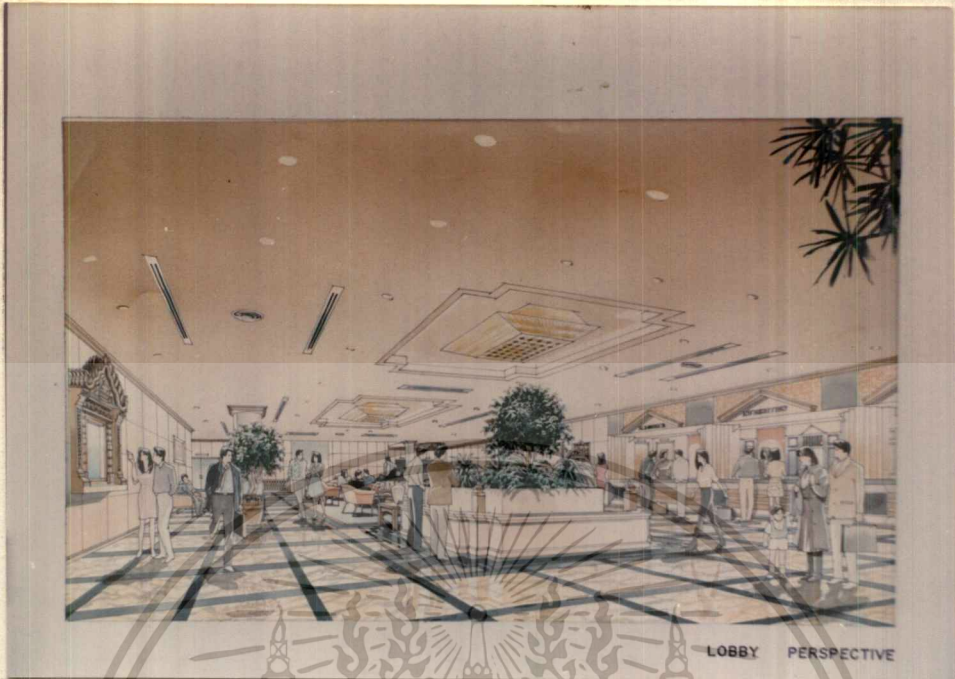

ภาพที่ 43 แบบขยายโต๊ะ

ภาพที่ 44 แบบขยายโต๊ะข้างเตียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

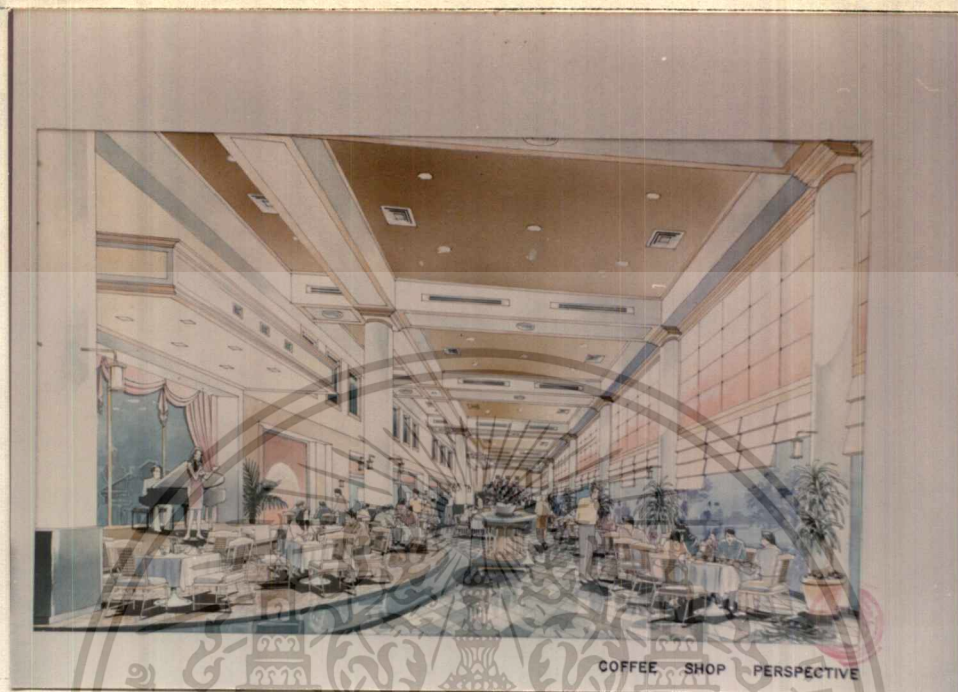

ภาพที่ 45 ทศนิยมภาพบริเวณห้องโถง ส่วน LOBBY

ภาพที่ 46 ทศนิยมภาพบริเวณห้องโถง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

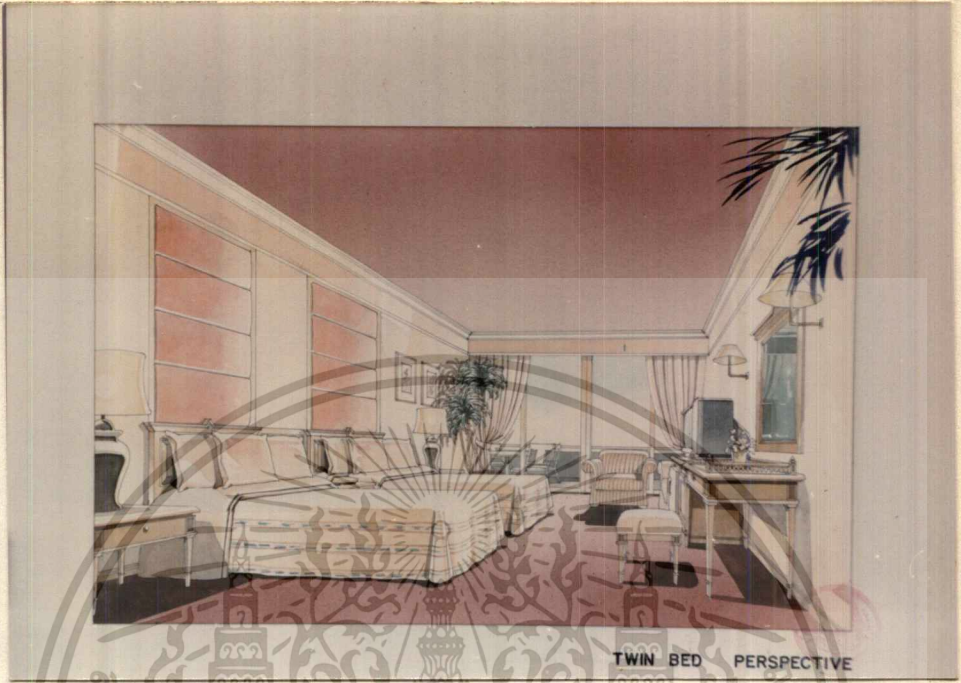

ภาพที่ 47 ทศนียภาพส่วน COFFEE SHOP

ภาพที่ 48 ทศนียภาพส่วน TERRACE DINING

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

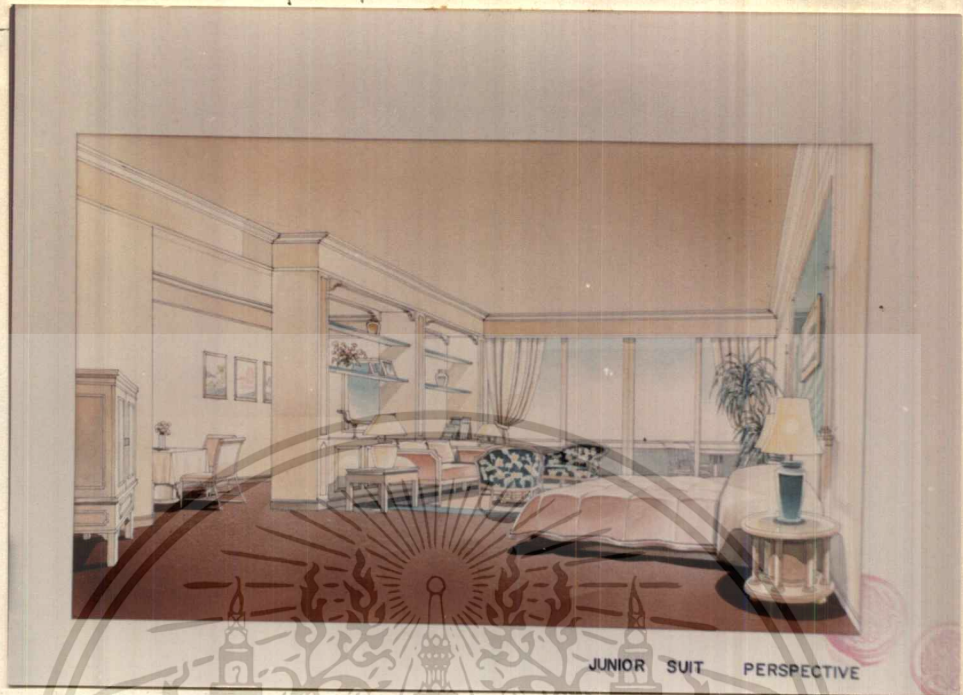

ภาพที่ 49 ทักษะภาพส่วนห้องพักคู่ TWIN BEDROOM

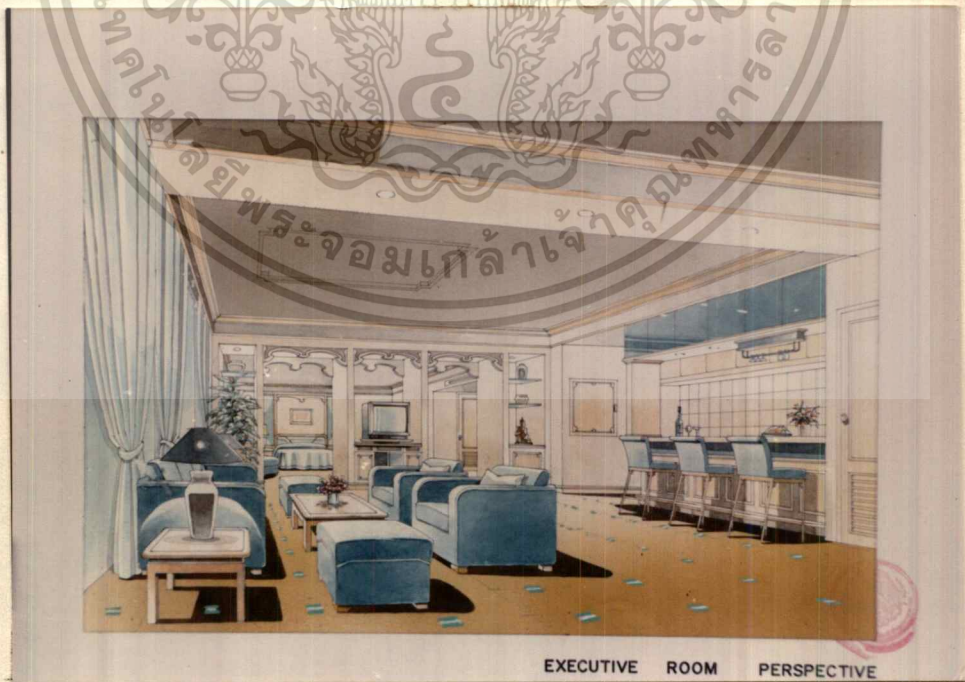

ภาพที่ 50 ทักษะภาพห้องชุด SUIT ROOM

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

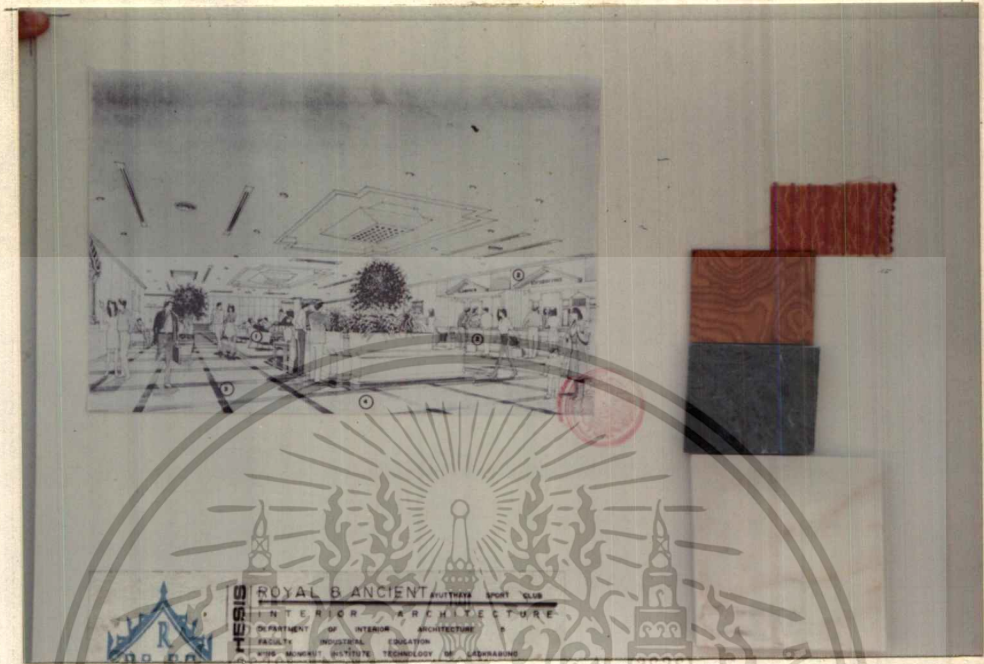

ภาพที่ 51 ทศนิยมภาพภายในห้องชุดสำหรับเด็ก JUNIOR SUIT

ภาพที่ 52 ทศนิยมภาพส่วนห้องระดับผู้บริหาร EXECUTIVE ROOM

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

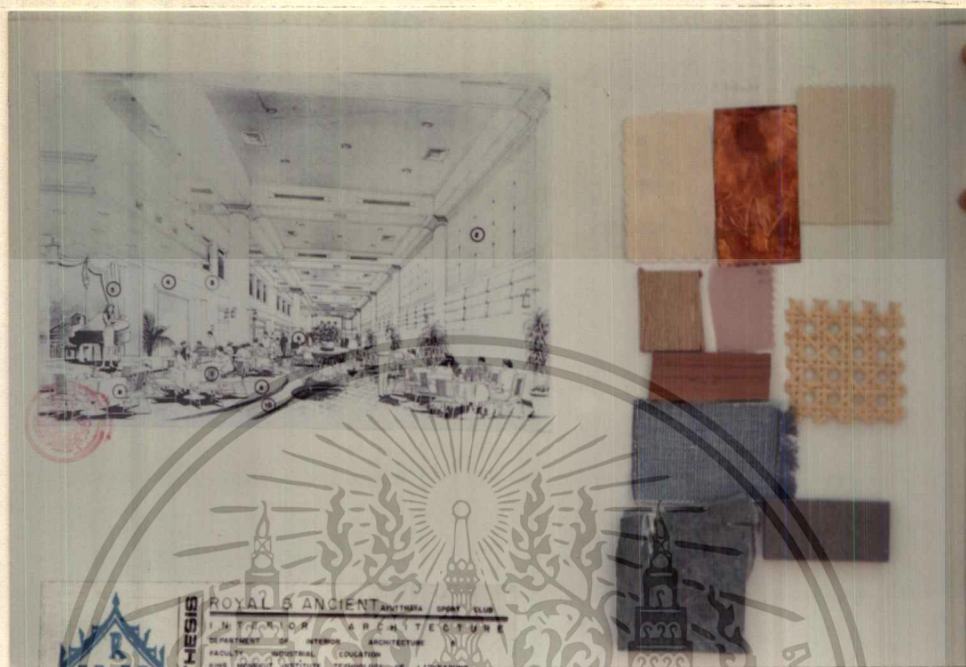

ภาพที่ 53 วัสดุที่ใช้ในการกรอกแบบโครงการ

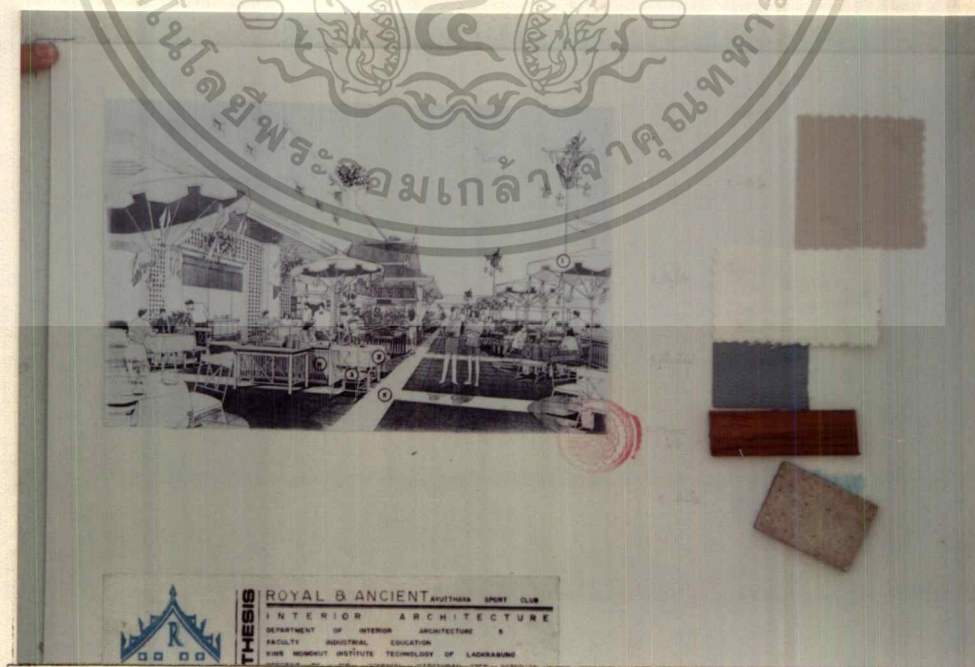

ภาพที่ 54 วัสดุที่ใช้ในการกรอกแบบโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

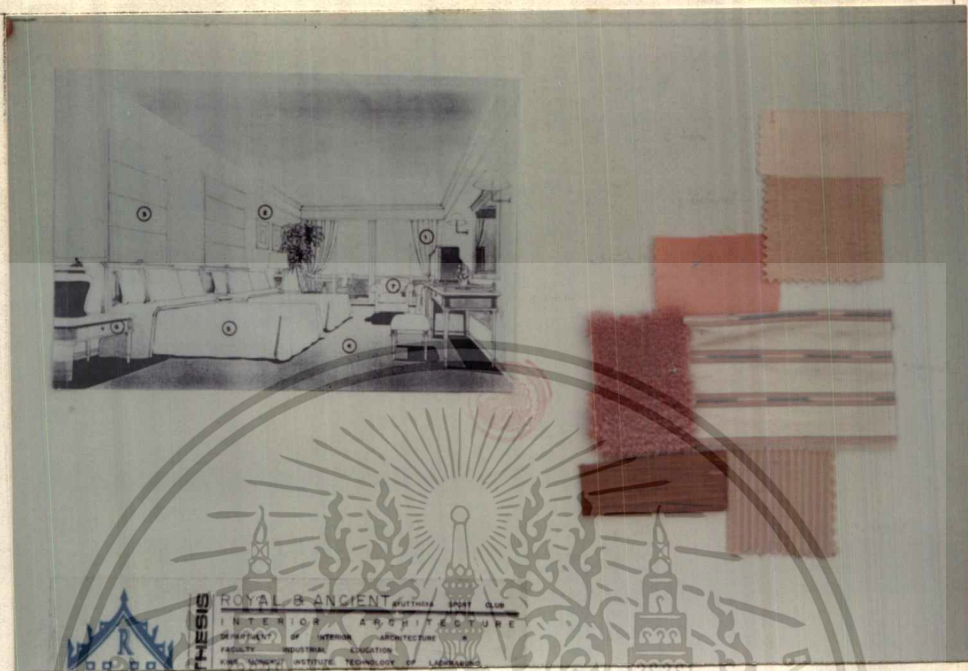
ภาพที่ 55 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ

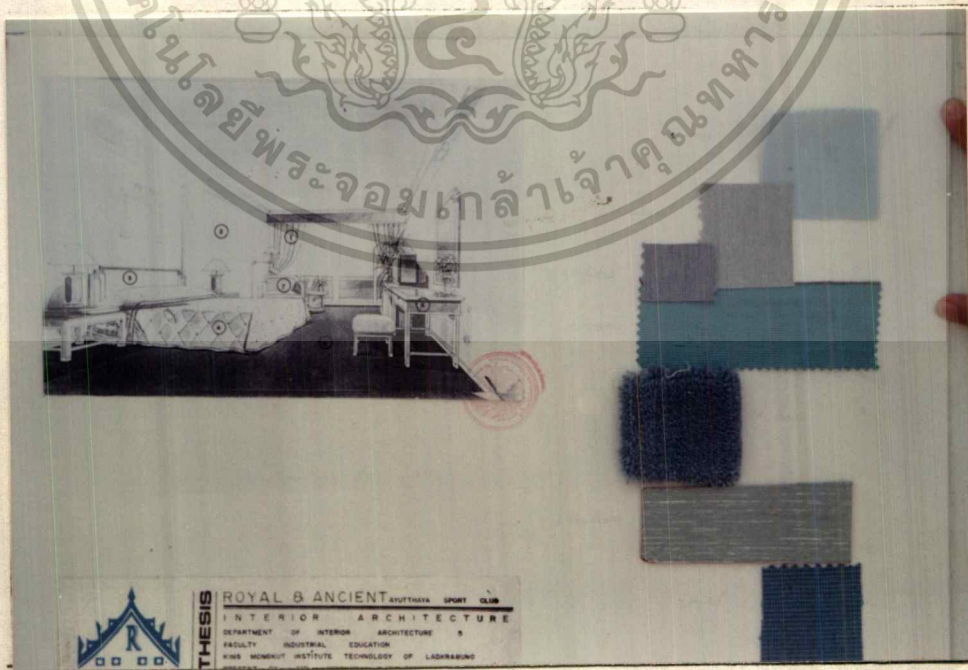
ภาพที่ 56 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

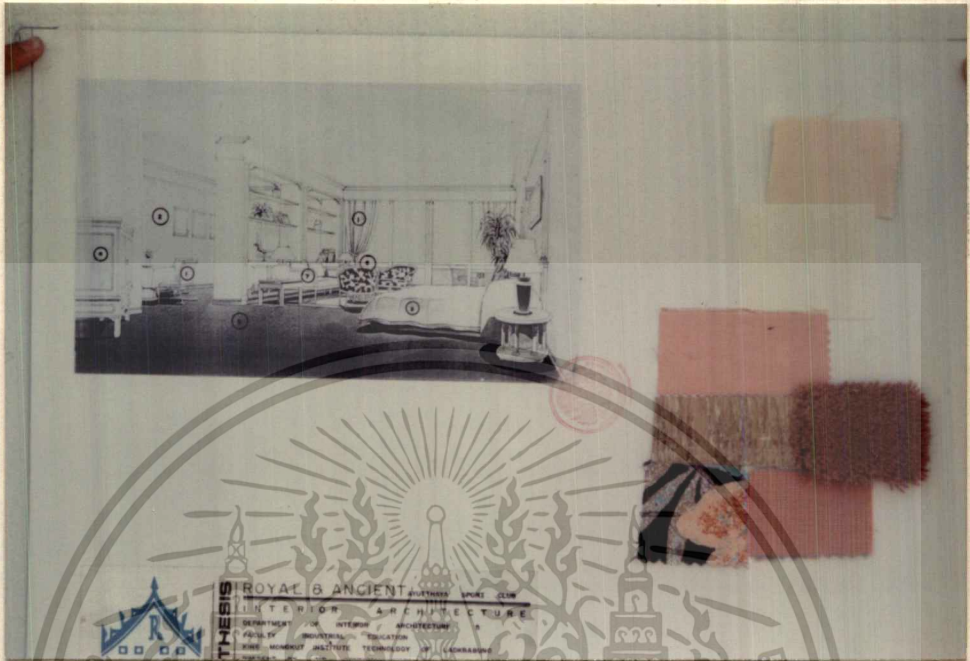

ภาพที่ 57 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ

ภาพที่ 58 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารทสงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 59 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ

ภาพที่ 60 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมศิลปากร, พระราชวังและวัด โบราณในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนคร : โรงพิมพ์
สำนักนายกรัฐมนตรี, 2511

เกื้อกูล ยืนยงอนันต์, ความเปลี่ยนแปลงภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ระหว่าง พ.ศ.
2438 - 2500. เอกสารวิชาการหมายเลข 59 สถาบันไทยคดีศึกษา.

จารุวรรณ หงษ์วีจิตร, สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. อยุธยา : โรงพิมพ์
เทียนวัฒนา, 2525

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาผังเมือง, การศึกษาเบื้องต้น
เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และบริเวณใกล้เคียง.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

..... แผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2532.

ตรี อมาตยกุล, ศิลปะสมัยอยุธยา. พระนคร : กรมศิลปากร, 2510.

ธีรชัย เจริญศุกกุล, โรงแรมพาติมา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2531.

น.ณ ปากน้ำ, แบบแผนบ้านเรือนในสยาม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2531.

....., วิวัฒนาการลายไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2524.

....., ห้าเดือนกลางซากอิฐปูนที่อยุธยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2529.

บัญชา ชื่นประสานธรรม, "อยุธยาเมืองเก่า". กิณี พฤษภาคม 2532, หน้า 36 - 41.

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์, เครื่องทองกรุงศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ม.ป.ป.

ปรีชา แดงโรจน์, การโรงแรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2527.

วิษณุ สุวรรณเพิ่ม และคณะ, โรงแรม ทัณฑนา - สถาปัตยกรรมสมัยใหม่พิเศษ, กรุงเทพฯ :
อักษรสัมพันธ์, ม.ป.ป.

สมศรี สุกุลวานิชลนา, งานโรงแรมแผนกต้อนรับ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
2527.

สันติ เล็กสุขุม และกมล ฉายาวัฒนะ, จิตรกรรมสมัยอยุธยา. รายงานผลการวิจัย สถาบัน
ไทยคดีศึกษา, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาษาอังกฤษ

- End, Henry. Interiors 2nd Book of Hotels. New York : Whitney Library of Design, 1978.
- Lawson, Fred. Hotels Motels and Condominiums. London : The Architectural Press, 1978.
- Neufert, Ernst. Architects's data. 2nd. Ed (International) English Ed. London : Granada, 1982.
- Penner, Richard H. Hotel Design and Development. Council of Planning Librarians Exchange Monticello, IL : Bibliography No. 1399, 1977.
- Smith, Douglas. Hotel and Restaurant Design. London : Design Council Publication, 1978.
- Time - Saver Standands for Architectural design data. John Handcock. Callender, editor-in-chief. 6th.Ed, Singapore : Singapore McGraw - Hill, c 1983.
- Wilkinson, Jule ed. The Andtomy of Food Service Designl. Boston : CBI (Cahners), 1975.
- , The Anatomy of Food Service Design 2. Boston : CBI (Cahners), 1978.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก. สถาปัตยกรรมในสมัยกรุงศรีอยุธยา

ในสมัยนี้มีสถาปัตยกรรมที่สามารถแบ่งในหลักการใหญ่ได้ 3 ประเภทกล่าวคือ สถาปัตยกรรมของพระราชวัง สถาปัตยกรรมเนื่องในพระพุทธศาสนา และสถาปัตยกรรมที่พักอาศัย

1) สถาปัตยกรรมของพระราชวัง

พระนครศรีอยุธยาหรือราชวังตั้งอยู่ในบริเวณเกาะเมือง 3 แห่ง คือ พระราชวังหลวง ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่า " วังโบราณ " เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ วังหน้า เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ในตำแหน่งกรมพระราชวังสถานมงคล ได้แก่ วังจันทร์ หรือวังจันทร์เกษม วังหลังเป็นที่ประทับของกรมพระราชวังบวรสถานพิมุข ซึ่งจะเรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ วังหลวง วังหน้า และวังหลัง ซึ่งมีความสำคัญน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังมีพระราชวังตั้งอยู่นอกกรุงศรีอยุธยา เพื่อให้เป็นที่เสด็จประพาส เช่น วังที่เกาะบางปะอินตำหนักพระนครหลวง ตำหนักธารเกษม ซึ่งตั้งอยู่ใกล้พระพุทธบาทสระบุรี เป็นต้น นอกจากวังที่ประทับในกรุงศรีอยุธยาแล้วยังมีพระราชวังอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ที่จังหวัดลพบุรี ได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ซึ่งพระราชวังแห่งนี้มีปราสาทหลายหลังและหมู่ตำหนักต่าง ๆ อีกหลายหมู่ วังที่เสด็จประพาสเหล่านี้ก็ล้วนพังไปตามกาลเวลา ยกเว้นแต่พระราชวังบางปะอิน ซึ่งได้รับการบูรณะในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ก. พระราชวังหลวง

การสร้างพระราชวังได้สร้างขึ้น 2 ครั้งด้วยกัน ต่างสถานที่และต่างเวลากล่าวคือ

ครั้งที่ 1 เมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) สร้างกรุงเทพมหานครเมื่อ พ.ศ. 1893 นั้น ทรงสร้างพระราชวังในที่ซึ่งเป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ในปัจจุบัน พระราชวังตั้งอยู่ห่างแม่น้ำประมาณ 12 เส้นเศษ ในครั้งนั้นปรากฏว่าได้สร้างปราสาทขึ้น 3 องค์ คือ พระที่นั่งไพศุภย์มหาปราสาท พระที่นั่งไพศุภย์มहाปราสาท และพระที่นั่งไอศวรรย์มหาปราสาท สันนิษฐานว่าคงจะสร้างเป็นปราสาทไม้ นอกจากนั้นยังมีพระที่นั่งมิ่งมงคลภิเษก ซึ่งเป็นพระที่นั่งตรีมุข ใช้เป็นที่เสด็จออกและเป็นพระราชมณฑลที่ประทับ

ครั้งที่ 2 เมื่อสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติได้ทรงมีพระราชอุทิศยกวังสร้างเป็นวัดขึ้นในพระราชวัง พระราชทานนามว่า วัดพระศรีสรรเพชญ์ และขยายเขตพระราชวังลงไปชิดแนวกำแพงเมืองด้านทิศเหนือริมแม่น้ำ สร้างปราสาทและพระที่นั่งขึ้นใหม่หมด ได้แก่ พระที่นั่งเบญจรัตนมหาปราสาท พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท ในการสร้างพระราชวังครั้งนี้ โปรดฯ ให้พันหน้าพระราชวังไปทางทิศตะวันออกให้แม่น้ำลพบุรีอยู่ทางด้านซ้ายมือให้วัดพระศรีสรรเพชญ์เป็นวัดในพระราชวัง โดยไม่มีเขตพุทธาวาสให้พระสงฆ์จำพรรษาให้กำแพงพระนครด้านทิศเหนือเป็นกำแพงพระราชวังด้วย นอกจากนั้นยังมีการแบ่งเขตพระราชฐานเป็นฝ่ายหน้า ฝ่ายใน ด้วยกำแพงพระราชวังขึ้นในอีกรอบหนึ่ง กำแพงพระราชวังตามคำให้

การของขุนหลวงพาดักสาวไว้ว่า กำแพงพระราชวังสูง 10 ศอก หนา 6 ศอก เว้นชานสำหรับทหารยืนหน้าที่ 2 ศอก นอกจากนั้นตามกำแพงเหล่านี้ยังมีป้อมและประตูคดหลั่นกันไปมากมาย โดยลักษณะประตูตามประชุมชนพงศาวดารเล่ม 37 เรื่องกรุงเก่ากล่าวว่ ประตูพระราชวังมีอยู่ 4 แบบ คือที่กำแพงพระราชวังด้านนอก เป็นประตูยอดมณฑปที่กำแพงพระราชวังชั้นในเป็นประตูยอดปราสาท นอกจากนั้นยังมีประตูซ่าง และประตูเป็นหลังคาภูเขาซ้อนสองชั้น

พระที่นั่งองค์ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลง ในสมัยหลังต่อมาเป็นลำดับ จนถูกพม่าเผาผลาญในปี พ.ศ. 2310 คงเหลือแต่ซากพระที่นั่งที่ยังพอมีเค้าที่จะศึกษาและค้นคว้าจากพงศาวดารถึงประโยชน์ใช้สอย และรายละเอียดการสร้าง ได้ดังนี้คือ

1. พระที่นั่งมังคลาภิเษก หรือพระที่นั่งวิหารสมเด็จ เป็นปราสาทองค์ใต้ เป็นพระที่นั่งที่สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เรียกว่าพระที่นั่งมังคลาภิเษก ต่อมาในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ได้ถูกอัสสัมชาติ แผลว่า ฟ้าผ่า ไฟไหม้ จึงโปรดฯ ให้สร้างขึ้นใหม่ และเปลี่ยนชื่อเป็นพระวิหารสมเด็จพระที่นั่งองค์นี้ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เรียกกันเป็นสามัญว่า ปราสาททอง เพราะเป็นปราสาทเปิดทององค์แรกในสมัยอยุธยา มีลักษณะเป็นปราสาทยอดปราสาท มีมุขหน้ามุขหลังยาวและมุขข้างสั้น มุขหน้ามีมุขเด็จตั้งพระที่นั่งบุษบกมาลา มีกำแพงแก้วล้อมรอบ พระที่นั่งองค์นี้ใช้เป็นที่ประกอบพระราชพิธี เช่น นิธิราชาภิเษก เป็นต้น (ทำนองเดียวกับพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทของพระบรมมหาราชวังกรุงเทพฯ)

2. พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท เป็นพระที่นั่งองค์เหนือ ตั้งอยู่ตรงกับพระที่นั่งเบญจรัตนมหาปราสาท เป็นพระที่นั่งที่สันนิษฐานว่าสมเด็จพระนารายณ์มหาราชโปรดฯ ให้สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นปราสาทจตุรมุข มีพื้นสูงกว่าพระที่นั่งองค์อื่น ๆ คงจะใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรข้ามกำแพงไปสู่แม่น้ำได้ (ทำนองเดียวกับป้อมทัศนานิกรของพระบรมมหาราชวังกรุงเทพฯ) นอกจากนั้นในสมัยพระเพทราชา เมื่อเชิญพระบรมศพของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชจากเมืองลพบุรี ก็ได้นำมาประดิษฐานที่พระที่นั่งองค์นี้ ในสมัยพระบรมโกศได้แปลงนามเป็นพระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ เพื่อให้คล้องกับพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท

3. พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ สมเด็จพระเจ้าปราสาททองโปรดฯ ให้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2175 แต่เดิมชื่อพระที่นั่งศรียศโสธรรมทานิมาถบรรยงค์ เป็นปราสาทตรีมุข ตั้งอยู่บนกำแพงพระราชวังชั้นใน ด้านทิศตะวันออกของพระราชวัง สำหรับทอดพระเนตรกระบวนแห่ และการฝึกซ้อมทหาร เพราะที่หน้าพระที่นั่งออกไปเป็นสนามหลวง (ทำนองเดียวกับพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ของพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพฯ)

4. พระที่นั่งบรรยงค์รัตนาสน์ สมเด็จพระเพทราชาโปรดให้สร้างขึ้นใน ปี พ.ศ. 2231 สำหรับเป็นที่ประทับทรงพระสำราญ พระที่นั่งองค์นี้เรียกอีกนัยหนึ่งว่า " พระที่นั่งทำยสระ " ตั้งอยู่ด้านหลังของพระราชวัง ลักษณะเป็นปราสาทจตุรมุข กลางสระมีน้ำล้อมรอบ ทางด้านทิศตะวันตกเป็นสระใหญ่ด้านทิศตะวันออกเป็นอ่างแก้ว ไม่ตรงกลางมีแท่งสูงสำหรับเสด็จขึ้น

เอกสารที่สันนิษฐานว่าน่าเชื่อถือที่สุดคือพงศาวดารกรุงเก่าฉบับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และพงศาวดารกรุงเก่าฉบับสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งทั้งสองฉบับนี้มีความสอดคล้องกันมาก โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับพระที่นั่งองค์ต่าง ๆ นี้

ไปทอดพระเนตรปลาใหญ่ในสระดังกล่าว (ท่านองเดียวกันพระที่นั่งทองกลางสระในส่วน
ขวาของพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพฯ)

5. พระที่นั่งทรงปืน สมเด็จพระเพทราชาโปรดฯ ให้สร้างขึ้นเป็นที่ฝึกเพลงอาวุธ
ต่อมาใช้เป็นท้องพระโรงที่เสด็จออก พระที่นั่งองค์นี้ตั้งอยู่ใกล้กับพระที่นั่งบรมยงค์รัตนาศน์ ริม
ของสระด้านตะวันตก ลักษณะเป็นพระที่นั่งโถงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

6. พระที่นั่งตรีมุข ตั้งอยู่ด้านหลังของพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท ไม่ปรากฏผู้สร้าง
สันนิษฐานว่าตั้งอยู่บนฐานของพระมณฑปเทียร ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โปรดฯ
ให้ปลูกพลับพลาโถงเพื่อเป็นที่ประทับเมื่อเสด็จมาทอดพระเนตรการชุดแต่งพระราชวังหลวงและ
เป็นที่ต้อนรับแขกเมืองด้วย หลังจากพระราชพิธีรัชมงคมนาเพ็ญกุศลถวายอดีตพระมหากษัตริย์
แล้ว ซึ่งพลับพลาฯยังสมบูรณ์อยู่จนทุกวันนี้

พระที่นั่งอื่น ๆ และอาคารที่ใช้ประกอบการปกครองประเทศและประกอบพระเกียรติ
ยศของพระมหากษัตริย์ ได้แก่ ศาลหลวง ศาลาลูกขุนใน ทอแปลพระราชสาส์น โรงราชยาน
โรงช้าง โรงม้า โรงเรือพระที่นั่งต่าง ๆ เหล่านี้คงปรากฏแต่ในพงศาวดารและรากฐาน หรือ
เศษชิ้นส่วนของวัสดุก่อสร้างที่ปรากฏให้สันนิษฐานได้เท่านั้น

พระราชวังหลวงของกรุงศรีอยุธยาคงจะต้องมีอาคารที่สำคัญมากกว่าที่กล่าวถึง แต่
เนื่องด้วยปัจจุบันคงมีแต่ ซากโบราณสถานที่ยังเหลือเป็นอนุสรณ์เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อ
เน้นให้เห็นความสำคัญของพระราชวังหลวง จึงได้นำบันทึกของชาวต่างชาติที่พรรณนาไว้ในหนังสือ
ประวัติศาสตร์สยามวงศ์ในลังกาทวีปตอนราชทูตลังกาเข้ามาของพระสงฆ์สยามตอนหนึ่ง กล่าวว่า

เมื่อถึงเขตพระราชวังแลเห็นปราสาทราชมนเทียร ล้วนแต่เปิดทองอร่าม นวทุกสานุฑูต
ลงจากรถแล้วไปพักที่ศาลาแห่งหนึ่ง ซึ่งผูกม่านแดงไว้อย่างงดงาม เมื่อได้เวลาแล้ว เจ้าพนักงาน
จึงนำทูลานุฑูตเข้าไปในพระราชวัง ผ่านประตูเข้าไปสองชั้น ที่ประตูก็ประดับประดาด้วยสี
ทองและสีอื่น ๆ เมื่อล่วงประตูชั้นที่สองเข้าไปก็ถึงพระที่นั่ง (สรรเพชญปราสาท) สองข้างฐาน
มุขเด็จมีรูปภาพต่าง ๆ ตั้งไว้คือ รูปหมี รูปราชสีห์ รูปราชนก รูปไทวาริก รูปนาค รูปนิราม
ยักษ์ รูปเทล่านิลวันเปิดทองตั้งอย่างละคู่ ตรงหมู่รูปขึ้นไปเป็นราชบังลังก์สูงประมาณ 10 คืบ ตั้ง
เครื่องสูงรอบราชบังลังก์นั้น ผูกม่านปิดทองงามน่าพิศวง ฝาผนังพระที่นั่งก็ปิดทองบนราชบัลลังก์
ตั้งบุษบกที่ประทับเสด็จออกที่บุษบกนั้น ทางข้างขวาของพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท มีโรงช้างปิด
ทอง ประตูประราชวังก็ดี ศาลาลูกขุนอันเป็นที่เจ้าพระยามหาอุปราชและข้าราชการประชุมกันก็
ดี ล้วนตกแต่งเครื่องประดับประดาราชวังยอดเปิดทองประดับด้วยดอกและเครื่องไม้ เมื่อแลดูเข้าไป
ไปเห็นพระที่นั่งหลังคาห้าชั้น มียอดอันเปิดทองต่อพระที่นั่งออกมาทั้งสี่มุม มีทอสองห้าชั้น ล้วนมีหน้า
ต่างลูกกรง และยังมีพระราชมนเทียรอีกหลายหลังล้วนเปิดทองและทำหลังคาเป็นหลายชั้น
ตำหนักพระราชโอรสและตำหนักมเหสีทั้งสามมีรูปอย่างเดียวกัน พระราชวังอันงามวิจิตรที่กล่าว
มานี้สร้างที่ริมกำแพง ใกล้แม่น้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การบูรณะปฏิสังขรณ์ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

เมื่อกรุงศรีอยุธยาถูกพม่าเผา พระราชวังหลวงก็ถูกเผาไปจนหมดสิ้น ครั้นถึงรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า พระราชวังเก่าที่พระนครศรีอยุธยาเคยเป็นที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดิน ควรจะให้มีที่ระลึกไว้จึงโปรดฯ ให้สร้างปราสาทขนาดย่อมขึ้น ที่รากฐานของพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท ทรงพระราชดำริจะโปรดฯ ให้จารึกพระปรมาภิไธยพระเจ้าแผ่นดินของกรุงศรีอยุธยา ประดิษฐานไว้ภายในปราสาท เพื่อเป็นที่สักการะต่อไป แต่การก่อสร้างยังไม่ทันแล้วเสร็จก็ได้เสด็จสวรรคตเสียก่อน

ตราบจนสมัยรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2440 ได้โปรดฯ ให้พระยาโบราณราชธานินทร์ ทำการขุดตรวจค้นแผนผังฐานพระมณฑปปราสาทและพระราชมณฑปทั้งพระราชวังขึ้น เพื่อรักษาไว้ซึ่งพระยาโบราณราชธานินทร์ก็ได้ลงมือขุดแต่งไปบ้าง ตราบจนปี พ.ศ. 2449 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสวยราชสมบัติจะครบ 40 ปี เทำรัชกาลสมเด็จพระราชาธิบดี 2 ในปี พ.ศ. 2450 จะโปรดฯ ให้ตั้งพระราชพิธีบรมราชาภิเษก บำเพ็ญกุศลถวายสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 กับทั้งอดีตมหาราชทุกพระองค์ในพระราชวังกรุงศรีอยุธยา จึงได้โปรดฯ ให้รื้อโครงสร้างที่หักพังไว้บนฐานพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาทนั้นเสีย และสร้างขึ้นใหม่ พร้อมกับสร้างบ่อน้ำ กำแพง ประตูเมือง ประตูวัง และสถานที่ต่าง ๆ ตามรากฐานเดิมด้วยโครงสร้างไม้ให้เหมือนพระราชวังกรุงศรีอยุธยา เมื่อเสร็จพระราชพิธีแล้ว จึงทรงมีพระราชดำริว่าจะเสด็จมาทอดพระเนตรเนื่อง ๆ และให้เป็นที่รับแขกเมืองได้ด้วย จึงโปรดฯ ให้สร้างพลับพลาตรีมุขขึ้นบนฐานที่เข้าใจว่าเป็นพระราชมณฑปที่ประทับเดิม

พระราชวังหลวงหรือวัง โบราณสมัยหนึ่งเคยรุ่งเรืองอย่างสูงสุด แต่ในปัจจุบันวังโบราณเหลือแต่ซากที่ยากจะระลึกได้ว่าความรุ่งเรืองนั้น ได้มีมาแล้ว

พระที่นั่งที่สำคัญองค์ต่าง ๆ คงเหลือแต่ฐานของพระที่นั่งที่กรมศิลปากรได้ทำการขุดแต่งและบูรณะขึ้น โดยการนำอิฐรุ่นใหม่มารเสริมให้เป็นฐานพระที่นั่งที่สมบูรณ์แบบ จนเหมือนของที่สร้างขึ้นใหม่ยากที่จะระบุได้ว่าฐานเดิมนั้นมีรูปร่างตามที่บูรณะขึ้นใหม่จริงหรือไม่ พระที่นั่งสุริยาสอมรินทร์ก็เหลือแต่ฐานและเสา 1 ต้น ที่พอจะระบุได้ว่าเป็นอาคาร 2 ชั้น ตรงตามหลักฐานในประวัติศาสตร์ ส่วนพระที่นั่งองค์ที่สำคัญรอง ๆ ลงไป เช่น พระที่นั่งทรงบิน พระที่นั่งบรรยงก์รัตนาสน์ เพิ่มจะมีการขุดแต่งในระยะหลังต่อมา

ข. วังจันทร์เกษม

ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงศรีอยุธยา ริมน้ำเจ้าพระยา วังนี้าทเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2120 เรียกกันว่า วังใหม่หรือวังจันทร์ เพื่อใช้เป็นที่ประทับขณะที่ดำรงพระยศเป็นพระยุพราชครองเมืองพิษณุโลก วัตถุประสงค์ที่ทรงสร้างวังนี้ก็เพื่อเป็นที่ประทับขณะที่เสด็จลงมาเฝ้าพระราชบิดา เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์แล้วก็ยังคงประทับที่วังนี้ ต่อมาก็หลายปีจึงเสด็จไปประทับที่วังหลวง ต่อมาวังนี้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระเอกาทศรถและพระมหากษัตริย์ราชวงศ์ต่อ ๆ มา

เอกสารนี้เป็นของหลวงสงวนไว้สำหรับลูกหลานที่สนใจศึกษาประวัติศาสตร์ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กล่าวกันว่าวังเก่าสำหรับพระมหากษัตริย์นั้นตั้งอยู่ใกล้พระราชวังหลวง แต่เนื่องด้วยคับแคบ ภายหลังจึงยกวังจันทร์ขึ้นเป็นพระราชวังบวรสถานมงคล ที่เรียกว่าวังหน้า เพราะตั้งอยู่ข้างหน้าและเป็นด้านหน้าของพระราชวังหลวง แต่เดิมวังนี้ตั้งอยู่นอกกำแพงเมือง เป็นที่สำหรับไปทอดพระเนตรช้างเถื่อน ซึ่งเคยปรากฏว่ามีพระที่นั่งเพนียดในบริเวณใกล้เคียงวังนี้ด้วย

ในคำให้การชาวกรุงเก่ากล่าวว่า วังจันทร์มีกำแพง 2 ชั้น เหมือนวังหลวง กำแพงชั้นนอกสูง 7 ศอก แนวกำแพงยาวโดยรอบ 24 เส้น มีประตูใหญ่กว้าง 4 ศอก 6 ประตู มีห้องพระโรง มีพระวิมาน 3 หลัง เรียกว่า พระที่นั่งวิมานรัตยา และมีสถานที่ต่าง ๆ ที่เจ้าพนักงานประจำการเช่นเดียวกับวังหลวง

ครั้นเมื่อกรุงศรีอยุธยาถูกทำลาย วังจันทร์ก็รกร้าง รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้สถาปนาขึ้นเป็นพระราชวังสำหรับเป็นที่ประทับเวลาเสด็จพระราชดำเนินขึ้นมาประพาสกรุงเก่า และทรงเปลี่ยนชื่อเป็นพระราชวังจันทร์เกษม ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อโปรดฯ ให้สร้างพระราชวังบางปะอินแล้ว วังนี้ก็มิได้ใช้ต่อไป สถานที่ต่าง ๆ ทอดโทรม จึงโปรดฯ ให้ซ่อมแซมอาคารเฉพาะบางหลังและพระราชทานให้เป็นที่ว่าการมณฑลกรุงเก่า ซึ่งปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทร์เกษมในความควบคุมดูแลของหน่วยศิลปากรที่ 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อาคารและสิ่งก่อสร้างที่ยังเหลืออยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

1) กำแพงพระราชวัง ตามความยาวด้านละ 4 เส้น มีซุ้มประตู 4 ซุ้ม
2) ผนังพลาจตุรมุข เป็นผนังพลาเครื่องไม้ หลังคามุงกระเบื้อง มีช่อฟ้าใบระดา หางหงส์ นาคสะดุ้ง หน้าบันของเดิมเป็นลายพระราชลัญจกร ซึ่งต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 ผนังพลาจตุรมุขทรุดโทรมมากจึงได้รื้อลง และสร้างขึ้นใหม่โดยใช้ฝาไม้ของเดิม พร้อมทั้งแก้ไขทรงหลังคาและลายหน้าบันทั้งหมด

3) พระที่นั่งวิมานรัตยา ซึ่งก่อตามรากเดิม ซึ่งได้เคยใช้เป็นที่ว่าการมณฑลกรุงเก่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2493 และปัจจุบันได้เป็นพิพิธภัณฑสถาน

4) ทอพิสัยสี่ลक्षण เป็นอาคารสูง 4 ชั้น ซึ่งก่อสร้างตามรูปร่างเดิมในสมัยรัชกาลที่ 4 ใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรดาว

ค. วังหลัง

พระราชวังนี้ตั้งอยู่ในกำแพงพระนครด้านทิศตะวันตก ตรงข้ามกับวัดกษัตริย์ราชวังหลัง ใ้เพิ่มปรากฏในแผ่นดินพระมหาจักรพรรดิ เมื่อมอบราชสมบัติให้พระมหินทราธิราช ที่ตั้งของพระราชวังอยู่ที่สวนหลวงติดกับวัดสพสวรรค์ (บางครั้งจึงเรียกเป็นสามัญรวมกันไปว่า "สวนหลวงสพสวรรค์") จึงยกขึ้นเป็นวังเป็นที่ประทับของกรมพระราชวังบวรสถานพิมุขและที่เรียกว่าวังหลัง เพราะวังนี้อยู่ริมพระนครด้านทิศตะวันตก และเป็นด้านหลังของพระราชวังหลวง ภายในวังนี้ตำหนักต่าง ๆ คงจะเป็นตำหนักเครื่องไม้ เสาหัวคองจะเป็นเสาไม้แก่น

ที่วังหลังนี้ภายในบริเวณโรงงานสุรานี้ยังมีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ กล่าวคือ

พระเจดีย์ศรีสุริโยทัย ซึ่งเป็นพระเจดีย์ที่สำคัญในประวัติศาสตร์และได้รับการบูรณะจนเห็นเค้าโครงของพระเจดีย์อย่างสมบูรณ์แบบ พอที่จะชี้ให้เห็นว่าเป็นเจดีย์ที่สร้างขึ้นในสมัยพระมหาจักรพรรดิ โดยเป็นเจดีย์ย่อมุมให้สอบบ่อง มีซุ้มจระนำทั้ง 4 ทิศ เปรียบเทียบได้กับพระเจดีย์ชนิดเดียวกับที่วัดญาณเสน นอกจากนั้นเนื่องจากที่ตั้งของวังหลังติดกับวัดสพสวรรค์เมื่อมีการรื้อถอนและเปลี่ยนแปลง โบสถ์วิหาร และพระเจดีย์ต่าง ๆ ในวัดสพสวรรค์จนเหลือแต่เจดีย์ศรีสุริโยทัยแต่เพียงแห่งเดียว ผู้รื้อถอนจึงได้นำเอาใบเสมามาล้อมรอบพระเจดีย์แห่งนี้ไว้ จึงดูเป็นของแปลกประหลาดที่ใบเสมาควรจะล้อมรอบ โบสถ์ตามระเบียบของการสร้างพระอุโบสถ กลับมาล้อมรอบพระเจดีย์แทน ถ้านักท่องเที่ยวมาชมพระเจดีย์แห่งนี้ อาจจะได้ความเข้าใจที่ผิด ๆ ไปว่า ใบเสมาจะนำมาประดับพระเจดีย์ก็ได้

ง. พระราชวังบางปะอิน

พระราชวังนี้สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ทั้งนี้ เนื่องจากสกุลวงศ์ของพระองค์มีนิวาสสถานอยู่ที่เกาะบางปะอิน และสมเด็จพระเจ้าปราสาททองก็ได้ทรงสมโภช ณ ที่แห่งนี้ด้วย ฉะนั้นเมื่อพระองค์ได้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติในปี พ.ศ. 2173 แล้วจึงได้ถวายบ้านเดิมเป็นพุทธบูชาโดยโปรดฯ ให้สร้างวัดขึ้นที่ตรงนั้น ในปี พ.ศ. 2175 พระราชทานนามว่า วัดชุมพลนิกายาราม และโปรดฯ ให้ขุดสระและสร้างวังใหม่ขึ้นกลางเกาะ เพื่อใช้เป็นที่เสด็จประพาสหลังจากรัชกาลของสมเด็จพระเจ้าปราสาททองแล้ว พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาสมัยต่อมาก็ได้ใช้เกาะบางปะอินเป็นที่เสด็จประพาสต่อมาทุกรัชกาล

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระราชวังที่สร้างครั้งพระเจ้าปราสาททองได้ปรักหักพังไปหมดแล้ว คงเหลือแต่สระยาว 400 เมตร กว้าง 40 เมตร มีซากปราสาทเหลืออยู่ในสระนั้น คราวจนสมัยรัชกาลที่ 4 ได้เสด็จประพาสบางปะอินด้วยเรือกลไฟ ได้พบซากปรักหักพังดังกล่าว จึงโปรดฯ ให้สร้างพระตำหนักขึ้นในบริเวณวังเก่า โดยสร้างพระที่นั่งองค์หนึ่งเป็นที่ประทับ มีเรือนแถวสำหรับฝ่ายในหลังหนึ่งมีฉลิมพลาริมน้ำก่อกำแพงล้อมรอบ ส่วนบริเวณตะวันตกซึ่งมีคลองขุดตัดกันจนดูเป็นเกาะ โปรดฯ ให้ทำฉลิมพลาวัวกลางเกาะ ส่วนวัดชุมพลนิกายารามซึ่งปรักหักพังมากโปรดฯ ให้ปฏิสังขรณ์ให้บริบูรณ์

ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ที่จะเสด็จประพาสพระราชวังบางปะอินอยู่เสมอ ด้วยเป็นทำเลที่ดีเพราะเป็นเกาะอยู่กลางน้ำ จึงโปรดฯ ให้ขุดสระเดิมให้ลึกกว่าเก่าพร้อมทั้งก่ออิฐถือปูนรอบสระ และโปรดฯ ให้สร้างปราสาทโถงขึ้นกลางสระเพื่อเป็นที่ระลึกถึงปราสาทเดิม พระราชทานนามว่า พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ตามนามเดิม ส่วนบริเวณรัชกาลที่ 4 เคยเสด็จมาประทับก็โปรดฯ ให้สร้างเป็นพระที่นั่งชื่อพระที่นั่งวโรภาสนิมมาน นอกจากนั้นโปรดฯ ให้สร้างตึก 2 ชั้น ในกำแพงด้านเหนือพระที่นั่งวโรภาสนิมมาน สำหรับเป็นที่อยู่ของฝ่ายใน พระราชทานนามว่า วรนามเกษมสานต์ ศาลเทพารักษ์เดิมโปรดฯ ให้รื้อลงย้ายมาปลูกสร้างเป็นปราสาทยอดปราสาทขนาดเล็ก พระราชทานนามว่า เหมมณ

เพ็ชรเทวราช ส่วนที่ศาลเดิมโปรดฯ ให้สร้างเป็นตำหนักที่ประทับของพระเจ้าองค์ยาเธอ ที่ตามเสด็จเรียกว่า สภาคารราชประยูร และยังมีอาคารอื่น ๆ อีกหลายหลัง การสร้างพระที่นั่งต่าง ๆ เหล่านี้สำเร็จลงในปี พ.ศ. 2419

ที่พระราชวังนี้ เป็นพระราชวังที่งดงามด้วยสถาปัตยกรรมหลายรูปแบบ มีทั้งแบบไทยแบบจีนและแบบตะวันตก

พระที่นั่งไอศวรรค์ทิพยอาสน์ ซึ่งเป็นพลับพลาโถงกลางสระ ประดิษฐานพระบรมรูปรัชกาลที่ 5 สร้างขึ้นเป็นแบบไทยประเพณี

พระที่นั่งเวหาสน์จำรูญหรือเทียนเม่งเคี้ยว (ฟ้าสว่าง) สร้างขึ้นเป็นพระที่นั่งแบบจีนสูง 2 ชั้น ซึ่งข้าราชการกรมท่าข้างซึ่งเป็นพ่อค้าใหญ่ชาวจีนในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้สร้างถวายที่พระที่นั่งนั้นนอกจากตัวสถาปัตยกรรมจะเป็นแบบจีนที่สมบูรณ์แบบแล้ว ยังมีการจำหลักลายไม้ที่ผนังต่าง ๆ อย่างวิจิตรที่หาดูได้ยาก และยังประดับประดาหน้าศาลาหน้าพระที่นั่งด้วยกระเบื้องลายคราวเขียนรูปสัตว์หิมพานต์ตามคติความเชื่อของจีน ส่วนเครื่องตกแต่งองค์พระที่นั่งก็เป็นแบบจีนล้วน ยากที่จะหาที่เปรียบได้

พระที่นั่งวโรภาสนิมาน สร้างขึ้นเป็นพระที่นั่งแบบตะวันตก ซึ่งพระที่นั่งองค์นี้ในปัจจุบันใช้เป็นที่พักของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ภายในห้องพระโรงของพระที่นั่งประดิษฐานพระมหาเศวตฉัตรพร้อมด้วยพระราชบัลลังก์ นอกจากนี้ยังมีเครื่องตกแต่งเป็นแบบตะวันตกทั้งสิ้น

นอกจากพระที่นั่งที่สำคัญทั้ง 3 องค์แล้ว ยังมีพลับพลาที่ประทับทรงพระสำราญในลานลั่นทม บริเวณที่ประดิษฐานพระราชอนุสาวรีย์ของพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ และพระราชอนุสาวรีย์ของพระอัครชายาเธอ พระองค์เจ้าเสาวภาคนารีรัตน์ และสมเด็จพระเจ้าฟ้าอีก 2 พระองค์ นอกจากนั้นยังมีพระที่นั่งเล็ก ๆ เช่น พระที่นั่งบุษบาประพาส พระที่นั่งสภาคารราชประยูร ทอวิฑูรทัศน์า บ่อตักน้ำของพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียรที่ถูกไฟไหม้ไปแล้ว และทอเกมมณเพ็ชรเทวราช ซึ่งเป็นศาลที่รัชกาลที่ 5 สร้างถวายพระเจ้าอุทุมพร

นอกจากความงดงามของสถาปัตยกรรมที่กล่าวแล้ว สิ่งที่น่าสนใจของพระราชวังนี้คือสวนอันร่มรื่นด้วยแมกไม้ใหญ่ประเภทไม้ไทย ได้แก่ ต้นปาล์ม ต้นมะม่วง ต้นไทร ต้นลั่นทม ฯลฯ และยังมีไม้ตัด เช่น ข่อยตัดเป็นรูปช้าง รูปหมี่ รูปเสื่อ ฯลฯ อีกด้วย

2. สถาปัตยกรรมเนื่องในพระพุทธศาสนา

สถาปัตยกรรมที่เป็นลักษณะเด่นของกรุงศรีอยุธยา ได้แก่ สถาปัตยกรรมอันเนื่องในพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่าในรอบ 417 ปี ของกรุงศรีอยุธยามีการสร้างวัดไม่น้อยกว่า 543 วัด ตามที่พระยาโบราณราชธานินทร์ได้สำรวจไว้ วัดต่าง ๆ เหล่านี้ต่างก็มีรูปร่างลักษณะที่แตกต่างกันออกไปแต่ละยุคแต่ละสมัยแล้วแต่อิทธิพลของศิลปถิ่นอื่น ที่เข้ามามีบทบาททำให้รูปแบบเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งวัสดุก่อสร้างและช่างฝีมืออีกทั้งคติความเชื่อต่าง ๆ ก็ล้วนเป็นผลให้

เกิดความแตกต่างไปในรูปลักษณะของสถาปัตยกรรมแต่ละสมัยด้วย นอกจากนั้นในพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำจืดที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงก็ยังมีวัดที่สร้างขึ้นในลักษณะที่ต่างออกไปอีกทั้งยังมีวัดที่สร้างขึ้นในลักษณะที่แปลกประหลาดไม่เหมือนวัดทั่วไปอีกด้วย

น้ำเจ้าพระยาตอนล่างนี้ยังมีอาณาจักรทวาราวดี อาณาจักรละโว้ ได้ครอบงำพื้นที่นี้มาก่อน ฉะนั้นศิลปะของอาณาจักรเหล่านี้ก็ยังได้ปรากฏในวัดของพระพุทธศาสนาในยุคต่อมาด้วย ด้วยเหตุนี้ ในการศึกษาศาสนาปัตยกรรม อันเนื่องในพระพุทธศาสนาของกรุงศรีอยุธยาจะแบ่งยุคของสถาปัตยกรรมตามลักษณะเด่นที่เห็นได้ชัดเจนดังนี้คือ

ยุคที่ 1 สมัยอโยธยา ก่อนสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 สร้างกรุงศรีอยุธยา

ยุคที่ 2 สมัยอยุธยาตอนต้น ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ถึงสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พ.ศ. 1893 - พ.ศ. 2031

ยุคที่ 3 สมัยอยุธยาตอนกลาง ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 3 ถึงสมัยพระเจ้าทรงธรรม พ.ศ. 2034 - พ.ศ. 2171

ยุคที่ 4 สมัยอยุธยาตอนปลาย ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ถึงสมัยพระเจ้าเอกทัศ พ.ศ. 2173 - พ.ศ. 2310

ยุคที่ 5 สมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 7 ที่ได้กลับไปบูรณะพระนครศรีอยุธยา

ยุคที่ 1 สมัยอโยธยา

ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นที่เชื่อกันว่า เมื่อครั้งขอมมีอำนาจในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ขอมได้สร้างเมืองหน้าด่านขึ้นที่ระหว่างแม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำเจ้าพระยามาพบกัน เชื่อว่าเมืองอโยธยา ซึ่งนักประวัติศาสตร์บางท่านสันนิษฐานว่าคงจะตั้งอยู่แถววัดเดิมหรือวัดอโยธยา วัดสมณโกฏฐาราม วัดฤๅติาว ซึ่งในปัจจุบันจะเรียกว่าอโยธยาเหนือ ไปพลางก่อน นอกจากนั้นในบริเวณทางใต้ของอโยธยาเหนือสันนิษฐานว่ามีเมืองอีกเมืองหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ใกล้ปากน้ำแม่เขย ซึ่งแม่น้ำสายนี้ได้ไหลผ่านเมืองอโยธยาออกมาได้วัดพันธุเชิงที่บริเวณนี้ได้พบร่องรอยของทำนบอ่างน้ำโบราณขนาดใหญ่ตามแผนที่อยุธยาฉบับของสุเมธ ชุมสายนอกจากนั้นในพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐภูกล่าวไว้ว่า แรกสถาปนาพระพุทธเจ้าทรงเชิงจุลศักราช 686 ปี ตรงกับ พ.ศ. 1867 คือ ก่อสร้างกรุงศรีอยุธยาถึง 26 ปี แต่ไม่บอกนามผู้สร้าง ด้วยลักษณะของพระพุทธรูปที่มีขนาดใหญ่ เช่นนี้ จึงน่าจะสันนิษฐานว่าตำบลที่สร้างพระพุทธรูปองค์นี้ น่าจะต้องเป็นชุมชนเดิมมาก่อน นอกจากนั้นที่บริเวณเดียวกันนี้ยังได้พบพระพุทธรูปศิลาสมัยทวาราวดี 2 องค์ที่วัดรอก ซึ่งเป็นวัดร้างอยู่ทางทิศตะวันตกของวัดพันธุเชิง ส่วนในเกาะเมืองก็พบพระพุทธรูปแบบอุททองที่วัดธรรมิกราช พระพุทธรูปศิลาแบบทวาราวดีที่วิหารพระคันธารราช วัดหน้าพระเมรุที่แต่เดิมประดิษฐานอยู่ที่วัดมหาธาตุ ซึ่งนักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่านำมาจากนครปฐม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะเห็นได้ว่าศิลปะของทวาราวดีและศิลปะของอู่ทอง ซึ่งมีมาก่อนสมัยอยุธยาได้ปรากฏ อยู่ ณ ที่ต่าง ๆ บริเวณภูมิภาคนี้หลายแห่ง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความเจริญรุ่งเรืองของภูมิภาคแถบนี้ ได้ปรากฏขึ้นก่อนการสร้างกรุงศรีอยุธยา นอกจากนั้นอาจารย์ น.ถ ปากน้ำ จิตรกรเอกและผู้ เชี่ยวชาญเรื่องประวัติศาสตร์ศิลป์ได้ทำการสำรวจสถาปัตยกรรมของอยุธยาเมื่อก่อนปี พ.ศ. 2510 ได้อธิบายเกี่ยวกับศิลปะและสถาปัตยกรรมของสมัยอยุธยาได้ดังนี้

1. ลักษณะการตั้งทิศทางพระอุโบสถ จะหันหน้าพระอุโบสถ ไปสู่ลำนํ้าสายหลัก
2. ลักษณะการก่อสร้าง โดยใช้วิธีก่ออิฐ ไม่ถือปูน
3. ลักษณะของใบเสมา มีลักษณะที่วิวัฒนาการจากใบเสมาของสมัยลพบุรี ซึ่งยัง

สามารถแบ่งได้เป็น 2 รุ่น คือ

- ก) รุ่นแรก ทำด้วยหินทรายแดง รูปแบบทลาย ทรงสี่เหลี่ยม หยาบเท่ากันทุก ด้าน มักนิยมทำลวดลายเป็นรูปดอกไม้และใบไม้เป็นเครือเถาที่บริเวณยอดเสมาและตรงเอวเสมา
- ข) รุ่นหลัง บางครั้งทำด้วยหินชนวนรูปแบบหินยานลังกา รูปทรงสูงชันสุดชั้นที่ เอาเสมาคอดเข้าและยังไล่ลวดลายเครือเถาอย่างวิจิตร พบได้ที่วัดมเหยงคณ์ และวัดกุฎีดาว

4. ลักษณะของพระพุทธรูป ซึ่งแบ่งได้ 3 ยุค ด้วยกันคือ

- ก) ยุคต้น เป็นพระพุทธรูปสกุลช่างอู่ทอง เช่น หลวงพ่อโตวัดหน้าถ้ำเชิง
- ข) ยุคกลาง พระพุทธรูปส่วนมากทำเป็นปางมารวิชัย เป็นศิลปะอยุธยาและศิลปะ อู่ทองปนกัน

- ค) ยุคปลาย พระพุทธรูปทรงเครื่องแบบราชาธิราช ส่วนมากเป็นปางประทาน อกัย

5. ลักษณะของรูปทรงพระเจดีย์ พระเจดีย์ที่สร้างขึ้นก่อนกรุงศรีอยุธยาที่ควรจะ เรียกว่า สมัยอยุธยา แบ่งได้เป็น 6 แบบ คือ

- ก) แบบทวาราวดี ตัวอย่างเห็นได้ที่วัดขุนเมืองใจ ในตัวเกาะอยุธยา
- ข) แบบเจดีย์ 8 เหลี่ยม มีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูป 8 ทิศ เลียนแบบมาจาก เจดีย์ละโว้ ตัวอย่างเห็นได้ที่วัดมเหยงคณ์ และวัดร้างกลางบึงพระราม

- ค) แบบเจดีย์ 8 เหลี่ยม ซึ่งมีวิวัฒนาการมาจากแบบเจดีย์ 8 เหลี่ยม แต่ตัด ส่วนและเอียงที่จุกจิกออกไปบ้าง ซุ้มที่ประดิษฐานพระพุทธรูปทั้ง 8 เหลี่ยมก็ตัน หรือถูกตัดหายไป ตัวอย่างเช่น ที่วัดจวงกลม วัดเสด็จ และวัดกระชาย วัดสุวรรณาวาส

- ง) แบบเจดีย์ที่มีวิวัฒนาการมาจากสมัยอู่ทอง ซึ่งเป็นเจดีย์ที่มีองค์เจดีย์ตั้งบน ฐานสี่เหลี่ยมสูง เช่น เจดีย์ที่วัดอโยธยา หรือรุ่นถัดมาเป็นเจดีย์ที่ตกแต่งส่วนและเอียงมากย่อมุม มาก เช่น ที่วัดกุฎีดาว เจดีย์รุ่นหลังของสมัยนี้เป็นแบบผสมระหว่างเจดีย์แบบทวาราวดีกับเจดีย์ แบบที่วิวัฒนาการมาจากรุ่นแรก คือ ทำเป็นเจดีย์ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม แต่มีขนาดใหญ่ขึ้น เช่น เจดีย์วัดสามวิหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จ) เจดีย์หินยานแบบลังกา แบบนี้ไม่มีนิมทำฐานเจดีย์ องค์ระฆังจะเตี้ยเกือบจดพื้นดิน ความสูงขององค์ระฆังสูงกว่าส่วนใต้ระฆังถึงพื้นดิน มีบัลลังก์ใหญ่ยอดเจดีย์ทั้งใหญ่และสูง ตัวอย่าง ได้แก่ เจดีย์วัดพลับพลาไชย วัดเสถียง วัดลีกลาสมุต และวัดสมณโกฏฐาราม เป็นต้น

ฉ) เจดีย์สมัยโยชยานรุ่นสุดท้าย ซึ่งวิวัฒนาการมาจากแบบหินยานลังกานิยมทำเจดีย์บนแท่นมีช้างล้อมหรือสิงห์ล้อม ตัวอย่างเช่น เจดีย์วัดแม่นางปลื้ม วัดธรรมมิกกราช วัดมเหยงคณ์ และวัดช้าง

สถาปัตยกรรมในสมัยโยชยานี้ได้ปรากฏอยู่ในวัดต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลายแห่งทั้งในตัวเกาะเมือง และปริมณฑล ครั้นถึงสมัยอยุธยาได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดต่าง ๆ เหล่านี้โดยสร้างสถาปัตยกรรมแบบร่วมสมัยขึ้นมาใหม่โดยการพอกทับพระสถูปเจดีย์ของเดิมบ้าง สร้างเพิ่มขึ้นใหม่บ้าง จึงปรากฏรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ปะปนกันหลายสมัยในวัดเดียวกัน ดังเช่น วัดอโยธยา วัดมเหยงคณ์ วัดกุฎีดาว วัดธรรมมิกกราช เป็นต้น จึงยากที่จะชี้ชัดลงไปได้ว่าสถาปัตยกรรมสมัยโยชยานตามทีอาจารย์ น.ณ ปากน้ำ ได้อธิบายไว้ในนั้นแตกต่างไปจากสถาปัตยกรรมสมัยอยุธยาอย่างเห็นได้เด่นชัด

ยุคที่ 2 สถาปัตยกรรมสมัยอยุธยาตอนต้น

สถาปัตยกรรมในสมัยนี้จะมีแบบแผนที่เห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะในบริเวณพุทธาวาส ซึ่งประกอบด้วยอาคารหลักสำคัญ 3 อย่าง คือ พระสถูปเจดีย์ พระวิหาร และวิหารคด หรือพระระเบียงกับเจดีย์บริวาร โดยมีการจัดแผนผังบริเวณพุทธาวาสมีลักษณะเด่น ดังนี้

1. นิยมหันหน้าวัดไปทางด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นหลักแบบอย่างที่ยึดถือมาจากอินเดีย
2. นิยมสร้างพระสถูปเจดีย์ เป็นทรงปราสาทและถือว่าการปราสาทเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่ พระวิหารและพระอุโบสถตามลำดับ
3. จะถือเอาพระปราสาทเป็นศูนย์กลางของเขตพุทธาวาส
4. นิยมที่จะวางผังให้วิหารตั้งอยู่หน้าพระสถูปเจดีย์ ส่วนด้านหลังบางครั้งก็จะเป็นวิหารอีกหลังหนึ่งหรือเป็นพระอุโบสถ
5. ระหว่างพระวิหารหรือพระอุโบสถ นิยมเชื่อมด้วยวิหารคดหรือพระระเบียงซึ่งล้อมรอบพระสถูปเจดีย์อีกชั้นหนึ่ง เช่นที่วัดพุทธไสยาสน์
6. รอบบริเวณพุทธาวาสจะเป็นเจดีย์บริวารรายรอบอีกชั้นหนึ่ง
7. การจัดผังบริเวณโดยทั่วไป ถือเอาพระวิหารและพระสถูปเจดีย์เป็นแกนกลาง
8. ลักษณะของโบสถ์เป็นหินชนวนขนาดใหญ่ไม่มีลวดลาย ตัวอย่างได้แก่ โบสถ์ที่วัดพุทธไสยาสน์ วัดพระราม วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ เป็นต้น

ยุคนี้เริ่มต้นตั้งแต่สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสร้างพระนครศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อ พ.ศ. 1893 มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เมื่อ

เอกสาร พ.ศ. 2031 ที่รูปแบบอย่างของสถาปัตยกรรมในยุคนี้เห็นชัดว่าได้อิทธิพลทางศิลปะจากขอม นั่นได้แก่

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระสถูปเจดีย์ทรงปราสาท ซึ่งงานสถาปัตยกรรมของขอมเองก็ได้รับอิทธิพลจากอินเดียและเปลี่ยนแปลงไปจนมีลักษณะผิดแปลกไปจากต้นเค้า อย่างไรก็ตามแม้ว่าไทยเราจะได้รับอิทธิพลหรือแบบอย่างในการสร้างศิลปกรรมจากขอม แต่ได้ดัดแปลงและเพิ่มเติมจนเป็นลักษณะทรวดทรง และอุดมคติตามแบบของไทยจนไม่เหมือนทั้งขอมและอินเดีย เช่น การสร้างปราสาทตามแบบขอมให้เป็นประธานของวัดคืออยู่ด้านหน้า แต่ทำให้มีลักษณะทรวดทรงสูงกว่าปราสาทของขอมทำย่อมุมมากขึ้น ส่วนฐานมีความสูงเกือบเท่าส่วนบนของปราสาทในยุคนั้น บั๊กลับขนุนสำหรับประดับปราสาทในยุคนั้นไม่นิยมทำลวดลาย ทำเพียงกลีบขนุนเกลี้ยง ๆ เท่านั้น จะทำลวดลายก็เพียงเฉพาะซุ้มประตูที่จะเข้าไปภายในองค์ปราสาทเท่านั้น ตัวอย่างพระปราสาทในยุคนที่ 1 นี้ ได้แก่

พระปราสาทวัดพุทธไสสวรรย์ ซึ่งเป็นวัดที่พระเจ้าอู่ทองโปรดฯ ให้สร้างโดยอุทิศพระตำหนักเวียงเหล็ก ซึ่งเคยใช้เป็นที่ประทับก่อนที่จะสร้างพระนครศรีอยุธยาถวายให้เป็นวัดเมื่อวันพฤหัสบดี เดือน 4 ขึ้น 1 ค่ำ ปีมะเส็ง พ.ศ. 1896

พระปราสาทที่วัดพระราม ซึ่งพระราเมศวร หรือพระบรมไตรโลกนาถโปรดฯ ให้สร้างตรงบริเวณที่ถวายพระเพลิงสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)

พระปราสาทที่วัดมหาธาตุ ซึ่งสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 ทรงสร้างเมือง พ.ศ. 1917 และพระปราสาทที่วัดราชบูรณะ ซึ่งสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 เจ้าสามพระยาทรงสร้างตรงบริเวณที่ถวายพระเพลิงพระศพของเชษฐาทั้งสองพระองค์ คือ เจ้าอ้ายพระยา เจ้ายี่พระยา เมื่อ พ.ศ. 1967 สำหรับปราสาทวัดราชบูรณะนี้ เป็นปราสาทที่สวยงามมากแบบหนึ่งเรียกกันว่า " ปราสาททรงงาเนียม "

การทำฐานทักษิณของพระปราสาทในสมัยนี้มีลักษณะฐานสูงกว่าแบบลพบุรี ซึ่งนิยมสร้างปราสาทตั้งอยู่บนเนินดิน ครั้นถึงสมัยอยุธยาตอนต้น จะยกฐานสูงขึ้นบ้าง เช่นที่วัดพุทธไสสวรรย์ และฐานจะยิ่งสูงขึ้นในสมัยต่อมาจนถึงปราสาทของวัดพระราม ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นแบบอย่างสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

โบสถ์หรือวิหารโดยทั่วไปมักสร้างเป็นห้อง รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าฐานสูงเล็กน้อยประดับด้วยลวดบัวโดยรอบ ตรงกลางลวดบัวทำโค้งลงจากเส้นระดับเล็กน้อย ผนังก่อด้วยอิฐถือปูนมีประตูแต่ไม่นิยมทำหน้าต่าง เพียงแต่เจาะผนังให้เป็นช่องเพื่อให้แสงสว่างเข้าภายในเพียงสลัว ๆ บางแห่งก็เจาะเป็นช่องลูกกรงอย่างที่เรียกกันว่าลูกฟักบ้าง เจาะเป็นช่องเวียบ ๆ บ้าง เช่น ผนังโบสถ์วัดมหาธาตุ วัดหน้าพระเมรุ และวัดธรรมิกราช เป็นต้น

หลังคาทำเป็นจั่วลดทล้นลงมาเป็นชั้น ๆ โบสถ์วิหารไม่นิยมสร้างให้มีชายคายื่นออกมาจากตัวเสามาก และอาจจะมุงหลังคาด้วยกระเบื้องดินเผาธรรมดา เรียกว่ากระเบื้องกบกล้วย

ผนังภายในโบสถ์หรือวิหาร ส่วนมากนิยมตกแต่งด้วยจิตรกรรมฝาผนัง เพดานประดับด้วยไม้จำหลักเป็นรูปดาวล้อมเดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยุคที่ 3 สถาปัตยกรรมสมัยอยุธยาตอนกลาง

ลักษณะเด่นของสถาปัตยกรรมของอยุธยาตอนกลาง ได้แก่

- 1. รูปแบบของพระปรางค์เลื่อนไปกลับหันไปนิยมสร้างพระเจดีย์แบบสุโขทัย
- 2. นิยมทำเจดีย์เป็นองค์ระฆังคว่ำตั้งบนฐานแปดเหลี่ยม ซ้อนบนฐานสี่เหลี่ยม
- 3. สร้างเจดีย์เป็นบัลลังก์แปดเหลี่ยม ต่อด้วยปล้องไฉนและยอดพระเจดีย์
- 4. รูปแบบการเจาะประตูหน้าต่างของ โบสถ์หรือวิหารแบ่งได้ 3 แบบ คือ
 - ก. พระอุโบสถขนาดย่อม ด้านข้างด้านหลังทึบ ไม่มีหน้าต่าง
 - ข. เช่นเดียวกับแบบ ก. แต่มีประตูด้านข้าง 2 ข้าง หรือมีหน้าต่างเล็กข้างละ

บาน มีเสาด้านหน้า 2 เสา

ค. วิวัฒนาการจากแบบ ข. มีการเจาะประตูหรือหน้าต่างด้านข้างมากขึ้น โดย

ใช้ไม้รองรับผนังอิฐตอนบน

- 5. ไม่นิยมทำลวดลายประดับเจดีย์ จะมีเฉพาะที่ฐานสิ่งซึ่งเป็นรูปครุฑนาคหรือมาร

แบก

- 6. ลักษณะของโบสถ์มา ทำด้วยหินชนวนสีเขียว หินทรายมีขนาดเล็กกว่าสมัยต้น

เช่น ที่วัดวรเชษฐาราม มีแอกคอเข้าและมีลวดลายประดับเพิ่มขึ้น เช่น ที่วัดศาลาปูน

ยุคนี้เริ่มตั้งแต่สมัยแผ่นดินสมเด็จพระราชาธิบดีที่ 2 พ.ศ. 2034 จนถึงรัชกาลพระ

เจ้าทรงธรรมใน พ.ศ. 2171 สถาปัตยกรรมในยุคนี้ได้รับอิทธิพลของสุโขทัย ดังนั้น ความนิยม

ในการสร้างปรางค์แบบยุคที่ 1 เลื่อนไป และหันมาสร้างพระเจดีย์ตามแบบอย่างที่กล่าวกันแพร่

หลายในสุโขทัย ทั้งนี้ เนื่องจากสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ทรงเป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระ

พระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งประสูติและทรงพระเจริญ ณ เมืองพิษณุโลก เมื่อครั้งสมเด็จพระราช

บิดาเสด็จไปครองเมืองพิษณุโลก อันเป็นหัวเมืองฝ่ายเหนือ ได้เห็นแบบอย่างขนบธรรมเนียม

และปุษยนีสถานของกรุงสุโขทัย จึงเกิดความนิยมในศิลปะซึ่งเป็นของไทย ดังนั้น อิทธิพลของสุโข

ทัยจึงเริ่มแผ่ขยายลงมายังกรุงศรีอยุธยา สำหรับสถาปัตยกรรมในยุคนี้ได้เริ่มก่อสร้างพระเจดีย์

แบบสุโขทัย แต่ช่างสมัยอยุธยาได้แก้ไของค์ระฆังให้สูงกว่าของสุโขทัย ซึ่งทำผายกว้าง และที่

เป็นลักษณะเฉพาะของเจดีย์ทรงระฆังของอยุธยา คือสร้างบัลลังก์แปดเหลี่ยมและเพิ่มเสา

ทวารหรือเสาอุณกะหวด แล้วจึงต่อเป็นปล้องไฉน และมีทียาดน้ำค้างไว้บนยอดเจดีย์ทรงระฆัง

ตามแบบสุโขทัย ในปัจจุบันยังมีปรากฏอยู่หลายแห่ง เช่น พระเจดีย์ใหญ่สามองค์ วัดพระศรี

สรรเพชญ์ ซึ่งสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ทรงโปรดฯ ให้สร้างพระเจดีย์ใหญ่ขึ้น 2 องค์ เมื่อ

พ.ศ. 2035 องค์แรกด้านทิศตะวันออกบรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระ

ราชบิดา องค์ถัดมาบรรจุพระบรมอัฐิของพระบรมราชาธิราชที่ 3 ซึ่งเป็นพระเชษฐา ส่วนองค์

สุดท้ายทางทิศตะวันตกนั้น สร้างเพิ่มเติมภายหลังโดยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 (พ.ศ.

2072 - 2076) โปรดฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2075 เพื่อบรรจุพระบรมอัฐิของสม

เด็จพระรามาธิบดีที่ 2 และทรงโปรดฯ ให้ทำฐานเชื่อมถึงกันทั้ง 3 องค์ไป และสร้างมณฑปประ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลวงเจดีย์ใหญ่ทั้ง 3 องค์ด้วย เจดีย์ที่วัดวงษียงซึ่งสมเด็จพระมหาจักรพรรดิโปรดฯ ให้สร้างที่
พระตำหนักเดิม เจดีย์ที่วัดใหญ่ชัยมงคล (พ.ศ. 2135) ซึ่งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชโปรดฯ
ให้สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติที่ทรงชนช้างชนะพระมหาอุปราชาแห่งประเทศพม่า และเจดีย์
ที่วัดวรเชษฐาราม ซึ่งสมเด็จพระเอกาทศรถทรงสร้างอุทิศแด่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมื่อ
พ.ศ. 2136 สันนิษฐานว่า ได้ถวายพระเพลิงพระศพสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่วัดนี้ ในยุคนั้น
ไม่นิยมทำลายวัดลายประดับเจดีย์ คงทำเกลี้ยง ๆ จะมีบ้างก็แต่ที่ฐานสิงห์ซึ่งมักจะเป็นรูปครุฑหรือ
มารแยก สำหรับโบสถ์หรือวิหารในสมัยนี้ เริ่มทำหน้าที่ต่างเป็นรูปสี่เหลี่ยม โดยมีคานไม้รับน้ำหนัก
จากผนังข้างบน แล้วจึงทำกรอบหน้าต่างบานไม้ ปลายเสา โบสถ์หรือวิหารนิยมประดับปูนปั้นเป็น
รูปกลีบบัว ผนัง โบสถ์วิหาร ไม่นิยมทำลายวัดลายประดับ คงถือปูนเรียบ ๆ เท่านั้น

ยุคที่ 4 สถาปัตยกรรมสมัยอยุธยาตอนปลาย

ลักษณะเด่นของสถาปัตยกรรมของอยุธยาตอนปลายได้แก่

1. นิยมสร้างพระเจดีย์แบบขอมชั้นใหม่ ตัวอย่างเห็น ได้ที่วัดไชยวัฒนาราม
2. ต่อมาได้มีการสร้างพระเจดีย์เหลี่ยมย่อมุม หรือเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองเกิดขึ้น
3. อิทธิพลของสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก เริ่มเข้ามามีบทบาทในสถาปัตยกรรมของ

กรุงศรีอยุธยา เช่น ที่ตำหนักพระพุทธรูปมหาจารย์ วัดพุทไธสวรรย์

4. รูปแบบของพระอุโบสถ แบ่งได้เป็น 6 แบบ

ก. ฐานของพระอุโบสถเป็นการทำฐานโค้งแบบเรือสำเภาที่เห็นได้เด่นชัด

ข. ถ้าเป็นพระอุโบสถขนาดย่อม ก่อผนังด้านหน้าและด้านหลังเป็นหน้าบันยื่นนอก

ไถ่ และนั้นปูนเป็นลายเครือเถาประดับด้วยชาม

ค. การเจาะหน้าต่างมีการเจาะหน้าต่างถี่เข้า มีเสารับชายคาปีกนกมีเสาด้าน

หน้าและด้านหลังเป็นเสาย่อมุมไม้สิบสอง บัวหัวเสากลีบยาว เช่นที่วัดบรมพุทธาราม

ง. ถ้าเป็นพระอุโบสถขนาดใหญ่ มีการเจาะหน้าต่างเรียงเป็นแถวของทุกช่วงเสา

จ. ตกแต่งอาคารอย่างวิจิตร เช่น การทำบานประตูประดับมุกที่วัดบรมพุทธาราม

ซึ่งเป็นสมัยที่การสร้างอาคารมุ่งหมายเอาความเป็นเลิศในด้านสุนทรีย์ยิ่งกว่ายุคใด ๆ

ฉ. มีการเจาะช่องประตูด้านหน้าเป็น 3 บาน โดยบานกลางจะเป็นบานขนาดใหญ่ มีซุ้มทรงมณฑป บานข้างจะเป็นบานขนาดเล็ก มีซุ้มทรงบันแถลง ซึ่งส่งผลมายังสถาปัตยกรรมยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

สมัยอยุธยาตอนปลายนี้ เริ่มต้นตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองมาจนถึงพระเจ้า
เอกทัศจนเสียกรุง (พ.ศ. 2173 - 2310) สถาปัตยกรรมในยุคนั้นนับว่าได้มีการนำวิชาการ
ก่อสร้างใหม่ ๆ เข้ามาใช้ เนื่องจากมีการติดต่อกับชาวต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะ
ในรัชกาลของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช กับพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส ซึ่งถึงกับมีช่าง

เอกสาร ชาวฝรั่งเศสเข้ามาก่อสร้างในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้อิทธิพลของศิลปะแบบตะวันตกจึงเข้ามามี

ไม่ว่าการมีได้ทุกสิ่งอื่น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อิทธิพลของศิลปะแบบตะวันตกจึง เข้ามามีอิทธิพลเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการนำลักษณะโครงสร้างแบบโค้งแหลมมาใช้ที่ตำหนักพระพุทโธมาจารย์ วัดพุทธไสสวรรคย์หรือวิหารบางหลังที่วัดพระศรีสรรเพชญ์

ส่วนพระเจดีย์แบบพระปรางค์ได้นำกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่งในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง โดยที่พระองค์ทรงได้เมืองเขมรกลับมาเป็นเมืองขึ้นของไทย จึงมีพระราชประสงค์จะสร้างอนุสาวรีย์เพื่อเฉลิมพระเกียรติของพระองค์ จึงโปรดฯ ให้สร้างวัดไชยวัฒนารามขึ้น ที่ฝั่งทิศใต้นอกเกาะเมือง ซึ่งเป็นพระนิวาสสถานเดิมของพระราชชนนีของพระองค์ โดยสร้างพระรัตนเจดีย์ขึ้นเป็นแบบปรางค์ขอม ยกฐานสูงล้อมรอบด้วยพระระเบียงประดิษฐานพระพุทธรูปเป็นโดยรอบ ที่มุมและตอนกลางของพระระเบียง สร้างปราสาทขึ้นทั้ง 8 ทิศ เป็นเมรุทิศและเมรุรายโดยรอบ ที่ได้เมรุทิศเมรุรายทำเป็นช่องคูหาโค้ง ประดิษฐานพระพุทธรูป นอกจากวัดไชยวัฒนารามแล้ว สมเด็จพระเจ้าปราสาททองยังโปรดฯ ให้สร้างตำหนักซึ่งถ่ายแบบมาจากศิลปะเขมร ที่ริมแม่น้ำป่าสัก สำหรับประทับร้อนในปี พ.ศ. 2174 เรียกว่า พระตำหนักพระนครหลวง ซึ่งยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

ในรัชกาลเดียวกัน นอกจากจะโปรดฯ ให้สร้างปรางค์แบบขอมขึ้นใหม่แล้ว สมเด็จพระเจ้าปราสาททองยังโปรดฯ ให้สร้างพระเจดีย์อีกรูปแบบหนึ่งคือ พระเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมหรือที่รู้จักกันในนามของเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมย่อมุมตั้งแต่ฐานจนถึงคอระฆังตอนบนเป็นปล้องโลน เช่น เจดีย์กลมทรงลังกา พระเจดีย์แบบนี้ปรากฏที่วัดชุมพลนิกายราม ซึ่งสมเด็จพระเจ้าปราสาททองโปรดฯ ให้สร้างขึ้น ณ สถานที่ประสูติของพระองค์ที่บางปะอิน แต่อย่างไรก็ตามพระเจดีย์แบบย่อมุมไม้สิบสองนี้ ได้ปรากฏขึ้นแล้วตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าจักรพรรดิ เช่น เจดีย์ที่วัดสวนหลวงสภสวรรค์ และเจดีย์ที่วัดญาณเสน ซึ่งเป็นเจดีย์แบบย่อมุมไม้สิบสองยกฐานสูง แต่มีซุ้มจระนำทั้ง 4 ทิศ ซึ่งแตกต่างไปจากเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ด้วยเหตุนี้ลักษณะของเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองจึงไม่อาจจะจัดอยู่ในสมัยอยุธยาตอนกลางหรือตอนปลายก็ได้

ในรัชกาลของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมิได้มีสิ่งก่อสร้างเพิ่มเติมขึ้นในกรุงศรีอยุธยา แต่ได้มีการก่อสร้างที่เมืองลพบุรีหลายแห่ง เช่น พระราชวัง วิหารหลวงที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ บ้านหลวงรับแขกเมืองหรือที่เรียกว่าบ้านวิชาเยนทร์ โดยเฉพาะพระราชวังและบ้านหลวงรับแขกเมืองซึ่งยังมีซากเหลือในปัจจุบันนี้ ก่อสร้างเลียนแบบตะวันตก โดยก่ออิฐโค้งเป็นรูปโค้งแหลม และลวดลายที่ขอบประตูหน้าต่างก็เป็นแบบลวดลายของชาวยุโรปด้วย

แบบอย่างการก่อสร้างที่ติดขึ้นเป็นพิเศษในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชคือการเจาะช่องกำแพงเป็นช่องเล็ก ๆ แต่ไม่ทะลุ ตอนบนของช่องเหล่านี้ทำเป็นรูปโค้งแหลมช่องเหล่านี้เจาะเรียงรายตามกำแพง เช่น ที่พระราชวังนารายณ์ราชนิเวศน์ จังหวัดลพบุรี กำแพงของวัดบางวัด เช่น วัดมหาธาตุและวัดเจ้าปราบ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อใช้เป็นที่ตั้งตะ

เอกสารเกี่ยวกับน้ำมันตวงเล็ก ๆ เพื่อจุดให้สว่างไสวในวันนักขัตฤกษ์ ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับตึกแบบยุโรปในกรุงศรีอยุธยาที่ปรากฏอยู่คือ ตำหนักสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดพุทธไสวรรรย์ ซึ่งสมเด็จพระเพทราชาโปรดฯ ให้สร้างถวายสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ผู้เป็นพระอาจารย์ มีลักษณะเป็นตึกสองชั้น ชั้นล่างทำหน้าที่ต่างเป็นรูปวงโค้งแบบยุโรป ชั้นบนเป็นหน้าต่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า ถึงแม้จะเป็นตึกแบบยุโรป แต่ก็ได้ดัดแปลงให้เป็นแบบไทยและความนิยม โดยมีบันไดขึ้นชั้นบนอยู่ข้างนอกด้านทิศตะวันตก เพราะการมีบันไดอยู่ใต้ถุนบ้านถือกันมาแต่โบราณว่าอัปมงคล ส่วนฐานและหลังคาทำให้เป็นเส้นอ่อนโค้ง ประดับด้วยลวดบัวโดยรอบ

สำหรับศิลปะในการประดับเครื่องถ้วยชามและกระเบื้องเคลือบชั้นเล็ก ๆ ตามผนังเท่าที่พบสันนิษฐานว่าคงจะเกิดขึ้นในยุคนี้ เช่น ที่วัดมหาธาตุ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรงปฏิสังขรณ์เมื่อ พ.ศ. 2167 ก็โปรดให้ประดับเครื่องถ้วยชามตามผนังโบสถ์ วิหาร กำแพง ปัจจุบันยังมีเหลือติดให้เห็นเพียงเล็กน้อย เนื่องจากได้หลุดตกหายไป แต่ก็ยังเหลือร่องรอยให้เห็นบ้าง

ยุคที่ 5 สถาปัตยกรรมยุครัตนโกสินทร์ที่กรุงศรีอยุธยา

สถาปัตยกรรมสมัยอยุธยาโดยส่วนรวมแล้ว ได้ชำรุดเสียหายไปตั้งแต่ครั้งเสียกรุงเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังผุพังไปตามกาลเวลาและยังถูกรื้อเพื่อมิให้เป็นที่ย่องสมผู้คนในสมัยรัตนโกสินทร์อีกด้วย แต่อย่างไรก็ยังมีสถาปัตยกรรมบางส่วนโดยเฉพาะสถาปัตยกรรมเนื่องในพระพุทธศาสนา ได้รับการบูรณะโดยพระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์อีกหลายรัชกาล ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 จนถึงสมัยรัชกาลที่ 7 จะเห็นได้ว่าในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดราชวรวิหารอยู่ 3 วัด ได้แก่ วัดสุวรรณดาราม วัดเสนาราม และวัดนิเวศน์ธรรมประวัติ พระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร ได้แก่ วัดพนัญเชิง วัดศาลาปูน วัดบรมวงศ์อิศรวราราม พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ได้แก่ วัดพรหมนิवास พระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ ได้แก่ วัดหน้าพระเมรุ วัดตุม วัดวรนาถรังสรรค์ วัดวิเวกวาสุพัค ซึ่งวัดเหล่านี้เป็นวัดที่พระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้โปรดฯ ให้บูรณะขึ้นหรือสร้างขึ้นใหม่ และยกเป็นพระอารามหลวง ฉะนั้นในการศึกษาสถาปัตยกรรมของอยุธยา นอกจากจะศึกษาสถาปัตยกรรมในสมัยอยุธยาโดยตรงแล้วยังจะได้ศึกษาฝีมือช่างของกรุงรัตนโกสินทร์ที่ฝากไว้ที่อยุธยาอีกด้วย ซึ่งผลงานของช่างเหล่านี้ยังปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน และบางครั้งมีความงดงามกว่าที่ปรากฏอยู่ในกรุงเทพฯ เสียอีก เช่น ลายปูนปั้นที่หน้าบันหอไตรวัดศาลาปูน หรือหัวนกเจ้าที่หลังคาโบสถ์วัดบรมวงศ์ฯ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การบูรณะพระอารามต่าง ๆ เหล่านี้สามารถแบ่งลักษณะการบูรณะได้หลายรูปแบบ กล่าวคือ

1. การบูรณะโดยอาศัยรากฐานและ โครงสร้างของอาคารเดิมเป็นเกณฑ์และบูรณะให้เหมือนของเดิม เช่น รัชกาลที่ 1 และกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาททรงบูรณะวัดสุวรรณดาราม โดยการยึดถือโครงสร้างของฐานเป็นรูปแบบ " ท้องสำเภา " ซึ่งเป็นลักษณะของสมัยอยุธยาตอนปลาย อาศัยโครงสร้างของเสาซึ่งมีขนาดใหญ่วางถึ ๆ แบบอยุธยา แต่ตกแต่งหัวเสาด้วยบัวปลายเสาและบัวคอเสื้อ ปิดทองประดับกระจก ตกแต่งคันทวยรับชายด้วยไม้จำหลักลายมีเก่าวล้นหน้าเกี่ยวยอนให้ระลึกถึงคันทวยที่พระที่นั่งพุทธไสววรรยที่นิพนธ์แห่งสถานแห่งชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นฝีมืออันวิจิตรของช่างวังหน้าในสมัยเดียวกัน นอกจากนี้ ในสมัยรัชกาลที่ 4 ยังโปรดฯ ให้สร้างพระวิหารขึ้นอีกหลังหนึ่ง คู่กันกับพระอุโบสถ และสร้างพระเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองไว้ด้านหลังของพระวิหาร ส่วนรัชกาลต่อ ๆ มาก็ได้โปรดฯ ให้บูรณะปฏิสังขรณ์วัดสุวรรณดารามนี้สืบต่อมาทุกรัชกาล

ตัวอย่างที่สอง ได้แก่วัดหน้าพระเมรุ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้บูรณะโดยการยึดถือโครงสร้างเดิม เช่น การคงไว้ซึ่งลักษณะของฝาผนังก่ออิฐแบบลายลูกฟัก เช่นเดียวกับลักษณะของฝาผนังในสมัยอยุธยาตอนต้น ลักษณะของคันทวยที่มีขนาดใหญ่และลวดลายที่แข็งแรง หรือการบูรณะ ไม้จำหลักลายที่บานประตูวิหารพระคันธารราฐในวัดเดียวกัน ซึ่งยังเห็นลวดลายแบบอยุธยาสมัยพระเจ้าปราสาททอง ได้ฝากฝีมือ อันวิจิตรของการจำหลักไม้ที่หาดูได้ยาก ส่วนที่ประดับเพิ่มขึ้น ได้แก่การสร้างซุ้มเรือนแก้วที่บานประตูและซุ้มเรือนแก้วประดิษฐานพระพุทธรูปแบบนาคปรก 2 องค์ นอกจากนี้ที่พระอุโบสถวัดหน้าพระเมรุนี้ยังมีหน้าบันทำด้วยไม้จำหลักลายเป็นรูปนารายณ์ทรงครุฑเหยียบบนเศียรนาค มีรูปร่างทูลสองข้างติดกับเศียรนาค ล้อมรอบด้วยเทพนม 26 องค์ ลงรักปิดทอง

2. การบูรณะ โดยอาศัย โครงสร้างเดิม แต่ตกแต่งใหม่ด้วยลักษณะและลวดลายของแบบรัตนโกสินทร์ ตัวอย่าง ได้แก่ ทอไตรวัดศาลาปูน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้บูรณะขึ้นใหม่ ซึ่งสังเกตได้ว่าการบูรณะ โดยอาศัยเค้าโครงลักษณะของสถาปัตยกรรมแบบอยุธยาไว้ แต่ส่วนที่หน้าบันทั้งด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกของทอไตรหลังนี้ ช่างกรุงเทพฯ ในสมัยนี้ได้ฝากฝีมือปั้นปูนอันวิจิตรไว้ที่หน้าบันทั้ง 2 แห่ง เป็นรูปนารายณ์ทรงครุฑล้อมรอบด้วยกนกกลายเปลวซึ่งไม่เหมือนกัน ฝีมือดังกล่าวนี้กล่าวได้ว่าเป็นฝีมือชั้นครูของกรุงรัตนโกสินทร์ที่หาดูไม่ได้ในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างที่สอง ได้แก่พระอุโบสถและพระวิหารวัดบรมวงศอิศราราม ซึ่งเป็นวัดตั้งอยู่ที่ตำบลทะเลหญ้าใกล้ชะเนียง โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้บูรณะขึ้นใหม่ ซึ่งแต่เดิมเป็นวัดร้างจึงได้จัดสร้างขึ้นใหม่ในรูปแบบของกรุงรัตนโกสินทร์ เช่น การนำทวนกัจจมาเป็นช่อฟ้าที่ปั้นปูนแทนการใช้ช่อฟ้าไม้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับพระอุโบสถวัดมกุฏกษัตริยารามในกรุงเทพมหานคร หรือการสร้างพระอุโบสถและพระเจดีย์ให้ตั้งอยู่บนฐานไฟที่

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของกรมศิลปากร ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถเผยแพร่หรือจำหน่าย

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างที่หนึ่ง ได้แก่วัดเสนาสนาราม ที่ตำบลหัวรอ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้บูรณะขึ้น เพื่อเป็นวัดของวังจันทร์เกษม และเพื่อเป็นการผาติกรรมทดแทนกับพระนารายณ์ราชินิเวศน์ที่ลพบุรี ที่สมเด็จพระนารายณ์ได้ทรงยกให้เป็นพระอารามในปลายรัชกาลของพระองค์ ที่วัดนี้ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้บูรณะขึ้นนั้นสันนิษฐานว่าคงจะอยู่ในสภาพทรุดโทรมจนกลายเป็นวัดร้าง ฉะนั้นในการบูรณะครั้งนี้นจึงได้จัดสร้างขึ้นใหม่ ในรูปแบบของรัตนโกสินทร์ เช่นที่พระอุโบสถมีการประดับหน้าบันด้วยรูปพระอิศวรทรงช้างเอราวัณ ซึ่งเป็นพระราชนิยมในสมัยรัตนโกสินทร์ นอกจากนี้ที่วัดนี้ยังมีซุ้มเรือนแก้วของหน้าต่างเป็นรูปพระวิมานตรงกลางเป็นพระมหามงกุฎตั้งบนพาน ประดับด้วยฉัตร 2 ชั้น ซึ่งซุ้มเรือนแก้วแบบนี้ไม่เคยปรากฏในกรุงรัตนโกสินทร์

ตัวอย่างที่สอง ได้แก่วัดชมพุนิภาคาราม ที่อำเภอบางปะอิน ซึ่งเป็นสถานที่ประสูติของสมเด็จพระเจ้าปราสาททองและพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้บูรณะขึ้นใหม่ โดยเฉพาะที่พระอุโบสถ โดยการประดับหน้าบันด้วยพระราชสัญลักษณ์เป็นพระมหามงกุฎตั้งบนพานประดับฉัตรสองชั้น ตอนล่างเป็นรูปเหล่าทหารหลายเหล่ามาชุมนุมกัน ภายในเป็นรูปเขียนเรื่องทศชาติ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า รูปเขียนเหล่านี้ได้ถูกน้ำฝนชะลบเลือนไปเกือบหมดแล้ว และโครงสร้างของฝาาก็เริ่มแตกร้าวขาดการเหลียวแลจากกรมศิลปากร คงเหลือแต่ลายเขียนที่เสา และพระประธานแบบสมัยอยุธยาที่ยังเป็นหลักที่สำคัญ นอกจากนี้ที่วัดนี้ยังมีพระเจดีย์สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองคู่หนึ่งที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง โปรดให้สร้างวัดนี้ตั้งอยู่ด้านหลังของพระอุโบสถ ซึ่งได้รับการบูรณะเรียบร้อยแล้ว

4. การสร้างขึ้นใหม่ นอกจากการบูรณะพระอารามที่มีอยู่เดิมแล้ว พระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ยังได้โปรดฯ ให้สร้างพระอารามขึ้นใหม่ในกรุงศรีอยุธยาอีกด้วย เช่น วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ ที่อำเภอบางปะอิน ใกล้กับพระราชวังบางปะอิน ในการสร้างวัดนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดฯ ให้สร้างขึ้นเป็นรูปแบบตะวันตกผสมบุรณแบบ เช่นเดียวกับโบสถ์ของคริสต์ศาสนา มีการนำแบบสถาปัตยกรรม " โกธิค " ของยุโรปมาใช้ มีการตั้งพระพุทธรูปเป็นพระประธาน เช่นเดียวกับตั้งรูปพระเยซูในคริสต์ศาสนา การสร้างพระอุโบสถในรูปแบบนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชดำริในการถวายพระอารามตอนหนึ่งว่า

" จะทรงบูชาพระพุทธรูปด้วยของแปลกปลาต และเพื่ออาณาประชาราษฎร์
ปวงจะได้ชมเล่นเป็นของแปลก ซึ่งไม่เคยมีในพระอารามอันมาก่อน ใช้จะ
เลื่อมใสในลัทธิศาสนาอื่นนั้นห้ามมิได้ "

3. สถาปัตยกรรมที่มักอาศัย

ก. เรือนไทยสมัยอยุธยา

สมัยอยุธยาซึ่งเป็นสมัยอันต่อเนื่องกับสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชีวิตความเป็นอยู่และศิลปวัฒนธรรมจะเป็นอันเดียวกัน สืบเนื่องจากศิลปวัตถุโบราณสมัยอยุธยาที่หลงเหลืออยู่ เช่น กุฏิสงฆ์กับภาพบ้านที่ปรากฏในภาพเขียนที่มีส่วนคล้ายคลึงกัน ยกตัวอย่างเช่นภาพชาวบ้านอยุธยาในอุโบสถ วัดช่องนนทรี ทำให้รู้ว่าบ้านไทยของชาวอยุธยาก็เหมือนกับบ้านไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ เพียงแต่ว่าบ้านคนมีเงินหรือชนชั้นกลางและขุนนางของอยุธยา จะมุงด้วยกระเบื้องลอนดินเผาสีเหมือนอิฐ มีบันลุ่มและตัวเหงา และมีการจำหลักเป็นครีบทึบที่ยอดแหลมของบันลุ่มกับใกล้ตัวเหงา ตรงหน้าจั่วเป็นลูกฝัก รวมทั้งฝาเป็นเรือนผาปะกน มีหน้าต่างด้านสกัดหรือผนังหุ้มกลอง 2 บาน นำสิ่งเหล่านี้มาใช้กระเบื้องเชิงชายเหมือนอุโบสถและพระวิหาร

เรือนไทยที่ทำด้วยไม้จะต้องไผ่หัวแปออกมา เพื่อรองรับบันลุ่ม ในสมัยรัตนโกสินทร์บางบ้านเอาสังกะสีหัวแป ไม้ให้ถูกแดดถูกฝน เกรงว่าจะผุต้องซ่อมไม้แปกันบ่อย ๆ แต่ในสมัยสุโขทัย เราได้พบกระเบื้องดินเผาครอบหัวแป และ ไม้อกไก่ที่ล้นบนยอดของหน้าจั่วด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวสุโขทัยท่านมีความรอบคอบกันมาก

การก่อสร้างบ้านเรือนของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นที่อาณาจักรสุโขทัย เชียงใหม่ อยุธยา หรือสุพรรณภูมิ คงเรือนไม้เป็นพื้น แม้พระราชมณเฑียรในพระบรมมหาราชวัง นอกจากพระที่นั่งต่าง ๆ อันมีไว้สำหรับประกอบพิธีต่าง ๆ และเป็นท้องพระโรงออกขุนนางแล้วในบริเวณส่วนที่อยู่อาศัย เช่น พระตำหนักต่าง ๆ จะทำด้วยไม้ เพราะเมื่ทำเป็นที่อยู่อาศัย เช่น พระตำหนักต่าง ๆ จะทำด้วยไม้ เพราะเมื่อทำเป็นที่อยู่อาศัยแล้วมีความสบายมากกว่าอิฐ

มีหลักฐานว่าพระราชมณเฑียรในวังหลวงหรือวังหน้าก็ตามเป็นไม้ ก็เพราะว่าเราค้นไม่พบในซากโบราณสถานไม่ว่าที่สุโขทัย เชียงใหม่ หรืออยุธยา นั่นก็เพราะของเดิมเป็นไม้ อาจไฟไหม้หรือผุพังสูญสลายไปหมด แม้กุฏิสงฆ์ในส่วนที่เป็นสิ่งทาวาส ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่ของสังฆราชหรือลูกวัดใด ๆ ก็ไม่เหลือร่องรอยไว้ให้เห็นตามวัดสำคัญต่าง ๆ ในสมัยโบราณ ซึ่งก็ย่อมจะเป็นไม้ เมื่อปล่อยให้ทรูร้างก็กลายเป็นเหยื่อพระเพลิงหรือพวกแมลง ปลวกและมอด รวมทั้งผู้คนมาหรือถอนเอาไปเป็นถ่านหรือเอาไปทำประโยชน์อะไรต่ออะไรจนหมดสิ้น

ยังมีหลักฐานประจักษ์พยานทางโบราณสถานปรากฏให้เห็นที่ศาลาการเปรียญ วัดใหญ่สุวรรณาราม เพชรบุรี ซึ่งเดิมเป็นพระตำหนักอยู่ในกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ หรือสมเด็จพระสุรธรรมมณีในเวลานั้นได้รับพระราชทานเป็นภัณฑ์เทศน์จากพระเจ้าเสือ แล้วชะลอหรือถอนเอามาก่อสร้างใหม่ที่เพชรบุรี เป็นเครื่องไม้ทั้งสิ้น ล้วนวิจิตรนิสดารยิ่งนัก และพระตำหนักวัดไทรที่บางขุนเทียนธนบุรี เป็นพระตำหนักสร้างด้วยไม้ ตัวห้องพระบรรทมใช้ฝาถึงมีหน้าต่างหรือบัญชรหลอกอยู่ด้านนอก ลงรักปิดทองด้านนอกโดยรอบ ตัวตำหนักนี้ยังมีหมู่ตำหนักเป็นชุดประกอบอีกมาก แบบหมู่บ้านเรือนไทยโบราณ ซึ่งยังคงเหลือที่วัดไทรและวัดบางขุนเทียนนอก ส่วนที่ก่อสร้างด้วยไม้ เป็นที่ที่อาศัยชั่วคราวของข้าราชการบริพารและนางสนมก้านี้ก็ตาม เสด็จหลังคาตา

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของกรมศิลปากรใช้เฉพาะในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนักมุงด้วยกระเบื้องลอน ดินเผา มีกระเบื้องชายคา ที่ปั้นลม ปั้นปูน ส่วนช่อฟ้าเป็นรูปครุฑ หางหงส์เป็นรูปนาค (สมัยต่อมาทางวัดได้เปลี่ยนกระเบื้องลอนหลังคาที่ชำรุดเป็นกระเบื้องเกล็ด) พระตำหนักนี้ยกพื้นสูง แต่ได้ถุนไม่สูงมากนักพอกับน้ำท่วมได้เท่านั้น มิได้ยกพื้นให้สูงมากนักดังเรือนไทยของชาวบ้านทั่วไป ที่ค้ำยันชายคาปีกนกเป็นเหล็กเส้นเล็ก ๆ เดิมน่าจะเป็นเสานางเรียงที่ย่นจากชายคามามากิน เพราะดูร่องรอยฝาพระตำหนักด้านนอก ไม่มีร่องรอยของการติดคันทวยหรือไม้เท้าแขนแต่ประการใด

มีสิ่งที่น่าสนใจอย่างแน่ชัดว่า กุฏิสงฆ์สมัยอยุธยาตอนปลายตั้งแต่ปลายสมัยพระนารายณ์เป็นต้นไป หรืออาจจะหลังรัชกาลนั้นเล็กน้อย มีการสร้างอาคารกุฏิสงฆ์เป็นตึกสองชั้นและมีลายปูนปั้นที่หน้าบันเป็นลายฝรั่งเป็นลายเครือเถา มีใบอะแคนตัสผสมนกคาบของไทยด้วยวัดตะเว็ดแห่งนี้ยังมีช่องอาร์คโค้งมน (ARCH) วัดแห่งนี้ยังอยู่ถัดวัดพุทธไสสวรรคย์ไม่ไกลนักน่าจะเป็นตำหนักของกรมหลวงโยธาทัตและกรมหลวงโยธาเทพ ที่มาบวชชีและพำนักพร้อมกับบริวารก็เป็นได้

ส่วนบ้านเรือนของชาวเรือนของชาวอยุธยาโดยเฉพาะ ผู้มีบรรดาศักดิ์และขุนนางผู้ใหญ่ที่สำคัญก็น่าจะมีการก่อสร้างเป็นตึกอยู่บ้าง ด้วยมีปรากฏอยู่ในภาพเขียนหนึ่งอุโบสถวัดช่องนนทรี สมัยพระนารายณ์ตอนต้นภาพทศชาติตอนวิสูตรชาติก ข้างเขียนได้เขียนคณหาสน์โอบรอบหอกกลาง มีช้ำทาสบริวารอยู่ประจำตามห้องหับของตน หลังคามุงกระเบื้องมีชายคาปีกนก มีการปั้นปูนที่ปั้นลมเป็นแบบฝรั่งที่หอกกลางก่อโถง แต่มีม่านโดยรอบ คงมีหน้าบันไม้และผนัง ฝ้าไม้แบบฝาประกบ แม้คณหาสน์บ้านช่องจะเป็นตึกอยู่กันอย่างอิฐฐานถึงปานนี้ บ่าวไพร่ก็คงตำข้าวหอมมือน้อยด้วยครก ไม้อยู่เช่นเดิม ตรงลานบ้านกลางแจ้ง น่าสงสัยเกตว่ากระเบื้องหลังคาเป็นกระเบื้องเกล็ดมิใช่กระเบื้องลูกฟูก เข้าใจว่าจะ เป็นกระเบื้องไม้ บางที่กระเบื้องดินเผาอาจจะสงวนไว้ใช้เฉพาะเจ้านายตามที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายสมัยนั้น

รูปบ้านของชาวอยุธยาในเมืองหลวงปรากฏอยู่บนภาพเขียนที่พระอุโบสถ วัดปราสาทนนทรี ซึ่งเข้าใจว่าจะเขียนในสมัยพระเจ้าทรงธรรม ตำหนักต่าง ๆ ในพระราชมณเฑียรเขียนรูปเรือนไทยได้ถุนเตี้ย ๆ ไม่สูงนัก แบบเดียวกับตำหนักแดง ซึ่งเป็นพระตำหนักเดิมของสมเด็จพระศรีสุริเยนทรามาตย์ ทำชานลดชั้นและมีบันไดก่ออิฐตรงพาไล โถงมีฝาเป็นเพียงหน้าถึงเปิดออกได้โดยใช้ไม้ค้ำยัน การปลูกเรือนไทยได้ถุนเตี้ยนี้คงจะนิยมเฉพาะในรั้วในวังด้วยสถานที่นั้นได้รับการถมดินให้สูง แม้น้ำจะขึ้นมากเพียงใดก็ไม่อาจท่วมได้ โดยทั่วไปในชนบทหรือในเมืองหลวง เมื่อนอกรั้ววังออกมากก็มักจะใช้เรือนได้ถุนสูงทั้งสิ้น

ข. ลักษณะทั่วไปของเรือนไทยโบราณ

ศาลาการเปรียญไม้สมัยอยุธยา ซึ่งส่วนใหญ่ด้านข้างจะมีการตีไม้ระแนงโปร่งโดยรอบจะปูด้วยไม้พื้นแผ่นยาว การหาไม้พื้นที่ยาวเท่าขนาดยาวของศาลาการเปรียญเป็นเรื่องลำบากมากจึงต้องมีการต่อไม้มากเป็นหางปลา ซึ่งช่างไทยได้กระทำกันตั้งแต่อยุธยาแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนไทยฝาปะกนก็คือฝาที่ทำไม้สักมีไม้ลูกตั้งและลูกนอน และมีแผ่นไม้บางเข้าลิ้นประกบกันสนิท แม้หน้าจั่วก็ทำด้วยกรรมวิธีเดียวกัน นับว่าเป็นแบบแผนของเรือนไทยอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เหมือนใครการทำจะต้องประกอบฝาด้านยาว และด้านสกัดข้างล่างจนสำเร็จรูป แล้วจึงยกขึ้นมาประกอบเมื่อปรุ้งเป็นตัวเรือน

วิธีการนี้เดิมทีน่าจะมาจากเครื่องปรุ้งฝาดำด้วยไม้ไผ่เข้าลิ้นทำลูกตั้งและลูกนอนแล้วบุด้วยหญ้าคาหรือแฝก สืบเนื่องจากรูปแม่จะใช้ฝาส่วนประกอบด้วยลำไม้ไผ่ก็ยังทำหน้าที่ต่างมีลูกทรงไม้ มีกรอบเขตหน้าเหมือนเรือนไม้กระดานเช่นกัน เสาอันเป็นโครงสร้างสำคัญของตัวบ้านคงเป็นเสาไม้

เรือนไทยนั้นบางที่ก็ทำฝามีลูกตั้งกับลูกนอน แต่ใช้ไม้ไผ่ขัดแตะตามช่อง (รูปที่ 10) ปกติใช้กับครัวไฟ เพื่อให้มีช่องระบายควันไฟตามฝาจะได้ไม่อัดอัดในการทำครัว แต่ในชนบทคงนิยมการทำครัว แต่ในชนบทคงนิยมการทำฝาขัดแตะหรือฝาปาก (รูปที่ 11) กันมาก

ไม้ปากคือ ไม้ไผ่ลำใหญ่ที่เอามาสับแล้วแผ่ให้เป็นปาก สมัยโบราณเรือนของสามัญชนนิยมใช้ไม้ปากปูพื้นไม่ว่าจะเป็นเรือนที่อยู่อาศัย หรือแคร่หรือที่ยกพื้นสำหรับหลบนอนตามกระท่อมที่ต่าง ๆ ดังคำโบราณเมื่อออกลูกเวลาที่คลอต เรียกว่า เวลาตกปาก หมายถึงเด็กออกตกกลางบมปาก คือพื้นเรือนนั่นเอง

เรือนไทยโบราณมีลักษณะพิเศษ นอกจากได้ถุนสูงแล้วยังนิยมสร้างส่วนยาววางเสาไว้สามช่วง เรียกว่าสามห้อง แต่ละห้องมีหน้าต่าง 1 บาน ส่วนด้านสกัดคือ ด้านแม่ก็มักจะใช้หน้าต่างสองบาน การนิยมเรือนเพียงสามห้องนี้ ถือว่าเป็นส่วนสัดของงามของเรือนไทย (รูปที่ 12) หากเพิ่มเป็นสี่ห้องหรือมากกว่า จะไม่นิยมกัน เพราะเป็นส่วนสัดคล้ายโลงผี เรือนไทยจะมีด้านหน้าต่อเป็นชายคายื่นออกมา เรียกว่า ระเบียง บางที่ก็ทำหลังคาคลุมระเบียง มีหน้าจั่วแต่ลดขนาดย่อมลงมา เรียกว่า เรือนพาไล (รูปที่ 13) และมีชานโล่งไม่มีหลังคาคลุมตรงส่วนหน้าถัดพาไลออกมา มีรั้วและมีทางขึ้นบ้านก่อนเป็นซุ้มประตู มีหลังคาคลุมประตูเป็นทรงคอก บางที่ก็เรียกว่าประตูคอก (รูปที่ 14)

เรือนไทยครอบครัวขนาดย่อมจะขยายครอบครัวจะปลูกขึ้นอีกหลังหนึ่งหน้าบ้านเดิมหันหน้าชนกัน มีชายคาปีกนกยื่นออกเข้าหากัน เว้นชานกลางไว้เป็นชานเล่น สำหรับแดดส่องเพื่อเอาข้าวของต่าง ๆ ตากแดดเมื่อมีความจำเป็นก็จะมีบันไดขึ้นตรงกลางชาน (รูปที่ 15) แต่ถ้าประสงค์จะให้เนื้อที่หน้าบ้านมีร่มแดดใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ส่วนตระกร้า ส่วนกระบุง ตระกร้า หรือรับแขกบนแคร่หน้าบ้านก็จะต่อเพิงยื่นออกมาจากชายคาปีกนกหรือพาไลให้เสาบักบนดิน ก็จะได้เนื้อที่อันร่มเย็นเพิ่มขึ้นอีก ส่วนได้ถุนเรือนอาจจะใช้เป็นที่พักของ วางของสัมภาระต่าง ๆ (รูปที่ 16) หลังคาที่ทำคลุมชานเรือนอาจจะเรียกว่า เรือนพาไลหรือหลังคาชานก็ได้ด้วย ไม่มีเสา แต่ใช้ไม้เชื่อมติดกับเสawa ไลของเรือนที่ทับหน้าเข้าชนกันทั้งสองหลัง (รูปที่ 17) เรือนแบบนี้จะ เป็นเรือนที่ใหญ่แบบไม่มีหอกกลาง แต่มีชานเล่นไปตลอดเรือนทุกหลัง ที่ชานเล่นนั้นอาศัยตั้งกระถางต้นไม้ทั้ง ไม้ใบและ ไม้ดอก รวมทั้ง ไม้ตัด อยู่ภายในบ้านเป็นที่พักผ่อน

เอกสารนี้เป็นแบบร่างที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อื่นใดได้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หย่อนใจของผู้คนในครอบครัวได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ที่ขานเล่นหรือเรียกว่าอีกอย่างหนึ่งว่า นอกขานนั้นยังใช้เป็นที่ตั้งตุ่มน้ำ โดยมีรางรองน้ำฝนได้ช่ายคา โดยมีรางรองน้ำฝนได้ช่ายคา เอาตุ่มเคลือบขนาดกลาง ไปตั้งไว้รองรับน้ำฝนจะได้ไม่ดูเกะกะ (รูปที่ ผ.18) เพราะถ้าเป็นตุ่มขนาดใหญ่ นอกจากจะเต็มนอกขานแล้วยังดูไม่งาม เมื่อรองน้ำฝนเต็มมีน้ำหกมากอาจทำให้ขานพังก็ได้ จึงนิยมเอาตุ่มนางเล็ง ตุ่มซีเมนต์ขนาดใหญ่เอาไปไว้ได้ช่ายคาข้างล่างวางกับพื้นดินซึ่งบ้านใหญ่ ๆ จะมีตุ่มใหญ่จำนวนมาก สำหรับรองน้ำฝนไว้กินทำอาหารและอาจเก็บไว้เป็นน้ำค้างปี

ค. อิทธิพลของศิลปะต่างชาติในงานสถาปัตยกรรม

แบบแผนการก่อสร้างจากยุโรปเคยแพร่หลายเข้ามาสู่ประเทศไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่สมเด็จพระชัยราชาห์มาจนแพร่หลายอย่างจริงจังในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ฯ เช่น ศิลปะสถาปัตยกรรมแบบโกธิค (GOTHIC) มีอาร์คยอดแหลม (POINTED ARCH) ที่พระที่นั่งพุทไธสวรรย์รัชมังคลาภิเษกที่พระราชวังนารายณ์ราชนิเวศน์กับอาคารศาสนสถานก่อนหน้าทั้งหมดคือด้านสกัดหรือด้านแป จากพื้นก่ออิฐไปจนถึงอก อกมีลายปูนปั้นที่หน้าบันด้วย เรียกสถาปัตยกรรมแบบนี้ในสมัยโบราณว่า " แบบวิลันดา "

ศิลปะการก่ออิฐเรียงโค้งเป็นช่องหน้าต่าง ประตู เป็นอาร์คยอดแหลม ได้แพร่เข้ามาในสมัยพระนารายณ์มหาหาราช โดยวิศวกรและสถาปนิกฝรั่งเศสเป็นผู้นำเข้ามา เดิมก่อนหน้านั้นการก่ออาร์คยอดแหลมเป็นซุ้มหรือเป็นคานาตั้งแต่สมัยทราวดี สุโขทัย อุทองและอยุธยาตอนต้น กับตอนกลาง จะก่ออิฐวางเรียงให้เลื่อมเข้าหากันทั้งสองข้างจนจรดกันเป็นยอดแหลม (เรียกว่าแบบ CORBEL)

ครั้งการก่ออิฐเป็นอาร์คของยุโรปเผยแพร่เข้ามาจึงเกิดการสร้างหน้าต่างให้สูงขึ้น แสงสว่างภายในอาคารมากยิ่งขึ้น อาคารตึกโปร่งมีลมถ่ายเทไม่อับชื้น ก่อนหน้าสมัยพระนารายณ์นั้นคนไทยสร้าง อุโบสถ วิหาร มีการก่อหน้าต่างด้านข้างเพียง 1 บาน บ้าง 2 บาน หรือ 3 บานบ้างพลวงสมัยพระนารายณ์แล้วก็มีหน้าต่างถึง 5 หรือมากกว่านั้น เป็นวิวัฒนาการก้าวสำคัญในศิลปะสถาปัตยกรรมของไทย

การก่อสร้างแบบยุโรปสำหรับอาคารบ้านเรือนในสมัยกรุงศรีอยุธยา ยังคงมีประจักษ์พยานให้เห็นที่หมู่กุฏิสงฆ์เก่าวัดเสาชิงช้าของสมัยสมเด็จพระนารายณ์ เป็นอาคารก่อตึกได้สูงหรือสองชั้น พื้นชั้นบนปูด้วยไม้กับอาคารเรียนรับรองราชทูตที่เรียกว่า ตึกวิไชยชนทร์ก่อเป็นอาคารตึกสองชั้น เป็นหมู่อย่างใหญ่โตแบบศิลปะเรอเนอซองส์ (RENAISSANCE) อาคารเหล่านี้น่าจะใช้หลังคาแบบยุโรปที่เรียกว่า " แบบวิลันดา " นั้น มีตัวอย่างให้เห็นอยู่ตามอาคารอุโบสถเก่าสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาหาราช คือ วัดยาง สามแยกไผ่ฉาย ธนบุรี วัดตะเว็ด วัดช่องลม วัดธรรมาราม สามวัดนี้อยู่ในอยุธยา วัดท่าหลวงที่วิเศษไชยชาญในอ่างทองและวัดกลางในสมุทรปราการ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีบันทึกอยู่ในจดหมายเหตุราชทูตฝรั่งเศสสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช กล่าวถึงอาคารร้านค้าเป็นตึกริมถนนลาดยาง อันเป็นถนนสำคัญสำหรับ เสด็จพระราชดำเนินทางสถลมารค เป็นพระราชพิธีสำคัญของบ้านเมือง เป็นร้านค้าของชาวอาหรับ ชาวจีน และชาวต่างประเทศอื่น ๆ ก่อเป็นตึก แต่ก็ไม่ปรากฏซากให้เห็น ส่วนการก่อสร้างตึกริมถนนแบบจีนนั้นพอจะอาศัยดูได้จากตึกจีนสมัยตอนต้นรัตนโกสินทร์ที่ตลาดน้อย กรุงเทพฯ และที่ส่งชลากับบางกะจะจันทบุรี ซึ่งเป็นอาคารตึกก่ออิฐฉาบด้วยกระเบื้องรางของจีน เป็นที่คุ้นตากันมานานแล้ว เพราะในสมัยอยุธยา กับสมัยรัตนโกสินทร์ ศิลปะสถาปัตยกรรมคงคล้ายคลึงกันทุกอย่าง ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง การสร้างบ้านก่ออิฐเป็นอิฐ นอกจากกฎีสงัรพระราชาคณะ ดังเช่นวัดพุทธไสยาสวรค์อยุธยา แล้วก็มิตกวิไชยเษนทร์เป็นหมู่อาคารที่อยู่ของทูตฝรั่งที่ เรียกว่าสถานที่รับแขก เมืองกับที่ปรากฏอยู่ในภาพเขียนที่ผนังพระอุโบสถวัดช่องนนทรีกรุงเทพฯ เป็นรูปคฤหาสน์ก่ออิฐ 2 ชั้น บ้านของพระวิสุทธิเสนาบดีเรื่อง วิสุทธิราชต กิ่งก็พอบ่งให้เห็นเค้าว่าชนชั้นเสนาบดีในสมัยอยุธยาตอนปลาย อาจจะมีการสร้างบ้านเป็นตึกอยู่กันอย่างหรูหราก็ได้ ดังกล่าวมาแล้ว

ง. ประเภทของเรือนไทย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) ประเภทเรือนเดี่ยวหรือเรือนหมู่

(1) คางวางรูปอาคารตามยาวขนานไปกับแม่น้ำลำคลอง

(2) อาคารยังยกพื้นสูงทั้งพื้นห้อง เฉลียง และชาน

(3) สถาปัตยกรรมเป็นเรือนหมู่ยังปรากฏอยู่โดยเรือนประธานจะเป็นเรือนสองหลังแฝด มีฟาไสหน้า มีนอกชานเชื่อมไปสู่เรือนครัว

2) ประเภทเรือนแพ ซึ่งเคยมีมากมายสองฝั่งแม่น้ำป่าสักหน้าพระนครศรีอยุธยา ได้สูญหายไปสิ้น คงมีแต่ร้านอาหารที่นำเรือลำใหญ่ไปลอยไว้ใต้มแม่น้ำป่าสัก หน้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และดัดแปลงเป็นที่รับประทานอาหารเรียกว่า " เรือนแพ " ส่วนเรือนแพแบบดั้งเดิมอาจจะมีเหลืออยู่บ้างในเขตอำเภอนอก ๆ ของจังหวัด เช่น ที่เรือนแพที่ริมคลองโพธิ์ หน้าวัดชนอนใต้ อำเภอบางปะอิน ซึ่งหลังหนึ่งเป็นเรือนแพสำหรับพักอาศัย หรือบางแห่งก็ได้สร้างเรือนแพใหม่โดยใช้แบบลูกบวบ แต่สร้างอาคารชั้นใหม่เป็นลักษณะแบบบ้านในกรุงเทพฯ โดยใช้หลังคาลาดน้อย ๆ มุงด้วยกระเบื้องลอนคู่ ฝาไม่มีประตูหน้าต่างทาสี เช่นที่ตำบลเจ้าเจ็ดอำเภอเสนา หรือที่ริมแม่น้ำป่าสัก ทำเป็นแพขายน้ำมัน มีแพที่พักอาศัยอยู่เคียงข้าง

3) ประเภทเรือนร้านค้าริมน้ำ เนื่องด้วยการคมนาคมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เปลี่ยนแปลงไปจากการคมนาคมทางน้ำเป็นการคมนาคมทางบกเป็นส่วนใหญ่ เรือนประเภทร้านค้าริมน้ำก็ได้สูญหายไปด้วย ทว่าเรือซึ่งเคยเป็นศูนย์การค้าทางน้ำที่สำคัญ ก็ได้กลายเป็นศูนย์การค้าทางบก เรือนร้านค้าริมน้ำคงจะปรากฏในอำเภอต่าง ๆ ที่ยังคงใช้เส้นทางคมนาคมทางน้ำบ้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) ประเภทเรือนร้านค้าริมทาง เมื่อการคมนาคมได้เปลี่ยนมาเป็นทางคมนาคมทางบก เป็นส่วนใหญ่แล้ว โดยเฉพาะการใช้รถยนต์เป็นพาหนะที่สำคัญ ฉะนั้นรูปแบบของเรือนร้านค้าริมทางแบบที่เหมาะสมกับพาหนะที่ใช้ความเร็วต่ำก็ได้สูญหายไป แต่ได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นห้องแถว โดยด้านหน้าค้าขาย ด้านหลังเป็นที่พักอาศัย จะเป็นรูปแบบชั้นเดียวบ้างสองชั้นบ้างตามฐานะ

5) ประเภทกุฏิ ลักษณะของกุฏิแบบที่อยู่ในเมือง บางแห่งยังมีลักษณะที่เป็นแบบเรือนหมู่แบบเดิม โดยมีหอนั่งอยู่กลางหรือริมส่วนใดส่วนหนึ่ง ล้อมรอบด้วยกุฏิยกพื้นสูง มีชานเดินเชื่อมถึงกันได้ เช่น กุฏิพระที่วัดพระงาม อำเภอบางปะหัน กุฏิพระที่วัดอยุทธยา กุฏิพระที่วัดชุมพลนิกายาราม บางปะอิน ซึ่งลักษณะของกุฏิเหล่านี้ยังคงลักษณะของเรือนหมู่ไว้ได้มากพอสมควร ทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลของประเพณีไทยเดิมที่นิยมยกบ้านของบรรพบุรุษถวายวัด เพื่อเป็นพุทธบูชาโดยยกเป็นกุฏิพระ จึงทำให้การจัดเรือนหมู่ดังกล่าวยังคงทนอยู่ได้ ทั้งนี้คงเป็นเพราะไม่มีใครกล้ารื้อของวัด ส่วนเรือนหมู่ดั้งเดิมของคหบดีที่เคยมีอยู่ถ้าไม่ได้ถวายวัด ก็ถูกรื้อขายให้กับคนกรุงเทพฯ ที่ต้องการซื้อบ้านไทยมาปลูกสร้างรูป โดยไม่ต้องสร้างองค์ประกอบขึ้นใหม่ทั้งหลัง เช่น บ้านของนายจิมทอมสัน บ้านของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช บ้านของคุณดุษฎี บุณชาติ เป็นต้น ส่วนกุฏิพระที่สร้างขึ้นใหม่เป็นรูปทรงไทยเดิม ยกพื้นสูง แต่มีการจัดผังใหม่ โดยจัดกุฏิเรียงรายไปเป็นรูปสี่เหลี่ยม เว้นสนามใหญ่ไว้ตรงกลาง ซึ่งเป็นแนวทางใหม่แต่ยังคงลักษณะที่น่าสนใจไว้ เช่นที่วัดชนอนได้ ริมคลองโพธิ์ อำเภอบางปะอิน

นอกจากนี้ลักษณะที่สำคัญของเรือนชาวอยุธยาที่แปลกกว่าที่อื่น ๆ คือ การใช้แผงค้ำแทนหน้าต่าง เป็นลักษณะเด่นของจังหวัดอยุธยา

นอกเหนือจากเรือนไทยเดิมที่กล่าวแล้ว ยังมีเรือนอีกประเภทหนึ่งซึ่งสร้างขึ้นผิดแผกไปจากระบบของเรือนรูปเดิม ได้แก่ เรือนที่พักของข้าราชการที่เรียกว่า " บ้านหลวง " เช่น ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ เป็นต้น เรือนพวกนี้บางหลังสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 หรือมี ๆ กับการสร้างหน่วยงานบริหารของจังหวัด เช่น ศาลากลาง ศาล ที่ดิน จังหวัด เป็นต้น ซึ่งเรือนเหล่านี้จะตั้งอยู่บริเวณ " หัวรอ " ซึ่งเป็นศูนย์รวมของหน่วยงานบริหารของจังหวัดอยุธยา ลักษณะของเรือนเป็นแบบเรือนใต้ถุนสูง หลังคาปั้นหย่า ฝาไม้กระดาน หลังคามุงกระเบื้องว่างซึ่งเป็นลักษณะของเรือนที่น่าสนใจอีกแบบหนึ่ง

ข. ศิลปวัฒนธรรมประเพณี และการละเล่นพื้นเมือง

1) จิตรกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยา

จิตรกรรมของไทยเท่าที่พบตามโบราณสถานปรากฏว่าเกิดขึ้นแล้วตั้งแต่สมัยสุโขทัย แต่วิวัฒนาการของจิตรกรรมไทยนั้นได้ปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดในสมัยอยุธยา เริ่มตั้งแต่กลางพุทธศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยุคที่ 1 สมัยอยุธยาตอนต้น (พ.ศ. 1893 - พ.ศ. 2031)

จิตรกรรมในยุคนี้อย่างไม่เคยพบตัวอย่างที่เขียนไว้ตามผนังโบสถ์ วิหาร คงพบแต่ที่เขียนไว้ในปรางค์เท่านั้น เช่น ที่วัดมหาธาตุ และวัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะภาพเขียนที่วัดราชบูรณะซึ่งปรากฏว่าได้เขียนขึ้นระหว่าง พ.ศ. 1967 - 1960 นั้น จัดได้ว่าเป็นวิวัฒนาการอันแท้จริงของการเขียนภาพในยุคที่ 1 ของสมัยอยุธยาเพราะช่างได้วาดภาพลงบนปูนเปียก ทำให้สีสวยสดเหมือนกับเมื่อเขียนใหม่ ๆ แม้จะเป็นเวลาล่วงเลยมานานกว่า 500 ปี แล้วก็ตาม การใช้สีและการวาดเส้นก็เป็นไปโดยอิสระไม่ซ้ำแบบหรือเลียนแบบภาพเขียนแต่เดิม ซึ่งมักจะวาดเป็นภาพซ้ำ ๆ และเรียงกันตามเส้นขนาน เช่น ภาพพระพุทธรูปประทับนั่งที่เจดีย์วัดมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตรงกันข้ามภาพเขียนที่ปรางค์วัดราชบูรณะได้จัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยมีได้คำนึงถึงการวางจังหวะให้ได้ส่วนสัดส่วน ซึ่งภาพเขียนเช่นนี้ทำให้ดูไม่จืดตาเพราะไม่มีภาพซ้ำ ๆ กัน

สีที่ใช้ในยุคนี้นั้น แม้จะพบได้หลายสี เช่น สีดำ สีขาว สีเหลืองและสีดินแดงก็ตาม แต่วรรณะของสีเหล่านี้ก็ยังคงเป็นเอกรงค์ จึงนับได้ว่าจิตรกรรมที่เกิดขึ้นในยุคนี้นิยมใช้สี เอกรงค์ (MONOCHROME) เราจะเห็นภาพที่มีองค์ประกอบเป็นวรรณะของสีหลายสีที่ เรียกว่าสีพหุรงค์ (POLYCHROME) ก็แต่เฉพาะภาพเขียนในยุคปลายของสมัยอยุธยา เท่านั้น ส่วนในสมัยตอนต้นและตอนกลางของสมัยอยุธยา นั้น มีเพียงสีเดียวที่ เรียกว่าสีเอกรงค์

ยุคที่ 2 สมัยอยุธยาตอนกลาง (พ.ศ. 2034 - พ.ศ. 2171)

เท่าที่ได้พบจิตรกรรมฝาผนังที่ปรางค์วัดมหาธาตุ จังหวัดราชบุรี ซึ่งวาดเป็นพระพุทธรูปประทับนั่ง เรียงกันเป็นแถว และภาพวาดบนแผ่นหินในกรุพระเจดีย์สามองค์ (องค์ทางด้านทิศตะวันออก) ในวัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งวาดเป็นภาพพระพุทธรูปสาวก ยืนประนมมือถือดอกบัว เรียงกันหลายองค์ รู้สึกว่าการแสดงออกทางวรรณะของสีนั้นยังคงเป็นสีเอกรงค์เหมือนอย่างจิตรกรรมในยุคแรกอยู่ และภาพที่เขียนขึ้นก็มีแนวความคิดตามแบบอยุธยาตอนต้น คือ เขียนเป็นภาพซ้ำ ๆ เรียงกันเป็นแถวไป เป็นภาพแข็งกระด้างไม่มีชีวิตจิตใจซึ่งมองดูแล้วรู้สึกจืดตา สีที่ใช้เขียนกันในยุคนี้นี้ใช้สีดินแดง สีดำและสีเหลือง ไม่ปรากฏว่าได้นำสีเขียว สีฟ้า และสีม่วงมาใช้เหมือนอย่างในยุคปลาย

ยุคที่ 3 สมัยอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ. 2173 - พ.ศ. 2310)

จิตรกรรมในยุคนี้นับได้ว่า ฝีมือช่างเขียนได้เจริญอย่างสูงสุดคือเขียนได้ทั้งภาพเหมือนตามแบบอย่างของชาวยุโรป และเขียนภาพทิวทัศน์อันมีภาพต้นไม้ ภูเขา โขดหิน ตลอดจนบ้านเรือนได้ตามแบบอย่างของจีน เช่นที่เรียกว่าลายกำมะลอ เป็นต้น การให้สีต่าง ๆ อันมีองค์ประกอบเป็นวรรณะของสีหลายสีไม่ใช่เป็นสีเดียว อย่างเช่นในสมัยอยุธยาตอนต้นและตอนกลางก็เกิดขึ้นในยุคที่ 3 นี้เหมือนกัน มีการนำสีเขียว สีฟ้า และสีม่วงนำมาใช้ทำให้ภาพที่วาดขึ้นในยุคนี้น่าสนใจและมีชีวิตจิตใจยิ่งขึ้น ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภาพลายรดน้ำตามตู้ใส่หนังสือพระบรมมหาราชวัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วาดลงในสมุดข่อย และเครื่องถ้วยลายสี ซึ่งช่างไทยได้ออกแบบลวดลายให้ไปทำมาจากเมืองจีน
นั้นก็ ได้เกิดขึ้น ในยุคนี้เหมือนกัน

โดยเฉพาะการเขียนลายก้ามปูนั้น ช่างไทยคงจะได้แบบอย่างหรือได้อิทธิพลมาจาก
ช่างจีน เพราะปรากฏว่าภาพต้นไม้ภายในบ้านเรือนและภาพทิวทัศน์ตลอดจนการให้สีก็ ได้พยายาม
ทำให้ละม้ายคล้าย ไปทางศิลปะของจีนมากที่สุด การเขียนลายก้ามปูในชั้นแรกคงจะให้
ช่างเขียนจีนมาเป็นครูสอนให้ก่อน ต่อมาเมื่อช่างไทยเขียนได้ดีแล้ว จึงเผยแพร่วิธีเขียนไปให้
ช่างไทยด้วยกัน เท่าที่ตรวจสอบตามตู้และหีบเก็บหนังสือของเก่าที่เก็บรักษาไว้ในหอสมุดแห่งชาติ
(ถนนหน้าพระธาตุ พระนคร) ปรากฏว่าภาพที่เขียนขึ้นครั้งแรกมีเค้ากระเดียดไปข้างศิลปะจีนเป็น
ส่วนมาก ครั้งต่อมาเมื่อช่างเขียนไทยเกิดความชำนาญในการเขียนมากขึ้น จึงคิดดัดแปลงรูปร่าง
และลวดลายให้หันเข้าหาศิลปะไทย เช่น รูปบ้านเรือนก็เขียนเหมือนบ้านไทย ภาพคนก็เขียนเป็นรูป
ปมมนุษย์และยักษ์หรือลิง อย่างเช่นภาพในเรื่องรามเกียรติ์ เป็นต้น เหลือแต่ภาพต้นไม้และขีดหิน
เท่านั้นที่เขียนละม้ายเหมือนแบบจีน ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ก็ยังดัดแปลงให้พิสดารออกไปอีก
โดยเขียนลายก้ามปูเป็นภาพสีส่วนภาพยักษ์และมนุษย์นั้น เขียนเป็นภาพลายรดน้ำในผนังตู้ด้าน
เดียวกัน

ยังมีภาพอีกอย่างหนึ่งซึ่งช่างไทยนิยมเขียนตามแบบอย่างศิลปะของจีนคือรูปเสี้ยววง
ช่างไทยได้คิดเขียนรูปเสี้ยววงขึ้น โดยจัดให้มีลักษณะคล้ายกับจะแสดงให้ทราบว่าเป็นรูปทวาร
บาล แทนรูปทวารบาลของเดิมที่เขียนเป็นรูปท้าวฤๅษณ์ถือตะบองหรือรูปเทวดาถือพระขรรค์
เป็นต้น รูปร่างหน้าตาของรูปเสี้ยววงก็เขียนให้ละม้ายคล้าย ไปทางแบบจีน คือมีตาโต มีหนวด
เครา สวมเสื้อมีรูปหน้ามังกรอยู่ตรงกลาง สวมหมวกอย่างหมวกจีน เสื้อผ้าที่สวมก็เหมือนอย่าง
เสื้อที่พวกจ้าวไล่ คือมีรูปหน้ามังกรอยู่ตรงกลางและลายเสื้อที่แขนก็ไม่ได้ทำเป็นลายกนก แต่ทำ
เป็นขีดเส้นตรงบ้าง เส้นทแยงบ้าง ต่อมาในชั้นหลังจึงได้ดัดแปลงภาพให้สวมมงกุฎอย่างไทย
โดยสวมมงกุฎยอดน้ำเต้าบ้างและยอดหางไก่บ้าง ซึ่งเป็นมงกุฎของพวกยักษ์ ส่วนลายผ้านั้นก็ดัด
แปลงให้เป็นลายกนกแบบไทย อาวุธที่ถือก็เปลี่ยนจากทวน และสามง่ามมาเป็นหอก เป็นต้น

จิตรกรรมที่ช่างไทยในยุคนี้ได้วาดไว้ตามผนังโบสถ์วิหารนั้น ยังคงมีเหลืออยู่จนถึง
เวลาปัจจุบันหลายแห่ง เช่นที่ตำหนักสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์วัดพุทธไสยาจารย์ จังหวัดพระ
นครหรืออยุธยา มีภาพเขียนสีไว้เต็มผนังด้านในทางด้านทิศตะวันตก เขียนเป็นเรื่องทศชาติ ผนัง
ด้านตะวันออกเขียนภาพหลายเรื่อง เช่น ภาพเรื่องพระพุทธโฆษาจารย์ขึ้นสำเภาไปลังกา และ
พบกับสำเภาพระพุทธรูปที่เกาะกลางทะเล ภาพพระพุทธรูปบาทนุช เขากลางน้ำ พระพุทธรูปบาทที่เขา
สัจจพันธคีรี และมีภาพขบวนเสด็จพระราชดำเนินของพระมหากษัตริย์ไทยทรงพระศำธารเสด็จ
ไปนมัสการพระพุทธรูปตามโบราณหน้าต่างด้านในก็เขียนภาพมนุษย์ 12 ภาษา ภาพครุฑ ยักษ์
กินนร เทพนม และเทวดายืนแท่น ที่ผนังด้านสกัดทิศใต้เขียนภาพเรื่องรามเกียรติ์ ส่วนผนังด้าน
เหนือเขียนภาพเรื่องไตรภูมิ มีภาพนรก สวรรค์ ผนังตอนล่างด้านเหนือ มีภาพพระเวสสันดร
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระปาเลไลย์ที่เมืองสุพรรณแก่นั้น ถ้าพิจารณาฝีมือช่างที่สร้างเห็นว่าจะเป็นที่สร้างก่อนกรุงศรีอยุธยาเหมือนกัน แต่ไม่ปรากฏหลักฐานปีที่สร้างและมีได้กล่าวไว้ในหนังสือพระราชพงศาวดาร

ศิลปะแบบอุทูนนี้ ได้ทำสืบต่อกัน เรื่อยมาจนถึง แผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เพิ่งมาเปลี่ยนแปลงเป็นศิลปะอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 2001 คือ เมื่อสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดให้สร้างรูปพระโพธิสัตว์ 550 พระชาติขึ้น (ราชบัณฑิตสภาชุดพบที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 2475 ปัจจุบันอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร)

รูปพระโพธิสัตว์ 550 พระชาติที่สร้างขึ้นในคราวนี้ มีทั้งที่เป็นศิลปะแบบอุทูนและศิลปะแบบอยุธยาปนกัน ซึ่งนักโบราณคดีบางท่านอ้างว่าในระยะนี้เองที่ศิลปะแบบอุทูนได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นศิลปะแบบอยุธยา ฉะนั้น ประติมากรรมที่สร้างขึ้นในยุคต้นของสมัยอยุธยาจึงนับได้ว่าเป็นศิลปะแบบอุทูน เรื่อยมาจนกระทั่งถึง พ.ศ. 2001 ต่อจากนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นศิลปะอยุธยา

ยุคที่ 2 สมัยอยุธยาตอนกลาง (พ.ศ. 2034 - พ.ศ. 2171)

ประติมากรรมที่จัดเป็นศิลปะอยุธยาแท้ ๆ เกิดขึ้นแล้วตั้งแต่แผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ประติมากรรมที่สร้างในรัชกาลนี้เป็นหัวเหลี่ยมหัวสต่อจากศิลปะอุทูนคือมีทั้งที่เป็นศิลปะอุทูนและศิลปะอยุธยาปนกันที่ปรากฏเป็นศิลปะอยุธยาอย่างชัดเจนก็ในแผ่นดินสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ลักษณะของพระพุทธรูปอันเป็นศิลปะอยุธยาที่เกิดขึ้นในยุคนี้ มักทำวงพระพักตร์และพระรัศมีตามแบบอย่างศิลปะสุโขทัยทั้งนั้น ต่างกันแต่ที่มีไรพระศก ทำเป็นเส้นเล็ก ๆ ไม่ทำใหญ่เหมือนแบบอุทูน ส่วนสังฆาฏินั้นทำใหญ่กว่า สังฆาฏีแบบสุโขทัยแต่ไม่นิยมทำชายสังฆาฏีให้เป็นรูปโค้งเป็นเขี้ยวตะขาบเหมือนอย่างแบบสุโขทัย คงนิยมทำตัดเป็นเส้นตรงเหมือนอย่างแบบอุทูนบ้าง หรือทำเป็นสองแฉกห้อยชายตรงลงมาบ้าง

พระพุทธรูปในยุคนี้ส่วนมากทำเป็นปางมารวิชัย เช่นพระมงคลบพิตร บางทีก็ทำรูปพระสาวกอยู่สองข้างบ้าง ทำเป็นรูปพญามารที่ฐานบ้าง นอกจากปางมารวิชัยแล้วก็มีปางปาเลไลย์ก็และปางประทานอภัย เช่น พระโลกนาถซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดให้นำมาจากวัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาประดิษฐานไว้ที่วิหารทิศตะวันออก (มุขหลัง) วัดพระเชตุพนที่กรุงเทพฯ ปางลีลาและปางสมาธิก็มีทำบ้างแต่ไม่มากนัก

ยุคที่ 3 สมัยอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ. 2173 - พ.ศ. 2310)

ในยุคนี้ปรากฏว่าฝีมือช่างในการสร้างพระพุทธรูปไม่ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้คงจะเนื่องจากในยุคนี้ศิลปะต่างประเทศทั้งในด้านสถาปัตยกรรมและจิตรกรรมได้เข้ามาอิทธิพลอยู่ในกรุงศรีอยุธยาเป็นอันมากช่างไทยจึงหันไปนิยมศิลปะในด้านสถาปัตยกรรมและจิตรกรรมเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ศิลปะในด้านประติมากรรม ไม่ก้าวหน้าไปตามที่ควร

โดยเฉพาะลักษณะของพระพุทธรูปที่นิยมสร้างกันในยุคนี้ก็คือ พระพุทธรูปทรงเครื่องแบบราชาธิราช นิยมสร้างทั้งพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่และทรงเครื่องน้อย ส่วนมากเป็นพระพุทธรูปปางประทานอภัย

การสร้างพระพุทธรูปด้วยศิลปะก็เกิดนิยมกันขึ้นอีกครั้งหนึ่งในสมัยของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง และสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยเลียนแบบจากพระพุทธรูปที่ทำในประเทศกัมพูชา ฝีมือไม้สูงงามหนักและการสร้างพระพุทธรูปด้วยศิลานี้ได้แพร่ลงไปยังภาคใต้ด้วย เพราะได้พบพระพุทธรูปทำด้วยศิลารายสีแดงองค์ใหญ่ ๆ ทั้งที่จังหวัดราชบุรี และที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี หลายองค์

3) ประณีตศิลป์

กรุงศรีอยุธยา ได้ชื่อว่าเป็นยุคที่มีช่างศิลปะหัตถกรรมฝีมือดีเยี่ยม เช่น ช่างเครื่องถม ช่างเครื่องมุก ช่างพระพุทธรูป ช่างทอง ช่างสิบหมู่ ฯลฯ

ก. เครื่องไม้จำหลัก

ในสมัยอยุธยาตอนต้น อาจมีประณีตศิลป์เกี่ยวกับเครื่องไม้จำหลักเกิดขึ้นหลายอย่าง เช่น บานประตูหน้าต่าง โบสถ์ วิหาร ชรรมาสน์ เติง ตูโหล่หงส์ลือพระไตรปิฎกและรูปจำหลักอื่น ๆ แต่เนื่องจากกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีอยู่เป็นเวลานานถึง 417 ปี ศิลปที่สร้างด้วยไม้ อาจผุร่อนหรือหักพังไปโดยอายุชั้ยหรือถูกทอดทิ้งสูญหายไปบ้าง ถูกภัยธรรมชาติ เช่นฝนชะให้ผุร่อนไปบ้าง และถูกไฟไหม้เสียบ้าง จึงไม่มีตัวอย่างเหลือปรากฏอยู่ในเวลาปัจจุบันถึงอย่างไรก็ดี เชื่อได้แน่ว่าบานประตูหน้าต่าง โบสถ์ วิหาร ซึ่งสร้างขึ้นในยุคนี้คงจะมีแต่จำหลักลายลงไปในเนื้อไม้แล้วปิดทองล่องชาดเท่านั้น ที่ทำเป็นลายรดน้ำ และลายประดับมุขอาจเกิดขึ้นในยุคหลัง มีบานประตูของเก่าอยู่คู่หนึ่งซึ่งจำหลัก ไม้ขนุนเด่นออกมาเป็นลายซ้อนกันหลายชั้นทำเป็นลายก้านขด มีสัตว์จรูบาท เช่น ราชสีห์เป็นต้น และมีสัตว์ทวิบาทนานาชาติ เช่นเดียวกับลายบานประดับมุขที่ประตูวิหารพระพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก บานประตูนี้เดิมอยู่ที่วิหารพระแท่นศิลาอาสน์ จังหวัดอุดรดิตถ์ แต่ถูกไฟเผาผลาญไปพร้อมกับวิหารนั้น ในปลายรัชกาลที่ 5 เมื่อ พ.ศ. 2451

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานว่าบานประตูพระแท่นศิลาอาสน์ที่ถูกไฟเผาผลาญเสียเมื่อคราวนั้น เดิมคงจะเป็นบานประตูวิหารพระพุทธชินราชที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลกซึ่งสร้างในแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศทรงปฏิสังขรณ์วัดสำคัญทางเมืองเหนือ จึงโปรดให้ถ่ายลายลงมาทำเป็นบานประดับมุขพระราชทานไปเปลี่ยน ส่วนบานเดิมให้ย้ายเอาไปเป็นประตูวิหารพระแท่นศิลาอาสน์ ซึ่งทรงปฏิสังขรณ์ในคราวนี้ด้วย

ศิลปการจำหลัก ไม้ในสมัยอยุธยาตอนกลาง ปรากฏว่ามีได้ทำกันแต่เฉพาะงานประเภทประดับและตกแต่งเท่านั้น อาจจะทำเป็นพระพุทธรูป เตี้ย และธรรมมาสน์อีกด้วย เพราะวัดเก่า ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มักจะมีธรรมมาสน์ที่สร้างด้วย ไม้เหลืออยู่หลายวัด เช่น วัดเชิงท่า และวัดกุฎีทอง เป็นต้น

ที่ยังเหลือพอจะดูเป็นแบบอย่างได้คือ บานประตูเจดีย์สามองค์ที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประตูบานนี้จำหลักเป็นรูปเทวดา ยืนถือพระขรรค์ ทรงเทริดคล้ายเทริดของพระ โนสีสัตว์ 550 พระชาติ ที่ทรงสร้างในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเหนือเศียรเทวดาทำเป็นรูปคล้ายร่วมทางเชียงใหม่ เชื่อว่าจะเป็นของสร้างในแผ่นดินสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 เมื่อคราวสร้างเจดีย์องค์ทางทิศตะวันตกในหมู่เจดีย์สามองค์ ทำฐานเชื่อมให้ติดกัน แล้วทำมณฑปแทรกในช่องว่างของเจดีย์แต่ละองค์ นอกจากนี้ยังมีบานประตูวัดวิหารทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำหลักเป็นลายก้านขด มีรูปเทวดาประกอบด้วย เข้าใจว่าคงจะเป็นของสร้างในรุ่นราวคราวเดียวกันกับบานประตูพระเจดีย์สามองค์ที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ เพราะลายก้านขดนี้มีกนิยมเขียนและทำเป็นลายจำหลักกันอย่างแพร่หลายในยุคที่ 2 นี้ (บานประตูทั้งสองบานนี้อยู่ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)

พระพุทธรูปจำหลัก ไม้ในสมัยอยุธยาตอนกลางนี้ ได้พบพระพุทธรูปองค์หน้าเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องปางประทานอภัย แต่พระหัตถ์ซ้ายที่ยกขึ้นนั้น ได้หักหายไป พระพุทธรูปองค์นี้ยังบริบูรณ์ดี ไม่ผุกร่อนเหมือนเครื่องไม้จำหลักชิ้นอื่น ๆ ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี วินิจฉัยว่าเป็นพระพุทธรูปสมัยอยุธยา แต่สร้างตามแบบศิลปพมวรี และสร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 22

ในสมัยอยุธยาตอนปลาย นับว่าประณีตศิลป์ได้เจริญมาก และมีตัวอย่างเหลือมาจนถึงเวลาปัจจุบันเป็นจำนวนมาก แบบที่แปลกซึ่งเกิดขึ้นในรัชสมัยของขุนหลวงสรศักดิ์แบบหนึ่งก็คือแบบมณฑป 5 ยอด โดยโปรดให้ปรุงแต่งเครื่องไม้ไปเป็นมณฑปเดิมที่สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมทรงสร้างไว้ที่พระพุทธรูปเมืองสระบุรี รูปร่างของมณฑป 5 ยอดนั้น อาจจะได้ที่ดูเก็บหนังสือพระธรรมไบใหญ่ที่สุดในหอสมุดแห่งชาติ

ดูไม้ไม่ได้ เขียนลายรดน้ำแต่เป็นตู้จำหลักภาพนูนเด่นออกมา เขียนสีและประดับกระจกสีเขียว ฝีมือจำหลักไม้ก็ประณีตงดงาม กรมศิลปากรได้จัดให้อยู่ในจำพวกของที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา อาจจะเป็นตู้ที่สร้างขึ้นในรัชสมัยของขุนหลวงสรศักดิ์ โดยเอาแบบอย่างมณฑป 5 ยอดซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นใหม่ในรัชกาลนั้นมาจำหลักไว้ที่บานประตูตู้ใบนี้ได้

ลายไม้จำหลักที่จัดว่าสวยงาม ก็คือหน้าบันพระอุโบสถวัดพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจำหลักด้วยไม้ขนาดใหญ่เป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ มีทวยเทพห้อมล้อมเป็นภาพจำหลักนูนออกมาจากเนื้อไม้ บานประตูที่งดงามมากอีกแห่งหนึ่งคือบานประตูศาลาการเปรียญวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจำหลักเป็นลายก้านขดปิดทอง ตัวลายสลักลึกลงคล้ายกับลายฉลุ บานประตูนี้เป็นศิลปในสมัยอยุธยาตอนปลาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. เครื่องทอง

มีการนำทองคำมาประดิษฐ์เป็นวัตถุสิ่งของเพื่อประโยชน์ใช้สอย เครื่องประดับตกแต่งและพระพุทธรูป ในสมัยอยุธยามีการใช้ทองคำมากเป็นพิเศษ เช่น นำทองคำเปลวมาปิดยอดปราสาทราชมณเฑียร ซ่อนฟ้าโบระกา วัดวาอารามต่าง ๆ และปิดทองพระพุทธรูป

เครื่องทองกรุงศรีอยุธยานั้น ได้ขุดพบจากกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะมากที่สุด รองลงไปก็เป็นของที่ขุดพบจากกรุพระปรางค์วัดมหาธาตุ นอกจากนี้ก็มีที่พบจากวัดอื่น ๆ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาบ้างเล็กน้อย เช่น วัดพระรามวัดประดู่ทรงธรรม วัดใหญ่ชัยมงคล วัดวิมาน ฯลฯ

เครื่องทองที่ขุดได้จากกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะมีมาก ส่วนหนึ่งยังฝากเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และส่วนใหญ่จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา อาจจะมีพอแยกให้เห็นลักษณะและประเภทได้ดังนี้

1) เครื่องราชกกุธภัณฑ์ สิ่งของเครื่องใช้ประเภทนี้มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ เป็นเครื่องหมายความเป็นพระราชาธิบดี เป็นของใช้สำคัญสูงสุดตามขัตติยประเพณี ซึ่งได้รับอิทธิพลแบบอย่างมาจากอินเดียมีทั้งหมด 5 สิ่ง คือ

- 1.1 พระมหาพิชัยมงกุฏ
- 1.2 พระขรรค์ชัยศรี
- 1.3 ชฎาพระกร (สมัยโบราณมีฉัตรแทนชฎาพระกร)
- 1.4 วาลวิชนี (พัดกับเส้าจามรี แต่เดิมเป็นพัดใบตาลอย่างที่เราเรียกว่า พัดนี้ฝึกมะขาม และมีอย่างเดียว)

1.5 ฉลองพระบาท

ในพิธีบรมราชาภิเษกรัชกาลที่ 2 มี 7 สิ่ง คือ มีฉัตรพระแสงดาบเพิ่มเข้ามา และที่ปรากฏในคัมภีร์อิฐฐานันท์ปิฎกา กล่าวว่า เครื่องราชกกุธภัณฑ์มี พระขรรค์ ฉัตรอุทิส (มงกุฎหรือกระบี่บังหน้า) ฉลองพระบาท และวาลวิชนี แสดงว่าสมัยหลังมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบ้าง

เครื่องราชกกุธภัณฑ์ที่พบจากกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะที่สำคัญยิ่งคือ พระแสงขรรค์ชัยศรี ซึ่งตัดด้ามและตัวฝักยังสมบูรณ์ มีความยาว 115 ซม. เฉพาะตัวฝักกว้าง 5.5 ซม. ทำด้วยเหล็กมีคม 2 ข้าง แต่ชำรุดถูกสนิมกินแหว่งไปมาก ตัวฝักทำด้วยทองประดับพลอยมณีสีต่างๆ ส่วนล่างสุดเป็นลายประจำยามต่อไปจนถึงปลายสุดเป็นลวดลายดอกไม้ร้อยต่อกันไป สองข้างลายตรงกลางรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนต่อกันเป็นแถว ขอบบนและล่างของฝักเป็นลายกนก ด้ามพระขรรค์เป็นแก้วผลึกรูป 8 เหลี่ยม มีทองคาดตามเหลี่ยม ปลายสุดของด้ามเป็นรูปหัวเม็ด ด้ามบนหัวเม็ดเป็นรูป 6 เหลี่ยมประดับพลอยสวยงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องราชกกุธภัณฑ์อย่างอื่น เช่น พระมหานิษัยมงกุฎกนกนรชัยลักเอาไปได้ จึงไม่เหลือให้ดู เท่าที่ทราบมีมงกุฎหลายองค์และมีแตกต่างกันหลายแบบหลายขนาด น่าเสียดายที่สูญหายถูกทำลายไป เครื่องราชกกุธภัณฑ์ที่เหลืออยู่ เช่น ฉลองพระบาท วาลวิชนี ล้วนเป็นของทำจำลองขนาดเล็กไม่ใช่ของจริง แต่ก็ทำอย่างประณีตสวยงามมากเช่นกัน อย่างสักก็ทำด้วยเส้นทองขนาดเล็กมากเท่าขนสัตว์จริง ๆ รวมเป็นกำใหญ่ได้ นอกจากนี้ก็มีเครื่องสูงของกษัตริย์ เช่น พัดโบก บังสุรัสวดี แม้ทำขนาดจำลองก็ทำอย่างประณีตวิจิตรบรรจง

2) เครื่องต้น เครื่องทรงหรือเครื่องฉลองพระองค์ของกษัตริย์ที่บรรจรรวมไว้ในกรูมมามาก เช่น ผ้านุ่ง เสื้อ ผ้าห่ม ล้วนเป็นของชั้นเยี่ยมในยุคนั้น ต่างผูกเปื้อนไปหมดพอเอามือไปจับก็กรอบเป็นเศษผง คงเหลือแต่เฉพาะวัตถุที่ทำด้วยทองซึ่งคงทนถาวรที่สำคัญและสวยงามมากคือ

กรองศอก ทำเป็นแผ่นทองแผ่ใหญ่ขนาดเต็มอก แผ่นทองนั้นทำแยกกันเป็นชิ้น ๆ ต่อกันได้ ด้านหน้าส่วนล่างสุดทำเป็นแผ่นทองใหญ่ปลายแหลม ก่อร่างแตงเป็นลายดอกจันทร์ใหญ่ฝังพลอยมณีสีต่าง ๆ งานเป็นพิเศษ ส่วนแผ่นทองท่อนอื่น ๆ โดยรอบก็ทำลวดลายและฝังอัญมณีมีค่าเช่นกัน

สังวาลและทับทรวง มีหลายแบบหลายขนาดบางส่วนก็คล้ายเป็นเข็มขัด หรือบันแท่งรวมอยู่ด้วย แต่ชำรุดหักหายเป็นอันเป็นท่อน ทำลวดลายฝังพลอยละเอียดลออมาก ตรงกลางมักฝังอัญมณีเม็ดใหญ่เท่าหัวแม่มือ ตามลายกรวยเชิงและปลายยอดบางทีก็มีไข่มุกเม็ดเล็ก ๆ ร้อยติดไว้ ลวดลายขัดกลางอย่างก็ดูไม่ใช่ของไทย คล้ายของพวกอาหรับ

สร้อย มีทั้งสร้อยข้อมือ และสร้อยคอ ทำเป็นทองเส้นแบน ๆ ก็มี ทำเป็นสร้อยห้อยจั่นเลี่ยมประดับอย่างพิสดารก็มี ทำเป็นสายสร้อยประดับพลอยสีก็มี นอกจากนี้ยังมีจำพวกลูกประคำพระพรหม ทั้งชนิดแบบเกลี้ยงและมีลวดลาย และจำประดับห้อยหน้าอกล้วนฝีมือเป็นเลิศทั้งสิ้น

พาดูริศและทองพระกร พาดูริศมีขนาดใหญ่กว่าทองพระกรเล็กน้อย มีลักษณะคล้ายกัน แต่พาดูริศมักทำส่วนล่างเว้าเข้ารูปส่วนบนปลายแหลม ทองพระกรขอบเสมอทั้งบนและล่างวิธีทำคนโบราณใช้วิธีตีทองให้เป็นแผ่นแล้วม้วนเป็นปลอกกลมเท่าลำแขนพอดี แล้วก่อลายเป็นรูปต่าง ๆ ฝังพลอยและแก้วสีต่าง ๆ อย่างงดงาม เทคนิคกรรมวิธีในการขึ้นรูป การต่อ การเชื่อมด้วยน้ำประสานทอง การประดิษฐ์แบบอย่างหรือการออกแบบรูปทรงและการสลักคุณลวดลายหรือการออกแบบลายเหล่านี้ นับว่าเป็นกระบวนการช่างที่มีฝีมือเชี่ยวชาญอย่างมาก

กำไล มีกำไลข้อมือ กำไลข้อเท้าเท่าที่พบมีหลายแบบและมีเป็นจำนวนมาก มีทั้งชนิดทองเกลี้ยงและชนิดทองสลักลายวิจิตร กำไลบางชนิดก็ทำแบบข้างในกลาง ซึ่งมักจะเป็นขนาดใหญ่ บางชนิดเป็นกำไลตัน มักจะเป็นขนาดเล็ก เพราะใช้ทองมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้ามรงค์ แหวนมีนับเป็นร้อยวง เนื่องจากแหวนเป็นเครื่องประดับที่นิยมใช้กันมาก หมายใช้สะกดกั๊งหญิงชาย โพรและผู้ดีมีหลายขนาด บางวงใหญ่มากอาจใช้สวมนิ้วเท้าก็เป็นได้ แหวนมีมากแบบที่สำคัญน่าศึกษาคือ แหวนหัวฝังพลอย แหวนหัวเป็นลายแกะสลัก บางวงหัวเป็นรูปสิงห์ รูปวัว ให้อุกกิงนม รูปดอกไม้ ฯลฯ บางวงก็ใช้มานานจนลึกลับ

เครื่องประดับศีรษะ ที่เหลืออยู่นับว่าสำคัญมี 2 ชิ้น คือ เครื่องประดับศีรษะชาย หรืออาจจะเรียกจุลมงกุฎ ใช้สวมครอบมวยผมที่อยู่ตรงกลางพระเศียรแบบยุคโบราณนิยมกัน เป็นมงกุฎทองคำสลักลวดลายประดับพลอยมณีสีต่าง ๆ อีกชิ้นหนึ่งเป็นเครื่องประดับศีรษะสตรีใช้ลวดทองคำเส้นเล็ก ๆ ถักสานเป็นเครื่องประดับคล้ายหมวก และมีลวดลายเป็นดอกไม้ทั้งด้านข้างและด้านบน ด้านหลังทำยาวเข้ารูปมวยผมตรงท้ายทอยฝีมือช่างตัดประดับบรรจงมาก ใช้สวมเป็นเครื่องประดับศีรษะและป้องกันเส้นพระเกศาชาย

3) เครื่องราชูปโภค ในที่นี้จะเน้นเฉพาะจำพวกภาชนะเครื่องใช้สอยทั่วไป เนื่องจากมีมากสิ่งของเครื่องใช้ที่สำคัญ ได้แก่ ชุดเครื่องแป้ง อาทิ ตลับ ผอบ กระจุก ถาด พาน หีบ เป็นต้น ซึ่งมีหลายขนาด แต่โดยมากเป็นขนาดย่อม เพราะคนโบราณใช้ใส่แป้ง น้ำหอม สีสั่ง เครื่องสำอาง โพรน้ำรุ่งผิว ฯลฯ ภาชนะชิ้นที่งามแปลกตาที่สุดคือ ภาชนะรูปหงส์ (ผาหายไป) เข้าใจว่าคงจะใช้ใส่หน้าอบน้ำหอมหรือแป้ง ที่ปากหงส์มีรูสำหรับเทน้ำให้ไหลออกได้ ภาชนะที่น่าสนใจอีกชุดหนึ่งคือ ชุดเขียนหมาก มีภาชนะแบบต่าง ๆ เช่น ล่วมหมาก พานหมาก สำหรับใส่หมาก ปูน พลุ ยาเส้น (ยาจัด ยาฉุน) สีผึ้ง สีเสียด พิมเสน ยาดม ล้วนแต่สวยงาม ๆ เนื่องจากผู้หญิงสมัยโบราณกินหมากกันเป็นประจำ ผู้ชายบางคนก็กินด้วยภาชนะชิ้นงามในกลุ่มนี้ ได้แก่ ถาดทรงรูปยาวรีคล้ายใบพลู สุพรรณศรี (กระโถน) มีฝาและตลับแบบต่าง ๆ เป็นต้น

ศิลปวัตถุที่น่าสนใจยังมีอีกหลายอย่าง ที่ควรกล่าวถึงคือ

แมลงทับทองคำ ตรงคอกับตัวทำเป็นฝาปิดเปิดได้ และมีสายสร้อยทองผูกโยงไว้ไม่ให้หลุดหายไปจากกัน เข้าใจว่าจะใช้เป็นที่บรรจุจำพวกยาดม เช่น ยานัตถ์ พิมเสน

ทองสำเภา หรือทองตะเภาทำเป็นรูปลักษณะคล้ายเรือ มีเส้นลวดร้อยติดกันเป็นพวง ใช้เป็นมาตราแลกเปลี่ยนซื้อขาย มีขนาดต่าง ๆ ตามค่าที่กำหนดไว้ ถ้าทำด้วยเงินก็เรียกว่าเงินตะเภาหรือเงินสำเภา

หมากทองคำ ทำเป็นรูปลูกหมากคล้ายของจริงรวมเป็นพวงอย่างจันทน์มาก เข้าใจว่าคงใช้ในพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียรหรือพระราชพิธีต่าง ๆ ที่สำคัญ หรือสุพรรณผิงคารทำเป็นรูปน้ำเต้ามีพวย มีกลีบใบไม้ยาวรีโอบอยู่สองข้าง บนกลีบนั้น ข้างหนึ่งทำเป็นลายรูปเทวดา ข้างหนึ่งเป็นลายรูปนาคสามเศียรพร้อมพันธุ์พฤษชาติขุดฝาปิดทำเป็นรูปพรหมจรรย์นักรัตร์

ข้างทรงเครื่อง ทำเป็นภาชนะใช้สอย ถอดได้ แต่ทำเป็นรูปข้างหมอบทรงเครื่องผูกเครื่องมัน มีสีประดับข้างสลักลวดลายและฝังพลอยมณีสีอย่างวิจิตร รูปทรงและท่าทางของข้างทำอย่างมีชีวิตจิตใจ กำลังยกวงขึ้นพวงอุบะหรือช่อดอกไม้ ซึ่งออกเป็นลายพุ่มพวงไหวพริ้ว

ไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) พระพุทธรูปและเทวรูป พระพุทธรูปทองคำแบบต่าง ๆ นับเป็นศิลปวัตถุกลุ่มใหญ่ กลุ่มหนึ่งในบรรดาสິงของที่พบในกรุพระปรางค์วัดมหาธาตุ และวัดราชบูรณะ ซึ่งอาจจำแนกคร่าว ๆ ได้ 5 แบบ ดังนี้

4.1 พระแผ่นทอง แบบใช้วิธีตีหรือชุดเป็นเส้นให้เกิดเป็นรูลายเส้น หรือรูปพระพุทธรูปขึ้น

4.2 พระแผ่นทองดุนจนทั้งหมด คือทำเป็นองค์พระเดี่ยว ๆ แต่ทำเป็นรูปดุนจนทั้งองค์

4.3 พระแผ่นทองลายผสม คือ ตรงกลางจะทำเป็นรูปดุนจน ส่วนอื่น ๆ จำพวกปรก โป้ ชุ่ม เรือนแก้วทำเป็นเพียงลายเส้นให้เห็นประกอบ

4.4 พระพุทธรูปนูนสูง กล้ายกับที่เรียกว่า ปั้น ใช้ทองคำแผ่นหนาทำเป็นรูปนูนเกือบเป็นพระครึ่งซีก มักเป็นพระองค์ลำคอกมีขนาดใหญ่ เช่น พระพุทธรูปแบบอุ้งทองรุ่น 2 หรืออุษยาดอนตัน

4.5 พระพุทธรูปลอยตัว พระพุทธรูปกลุ่มนี้มีพระศกหนาอิทธิพลแบบอุ้งทองอยู่ บางองค์ประทับยืนคล้ายแบบทวารวดี ในกลุ่มนี้มีพระลึงกาปางสมาธิองค์เล็กอยู่ด้วย

อาจกล่าวได้ว่าพระพุทธรูปและพระนิรมลทองคำ (ความจริงมีพระแผ่นเงินอยู่ 2 คู่ ด้วย) ปรางค์อิทธิพลลพบุรี (เขมร) อุ้งทองอยู่มาก และบางองค์ก็แสดงว่ามีอิทธิพลสุโขทัยเข้ามาแล้ว ส่วนเทวรูปพบ 2 องค์ คล้ายเป็นพระเสื้อเมืองทรงเมืองถวญพระขรรค์ ทรงเครื่องนุ่งผ้าแบบเขมร แต่เป็นฝีมือช่างไทยมีขนาดเล็ก

5) เครื่องราชบรรณาการ เครื่องทองที่พบจากกรุวัดมหาธาตุและวัดราชบูรณะคงจะต้องมีเครื่องราชบรรณาการหรือของขวัญสมอยู่ด้วย แต่เป็นการยากที่จะแยกออกให้เห็นชัดอาจจะมีต้นไม้ทองมีจำนวน 5 ต้น ตลับสิงโตเงิน เหยียดทองอาหรับและอื่น ๆ ที่ไม่เป็นของไทย

6) เครื่องอุทิศ เป็นธรรมเนียมของคนไทยเวลาคนตาย นอกจากจะสร้างทำวัตถุสิ่งของต่าง ๆ อุทิศทำบุญแผ่ส่วนกุศลไปให้แล้ว สมบัติของมีค่าหรือสิ่งของที่ผู้ตายรักและหวงก็จะฝังหรือเผาพร้อมไปให้ด้วย กรมหาสมบัติในพระปรางค์วัดราชบูรณะนั้น จึงเชื่อกันว่าส่วนใหญ่คงเป็นสมบัติของเจ้าอ้ายพระยา เจ้ายี่พระยา และเป็นสมบัติของเจ้าสามพระยาเองซึ่งเป็นผู้สร้างพระปรางค์ด้วย จำนวนไม่น้อย เครื่องทองที่บรรจุลงในกรุนี้ส่วนหนึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษจึงเป็นของเก่าก่อน และส่วนหนึ่งเป็นสิ่งของที่สร้างขึ้นในสมัยนั้นเอง และที่ทำการเฉพาะกิจก็มีมาก ตลอดจนสมบัติของข้าราชการบริหาร พระญาติวงศ์ และราษฎรที่ตามเสด็จร่วมทำบุญด้วยก็คงมาก

ได้พบศิลปวัตถุทำจำลองขนาดเล็กจำนวนมาก เช่น เครื่องเขียนหมาก รองเท้า กระบวย เจดีย์ ฯลฯ ที่สำคัญได้แก่ แผ่นทองแกะสลักเป็นรูปสัตว์หิมพานต์ เช่น หงส์ หัสดีลึงค์ คชปักษี ฯลฯ ที่พบมากคือทำเป็นรูป ปลา เต่า ม้า ช้าง เทวดา (เทพนมก็มี) ดอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จันทร์ ไบโชนีย์ ตันโชนีย์ (ปรุลาญ) ฯลฯ โดยเฉพาะรูปเต่าและปลาพบทั่วไปเกือบทุกกรุ คงจะหมายถึงให้มีอายุยืนและเป็นสิริมงคล

ที่นับว่ามีความสำคัญน่าสนใจที่สุดคือ พระปรารงค์จำลองทองคำ ซึ่งมีขนาดใหญ่คงสูงประมาณ 1 เมตรเศษ ถ้าสมบูรณเต็มองค์แกะสลักลวดลายอย่างวิจิตรนิสิตารชั้นรูปได้เหมือนพระปรารงค์จริง ๆ เข้าใจว่าอาจทำจำลองพระปรารงค์องค์จริงของวัดราชบูรณะนั้นเองก็ได้รูปทรงและลวดลายแสดงอิทธิพลศิลปะเขมรอยู่เป็นอันมาก เนื่องจากสร้างตามแบบอย่างขอมหรือเขมร แต่ก็มีการเปลี่ยนแปลงอ่อนไหวเป็นแบบไทยมากขึ้น

ยังมีเจดีย์จำลองทองคำขนาดห้ององค์หนึ่งพบในกรุ 3 พระปรารงค์วัดราชบูรณะภายในบรรจุพระพุทธรูปทองคำ พระเจดีย์แก้วผลึก และลานทองจารึกอักษรของของศรีจันทร์ภานุขั้ววรรณ์โหราธิบดี เป็นผู้สร้างอุทิศส่วนกุศลให้ นับเป็นเจดีย์ทรงเครื่องแบบลังกาที่ตั้งงามหาดูได้ยาก ร่ององค์ระฆังมีลวดลายและทำกระเปาะฝังอักขรมณีขนาดต่าง ๆ

7) จารึก จารึกมีเป็นจำนวนไม่น้อยหากแต่ชำรุดและถูกคนร้ายลักไปเสียบ้าง จารึกมีทั้งเป็นแผ่นลานดีบุก ลานเงิน ลานทอง และด้านหลังพระพิมพ์ โดยเฉพาะที่จารึกด้วยอักษรและภาษาจีนได้พบจำนวนมาก แสดงว่าสมัยนั้นมีคนจีนเข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงศรีอยุธยาจำนวนมาก ประกอบอาชีพตั้งร้านขายของสรรพเครื่องสำเภา และมีฐานะดี ทั้งมีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงได้ร่วมสร้างพระพิมพ์ สร้างเครื่องทองอุทิศถวายฝังไว้

ค. เครื่องเบญจรงค์

เบญจรงค์ เป็นภาชนะเครื่องถ้วยชนิดหนึ่งของไทยที่พัฒนามาจากเครื่องถ้วยที่ทำมาจากเครื่องปั้นดินเผา และเครื่องเคลือบ โดยมีการเขียนลวดลายตกแต่งให้งามยิ่งขึ้น เครื่องถ้วยเบญจรงค์มักจะเขียนลวดลายด้วยแม่สีหลักห้าสีคือ สีขาว ดำ เหลือง เขียว และแดง ลวดลายที่เขียนส่วนมากเป็นลายไทยและลายเทศม

เครื่องถ้วยชามเบญจรงค์นี้ เชื่อกันว่าเริ่มใช้กันมาตั้งแต่สมัยอยุธยาและมีอยู่ 2 ประเภทคือ ประเภทหนึ่งเป็นเครื่องเบญจรงค์ที่จีนส่งเข้ามาขาย ลวดลายและรูปแบบของภาชนะเป็นไปตามแบบอย่างของจีน ส่วนอีกประเภทหนึ่งเป็นเครื่องเบญจรงค์แบบไทย โดยไทยส่งแบบไปทำที่เมืองจีน ดังนั้น ลวดลายและรูปแบบของเครื่องเบญจรงค์ประเภทนี้จึงเป็นไปตามความคิดของช่างไทย

การออกแบบลวดลายเพื่อให้ช่างจีนเขียนขึ้นบนถ้วยชามโถ และจาน เบื้องต้นนับว่าเป็นประณีตศิลป์อีกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย การที่จะทำลวดลายตามแบบอย่างของศิลปินผู้ออกแบบให้สำเร็จได้นั้น ก็จะต้องได้รับความร่วมมือระหว่างช่างเคลือบถ้วยชามจีนผู้มีฝีมือด้วย เครื่องถ้วยชามที่ทำลวดลายและระบายสีตามแบบอย่างของศิลปินไทยนั้น เรียกว่า เครื่องเบญจรงค์ลายอย่าง หรือถ้าเขียนด้วยสีทองก็เรียกว่า เครื่องน้ำทองลายอย่าง และนิยมออกแบบให้ทำกันต่อมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันวิจัยมานุษยวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปใช้ประโยชน์อื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสถาบันฯ

ไม่ว่าการณ์ใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องถ้วยโถโอชาม เบญจรงค์ที่พบโดยทั่วไปในสมัยอยุธยา มีอยู่ 3 ชนิดคือ ชาม จานเชิง และโถ แต่บางทีก็พบ ถ้วยและกระโถน ถ้วยใส่น้ำปลา น้ำพริกถ้วย แต่คงเป็นของที่พวกพ่อค้านำเข้ามาขายตามท้องตลาดทั่ว ๆ ไป คุณภาพจึงไม่มีใครดีนัก

ชาม ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีทรงบัวสูงกับอย่างกลางและทรงมะนาวตัด ซึ่งเป็นรูปร่างของชามจีน แต่เป็นของไทยสั่งทำ เพราะเขียนลวดลายไทยและส่วนมากมีฝา ถ้าเป็นของจีนจะไม่มีฝา ชามที่พบสมัยอยุธยาที่เรียกว่า " ชามกังไส " ที่ไทยสั่งทำมี 3 ชนิดคือ

ลายคราม ลายเขียนสีลงบนพื้นเคลือบขาว ซึ่งได้พบเศษชามเขียนสีลวดลายทอง ก้านชด มีรูปกษัตริย์ ชุดได้ที่ริมพระที่นั่งวิหารสมเด็จ นอกจากนี้ยังพบชามเบญจรงค์ที่เขียนทั้งสีและพื้นภาชนะเครื่องใช้เหล่านี้คงเป็นของหลวงที่สั่งเข้ามาใช้ในวังในวังมากกว่าที่จะเป็นของสามัญชน

เครื่องถ้วยชามเบญจรงค์ของไทยที่มีใช้กันในอดีตส่วนมากใช้ เป็นภาชนะสำหรับใส่อาหารแบบไทย และที่ใช้กันโดยทั่วไปที่จัดว่าเป็นของไทย ที่มีรูปร่างอย่างไทยคือ จานเชิง

จานเชิง เป็นจานขนาดต่าง ๆ มีขาหรือฐานที่เรียกว่า เชิง ส่วนมากสั่งเข้ามาจากเมืองจีน จานเชิงขนาดใหญ่ใช้สำหรับใส่กับข้าว ผักปลา และใส่ข้าวสุก สำหรับรับประทานที่แบ่งมาจากชามใหญ่ จานเชิงนี้จะใส่ทั้งอาหารคาว หวาน ตั้งไว้บนโต๊ะวางเรียงซ้อนกันขึ้นไปหลาย ๆ ชั้นเป็นพุ่มแหลม นอกจากจานเชิงที่มีขาแล้วยังมีจานที่ไม่มีเชิง เขียนลายกลีบบัวดวงเป็นของสั่งทำจากเมืองจีนเช่นเดียวกัน

โถ เป็นเครื่องเบญจรงค์ที่มีสั่งทำมาจากเมืองจีน มีทั้งขนาดใหญ่ที่สุดที่พบปากกว้างถึงประมาณ 5 กำมือ และที่เล็กลงมาส่วนมากใช้สำหรับใส่ของกินและใช้อบเครื่องหอม และที่เล็กรองลงไปก็ใช้ใส่น้ำเชื่อมตั้งในสำรับกับข้าว และที่เล็กที่สุดเรียก โถปริกสำหรับใส่เครื่องแป้ง รูปร่างของโถโดยทั่วไป ถ้าเป็นขนาดใหญ่ มักทำเป็นรูปเตงจุกบ้าน แต่ถ้าเป็นโถเล็กลงมา ก็ทำเป็นรูปเตงบ้าง ทรงโกศบ้าง และมักทำฝาเป็นชอกทรงมัน พวกเครื่องโถเหล่านี้มีวิธีการเขียนลวดลายเช่นเดียวกับจานเชิงและชาม

ลวดลายที่ออกแบบเพื่อให้เขียนลงในเครื่องถ้วยชามในยุคนั้น เท่าที่ได้พบมักจะเป็นลายก้านชดและลายก้านแย่ง ถ้าเป็นพวกภาชนะก็มักจะเป็นภาพลายกนก เช่น ภาพเทพนม เทพมนรสิงห์และกษัตริย์ เป็นต้น แต่เครื่องถ้วยชามหลายอย่างทั้งที่เป็นเครื่องเบญจรงค์และลายน้ำทอง เท่าที่พบยังมีไม่มากนักจะวินิจฉัยให้แน่นอนลงไปได้ว่าลวดลายอย่างใดนิยมเขียนในรัชกาลใด แต่เครื่องเบญจรงค์หรือเครื่องน้ำทองลายอย่างที่มีสีเขียวอ่อนเคลือบขาวในนั้น พอจะวินิจฉัยได้ว่าเป็นของที่สั่งเข้ามาในปลายสมัยอยุธยา ไม่สูงกว่าแผ่นดินพระเจ้าท้ายสระ บางทีอาจจะ เป็นของที่สั่งเข้ามาในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าบรมโกศอีกรัชกาลหนึ่งก็ได้ เพราะปรากฏว่าเครื่องถ้วยชามซึ่งเคลือบสีเขียวอ่อนข้างใน นั้นมักจะทำขึ้นแต่เฉพาะในแผ่นดินไชยเจ้าของจีน ซึ่งตรงกับแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าท้ายสระเท่านั้น ในรัชกาลอื่นไม่นิยมทำ และในแผ่นดินไชย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจียของจีนนี้ปรากฏว่าพระเจ้าสีโจ้วหยินฮ่องเต้ ได้เคยส่งเครื่องถ้วยชามมาถวายสมเด็จพระเจ้าท้ายสระถึง 2 ครั้ง คือเมื่อ พ.ศ. 2267 ครั้งหนึ่ง และเมื่อ พ.ศ. 2272 อีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ตามเครื่องถ้วยชามเบญจรงค์ที่เป็นของสมัยอยุธยาชั้น แบ่งออกเป็นสองประเภทคือ ประเภทหนึ่งเป็นถ้วยชามที่ฝีมือดีเป็นของที่สั่งทำอย่างเป็นทางการโดยส่งช่างหลวงออกไปทำ ลวดลายสีสันทันอยู่ในเกณฑ์ดี หรือ ไม่ก็เป็นของที่พวกผู้ดีมีบรรดาศักดิ์สั่งเข้ามาใช้กับอีกประเภทหนึ่ง เป็นของพวกพ่อค้าสั่งเข้ามาขายในท้องตลาดทั่ว ๆ ไป โดยเห็นว่าคณนิยมคุณภาพจึงไม่ใคร่ดี จนบางทีเกือบจะดูไม่รู้ว่าเป็นลายไทยก็มี เครื่องถ้วยชามเบญจรงค์ในสมัยอยุธยาที่นิยมกันก็มี ลายก้านขดและลายก้านแย่ง ลายกนก ลายเทพนม และลายเทพนมรสิงห์ เป็นต้น

ง. ลายประดับมุก

เป็นศิลปะที่เกิดขึ้นใหม่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสุโขทัยยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดเคยได้พบ ถึงแม้ว่าในสมัยอยุธยาตอนต้นก็เข้าใจว่าคงจะยังไม่ได้คิดทำขึ้น เพราะลวดลายประดับมุกเท่าที่ได้พบปรากฏว่าเป็นฝีมือช่างในสมัยอยุธยาตอนปลายทั้งนั้น การประดับมุกนี้จะได้แบบอย่างมาจากประเทศใด หรือ ไทยเราจะคิดทำขึ้นได้เอง ยังไม่สามารถจะหาหลักฐานได้แน่นอน แต่มีบางท่านกล่าวว่าไทยคงจะได้วิธีทำมาจากจีน แต่ไม่ได้บอกไว้ว่าแต่เมื่อใด เพราะการประดับมุกนี้จีนรู้จักทำมาก่อน ไทยตั้งหลายร้อยปี ถึงแม้จะเป็นจริงว่าไทยเอาอย่างเงินมาทำหรือรับความคิดในการประดับมุกมาจากจีนก็ดี แต่ศิลปะในการประดับลวดลายนั้นเป็นของไทยเราคิดขึ้นเองอย่างแท้จริง ซึ่งลวดลายเหล่านั้นช่างจีนไม่สามารถจะเลียนแบบทำให้เหมือน ได้แม้แต่หยวนบานมุกที่เข้าใจว่าจะเป็นบานที่เก่าที่สุด คงจะเป็นบานมุกที่ตู้หนังสือ ซึ่งมีสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรนิมิตรประทานแก่วชิรวัฒน์สถานแห่งชาติ พระนคร เมื่อ พ.ศ. 2470 บานมุกบานนี้มีลายแปลกจากลายที่คิดขึ้นในแผ่นดินสมเด็จพระบรมโกศ คือเป็นลายเครือเถาที่มีรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณข้างหนึ่ง กับรูปพระนารายณ์ทรงครุฑอีกข้างหนึ่ง เท่าที่สังเกตเห็นดูเหมือนจะไม่เท่ากันทั้งสองบาน ทำให้เข้าใจว่าคงจะเป็นบานหน้าต่างวัดได้วัดหนึ่งที่สร้างสมัยอยุธยา และคงจะเป็นของสร้างขึ้นก่อนแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เพราะลายไม่เหมือนกันกับแบบที่คิดขึ้นในรัชกาลนี้

บานมุกซึ่ง เป็นฝีมือช่างในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศนั้นเท่าที่ได้พบมักจะมีเพียงสองลายเท่านั้น คือลายอีนะโนงเป็นหัวรูปสัตว์วิเศษอย่างหนึ่ง กับลายก้านขดเดินตำร็หรือมีรูปอินทร์พรมอีกอย่างหนึ่ง ลายทั้งสองนี้อาจผูกขึ้นเมื่อคราวที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ โปรดให้ทำบานมุกไปเปลี่ยนบานประตูไม้จำหลักที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลกเป็นครั้งแรกก็ได้ ต่อมาเมื่อจะทำบานมุกแห่งอื่นต่อไปก็คิดลอกลายเก่าลงไป ไม่ได้ยึดเยื้องลวดลายให้แปลกหรือนิสิตารออกไปจากลายที่คิดไว้แต่เดิม แต่ฝีมือประดับมุกนี้สมัยว่าทำได้งดงามมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยังมีตู้อีก ใบหนึ่งซึ่งอยู่ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนครเป็นบานมุกทั้งสี่ด้าน โดยนำบานประตูของเดิมมาประกอบขึ้นใหม่ รอยตัดโดยเลื่อยบานประตูออกให้ได้ขนาดของตู้ยังมองเห็นได้อย่างชัดเจน ลวดลายก็เป็นรูปอู๋แปะมีภาพหัวสัตว์หิมพานต์อยู่ในวง ตู้ใบนี้เดิมคงจะนำเอาบานประตูของพระอุโบสถวัดบรมพุทธาราม หรือวัดไวดัดหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาประกอบขึ้นใหม่ก็ได้

ได้พบบานประตูประดับมุกเก่าแก่ที่วิหารวัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งกล่าวกันว่าสร้างในสมัยพระเจ้าอู่ทองบรมโกศ ประมาณปี พ.ศ. 2295 - 2310 นอกจากนี้ยังมีบานประตู หน้าต่าง โบสถ์ วิหาร อีกหลายแห่งที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าช่างไทยมีการทำลายประดับมุกมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

นอกจากลายประดับมุกตามบานประตูหน้าต่างแล้ว ช่างไทยยังนิยมทำลายประดับมุกลงบนภาชนะต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นของสูงที่ใช้ในรั้วในวัง และของใช้ของภิกษุสงฆ์ด้วย เช่น ตู้หนังสือ ตู้พระธรรม ตะลุ่มกลองใส่หมากพลู โตก เป็นต้น

จ. ลายรดน้ำ

นับเป็นประณีตศิลป์อย่างหนึ่งที่ใช้ในการตกแต่งสิ่งของต่าง ๆ ให้งดงามยิ่งขึ้น เช่น ตกแต่งบานประตู บานหน้าต่าง โบสถ์วิหาร ตู้ใส่หนังสือพระธรรม ฝาใส่เสื้อผ้าของศพหีบ หรือบางทีก็เขียนไว้ตามผนังหอ ไตร ความสวยงามของลายรดน้ำนั้นขึ้นอยู่กับแบบลวดลายที่ถูกต้องสมบูรณ์เป็นประการแรก ประการต่อมาคืออยู่ที่การทำงานอย่างประณีต ซึ่งช่างจะต้องลงมือด้วยตนเองจนงานเสร็จ

การเขียนลายรดน้ำอาจเกิดขึ้นก่อนสมัยอยุธยาตอนปลายนี้ก็ได้ แต่ตัวอย่างส่วนมากที่พบเท่าที่ทราบอายุได้โดยแน่นอน เช่น ภาพลาดรดน้ำที่หอเขียน ณ วังส่วนมหัศจรรย์และที่หอไตร ณ วัดไทร จังหวัดธนบุรี นั้น ก็เป็นฝีมือเขียนในยุคที่ 3 นี้ ทั้งนี้ โดยเฉพาะตู้ใส่หนังสือพระธรรมที่เป็นของสร้างในสมัยอยุธยาที่เก็บรักษาไว้ในหอสมุดแห่งชาตินั้น ไม่มีประวัติเรื่องการสร้างหรือศักราชบอกไว้สักใบเดียว แต่เมื่อพิจารณาดูลวดลายและภาพที่เขียน เช่น ภาพพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 และพระเจ้าโอรังเซป กษัตริย์แห่งอินเดียเป็นต้น ก็เห็นว่าฝีมือช่างและลวดลายที่เขียนขึ้นน่าจะ ไม่เก่ากว่ารัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ลวดลายที่เขียนที่ตู้ใส่หนังสือพระธรรมนั้น อาจแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เช่น เขียนเป็นลายกนก มีภาพสัตว์เล็ก ๆ อยู่ในลายบ้าง เขียนเป็นภาพเรื่องราวในพระพุทธรูปศาสนา เช่น เรื่องทศชาติบ้าง เขียนเป็นภาพในเรื่องราวเกียรติบ้าง เขียนเป็นภาพสัตว์หิมพานต์หรือรูปเทวดา ยักษ์ ลิง ประกอบลายกนกบ้าง เขียนเป็นรูปปราสาทราชมนเทียร และเคหสถาน บ้านเรือนบ้าง แล้วแต่ช่างจะนึกคิดและประดิษฐ์ขึ้นตามแบบอย่างที่เขาเห็นว่าสวยงาม ในสมัยนั้นลายรดน้ำในสมัยอยุธยาที่จัดวางมอย่างยอดเยี่ยมคือ ลายที่จิตรกรได้วาดไว้บนตู้ใส่หนังสือพระธรรมใบหนึ่งที่เรียกว่า " ลายครูวัดเชิงหวาย " เป็นภาพที่แสดงถึงชีวิตของสัตว์ตัวเล็ก ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สร้างการใช้การศึกษาค้นคว้าเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในท่าทางต่าง ๆ กัน และภาพต้นไม้ซึ่งดอกและใบเป็นลวดลายไม้ซ้ำแบบกัน ภาพลายกนกอันละเอียดอ่อน ซึ่งไหวพลิ้วคล้ายกับจะสะบัดตัวขึ้นไปตามสายลมแสดงความเคลื่อนไหวอันมีชีวิตชีวาอย่างยิ่ง

ฉ. การประดับกระຈก

เป็นศิลปะอย่างหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในสมัยอยุธยา แต่จะเกิดเป็นครั้งแรกในรัชกาลใดยังไม่สามารถจะหาหลักฐานได้แน่นอน เท่าที่ตรวจพบในหนังสือพระราชพงศาวดาร ปรากฏเป็นครั้งแรกในแผ่นดินขุนหลวงสรศักดิ์ ในตอนที่โปรดให้เปลี่ยนยอดมณฑลพระพุทธรูปเป็น 5 ยอดได้โปรดให้มีการประดับกระຈกในบริเวณพระพุทธรูปด้วย แต่การประดับกระຈกนี้อาจมีมากแล้วก่อนรัชกาลขุนหลวงสรศักดิ์ก็ได้ เพราะในจดหมายเหตุของ ม. ลาลูแบร์ ราชทูตฝรั่งเศสที่เข้ามาเจริญทางพระราชไมตรีในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเขียนไว้ตอนหนึ่งว่า พระที่นั่งโถงของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทางเบื้องหลังมีลายจำหลักปิดทองประดับกระຈก

โดยเฉพาะการประดับกระຈกเท่าที่ได้พบ ไม่ปรากฏว่านิยมประดับเต็มทั้งผนังงดประดับแต่เฉพาะบางตอนที่เห็นว่า เมื่อประดับแล้วจะทำให้มองดูงดงามยิ่งขึ้นเท่านั้น ส่วนของเล็ก ๆ เช่น ตู้ใส่หนังสือหรือตะลุ่มก็ไม่ปรากฏว่าได้ประดับกระຈกเต็มไปหมดทั้งตู้หรือทั้งใบคงประดับกระຈกประกอบลายทองบ้างประดับตามขอบบานประตูตู้บ้าง ที่ฐานตู้บ้าง ส่วนตะลุ่มนั้นก็มีประดับรวมกันมุกด้วย เช่นที่เรียกว่ามุกเกมเบือ เป็นต้น โดยเฉพาะตู้ใส่หนังสืออาจดูตัวอย่างได้ที่หอสมุดแห่งชาติ มีตู้ที่ประดับกระຈกอยู่หลายใบ ส่วนตะลุ่มนั้นเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

4) ประเพณี เพลงพื้นบ้านและการละเล่นที่แพร่หลาย

จากการที่กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองเก่า เคยเป็นเมืองหลวงของไทยมาเป็นเวลานาน จึงได้พัฒนาและสะสมเอาอารยธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เอาไว้มากมายทั้งในด้านประเพณีที่เกี่ยวกับศาสนา งานเทศกาล และการละเล่นต่าง ๆ บรรพบุรุษของเราสมัยก่อนนั้นได้ถ่ายทอดเอาความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อถือ ตลอดจนความผูกพันกับศาสนาออกมาในรูปของประเพณีและการละเล่นต่าง ๆ และได้ถ่ายทอด เผยแพร่ให้กระจายกว้างขวางไปจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของผู้คนและส่วนใหญ่ได้สืบทอดตมมาถึงชนรุ่นหลังในปัจจุบัน

ก. ประเพณีการจัดงานเทศกาล

มักเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในรอบปีหนึ่ง ๆ มีการจัดงานเทศกาลดังนี้

เดือนอ้าย และเดือนยี่ น้ำเริ่มลด จึงมักจะจัดให้มีการแข่งเรือยาวตามลำน้ำ โดยมีผู้พายประมาณ 30 - 40 คน

เดือนสาม ในวันเพ็ญเดือนนี้ คือวันมาฆบูชา มีการทำบุญตักบาตรตอนเช้าและเวียนเทียนในตอนค่ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เดือนสี่ ช่วงปลายเดือน เป็นวันตรุษหรือวันสิ้นปี มีการกวนขนม คือ กาละแม, ข้าวเหนียวแก้ว และข้าวเหนียวแดง เพื่อแจกจ่ายเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง

เดือนห้า เทศกาลสงกรานต์ หรือขึ้นปีใหม่ของไทย คนที่จากบ้านเกิด ไปอยู่ที่อื่นจะกลับมาเยี่ยมญาติพี่น้อง ตอนเช้ามีการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำผู้ใหญ่ และเล่นสาดน้ำกันเป็นที่สนุกสนานตกบ่ามีการชนทรายเข้าวัด ตอนเย็นมีการละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ

นอกจากนี้ ในช่วงเดือนห้าเป็นหน้ามะม่วงสุก บางวัดจัดให้มีงานทำบุญ เรียกว่า สลากภัตมะม่วง เป็นการทำบุญโดยให้สัปบุรุษจับสลากชื่อพระสงฆ์ เพื่อถวายข้าวปลาอาหาร และมะม่วงสุกกับข้าวเหนียวมน

เดือนหก บางวัดจะจัดงานพิธีกวนข้าวทิพย์ ของที่นำมากวน ได้แก่ ขนมมเนย ส้มสุก ลูกไม้ ถั่วงา อันเป็นของกินได้ โดยตั้งเตาตั้งกระทะกวนกันที่ลานวัด มีสาวพรหมจารีเป็นผู้เริ่มกวนก่อนพอเป็นพิธี พอถึงวันเพ็ญเดือนหก วันวิสาขบูชา นุศศาสนิกชนจะพากันไปทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารและข้าวทิพย์แก่พระสงฆ์ ตอนค่ำมีการเวียนเทียนเช่นเดียวกับวันมาฆบูชา

เดือนเจ็ด ไม่มีงานเทศกาลพิเศษในช่วงนี้

เดือนแปด ประเพณีบวชภาคก่อนวันเข้าพรรษา ในพิธีมีการตั้งบายศรีทำขวัญภาค แห่ง นาคไปวัดช่วงใกล้วันเข้าพรรษามีการแห่เทียนพรรษา ซึ่งแกะสลักลวดลายตกแต่งประดับประดาอย่างวิจิตรบรรจงนำไปถวายวัด เพื่อให้พระสงฆ์ใช้จุดเวลาทำวัตรหรือสวดมนต์ในช่วงระยะเวลาเข้าพรรษา วันเข้าพรรษาชาวบ้านจะไปทำบุญตักบาตรที่วัดและถวายผ้าอาบน้ำฝน

เดือนเก้า มีงานทั้งกระจาดที่วัดพนัญเชิง งานนมัสการหลวงต่อโต มีการออกบ้านขายของมีมหรสพ เช่น ลิเก ละคร ภาพยนตร์และที่ขาดไม่ได้คือจิว 3 วัน 3 คืน

เดือนสิบ วันสารท มีการทำบุญตักบาตรที่วัดตามประเพณี และของถวายที่ขาดไม่ได้คือ กระจาดสารท ซึ่งทำจากข้าวตอก, ถั่ว, งา กวนกับน้ำตาลหรือน้ำอ้อย

เดือนสิบเอ็ด ถ้าปีไหนมีเดือนแปดสองหน คนเฒ่าคนแก่จะลอยกระทงในวันเพ็ญเดือนสิบเอ็ดครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะลอยกระทงในวันเพ็ญเดือนสิบสอง

ครั้นถึงวันออกพรรษามีการตักบาตรเทโว และมักมีการจัดงานเทศน์มหาชาติ หรือเทศน์มหาเวศสันดรชาดกให้จบทั้ง 13 กัณฑ์ ในวันเดียวหลังออกพรรษามีเทศกาลทอดกฐินและผ้าป่า

เดือนสิบสอง เทศกาลลอยกระทง

ข. เพลงพื้นบ้านและการละเล่นที่แพร่หลาย

1) เพลงพื้นบ้าน

เพลงพื้นบ้านอยุธยา มีหลายประเภท หลายชนิด ซึ่งสะท้อนจากสภาพภูมิประเทศ ภูมิทัศน์ และวิถีชีวิตชนบทของชาวบ้าน ซึ่งในอดีตเป็นการละเล่นตามความต้องการทางอารมณ์และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารเพื่อใช้สำหรับอ้างอิงในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถให้วงใช้ประโยชน์ในการค้า
 ฤกษ์กาล เพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการมงคลสังสรรค์ หรือมาชุมนุมร่วมกันกระทำการกรรม
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างใดอย่างหนึ่งตามสภาพสังคม แต่ในปัจจุบันเป็นการเล่นเพื่อยังชีพ ตามความต้องการของผู้ชม-ผู้ฟัง ซึ่งต้องการความบันเทิง และความสนุกสนานเสียมากกว่า ฤดูกาลที่นิยมเล่นจึงอาจเปลี่ยนไปจากของดั้งเดิมไปบ้าง แต่ก็ยังพอจะประมวลได้ดังนี้

เพลงเรือ นิยมเล่นในฤดูน้ำหลาก หน้ากฐิน ผ้าป่า ในลำน้ำตามเส้นทางจากบ้านไปวัด หรือสถานที่ที่ต้องการไป

เพลงเกี่ยวข้าว, เพลงส่งฟาง และเพลงเต็นรำกำเดี้ยว นิยมเล่นในฤดูเก็บเกี่ยว ในลานนาหรือลานบ้าน

เพลงพวงมาลัยและเพลงระบำบ้านไร่ นิยมเล่นถัดจากหน้าเกี่ยวข้าวในช่วงตรุษสงกรานต์

เพลงสอนนาคน นิยมเล่นในงานบวชนาค ที่บ้านของผู้บวชนาค

เพลงฉ่อยและเพลงลำตัด นิยมเล่นโดยทั่วไป ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

เพลงสำหรับเด็ก นิยมเล่นโดยทั่วไป ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

ปัจจุบันมีพ่อเพลงและแม่เพลงประเภทเพลงเรืออยู่ที่อำเภอบางปะหัน คือคณะของลุงสะอาด แพรดำ ส่วนเพลงลำตัดนี้มีอยู่หลายคณะ บริเวณรอบเกาะเมือง อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มใหญ่ที่สุดมีอยู่ 5 - 6 คณะ เป็นชาวไทยอิสลาม ซึ่งเป็นศิษย์ของครูไพเราะ เสี่ยงทอง พี่ชายของหวังเต๊ะ นอกจากนี้ยังมีการเล่นเพลงสอนนาคนในเขตอำเภอเมือง และอำเภอท่าเรือ

2) การละเล่นที่แพร่หลาย

การละเล่นอื่น ๆ ที่ยังแพร่หลายและหาดูได้ในปัจจุบันได้แก่

ลิเก มีหลายคณะบริเวณรอบเกาะเมือง

โขนสด มีหลายคณะในอำเภอบางบาล และผักไห่

จี่ว บริเวณวัดพัญเชิง

สรุป

ประเพณีเพลงพื้นบ้าน และการละเล่นต่าง ๆ ที่ยังคงมีอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดเป็นทรัพยากรพื้นถิ่นที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดได้เป็นอย่างดี การจัดงานเทศกาลประจำปีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และการละเล่นเพลงพื้นบ้านต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันหาดูได้ยาก นับเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวที่น่าสนใจประการหนึ่ง ที่สมควรจะได้มีการรื้อฟื้นและเผยแพร่ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้มิให้สูญหายไปตามกาลเวลาอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน

ลักษณะการผลิตงานหัตถกรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มักจะทำเป็นอาชีพรอง เนื่องจากผู้ผลิตส่วนใหญ่จะมีอาชีพหลักในการทำนา ดังนั้นกำลังการผลิตจึงไม่ค่อยแน่นอนหนัก และส่วนมากจะเป็นงานหัตถกรรมที่ทำไว้ใช้ในครัวเรือนเท่านั้น แต่ช่างฝีมือ ผู้ผลิต จะเป็นผู้ชำนาญการที่มีความสามารถเฉพาะอย่าง ซึ่งสามารถผลิตงานหัตถกรรมที่มีความงามและลักษณะรูปแบบแตกต่างไปจากหัตถกรรมในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น เชียงใหม่ หรืออุบลราชธานี เนื่องจากมีลักษณะของศิลปะแบบไทยแท้มากกว่าภูมิภาคอื่น ๆ

1. ปลาตะเพียนใบลาน

ปลาตะเพียนเป็นสัตว์ชนิดหนึ่ง ที่ถูกจำลองมาในรูปของใบลานสาน ห้อยแขวนอยู่เหนือเปลเด็กพร้อม ๆ กับเสียงเห่กล่อมที่ฟังชวนง่วง หนูน้อยในเปลก็จะไขว่คว้าปลาตะเพียน ส่วนที่แขวนแกว่งไกวล่อตา เมื่อไขว่คว้าจนเมื่อยก็นอนมอง จากซ้ายไปขวา ขวามาซ้ายตามจังหวะไกวของเปล ไม่นานก็หลับไป

ใบลานเป็นส่วนที่ได้จากพืชพันธุ์ที่มีประโยชน์มากมาย มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม การนำใบลานมาสานเป็นปลาตะเพียนนี้ต้องตากให้แห้งก่อน จากนั้นตัดปลายให้เท่ากัน แล้วนำมา " เลี้ยกลาน " ให้เป็นเส้นใหญ่หรือเล็กตามต้องการที่จะใช้สาน เครื่องมือเลี้ยกลานทำด้วยใบมีดหางยี่หระวางเป็นช่อง มีไม้อีกชิ้นหนึ่งปิดทับ เมื่อวางแผ่นลานลงไปแล้วดึงชักลานออกใบมีดจะกรีดใบลานขาดออกไปแนวยาว ถ้าต้องการให้ใบลานมีสีขาวนวลสวยต้องแช่โซเดียม 1 คืน แล้วนำมาล้างน้ำเปล่าก่อนตากให้แห้ง หากจะให้ดีขึ้นไปอีก จะต้องเอาไปอบหรือรมควันด้วยกำมะถันอีกเพื่อกันรา แล้วจึงนำใบลานที่ผ่านขั้นตอนดังกล่าวมาสานเป็นปลาตะเพียน ปลาตะเพียนมีส่วนประกอบตั้งแต่กระโຈມ กระทบเกลือ ปักเป้าใบโพ กระโຈມนั้นอยู่ส่วนบนสุดของพวงปลา ตรงกลางมีลักษณะนูนสูงและปลายเป็นแฉก ๆ ส่วนกระทบเกลือสานเป็นรูปดาว 6 แฉก คล้ายกระโຈມ แต่เล็กกว่านิดหน่อย สายห้อยประกอบสานเป็นเม็ดเล็ก ๆ เพื่อทำเป็นที่ทิ้งช่วง คันระยະยาวสั้นของพวงปลา นอกจากนี้ยังต้องตัดใบลานเป็นใบโพสำหรับเป็นตอนปลายที่ห้อยตั้งตั้ง นอกเหนือจากลูกปลาตัวจ้อยหลาย ๆ ตัวเป็นพรวนพวง อย่างพวงใหญ่มีลูกปลาถึง 15 ตัว

เครื่องสานใบลานนั้นนอกจากเป็นปลาตะเพียนแล้วยังมีทั้ง นก ผีเสื้อ ปลาหมอบ ปลาเป็น ปลาเงินปลาทอง อีกมากมาย การผลิตจะทำกันไปทั้งหมดบ้าน โดยจะมีแหล่งค้าเป็นร้านค้าส่ง

โดยรูปแบบของผลิตภัณฑ์แล้วนับว่าเป็นงานหัตถกรรมที่น่าสนใจมาก เพราะมีขั้นตอนการผลิตจากใบลานไปจนถึงการเขียนสีวาดลายลงบนผลิตภัณฑ์ นับเป็นวิธีการผลิตที่ไม่ยุ่งยากมากนัก แต่ได้ผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม

2. ตุ๊กตาชาวบ้าน

เป็นงานหัตถกรรมที่ทำกันในครอบครัว โดยช่วงนี้แต่ละคนจะมีความชำนาญในงานนี้เฉพาะอย่าง เช่น คนหนึ่งปั้นคน คนหนึ่งปั้นสัตว์ อีกคนหนึ่งปั้นส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น ผลไม้ เป็นต้น มีลักษณะสวยงาม ประณีต สิ่งของที่ปั้นสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย เช่น การละเล่นต่าง ๆ ของชาวชนบทไทย หรือรูปแบบที่แสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรมของไทย การผลิตทำเป็นอาชีพโดยเรียนรู้จากบรรพบุรุษ ปัจจุบันอยู่ในโครงการศิลปาชีพพิเศษในวังสวนจิตรลดา

ดินซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตเป็นดินที่ขุดได้ในท้องถื่นบริเวณบ้าน ไม่จำเป็นต้องซื้อหา

สีน้ำมัน ใช้สำหรับทาสีตุ๊กตาหลังจากการเผา กระจกหนึ่งจะใช้ทำตุ๊กตาได้ประมาณ 50 ตัว

และถ่านไม้ใช้ในการเผาตุ๊กตา ซึ่งการเผาจะใช้ไฟตุ๊กตาลงในหม้อดินแล้วหมกลงไป ในเตาถ่าน ซึ่งการเผาหม้อหนึ่งจะได้ตุ๊กตาประมาณ 50 ตัว

สินค้าที่ผลิตได้จะมีคนรับซื้อ ไปส่งต่อยังอเมริกาส่วนหนึ่ง การผลิตทำกันตลอดปีไม่มีการหยุด

3) การทำงอบ

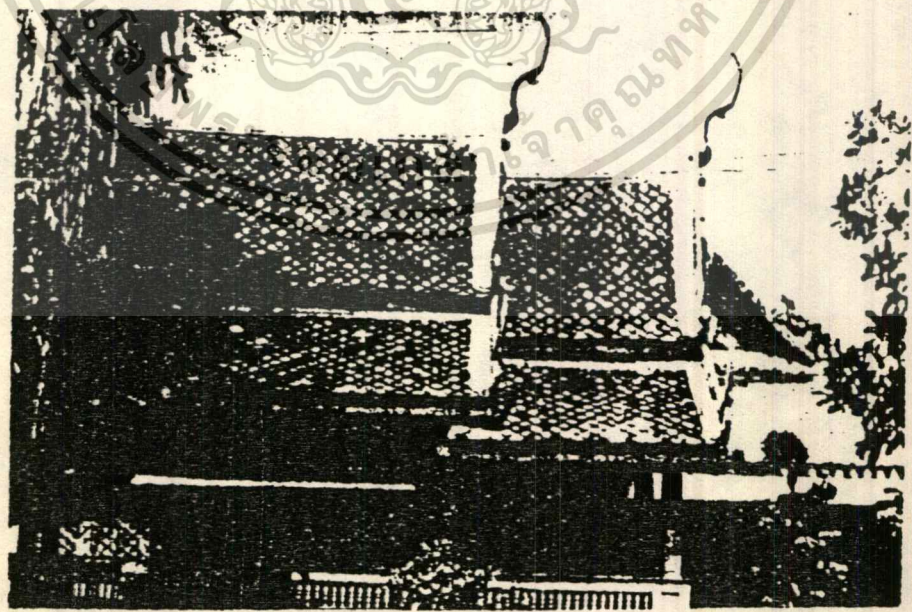
งอบนับว่าเป็นงานหัตถกรรมพื้นเมืองเก่าแก่ในท้องถิ่นอำเภอบางปะหัน ลักษณะการผลิตในแต่ละหมู่บ้านจะไม่ได้ผลิตกันสำเร็จรูปออกไปที่เดียว เนื่องจากช่างหรือผู้ผลิตในแต่ละหมู่บ้านจะมีความชำนาญในการผลิตชิ้นส่วนของงอบแต่ละส่วนแยกกันออกไป คือชิ้นส่วนโครงงอบและหมวกจะผลิตกันในเขตตำบลบางเตือ ตำบลบ้านลี่ ตำบลหันสัง ตำบลตาลเอน และตำบลบ้านชลื้อ ซึ่งลักษณะของการผลิตโครงงอบนั้น จะขึ้นรูปโดยใช้โครงไม้ไผ่สานโปร่ง ซึ่งโครงงอบนี้เมื่อสานเสร็จแล้วจะมีผู้รับซื้อ เพื่อนำไปกรุด้วยใบลานต่อในหมู่บ้านที่มีฝีมือในการกรูใบลานเท่านั้น ได้แก่ ตำบลบางนางร้า ตำบลหันน้ำ ตำบลเสาชาง ตำบลขวัญเมือง และตำบลบางปะหัน ส่วนการทำรังงอบนั้น จะแยกไปทำในตำบลโพธิ์สามต้น และตำบลบ้านลี่ เท่านั้น

4) การทอผ้าฝ้าย

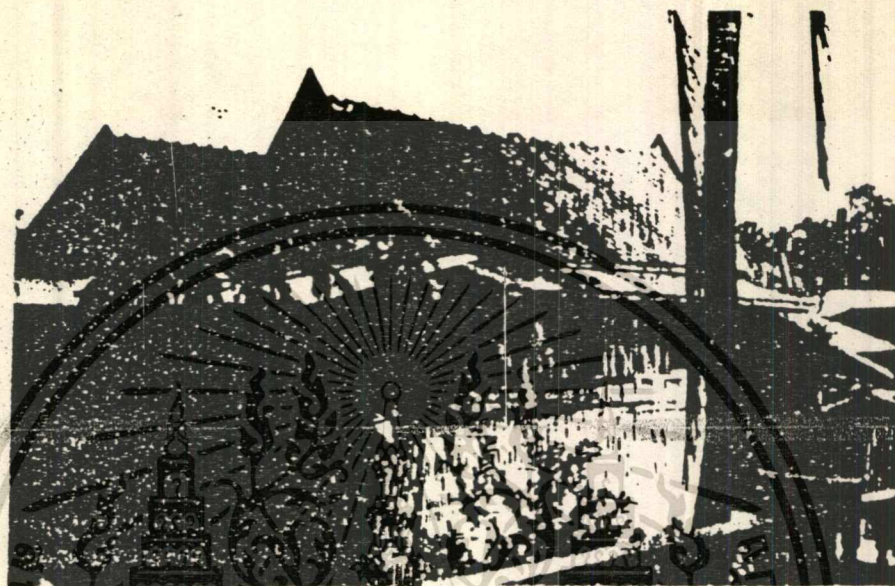
วัดไก่อ ตำบลหันสัง อำเภอบางปะหัน แหล่งผลิตแห่งนี้ เป็นหน่วยงานส่งเสริมอาชีพทอผ้าในพระบรมราชานุเคราะห์ โดยมีชาวบ้านในท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นช่างทอ สำหรับวัตถุดิบต่าง ๆ รูปแบบลวดลาย รวมทั้งการควบคุมคุณภาพจะมีเจ้าหน้าที่ควบคุม ผ้าที่ทอได้จะถูกนำมาจำหน่ายที่ร้านจิตรลดา ซึ่งนับว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าน่าสนใจ

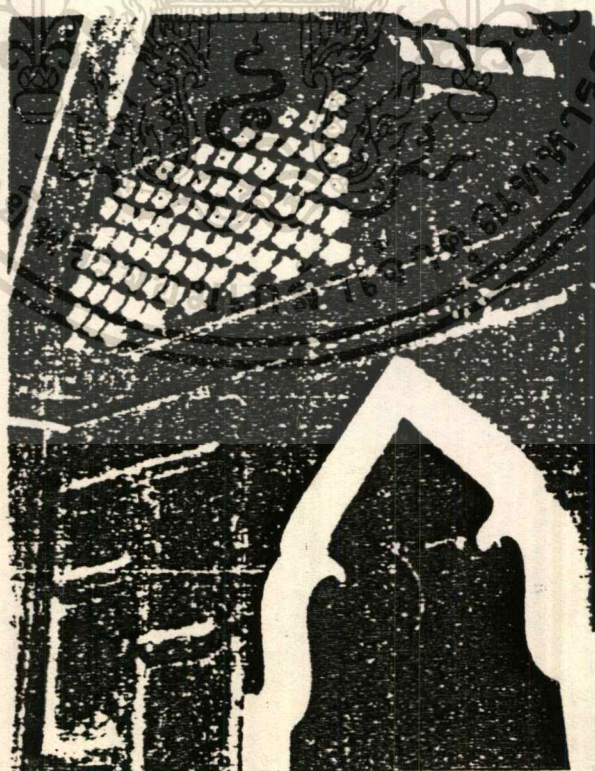
รูปที่ 1 ลักษณะของบัวกลีบยาว ตกแต่งหัวเสา

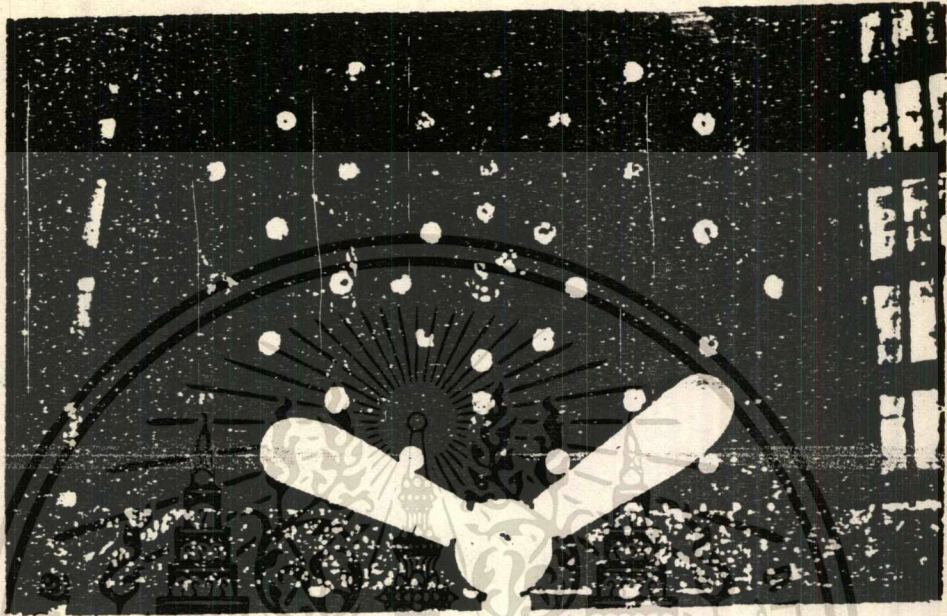
เอกสารนี้เป็นเอกสารรูปที่ 2 สถาปัตยกรรมเนื่องในพระพุทธศาสนา ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

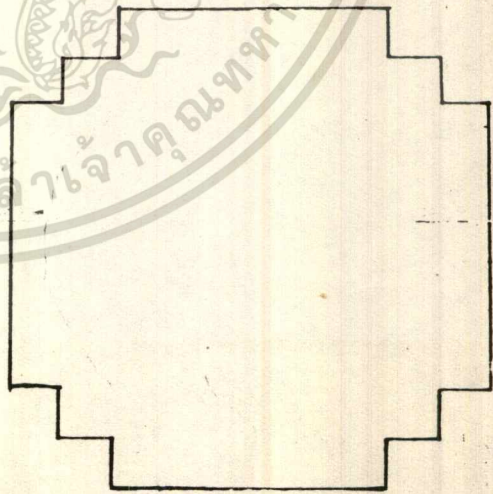
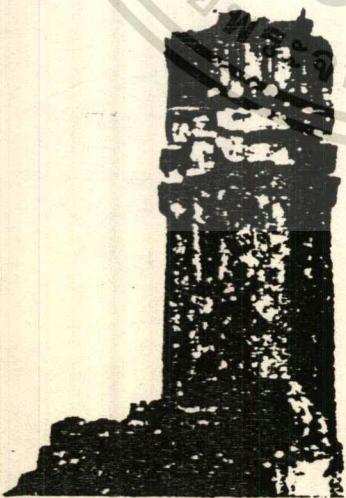
รูปที่ 3 สถาปัตยกรรมที่ทักอาศัยของประชาชน

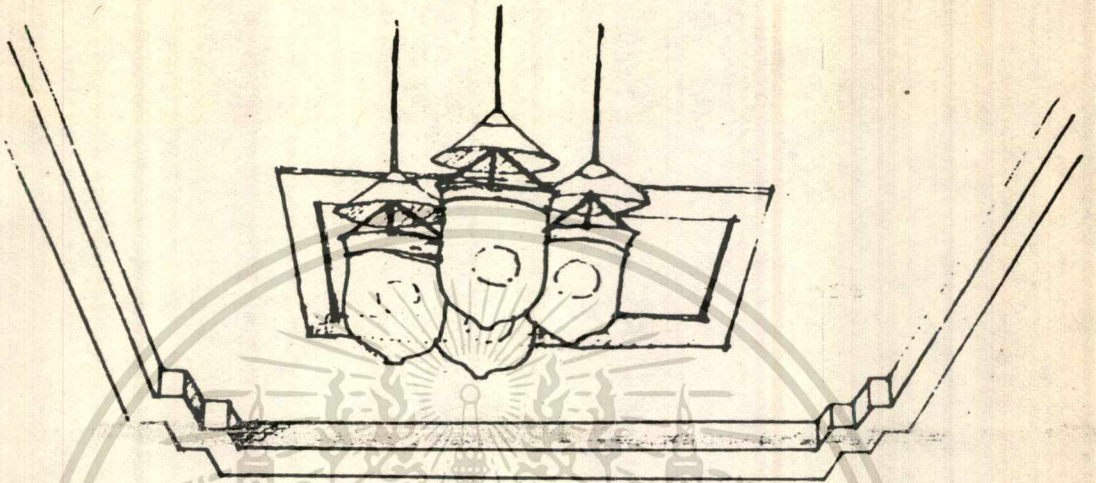
เอกสารนี้เป็นเอก รูปที่ 4 ช่องลมศาลาการเปรียญวัดใหญ่ สุวรรณาราม อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

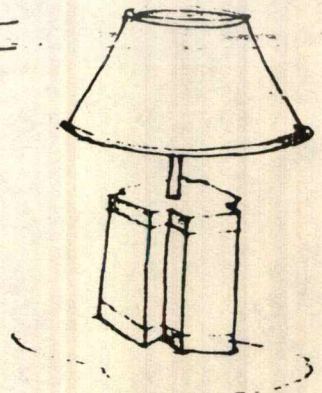
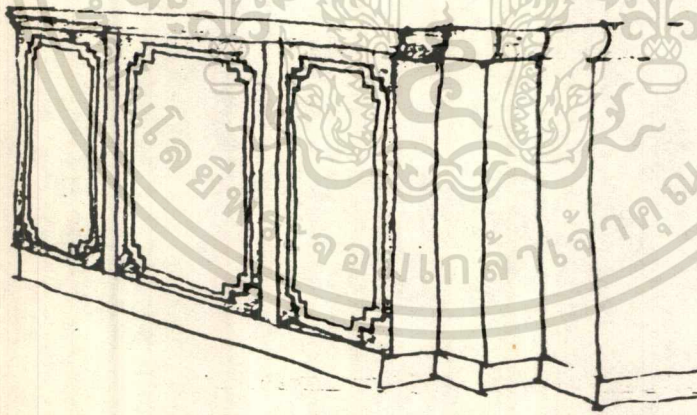
รูปที่ 5 ดาวเพดาน วัดสระบัว จังหวัดเพชรบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ รูปที่ 6 การข่มขู่และ การนำมาใช้ เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

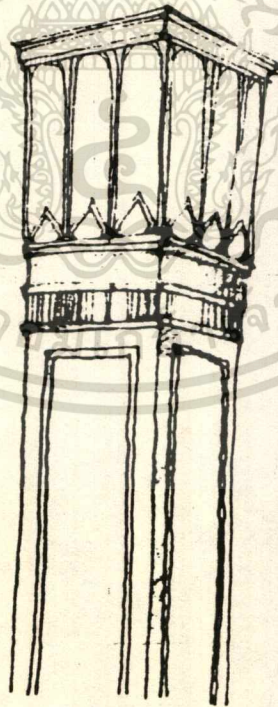
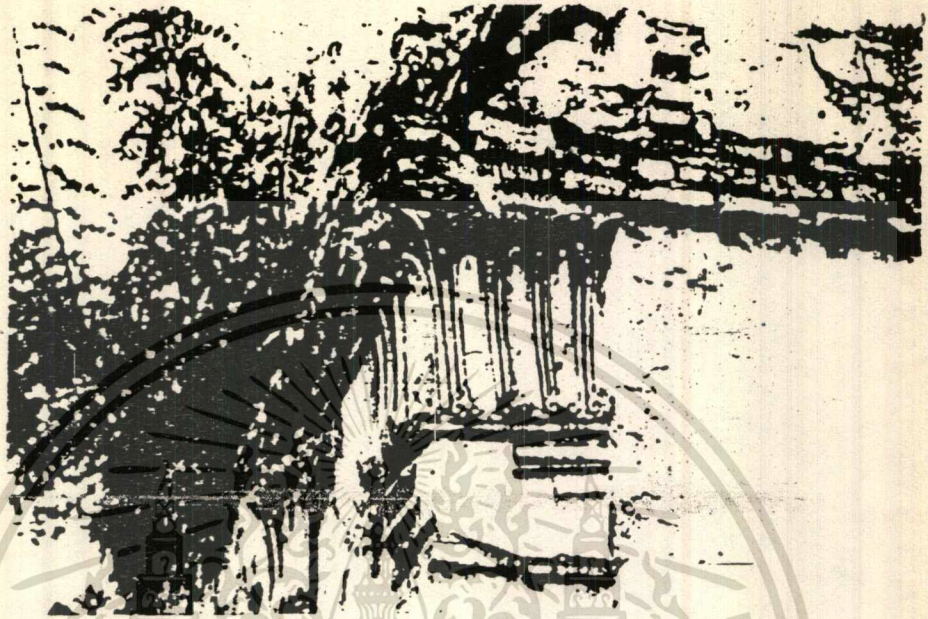
รูปที่ 7 การยกกระดานเพดาน

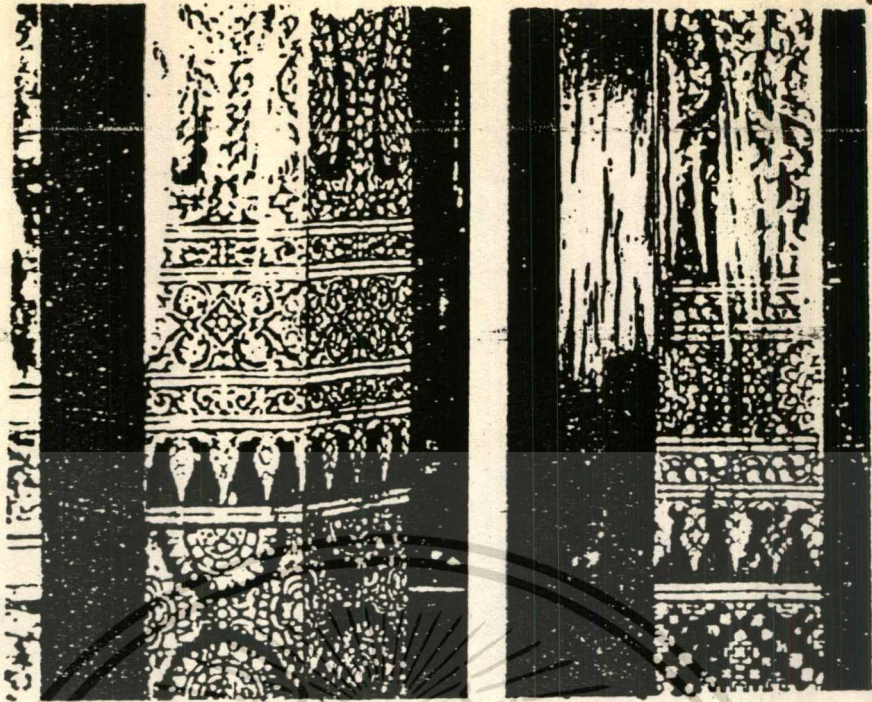
เคาน์เตอร์บริการส่วนหน้าและโคมไฟในโถงพักคอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตเห็นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตาม ห้ามนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

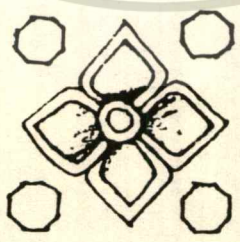
รูปที่ 8 การย่อมุมเสาและการนำมาใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ 9 บัวหัวเส้าวัดมหาธาตุและการนำมาใช้ ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

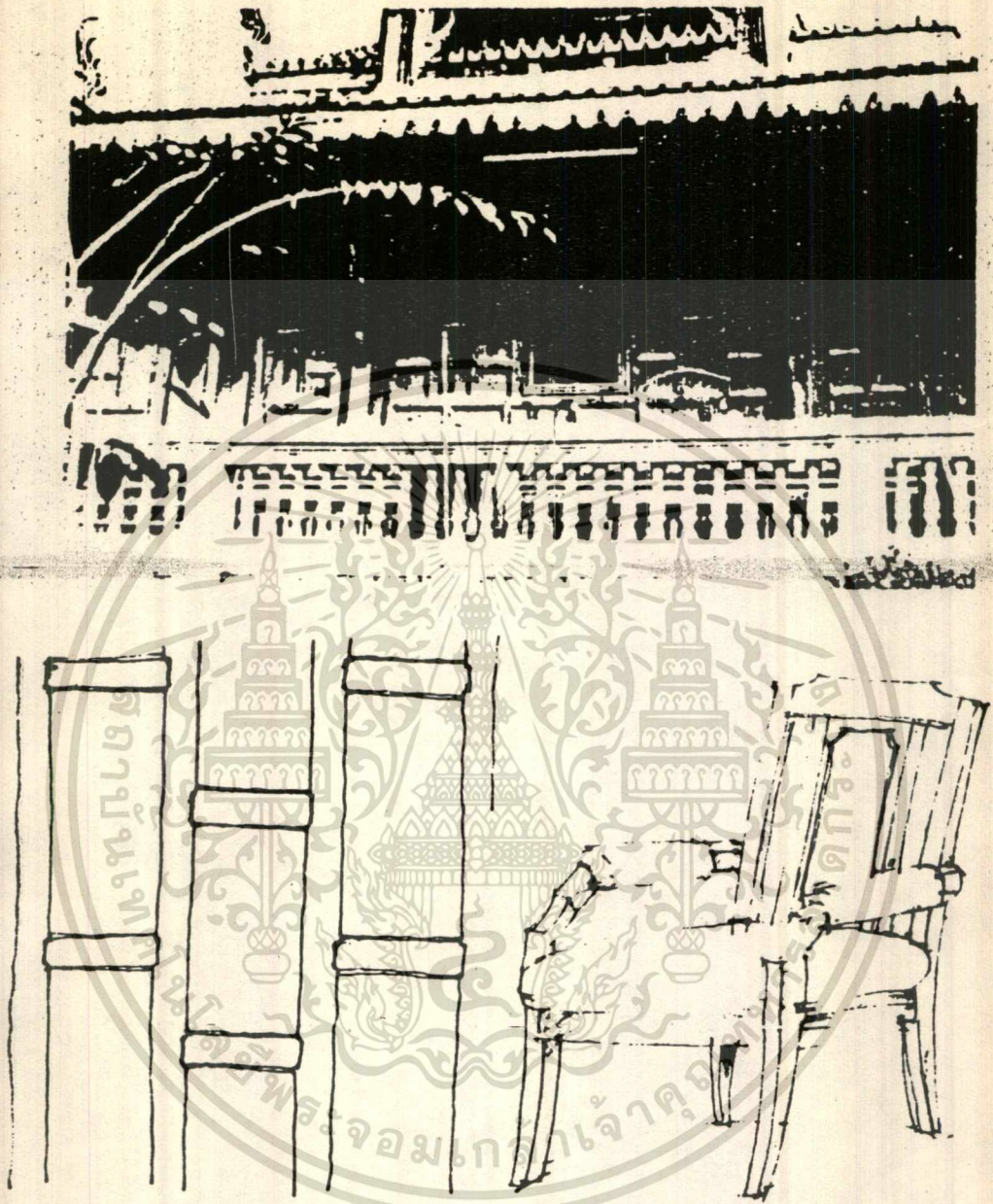

นำลักษณะของเส้าแปดเหลี่ยมมาใช้ โดยใช้เฉพาะรูปติดแปลนของเส้ามา
 ประยุกต์เป็นลายพื้น เพื่อเสริมความเด่นของลายประจำยาม

รูปที่ 10 ลักษณะของเส้าแปดเหลี่ยมและการนำมาใช้

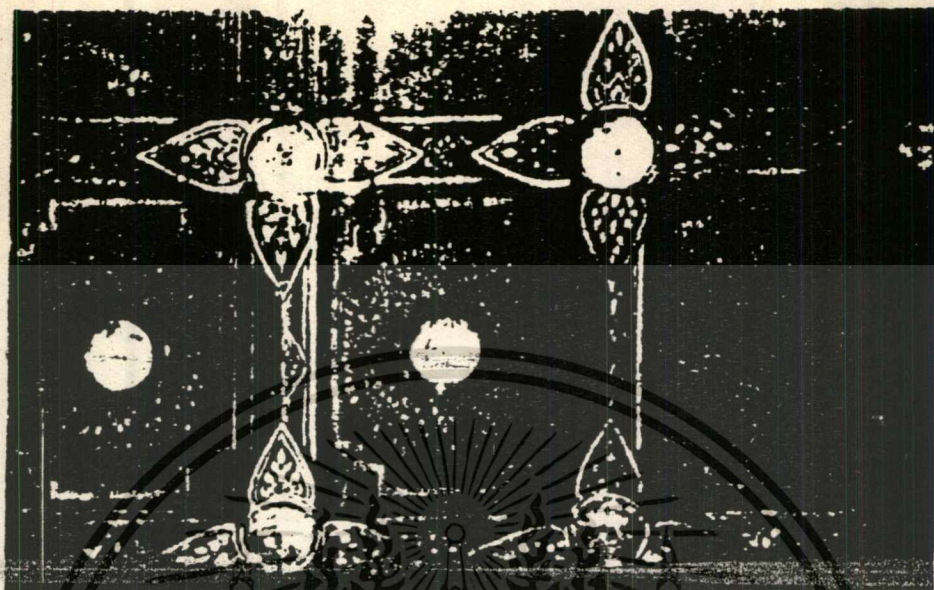
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะฝาปะกัณนำมาดัดแปลงโดยใช้ทำเป็นพนักพิงเก้าอี้
โดยใช้เส้นตั้งและเส้นนอนเป็นหลัก

รูปที่ 11 ฝาปะกัณของบ้านไทยและการนำมาใช้

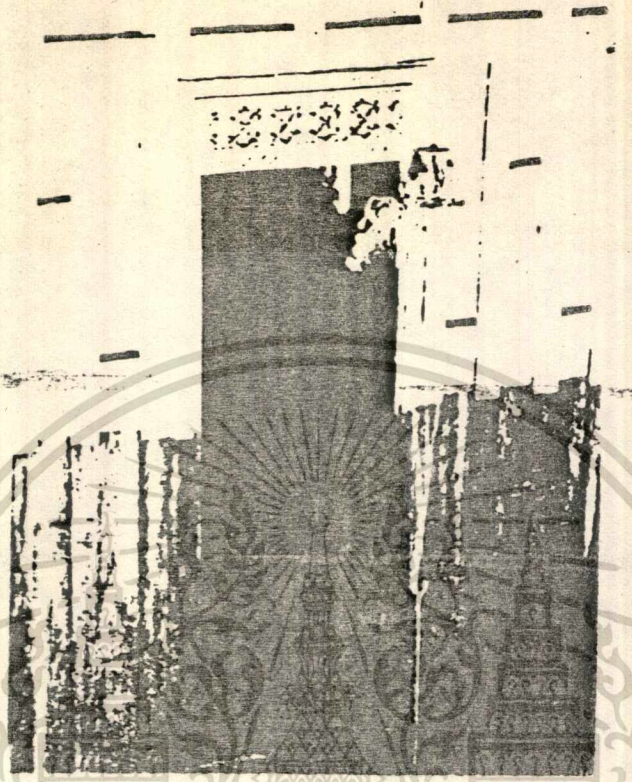
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

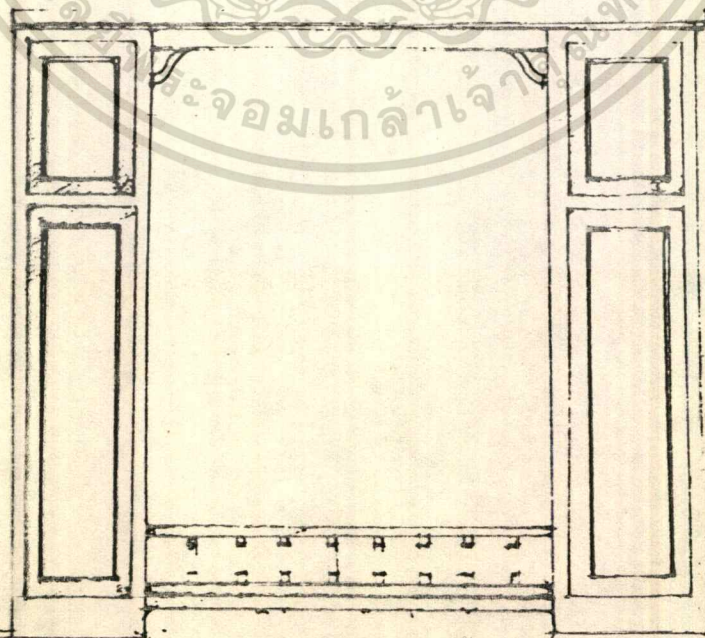
นำมาดัดแปลงใช้ในเคาน์เตอร์บริการส่วนหน้า

รูปที่ 12 ลักษณะของควาเพดานและการนำมาใช้

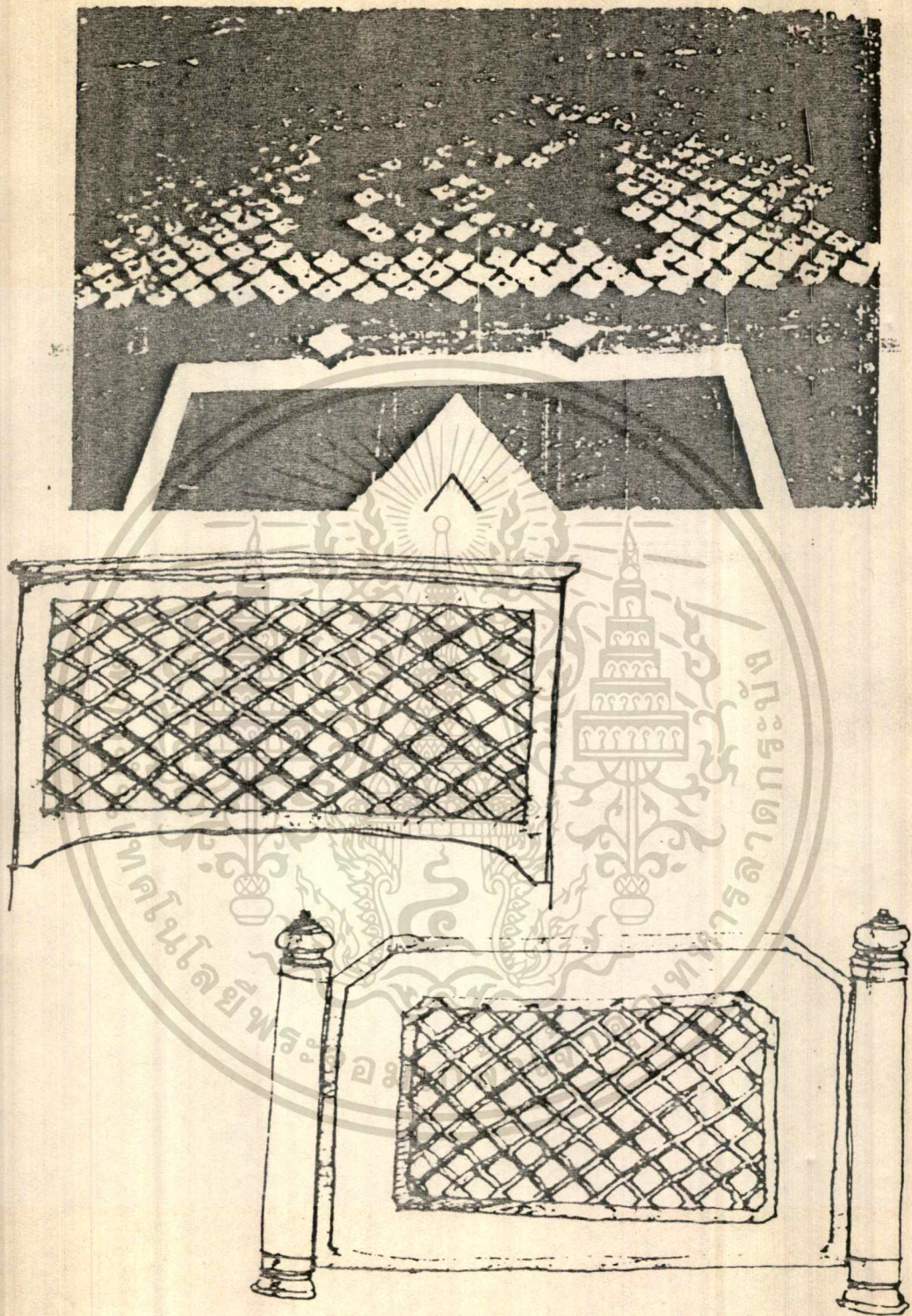
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 13 กรอบบานหน้าต่างบ้านไทยและการนำมาใช้

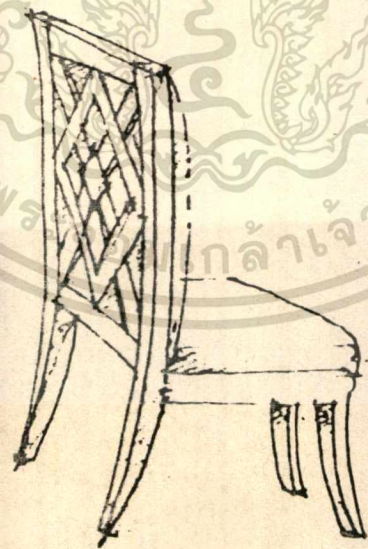
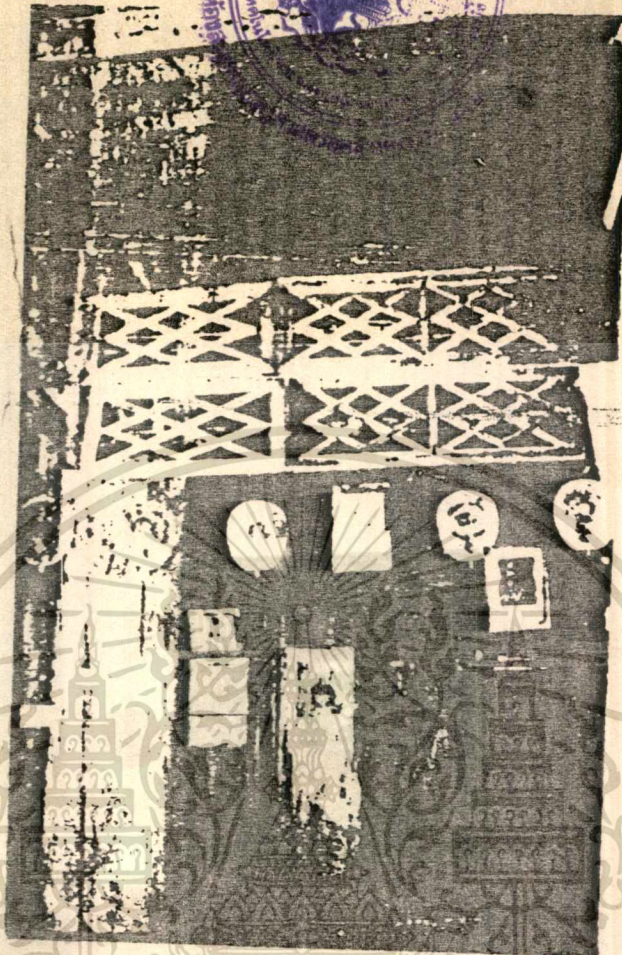
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นำมาดัดแปลงใช้ทำเป็นฉากกั้นและตกแต่งเป็นซุ้มทางเข้า

รูปที่ 14 ช่องลมเหนือประตูศาลาการเปรียญและการนำมาใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นำมาประยุกต์ใช้กับพนักพิงเก้าอี้ที่ใช้ในค็อพีชีฟ

รูปที่ 15 ช่องลมเหนือประตูภูมิกังคารามและการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้